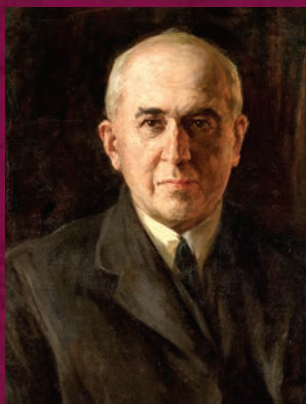

Водич кроз музеје Србије

МУЗЕЈСКО ДРУШТВО СРБИЈЕ
SERBIAN MUSEUM ASSOCIATION

Музеји у Републици Србији 2016.

Водич кроз музеје Србије

приредили
Драго Његован
Лидија Мустеданагић

Београд, 2016.

ВОДИЧ КРОЗ МУЗЕЈЕ СРБИЈЕ

приредили

Драго Његован

Лидија Мустеданагић

издавач

МУЗЕЈСКО ДРУШТВО СРБИЈЕ

за издавача

др Драго Његован

рецензенти

мр Бојана Борић Брешковић

др Душица Бојић

лектура и коректура

мр Лидија Мустеданагић

графичко уређење и њрелом

Александар Козлица (графичка радионица Алексов)

штампа и њовез

Форум, Нови Сад

тираж

400 примерака

ISBN 978-86-908131-6-2

Објављивање ове публикације омогућило је
Министарство културе и информисања Републике Србије

Садржај

Предговор	9
1. Анатомски музеј Катедре за анатомију Факултета ветеринрске медицине, Београд	11
2. Археолошка збирка Филозофског факултета Универзитета у Београду	14
3. Археолошки музеј у Призрену	15
4. Веспа музеј <i>Србија</i> , Београд	16
5. Војни музеј, Београд	18
6. Галерија „Лазар Возаревић“, Сремска Митровица	24
7. Галерија ликовне уметности Поклон збирка Рајка Мамузића, Нови Сад	27
8. Галерија Матице српске, Нови Сад	31
9. Галерија Милана Бесарабића, Велико Градиште	37
10. Галерија савремене ликовне уметности Ниш	38
11. Галерија САНУ, Београд	42
12. Галерија слика „Сава Шумановић“, Шид	46
13. Градски музеј Врбаса	50
14. Градски музеј Косовска Митровица (југ)	53
15. Градски музеј Косовска Митровица (север)	54
16. Градски музеј Сента	56
17. Градски музеј Сомбор	60
18. Градски музеј Суботица	66
19. Етнографски музеј у Београду	70
20. Железнички музеј, Београд	75
21. Завичајна археолошка збирка Шид	77
22. Завичајна музејска збирка, Димитровград	80
23. Завичајни етнолошки музеј, Брус	83
24. Завичајни музеј „Главашева кућа“, Нови Бечеј	85
25. Завичајни музеј Алексинац	87
26. Завичајни музеј Бела Паланка	90
27. Завичајни музеј Власотинце	92
28. Завичајни музеј Жупе, Александровац	96
29. Завичајни музеј Замак културе Врњачка Бања	99
30. Завичајни музеј Књажевац	103

31. Завичајни музеј Котарка, Ново Милошево	107
32. Завичајни музеј Коцељева	109
33. Завичајни музеј Михајла Пупина, Идвор	112
34. Завичајни музеј Параћин	115
35. Завичајни музеј Петровац на Млави	118
36. Завичајни музеј Прибој	121
37. Завичајни музеј Рума	124
38. Збирка старих научних инструмената Лабораторије за експерименталну психологију Филозоф. факултета у Београду	127
39. Историјски музеј Србије, Београд	129
40. Јеврејски историјски музеј у Београду	135
41. Јеврејски музеј у Новом Саду	139
42. Кућа легата, Београд	141
43. Мануал – музеј заборављених уметности, Нови Сад	145
44. Меморијална галерија Битке на Дрини 1914. Бања Ковиљача	147
45. Музеј „Хореум Марги – Равно“, Ђуприја	149
46. Музеј анатомије човека, Београд	151
47. Музеј аутомобила, Београд	154
48. Музеј афричке уметности, Београд	156
49. Музеј ваздухопловства, Београд	160
50. Музеј Војводине, Нови Сад	163
51. Музеј војвођанских Словака, Бачки Петровац	170
52. Музеј града Београда	174
53. Музеј града Новог Сада	186
54. Музеј жртава геноцида, Београд	193
55. Музеј жртава Рације, Чуруг	196
56. Музеј за историју фармације, Београд	199
57. Музеј историје Југославије, Београд	202
58. Музеј Јадра, Лозница	206
59. Музеј језика и писма, Тршић	209
60. Музеј Југословенске кинотеке, Београд	212
61. Музеј Југословенског ратног ваздухопловства, Београд	215
62. Музеј књиге и путовања, Београд	220
63. Музеј коњарства Зобнатица, Бачка Топола	222
64. Музеј Крајине, Неготин	224
65. Музеј Мацура, Нови Бановци	230
66. Музеј на отвореном Старо село, Сирогојно	232
67. Музеј наивне и маргиналне уметности, Јагодина	236
68. Музеј наивне уметности „Илијанум“, Шид	241
69. Музеј Народног позоришта у Београду	244
70. Музеј науке и технике, Београд	247

71. Музеј Нафтне индустрије Србије, Нови Сад	251
72. Музеј Николе Тесле, Београд	252
73. Музеј општине Бачка Топола	257
74. Музеј пива у Челареву	261
75. Музеј пиварства „Ђорђе Вајферт“, Панчево	263
76. Музеј позоришне уметности Србије, Београд	264
77. Музеј Понишавља у Пироту	266
78. Музеј при Народном универзитету Трстеник	271
79. Музеј примењене уметности, Београд	274
80. Музеј пчеларства, Сремски Карловци	278
81. Музеј Рас, Нови Пазар	280
82. Музеј ромске културе у Београду	284
83. Музеј рударства и металургије, Бор	286
84. Музеј рудничко-таковског краја, Горњи Милановац	291
85. Музеј румунске духовности из Војводине, Торак	294
86. Музеј савремене уметности, Београд	296
87. Музеј савремене уметности Војводине, Нови Сад	300
88. Музеј спорта Факултета спорта и физичког васпитања, Београд	304
89. Музеј Срема, Сремска Митровица	305
90. Музеј Српске православне цркве, Београд	310
91. Музеј Стара ливница, Крагујевац	314
92. Музеј у Белој Цркви	317
93. Музеј у Мајданпеку	320
94. Музеј у Пријеполу	323
95. Музеј у Приштини	326
96. Музеј у Приштини (Београд)	327
97. Музеј у Смедереву	330
98. Музеј угљарства Србије, Сењски Рудник	334
99. Музеј Цептер (Zepster), Београд	337
100. Музеј шибица, Сремски Карловци	341
101. Музејска збирка ФК Партизан, Београд	344
102. Музејска збирка ФК Црвена звезда, Београд	346
103. Музејска збирка Чајетина	348
104. Музејска јединица Народне библиотеке у Оџацима	350
105. Музејска јединица у оквиру Културног центра Бачка Паланка	352
106. Музејске збирке у општини Апатин	355
107. Народни музеј Аранђеловац	357
108. Народни музеј Ваљево	361
109. Народни музеј Велико Градиште	367
110. Народни музеј Врање	370
111. Народни музеј Зајечар	373

112. Народни музеј Зрењанин	377
113. Народни музеј Кикинда	382
114. Народни музеј Крагујевац	385
115. Народни музеј Краљево	389
116. Народни музеј Крушевац	393
117. Народни музеј Лесковац	397
118. Народни музеј Ниш	401
119. Народни музеј Панчево	405
120. Народни музеј Пожаревац	409
121. Народни музеј Смедеревска Паланка	412
122. Народни музеј Топлице, Прокупље	416
123. Народни музеј у Београду	420
124. Народни музеј Ужице	432
125. Народни музеј Чачак	436
126. Народни музеј Шабац	439
127. Педагошки музеј Београд	443
128. Позоришни музеј Војводине, Нови Сад	446
129. Покрајински завод за заштиту природе, Нови Сад	450
130. Природњачки музеј, Београд	454
131. ПТТ музеј, Београд	458
132. Регионални музеј у Ђаковици	460
133. Регионални музеј у Пећи	461
134. Савремена галерија Зрењанин	462
135. Спомен-збирка Павла Бељанског, Нови Сад	465
136. Спомен-парк Крагујевачки октобар, Крагујевац	469
137. Српски музеј хлеба – Јеремија, Пећинци	474
138. Стална поставка слика Миће Поповића и Вере Божичковић, Лозница	477
139. Уметничка галерија „Надежда Петровић“, Чачак	480
140. Фондација Миленин дом (Галерија М. Павловић Барили), Пожаревац	484

Предговор

Претежност националних музеја комплексног типа на подручју Србије, али и завичајних збирки, специјалистичких и приватних музеја, као и галерија које музеолошки приступају грађи, определили су Музејско друштво Србије, да као удружење од виталног значаја за међуинституционалну сарадњу унутар земље, али и ван ње, посегне за изградом до сада најкомплетнијег и најобухватнијег водича кроз музеје и збирке у Србији.

Чувани оригинални предмети које наше музејске установе садрже носиоци су естетске изврности и високе материјалне вредности, што од њих ствара институте за културне стандарде, где се могу проверити и употпунити концепти истине, лепоте и стварности.

Циљ *Водича* је да упути и олакша приступ богатим изворима знања какви су музеји и галерије, и да омогући бржу и лакшу комуникацију са њима, како самих установа, тако и свих заинтересованих, без обзира на степен упућености, стручности и животне доби.

Главни део *Водича* односи се на сваку установу понаособ, са потребним информацијама од општег значаја, краћим историјатом и описом, те мапом са локацијом музеја. С обзиром на то да о појединим музејима постоји знатна литература, док о неким нема баш пуно, одлучили смо се на **стандарде у описима** које смо до сада следили и упознали кроз велики број приступачних водича на нашем и страним језицима.

Надамо се да ће овај *Водич* премостити досад удаљене обале и поставити комуникациону мрежу од великог значаја, која ће се у будућности, поред српског, наћи и на другим језицима, те и у електронској форми на Интернету.

Водич кроз музеје Србије садржи основне податке о пеко 140 музејских установа на територији Републике Србије, који су илустровани одабраним фотографијама музејских артефаката. За већину музејских установа, текст и фотографије потичу из самих музеја, за мањи број са интернета, а за неке музеје са простора Косова и Метохије, подаци су преузети из претходног водича *Музеји Србије* Завода за проучавање културног развоја Србије из 2000. године. Подразу-

мева се да су приређивачи редиговали пристигли материјал из музеја, настојећи да прилози буду адекватни величини и значају поједине музејске установе.

Распоред садржаја о музејским установама извршен је по азбучном реду назива установа, а не по њиховој хронологији оснивања, величини, значају и другим карактеристикама. Свесни смо да је могућ и другачији приступ.

Водичем су обухваћене све музејске установе, чак и оне које су у оснивању, без обзира на статус оснивача (држава, покрајина, градови и општине; привредне и друге корпорације и удружења грађана; приватни предузетници), као и без обзира да ли су то самостална правна лица или се налазе у саставу културног центра, библиотеке итд. Најважнији критеријум је да ли се у наведеној музејској установи обавља музејска делатност (прикупљање, проучавање и излагање музејских предмета и других садржаја).

Верујемо да ће следеће издање овог *Водича* бити богатије за још музејских установа за које приређивачи нису знали.

Водичем нису обухваћене оне музејске установе, које се у виду ма-настирских и црквених ризница налазе широм Србије, као и бројне спомен-собе у разним војним јединицама, месним заједницама и другде, а улазе у фондус културног наслеђа Србије и српског народа. Поред осталог, основни разлог да не буду у *Водичу кроз музеје Србије* је недостатак података о њиховом садржају и немогућност уобичајеног излагања суду јавности и редовној посети грађана.

Водич кроз музеје Србије одсликава данашње стање српске музеологије, приказује мрежу музеја и бројност збирки, омогућује међусобну комуникацију музеалаца и комуникацију грађана са музејима, и донекле указује на историјат музејских установа и музејске делатности у Србији током 19. и 20. века, који се наставља и у 21. веку.

Захваљујемо се свим колегиницама и колегама који су учествовали у стварању *Водича*, рецензентима на корисним саветима а Министарству културе и информисања Републике Србије на финансијској подршци.

Приређивачи

Анатомски музеј

Катедре за анатомију Факултета ветеринарске медицине

- Булевар ослобођења 18, 11000 Београд,
- 011 3615-436, факс: 2685-936
- anatomija@vet.bg.ac.rs
- www.vet.bg.ac.rs/sr
- www.facebook.com/Anatomski-muzej-FVM-1562826007366187/

Музеј је део колекције Катедре за анатомију Факултета ветеринарске медицине (ФВМ), Универзитета у Београду. Настао је 1938. године, а постављањем проф. др Владете Симића за управника Анатомског института отпочело се са израдом музејске колекције која је пре свега била намењена студентима ветеринарске медицине. Основао га је Универзитет у Београду (тада Ветеринарског факултета), а првобитни назив је гласио Музеј анатомског института. У саставу музеја,

Зграда Факултета ветеринарске медицине

Лево костури свиње, десно костур пса

односно музејске поставке, налази се просторија са скелетима и ходници горњег нивоа Катедре са изложбеним експонатима.

На сталној поставци налазе се костури домаћих, дивљих и експерименталних животиња, збирке упоредно приказаних костију домаћих и дивљих животиња, анатомски препарати органа рађених разним анатомским техникама препарирања, формалински препарати у затвореним стакленим теглама веће и мање запремине.

Основна делатност музеја јесте и перманентна педагошка активност – у просторијама музеја изводи се практична настава за студенте, а деца из средњих школа, школска и предшколска деца, са својим наставницима, у циљу едукације, свакодневно посећују музеј.

Најзначајније музеалије су костур кита, препарат моруне, скелети коња који су прешли албанску голготу у Првом св. рату, од којих је један коњ војводе Петра Бојовића.

Костури два коња која су прешла Албанију у Првом св. рату, десно је коњ Војводе Петра Бојовића, а поред њих костур камиле

Костур мачке

Лево је костур свиње, десно костур ламе

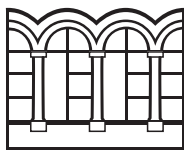
Задње ноге магарца у формалину

На Катедри за анатомију, у чијем се саставу налази Анатомски музеј ФВМ, тренутно је запослено седам особа, од којих један стручни сарадник прима странке и има улогу "кустоса" музеја.

Костур шарана

Археолошка збирка Филозофског факултета / Универзитета у Београду

1838

- Чика Љубина 18-20, 11000 Београд
- 011 3281-550, лок. 107
- markojankovic@gmail.com
- http://www.f.bg.ac.rs/zbirke/arheoloska_zbirka

Археолошка збирка Универзитета у Београду, сада у надлежности Филозофског факултета, односно Универзитета, основана је 1929. године. Оснивач је био професор др Милоје М. Васић. Збирка је била позната, до садашњег назива, као Универзитетска збирка, Васићева збирка или Археолошка збирка Филозофског факултета.

Археолошка збирка је посебна наставно-научна и стручна јединица у оквиру Одељења за археологију Филозофског факултета. Збирка је специјализованог типа и њена делатност је одређена потребама тог Одељења (настава, научно-истраживачка делатност, обука студената археологије за практичан рад на стручној обради археолошких налаза).

Археолошкој збирци припадају налази са чувеног праисторијског локалитета Винча, из кампања од 1929. до 1934. године, и археолошки налази са комплексног, вишеслојног локалитета Жидовар, са ископавања од 1948. до 1977. године.

Прва поставка налаза са локалитета Винча била је представљена јавности 11. фебруара 1938. године у просторијама Патријаршије. Поставка која је данас актуелна, у просторијама факултета, формирана је децембра 1999. године. Површина изложбеног простора је 64 м².

Археолошка збирка Универзитета у Београду може се посетити уз претходну најаву.

Археолошки музеј у Призрену

📍 Драгице Нецић 152, Призрен

☎ 029/22-246 (?)

Музеј је формиран 1975. године као музејска установа у саставу Завода за заштиту споменика културе у Призрену основаног априла 1967. године одлуком Скупштине општине Призрен.

Основну делатност Музеја формирају послови прикупљања, проучавања, заштите и презентације предмета од значаја за културно-историјску баштину призренског региона од праисторије до средњег века.

Музејски фонд формира близу 1.000 предмета организованих у Праисторијску, Римску и Средњовековну збирку.

Музеј располаже са 220 м² изложбеног простора.

Извор: *Музеји Србије*, приредила Љиљана Бендераћ, Завод за проучавање културног развоја, Београд 2000, стр. 181.

Веспа музеј Србија

- 📍 Брзакова 2, 11000 Београд
- ☎ 063 220-063
- @ info@vespamuzejsrbija.rs
- 🌐 www.vespaclubsrbiya.rs

„Веспа клуб Србија“ по угледу на *Museo Piaggio* из Понтедере, а поводом 71. рођендана свог најистакнутијег члана Зорана Лубурића – Лубуре, отварио је „Веспа музеј Србија“ у Београду.

Јединствени Музеј веспи у Београду је произишао из идеје да се посетиоцима представи несвакидашња колекција *Piaggio* модела веспа на једном месту, на коме могу се видети различите моделе који су за слугом поштоваоца и корисника овог скутера доведене у стање беспрекорности.

Веспа као вечно и урбано превозно средство генерацијама обележава присуство у свакодневном животу. Ова музејска поставка на

120 квадрата, pruža хроноloški увид од најстаријих модела из 40-их година прошлог века, па све до краја прошлог миленијума, закључно са последњим моделом са ручним мењачем – Веспом *PX*.

Препознатљива широм света, прихваћена као популарно возило градског амбијента, Веспа као таква се доживљава као најпопуларније превозно средство. Карактеристичним изгледом и звуком, не мењајући свој основни облик, тајну доброг изгледа могуће је препознати сада на једном месту у Музеју Веспи у Београду

Веспа клуб Србија поседује највећу и највреднију колекцију на простору бивше Југославије. Намера је да се комплетна збирка учини доступном широј јавности, у посебно осмишљеном простору, како би се и на тај начин представио један мит који и данас траје у савременом облику.

Идеја о оснивању музеја Веспи у Београду је постојала уназад десет година, али је велико интересовање за изложбу, „Веспа – 55 година у Србији“ која је одржана октобра 2012. год. у Галерији Прогрес у Београду, дала снаге и воље да колекција постане приступачна још ширем броју заљубљеника у веспе путем интернета и кроз музејску поставку. Музеј се, због недостатка простора, налази у приватној подземној гаражи.

Војни музеј

- Калемегдан бб, 11000 Београд
- 011 334-3441, 334-4408
- vojnimuzej@mod.gov.rs
- www.muzej.mod.gov.rs

Кнез Милан IV Обреновић је 10/22. августа 1878. године потписао Указ о устројству Војног музеја: „Установљава се Војни музеј за скупљање војних ствари које су од значаја за историју српске војске и за историју наоружања и ратовања уопште, а у цељи војноисторијској и научној“. Следеће 1879. године донета су Правила за Војни музеј у којима је одређен начин скупљања, чувања материјала и посеђивања Музеја.

Због неколико унутрашњих и спољнополитичких криза кроз које је Србија пролазила у другој половини 19. века, осим прикупљања

Капија/улаз у Војни музеј, 1963.

предмета, није се могло рачунати на отварање поставке. Приликом припрема за прославу стогодишњице Првог српског устанка, програмом крунидбених свечаности, планирано је и отварање Војног музеја. У адаптираној грађевини на Београдској тврђави, сутрадан по крунисању, унук Војводе Карађорђа, краљ Петар I Карађорђевић је 9/22. септембра 1904. године отворио Војни музеј, састављен од збирке старих застава, старог оружја, војне опреме и личног наоружања знаменитих Срба 18. и 19. века. Учешћем на великој Балканској изложби у Лондону 1907. године, Музеј се достојно представио Европи и свету, за шта је добио златну медаљу. Успон Музеја успорили су балкански ратови и Први светски рат. Погођена разорним гранатама немачких мерцера, зграда Музеја је разорена 1915. године, а евакуисани предмети су опљачкани. Одабране збирке однесене су у бечки и пештански музеј, одакле су окрњене враћене у Београд између два светска рата.

На Солунском фронту, јула 1917. године, у најтежим околностима војно руководство побринуло се да се Музеј обнови. Сакупљени су предмети на фронту и позадини, док су војни сликари и фотографи још раније започели да бележе све страхоте рата али и подвиге српске војске. Уредбом о образовању Војног музеја од 18. априла 1934. године, краљ Александар I Карађорђевић је обновио рад Музеја. После прикупљања предмета, који су у то време пристизали откупом и даром институција и појединаца, нарочито старих ратника и потомака знаменитих личности, нову поставку смештену у две зграде код Римског бунара на Калемегданској тврђави (грађене око 1924), отворио је намесник кнез Павле Карађорђевић, 20. априла 1937. године. Саветодавни одбор, састављен од уважених представника науке и

културе, активно је учествовао у креирању садржаја и рада Музеја, те прикупљању предмета. Уз приказ српске ратне прошлости и савезничке победе у Великом рату, у сталној поставци су биле посебне сале посвећене представницима нововековних српских династија Обреновића, Карађорђевића и Петровића. Попуњене збирке захтевале су већи смештај и посебан простор. Планови за израду нове, наменске зграде прекинути су новим ратом. У току Априлског рата 1941. године и током ратних дејстава за ослобођење Београда 1944. године, опет су страдале збирке Војног музеја. Неповратно су нестали многи драгоцени музејски предмети.

Делатност Војног музеја у годинама након завршетка Другог светског рата протицала је у утврђивању ратне штете, прикупљању предмета, нарочито из минулог рата и прилагођавању сталне изложбе новом времену и комунистичкој идеологији, која је диктирала основне вредности и стандарде у области културе. Трагајући за бољим и трајнијим решењима у експонирању предмета и тема, стална поставка је често, све до 1952. године, реконструисана. Тада је у новој поставци предност дата НОР-у, где су уметничка дела са темом рата потиснута фотографијама, док су се из старије ратне прошлости појавиле „нове

Фрагмент карабина Стевана Книћанина, 19. век

теме“ из историје свих југословенских народа. Ипак захваљујући бољим материјалним околностима, у неколико наврата откупљиване су вредне колекције старог оружја и учињен је помак у попуњавању стручним кадром. Вршено је систематско прикупљање, откуп, инвентарисање, те стручна обрада музејског материјала.

Трајно решење смештаја Музеја нађено је 1956. године, уступањем зграде Војно-географског института (грађене 1924. године по пројекту арх. Н. Васиљева, руског емигранта). Адаптација зграде рађена је до 1961. године, када је 20. октобра, председник СФРЈ, Јосип Броз Тито отворио нову сталну поставку. Стручњаци ангажовани на уређењу поставке определили су се, уместо арсеналског, за историјски принцип у музеологији, који су сматрали захвалнијим за приказ националне ратне историје и развој наоружања и војне опреме. Ратна прошлост приказана је са преко 3.100 оригиналних предмета, уз ненаметљив ликовни материјал. Ипак, савременици су, дајући печат свог времена, половину изложбеног простора посветили НОР-у, где је владајућа идеологија имала пресудан утицај.

Више од стотину предмета изложено је на бедемима и рововима око Музеја (обалско-тврђавски топови, артиљеријска оруђа и тенкови). Осим оних изложених на сталној поставци, у депоима Музеја чува се више од 30.000 предмета, сређених у 13 студијских збирки. Фото-архива броји преко 100.000 негатива и фотографија и преко 200 фото албума. Под кровом музеја слили су се предмети и осваја-

лошким локалитетима и старим тврђавама. Оружје и војна опрема су различитог порекла, модела и времена настанка, те су по том принципу распоређени у збирке. У музеју се налазе конзерваторске радионице за метал и текстил и специјалистичка библиотека.

Од 1954. публикује се годишњи стручни часопис *Весник*. Музеј повремено издаје и посебна издања, монографије и књиге са садржајем из музеологије, као и каталоге студијских изложби. Значајна су посебна издања *Војне заставе Срба до 1918*, *Одликовања јуџословенских народа XIX и прве половине XX века (до 1941)* из збирке *Војног музеја у Београду*, *Војни музеј 1878–2014*. и друга.

ча и бранилаца српског етничког простора. Војна опрема и оружје су на Балкан стизали вековима, током бројних ратова и са разних страна (остављали су га и најамници и крсташи), а израђивано је у занатским радионицама и фабрикама оружја на Балкану, у Европи и на Оријенту. Сачувано је и стизало у музејске збирке, најчешће вољом дародаваца, откупом или је наложено на архео-

Стручњаци Војног музеја уредили су сталну поставку *Српска кућа* на Крфу, као и многе меморијале. На сталној поставци су, почетком 21. века, извршене делимичне измене. Приређују се студијске изложбе, са којима се повремено гостује и ван земље.

Организационо Војни музеј је у саставу Министарства одбране,

потчињен Управи за традицију, стандард и ветеране. Има два одељења, музеолошко и општих послова и располаже са следећим збиркама: Збирка одеће и униформи, Уметничка збирка, Збирка одликовања, Збирка застава до 1918. године, Збирка застава од 1918. године, Збирка праисторије, антике и раног средњег века, Збирка занатског оружја

Балкана и ваневропског оружја, Збирка фабричког наоружања до 1918. године, Збирка фабричког наоружања од 1918. до 1945. године, Збирка наоружања од 1945. године, Збирка западноевропског наоружања, Збирка архивалија и Фото архива. Дигитализован је већи део музејског фонда, посредством програма ИМУС. Укупно је 36 запослених лица, од тога девет кустоса.

Галерија „Лазар Возаревић“

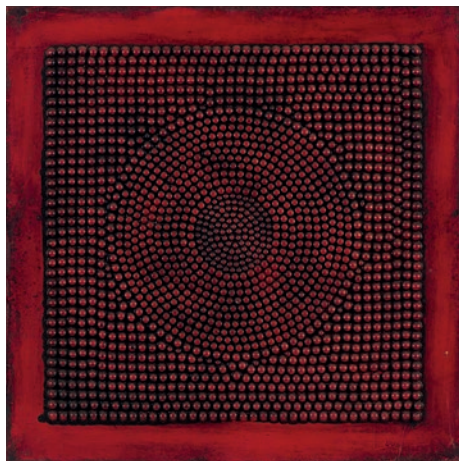
- Градски парк 4, 22000 Сремска Митровица
- 022 621-492
- galerijasm@open.telekom.rs
- www.lazarvozarevic.com

Галерија „Лазар Возаревић“ је меморијална галерија. Основана је и почела са радом 17. новембра 1973. године, изложбом слика и цртежа Лазара Возаревића. Изложбу је отворио Миленко Николић, секретар за просвету и културу Војводине. Откупом дела сликарске заоставштине Лазара Возаревића од његове супруге и ћерке 1970. године створени су услови да се приступи формирању галерије. Проф. др Лазар Трифуновић осмислио је концепт њеног рада по којем она има два јасно профилисана дела: меморијални и живи. У свакој од њих остварују се основне и виталне функције. Основно галеријско језгро ове установе чини њен

Зграда галерије пре почетка реновирања

Црвени квадрант, уље са пулџама, 1967.

меморијални део. Он се састоји од оригиналних Возаревићевих слика, цртежа, фотографија, докумената и др. Поред меморијалног дела, присутна је и активност која доприноси афирмацији савремене ликовне уметности.

Човек са лобањом, лавирани туш, 1954.

Мајка и дете, уље на платну

Адаптацијом просторија Галерије Срема, према пројекту арх. С. Јовановића у току 1971–1973. године, створени су сви услови за отварање и почетак рада Галерије „Лазар Возаревић“.

Галерија „Лазар Возаревић“ објавила је монографију Зорана Маркуша *Лазар Возаревић*, а објављује и каталоге сталних поставки и тематских изложби. Током последњих година сталну поставку и изложбе годишње обиђе по 20.000 посетилаца. За вођења по сталној поставци организују се стручна тумачења.

Галерија је добитник награде Самоуправне интересне заједнице културе Војводине за укупан

рад 1989. године, *Новембарске награде* Града Сремска Митровица, док је награду *Искра културе* добио бивши директор Галерије Ђорђе Панић. Године 1982. ретроспективна изложба проф. Мила Грозданића по оцени критичара сврстана је међу десет најбољих изложбених поставки на простору бивше Југославије.

Галерија “Лазар Возаревић” има пет стално запослених радника. Нема запосленог кустоса, а такође не спроводи дигитализацију уметничког фонда.

Млада невестина, лавирани туш, 1951.

Галерија ликовне уметности Поклон збирка Рајка Мамузића

ГАЛЕРИЈА ЛИКОВНЕ УМЕТНОСТИ

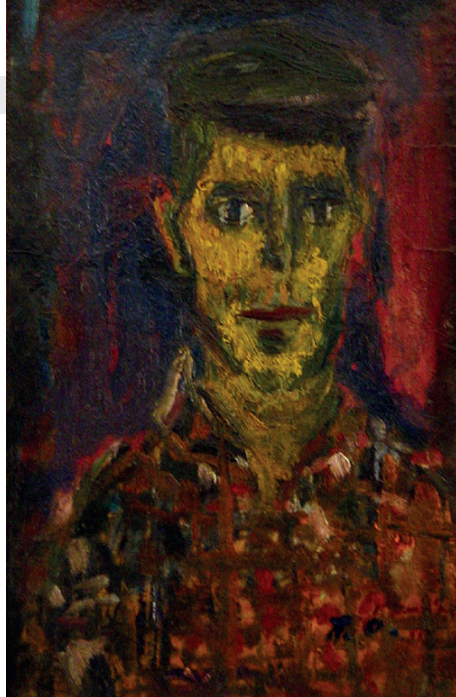
ПОКЛОН ЗБИРКА
РАЈКА МАМУЗИЋА

- Басе Стајића 1, Нови Сад, 21000
- 021 520-467, факс: 520-223
- glurm@mts.rs; rmamuzic@mts.rs
- www.galerijamamuzic.org.rs
- sr-rs.facebook.com/pages/Galerija-Rajka-Mamuzia/186053994743943

Галерија ликовне уметности поклон збирка Рајка Мамузића је јавна и регионална установа, основана решењем Скупштине општине Нови Сад, 15. 11. 1973. године, на основу Уговора дародавца Рајка Мамузића и Скупштине Општине Нови Сад 1972. године. Скупштина АП Војводине преузела је права и обавезе Града из напред наведеног Уговора 1984. године. Покрајинска влада Војводине преузела је оснивачка права над Галеријом, покрајинском скупштинском одлуком о преношењу оснивачких права над установама културе које је основала АП Војводина 2010. године.

Зграда галерије

Зграда Галерије је изграђена 1922. године по пројекту архитекте Филипа Шмита и адаптирана 1974. године за своју садашњу намену. Одлуком Скупштине Града Новог Сада зграда је 1992. године проглашена за значајно непокретно културно добро – споменик културе.

Основни фонд Збирке представља јединствен преглед српске уметности, настале у првим деценијама после Другог светског рата. Њен карактер и размере одредио је сам колекционар, избором и бројем уметника, а њену уметничку вредност потврдили су најеминентнији домаћи историчари уметности.

Основни фонд Збирке чине дела 35 уметника прве послератне генерације, са акцентом на уметност *Загарске јрује*, *Децембарске*, *Београдске* и делимично групе *Једанаесторице*. У тренутку оснивања Основни фонд Збирке је обухватао 438 уметничких дела – слика, скулптура, цртежа, графика и таписерија. Захваљујући каснијим поклонима колекционара, али и уметника и њихових породица, фонд се попуњавао. Од уметничких дела пристиглих у Галерију после смрти колекционара, основана је Проширена збирка Основног фонда. Данас се та дела могу видети на сталној поставци и повременим изложбама.

Уметници чија су дела сабрана у Основном фонду ове збирке имали су значајне улоге у савременој српској уметности. Многи су били професори ликовних академија, а седморо чланови САНУ – Младен Србиновић, Никола Јанковић, Мића Поповић, Љубица Сокић, Мило-

Зоран Петровић, *Композиција*, туш на папиру, 1965.

Миодраг Поповић, *Синтептички ѝредео*, уље на платну, 1965.

рад Бата Михаиловић, Петар Омчikus и Стојан Ђелић. Њихова дела се чувају и излажу у свим нашим значајнијим музејима и галеријама.

Поред сталне поставке, Галерија организује и тематске изложбе, међу којима се нарочито истичу изложба Миодрага Миће Поповића, Рајка Мамузића и Николе Коке Јанковића.

Издавачка делатност препознатљива је по монографији *Галерија ликовне уметности Поклон* збирка Рајка Мамузића 1974–2004 – 30 година Поклон збирке Рајка Мамузића (2004), *Графике Анкице Ојрешиник* (2012), „Уметничка колонија“ на Сшаром сајмишћу – уметници из збирке

Младен Србиновић, *Обале Бетеја*, уље на платну, 1959.

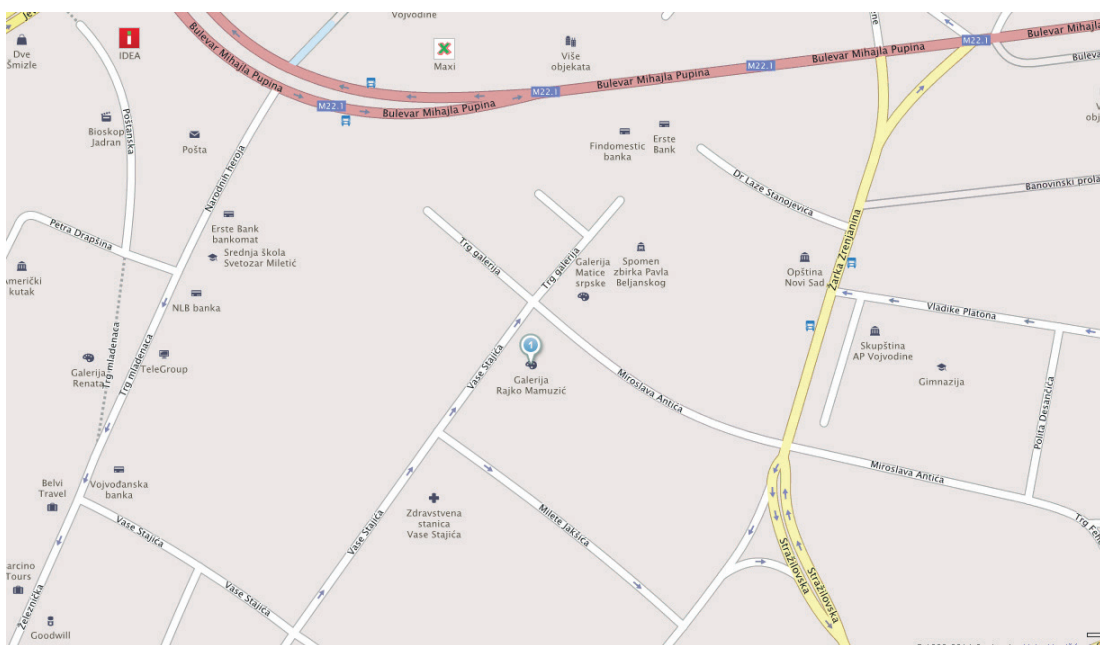

Рајка Мамузића (2012), затим по каталозима изложби уметника Александра Луковића Лукијана, Бошка Петровића, као и пратећим каталозима свих изложби које су реализоване у Галерији.

Од 14 запослених три су кустоса.

Љубица Цуда Сокић, *Из аишеља*, темпера на картону, 1964.

Галерија Матице српске Нови Сад

- Трг галерија 1, Нови Сад 21000
- 21 489-9000, 489-9023
- info@galerijamaticesrpske.rs
- www.galerijamaticesrpske.rs
- www.facebook.com/Galerija-Maticesrpske-132189313478014/timeline/

Галерија Матице српске је установа културе од националног значаја. Основана је 1847. године у Пешти у окриљу Матице српске, најстаријег културног, књижевног и научног друштва код Срба, које је основано 1826. За јавност је отворена 1933. године под називом Музеј Матице српске. Године 1947. новооснованом Војвођанском музеју уступљене су све збирке Музеја Матице српске, осим уметничке, која је добила статус посебне збирке под називом *Галерија Матице српске*. Период њене самосталне делатности почиње 1958. године, када је

Галерија Матице српске

пресељена у данашњу зграду на Тргу галерија. Њен финансијер је Република Србија, Министарство културе и информисања.

Најзначајније збирке у оснивању и развоју Галерије су: *Збирка сликарства, вајарства, графика и цртежа*, а имена која су обележила историјски развој Галерије су Сава Текелија, највећи добротвор и доживотни председник Матице српске, Теодор Павловић, секретар и њен истакнути културни посленик, као и управници Фрањо Малин, Миливој Николајевић, Александар Моч, Олга Микић, Лепосава Шелмић и др.

У Галерији постоје одељења за истраживање и заштиту колекције, за програме и презентацију и одељење општих послова. Стручна

Део сталне поставке 18. века

одељена баве се прикупљањем, чувањем, проучавањем, излагањем и тумачењем уметничких дела српске културне баштине.

Колекција Галерије Матице српске броји преко 9.000 уметничких предмета. По значају и целовитости издваја се стална поставка са збиркама сликарства, графике и цртежа 18, 19. и прве половине 20. века, које илуструју настанак и развој српске уметности новијег доба и указују на положај и место националне културе у европском контексту. Остале збирке музеја чине Збирка вајарства, Збирка акварела, пастела и комбинованих техника, Збирка Матице српске, Збирка позајмљених дела, Збирка примењене уметности, Збирка документарног материјала, Збирка копија печата, Збирка печатњака, Збирка одлико-

Део сталне поставке 18. века

вања, Збирка нумизматике, Збирка нових медија и Збирка копија.

Сталне поставке су *Уметносћ XVIII века у колекцији Галерије Матице српске*, *Људи и дођађаји*, *слика йрошлосћи*, *Српска уметносћ XIX века* и *Теме и идеје*, *српско сликарсћво 1900–1941*.

Током свог постојања Галерија је приредила велики број изложби значајних српских уметника и представила важне историјско-уметничке теме и идеје српске историје уметности од којих се истичу: *Урош Предић* (1998), *Између есћейтике и животиа – Предсћава жене у сликарсћву Паје Јовановића* (2010) и *Зођрафи – српске иконе између йтрадиције и модерносћи*. *Паралеле* (2015)

Најважнија издања Галерије су монографске публикације: Лепосава Шелмић, *Галерија Матице српске* (2001), Тијана Палковљевић, *Миливој Николајевић* (2003), Лепосава Шелмић, *Српско зидно сликарсћво XVIII века* (2004), Лидија Мереник, *Иван Тадаковић* (2004), Мирослава Костић, *Јаков Орфелин и њејово доба* (2008), Симона Чупић, *Теме и идеје* (2008), Бранка Кулић, *Новосадске дрворезбарске радионице* (2008), Симона Чупић, *Грађански модернизам и йојуларна кулћура* (2011), Владимир Симић, *За љубав оћацдине* (2012) и Група аутора, *Зођрафи – Српске иконе између йтрадиције и модерносћи*. *Паралеле* (2015).

Галерија Матице српске је креирала дигитално издање информативног листа *Галеријске весћи* које је доступно на веб презентацији и на друштвеним мрежама Галерије од јануара 2015. године. Поред изложбене делатности и рада на побољшању услова излагања, чувања,

презентације и документације о делима, унапређења односа са публиком, посебан сегмент представљају едукативни програми и креативне радионице за децу.

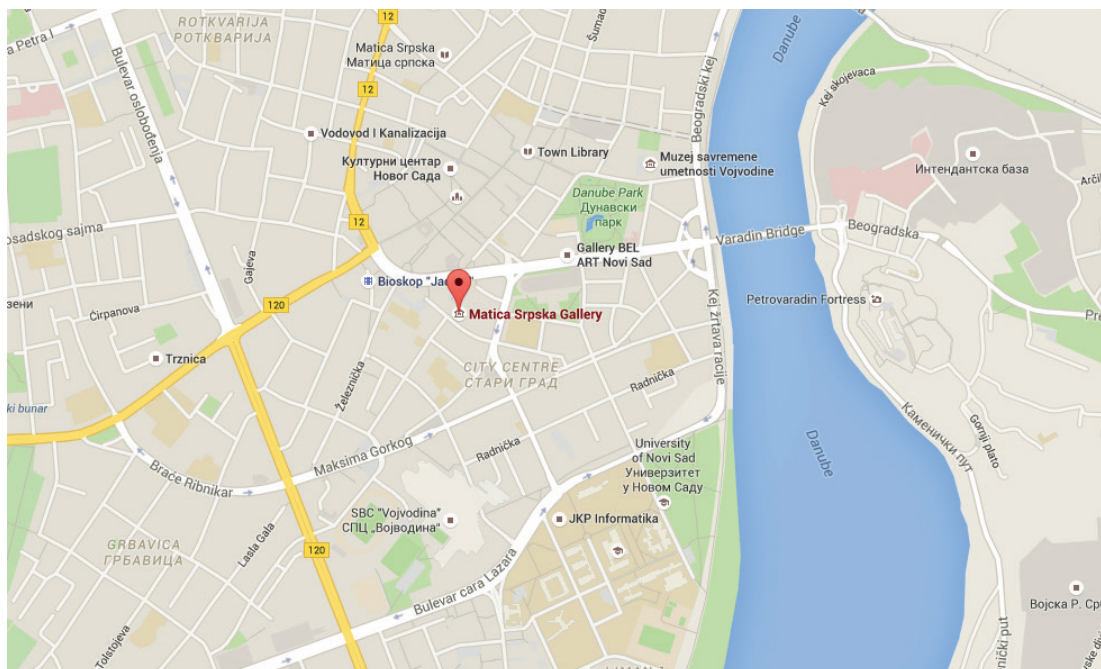
Међу најзнаменитије музеалије убрајају се: Христофор Жефаровић, *Свети Сава са српским светиницима дома Немањина*, 1741. и *Свети Димитрије*, око 1740; Павле Симић, *Српска народна скупштина 1. маја 1848. године*, 1848/1849; Сава Шумановић, *Морнар на моту*, 1921/1922; Иван Табаковић, *Genius*, 1929.

У Галерији дигитализација се ради на основу програма *File Maker*. Релациона база података о уметничком фонду садржи текстуалне картоне и дигиталне фотографије. Има укупно 25 запослених, а од тога шест кустоса.

Стефан Тенцки, *Ауђиорирей*, око 1770.

Стеван Алексић, *Аутијорџирети у кафани*, око 1904.

Галерија Милана Бесарабића Народна библиотека „Вук Караџић“

- Кнеза Лазара 6, 12000 Велико Градиште
- 012 662-107, факс: 662-208
- bibliotekavg@open.telekom.rs

Галерија је основана 1973. године на основу поклон-збирке уметничких скулптура Милана Бесарабића коју је уметник даривао Великом Градишту. Од оснивања, Галерија се налази у саставу Библиотеке „Вук Караџић“ која је првобитно била организациона јединица Народног универзитета у Великом Градишту, док данас претставља самосталну установу културе.

Галерија и Библиотека смештене су у згради некадашње задужбине Саве Обрадовића у такозваној старој чаршији која је проглашена амбијенталном културно-историјском целином. У холу зграде, пројектованом за потребе Галерије, налази се стална поставка двадесет скулптура у гипсу, бронзи, камену и дрвету Милана Бесарабића. Поред тога, Галерија располаже и са ликовном галеријом површине 40 м², у којој се редовно организују ликовне и друге изложбе, пропраћене одговарајућим каталозима.

Поред тематских изложби, промоција, предавања и трибина, Библиотека и Галерија појављују се и као организатори сликарске колоније на Сребрном језеру, традиционалне песничке манифестације „Рамска свитања“ која се организује сваког августа у средњовековној Рамској тврђави, као и такмичења виолиниста „Царевчеви дани“ такође традиционалне културне манифестације која се одржава сваког јула.

Два мушка акта

Галерија савремене ликовне уметности Ниш

- Кеј Кола српских сестара 1/II, 18000 Ниш
- 018 513-701, 512-640
- gslunis@gmail.com, gslu.ema@gmail.com
- www.gslunis.org
- www.facebook.com/Galerija-SLU-Ni

Галерију савремене ликовне уметности Ниш основао је град Ниш. Како већ годинама поред излагачке обавља и друге делатности – издавачку, едукативну, рестаураторско-конзерваторску, ГСЛУ настоји да се трансформише у Музеј савремене уметности.

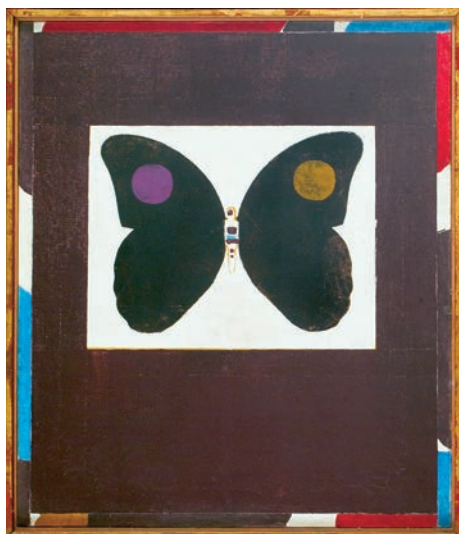
Галерија је основана 9. јуна 1970. године, одлуком Општинског већа и Већа душтвених делатности Ниша, као Галерија савремене уметности, а први директор био је др Лазар Трифуновић. Убрзо је формиран и Савет Галерије са Иваном Табаковићем на челу. Првобитни циљеви били су организовање колективних, самосталних, ретроспектив-

Галерија „Србија“

Милодраг Прогић, Црни лејшир, 1971,
комбинована техника

них и тематских изложби, као и Ликовне колоније „Сићево“. Због неблаговременог решавања просторних, кадровских (само четири запослена) и материјалних проблема у периоду 1975–80. Галерија је била Одељење савремене уметности при Народном музеју Ниш. Од 1980. установа носи назив Галерија савремене ликовне уметности Ниш.

Поседује три изложбена простора: Галерију „Србија“, Павиљон и Салон 77 у Тврђави, у којима годишње организује преко 30 из-

ложби домаћих и страних стваралаца, као и традиционалне изложбе као што је Нишки цртеж, Ликовни уметници Ниша, УЛУПУДС региона Ниш. Суорганизатор је бројних културних дешавања у граду.

У саставу је и зграда Ликовне колоније у селу Сићево надомак Ниша, где се одржава Ликовна колонија „Сићево“, Графичка радионица „Сићево“ и др.

Стојан Ђелић, Ојдагање, 1971,
уље на платну

Пеђа Милосављевић, Окамењени Зевс, 1972,
уље на платну

Фонд ГСЛУ броји 1.388 дела разврстаних у Збирку савременог сликарства, Збирку ликовних уметника Ниша, Збирку графике, Збирку цртежа, Збирку савремене скулптуре и Збирку проширених медија. По историјским, естетским и ликовним карактеристикама представља један од највреднијих фондова савремене уметности на подручју уже Србије. Године 2013. Галерија је добила статус установе културе од националног значаја. Од 1. септембра 2015. у Сићеву се налази поставка *Историјаи Ликовне колоније „Сићево“*. ГСЛУ настоји да оформи сталну поставку, којом би представила вредна дела значајних аутора из фонда, а ретко су пред очима јавности.

Атеље Ликовне колоније у Сићеву

Галерија савремене ликовне уметности је до сада објавила преко 800 каталога. Поводом значајних јубилеја штампане су публикације монографског типа као што је *Галерија савремене ликовне уметности 1970–2000*, *Галерија савремене ликовне уметности Ниш 1970–2010*, *Ликовна колонија Сићево 1905–2005*. и *Ликовна колонија Сићево 1905–1964–2014*. На месечном нивоу објављује се интернет часопис *ИЧ* са приказима изложби у Нишу, Србији и свету.

Галерија има добру сарадњу са основним и средњим школама са територије града, као и са Факултетом уметности Универзитета у Нишу. Организовањем трибина, манифестација и других дешавања настоји да привуче што већи број посетилаца.

Дигитализација се за сада обавља путем програма Excell. Галерија СЛУ има 22 запослена, а од тога седморо кустоса.

Галерија САНУ

- Кнез Михаилова 35, 11000 Београд
- 011 202-7244
- galerija.sanu@sanu.ac.rs
- www.sanu.ac.rs/GalerijaSANU/Podaci.aspx

Српска академија наука и уметности основала је Галерију Српске академије наука и уметности 1967–68. године. У питању је јавни, национални музеј, који од оснивања није самосталан, већ је у саставу Српске академије наука и уметности.

Галерија САНУ води бригу о Уметничкој збирци Српске академије наука и уметности – око 3.000 инвентарисаних слика, скулптура, мозаика и слично, а међу њима су и чувена дела као што су *Порџрејџ Нићифора Дучића* Стеве Тодоровића, *Милуџин Миланковић* Паје Јовановића, *Хрисџос* и *Бојородица* Младена Србиновића, *Досиџеј Обдраговић* Петра

Зграда Галерије САНУ

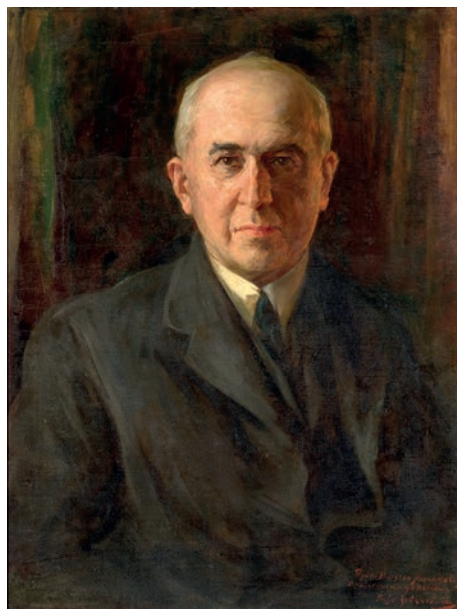
Убавкића, *Верџикална композиција I* Олге Јеврић итд. Уметничка збирка САНУ углавном сакупља дела ликовних уметника – чланова Академије, од њеног оснивања до данас активних чланова Одељења ликовне и музичке уметности САНУ, углавном из 20. и 21. века, од Стеве Тодоровића и Ђоке Миловановића до Петра Омчикуса, Светомира Арсића Басаре, Николе Јанковића, Душана Оташевића, Тодора Стевановића, Милице Стевановић и других. У Галерији САНУ не постоји стална поставка из фонда Уметничке збирке, поједина дела из колекције су изложена у згради САНУ у Кнез Михаиловој 35, а повремено се Уметничка збирка САНУ представља и у Изложбеном салону Галерије.

У Галерији САНУ се организују изложбе, углавном научно-истраживачки пројекти Академије, тематске изложбе, монографске изложбе појединих чланова САНУ и ретроспективе ликовних уметника чланова САНУ. Годишње се одржи у просеку око шест изложби, а неке од познатијих су *Међу јавом и мед сном – српско сликарство 1830–1870* (1992), *Римски царски трагови у Србији, Sirmium, Romuliana, Naissus* (1993–1994), *Из прошлости манастира Хиландара* (1998–1999), *Службено одело у Србији* (2001–2002), *Знамења Карловачке Митрополије* (2007), *Канон Милутина Миланковића* (2009) и *Београд Јована Бијелића* (2014–2015). Галерија се бави организовањем предавања везаних за изложбе, стручних скупова, промоција, као и редовних концертних делатности од 1982. године.

Издавачка делатност Галерије Српске академије наука и уметности почиње паралелно са изложбеном активношћу, 1968. године, и

састоји се у издавању публикација које прате изложбе, данас серије *Галерија САНУ* и *Изложбена свеска*. База података је за сада у Access-у. У Галерији има десет запослених, од тога су три кустоса.

Младен Србиновић, Богородица, мозаик, 1991 – 1992.

Галерија слика „Сава Шумановић“

- Светог Саве 7, 22240 Шид
- 022 716-825, 712-614
- info@savasumanovic.com
- www.savasumanovic.com
- twitter.com/savasumanovic

Меморијална галерија слика „Сава Шумановић“ у Шиду је установа културе од националног значаја. Основана је 1952. године на основу даровног уговора између Персиде Шумановић, мајке Саве Шумановића (1896–1942) и Општине Шид. У непосредној близини Галерије налази се и Спомен-кућа Саве Шумановића.

Уметнички фонд Галерије чини 350 слика, уља на платну и 67 скица у разним техникама (цртеж, пастел, акварел и разблажена темпера). На сталној поставци Галерије изложено је око 100 уља на платну. У згради Галерије су и сувенирница и службене просторије. У Спо-

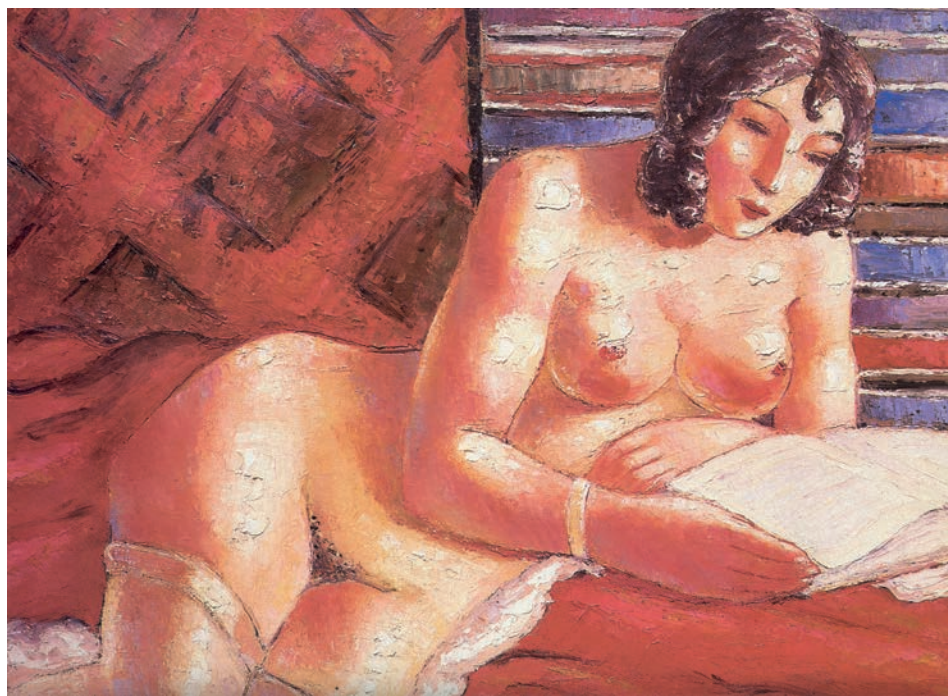
Галерија слика „Сава Шумановић“ – зграда

мен-кући се може видети аутентични намештај и употребни предмети из времена када је уметник у њој живео и стварао.

Од бројних разноврсних тематских изложби које је Галерија организовала током последњих година издвајају се следеће: *После 70 година, Пути до слике, Последња деценија, Архивисти и модели: Сава Шумановић и краљица Монтиарнаса и Свештоси* Срема ауторке Весне Буројевић.

Сава Шумановић, *Чийачица*, уље на платну, 1934.

Издавачку делатност одликује објављивање монографских публикација као што су *Сава Шумановић преушћање њасији* (2007), *Писма из Шиде* (2014), *Класично, модерно, визионарско у стваралаштву Саве Шумановића – Зборник радова са научној скуји одржаној на 16. меморијалу Саве Шумановића* (2014), те каталози за тематске изложбе.

Захваљујући активном односу у раду са публиком током последњих година Галерију и Спомен-кућу годишње обиђе око 10.000 посетилаца. Уз рад са посетиоцима сталних поставки Галерија редовно

Спомен кућа Саве Шумановића –
деталј поставке

организује програме, од разноврсних тематских изложби и радионица, преко предавања, промоција, трибина и семинара, до драмских и музичких вечери.

Из богатог фонда издвојили бисмо циклус *Кујачице* или *Шидијанке*, триптих *Берачице*, слике *Шидска црква* и *Лийова алеја*, те

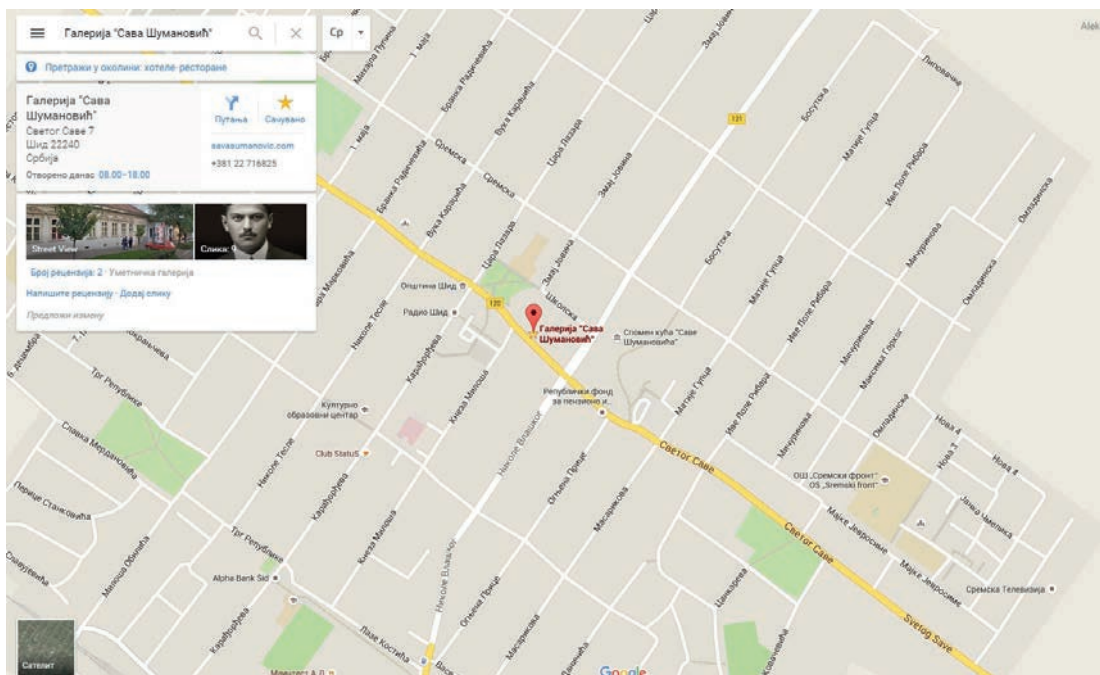
скицу за слику *Пијани брод*. Галеријска збирке се дигитализују употребом програма ИМУС. Галерија има 10 запослених, од тога два кустоса.

Деталј поставке

Спомен кућа Саве Шумановића –
зграда

Градски музеј Врбаса

- 📍 Улица Маршала Тита 88, 21460 Врбас
- ☎ 021 707-510
- @ muzejvrbas@gmail.com
- f www.facebook.com/Gradski-muzej-Vrbas-662020930598350/

Градски музеј Врбаса, који се налази у саставу Културног центра Врбаса, представља тип комплексног музеја. Настао је Одлуком о формирању Завичајне збирке, донете 20. октобра 1969. године. Збирка је 1971. године додељена на бригу и старање Дому културе Врбас.

Стална поставка Збирке у привременом смештају отвара се 1998. године. Завичајна збирка тада добија назив Музејска збирка. У то време располаже са око 700 експоната из области историје, етнологије, историје уметности и археологије. Свој садашњи простор добија 2005. године. Статус градског музеја у саставу Културног центра до-

Зграда Градског музеја Врбаса

Археолошко налазиште Шуваков
салаш, средњовековни Врбас

бија 2015. године одлуком СО Врбас. Радови на сталној поставци су у току. Стална поставка НОБ-а смештена је у посебан објекат, у Базу „Центар“, у Улици Миливоја Чобанског. Рад Градског музеја организован је кроз археолошко, историјско, етнолошко и одељење историје уметности. У току је формирање уметничко-историјских збирки.

Од публикација се издваја *Културно наслеђе Врбаса* (2007, 2016). Посебан значај за историју Врбаса имају археолошки налази са подручја Врбаса, међу којима се издваја накит са аваро-словенске некрополе Циглана Полет, сребрни накит са средњовековног локали-

Копија оклопа средњовековног немачког витеза

Изложба костима инспирисаних српским хероинама, одржана током манифестације *Музеји Србије десет дана од 10 до 10* (2015)

тета Шуваков салаш – Клиса, налази са латенског налазишта Чарнок, предмети из збирке ватрогаства, занатства, лични предмети знаменитих Врбашана, збирка дела Јожефа Пехана итд.

У току је и процес дигитализације музеолошке грађе преко програма ИМУС.

У Музеју су запослена три кустоса, а укупно је четворо људи запосленоста.

Градски музеј Косовска Митровица (југ)

Хиландарска 14, 38220 Косовска Митровица
028 23-509 (?)

Музеј је основан 1953. године као завичајни музеј комплексног типа. У свом саставу има збирке из археологије, етнологије и геологије које конституишу музејски фонд од око 2.500 предмета. Поред одељења која су конституисана око наведених збирки, у саставу Музеја налази се и мања стручна библиотека затвореног типа.

Територијална надлежност Музеја у домену проучавања и заштите покретних културних добара простире се на подручја општина Косовска Митровица, Звечан, Лепосавић, Вучитрн, Србица и Зубин Поток.

Изложбени простор Музеја обухвата 310 м² намењених презентацији сталне поставке и око 70 м² у музејској Галерији која је основана 1995. године.

Музеј је за посетиоце отворен сваког радног дана од 7 до 15 часова, а викендом за најављене посете.

Извор: *Музеји Србије*, приредила Љиљана Бендераћ, Завод за проучавање културног развитака, Београд 2000, стр. 123.

Градски музеј Косовска Митровица (север)

- Лоле Рибара 19, 38220 Косовска Митровица
- 028 425-365; 064 852-3659
- gradskimuzejkm@gmail.com
- www.facebook.com/muzejkm

Градски музеј основан је 1958. под првобитним називом Општински музеј.

Стална поставка састоји се од дела модерног сликарства.

Међу важније тематске изложбе могу се убројити *Први свејски рай*, *Койије фресака Бојородице Љевишке* и *Ноћ музеја*.

Најзначајније музеалије су дела сликара Зорана Круља, Николе Жигон, Јаноша Месароша и Биљане Вилимон, те скулптура Белимира Каравелића.

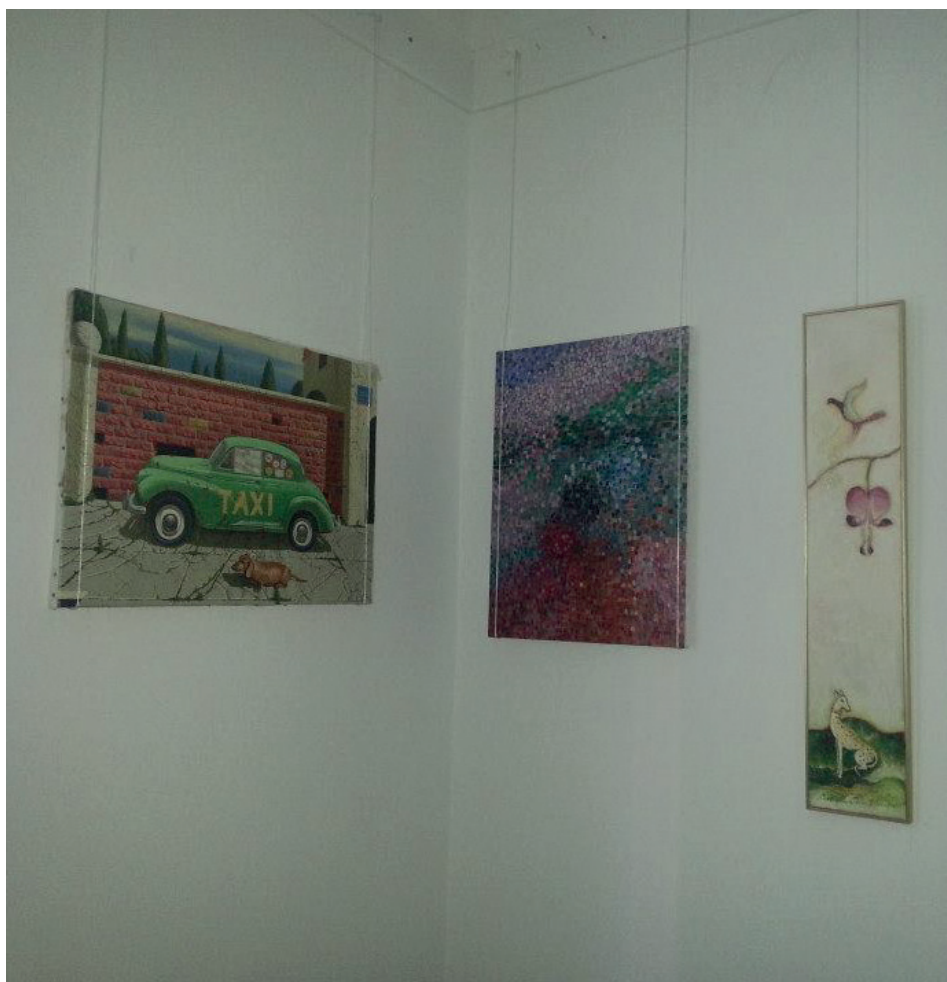
Укупан број запослених је четворо, а од тога је један кустос.

Улаз у музеј

Део сталне поставке

Део сталне поставке

Градски музеј Сента

у саставу Културно-образовног центра „Турзо Лајош“

- Поштанска 18; Главни трг 5, 24400 Сента
- 024 511-334 (админ.), 811-348 (музеј)
- muzeum@tlkk.org, pejin.attila@gmail.com
- www.tlkk.org
- <https://www.facebook.com/zentaimuzeum>

Музеј је завичајна регионална јавна установа комплексног типа. Основан је крајем 1946, али је као установа почео са радом 1949, када је добио зграду. Оснивач је општина Сента. До 1977. године музеј је деловао као самостална установа, а после интеграције (па и данас) налази се у саставу Културно-образовног центра.

На данашње место, у један део римокатоличке парохије, која је заштићени споменик културе, музеј је пресељен 1970. године, а две године касније поред њега изграђена је и модерна галерија, која се од тада користи за тематске, првенствено уметничке изложбе. Прва

Улаз у музеј

Стаклени ритон из аварског гроба, VII век

Радионица за децу

стална поставка комплексног карактера формирана је 1974. године. У периоду 2000–2012. у више фаза извршени су радови на реновирању зграде, односно на обнављању сталних поставки (палеонтологија, археологија, Сенћанска битка, етнографија).

Током педесетих година прошлог века формиране су следеће збирке: природњачко-палеонтолошка, археолошка, нумизматичка, етнографска, историјска и ликовно-уметничка.

Мада је комплексног типа, делом услед инерције, а делом и каснијег међусобног договора војвођанских музеја, сенћански музеј првенствено прикупља етнолошку грађу Мађара овог дела Потисја, отуда је данас ова збирка најстручније сакупљана и обрађена. У том смислу она је најбогатија и највреднија збирка. Вреди споменути и поклон збирке: Ликовни фондус „Јожеф Тот”, Поклон збирку „Тибор Секељ” и Поклон збирку „Стеван Крагујевић”.

Од 1952. године при музеју делује прва послератна уметничка колонија. Услед овакве симбиозе утемељена је релативно богата и вредна ликовно-уметничка збирка. Најважније тематске изложбе задњих неко-

лико година су *Трајовима религијозне културе бачких Јевреја* (2008), *Човек светиа – свети човека. Рејрезентативна изложба из Збирке „Тибор Секељ”* (2012), *Светија на ирекрејниници 19. и 20. века* (2013), *Реквизијии за личну хијијену 20. века* (2013), *Јожеф Ач 100* (2014).

Издавачка делатност базира се највише на каталозима стал-

Графички приказ Сенћанске битке, поч. 18. века

них поставки и тематских изложби и на монографским публикацијама.

Педагошка делатност подразумева организовани obилазак stalnih postavki i tematskih izlozbi uz stručno vođenje na srpskom, mađarskom i engleskom jeziku, saradnju sa predškolskim i školским ustanovama, organizovanje dečjih radionica i stručnih predavanja.

Најзначајније музеалије су стаклени ритон из аварског гроба (7. век), остава старог накита (16-17. век), предмети традиционалног риболова и сточарства.

Дигитализација музејске грађе започета је у програму ИМУС.

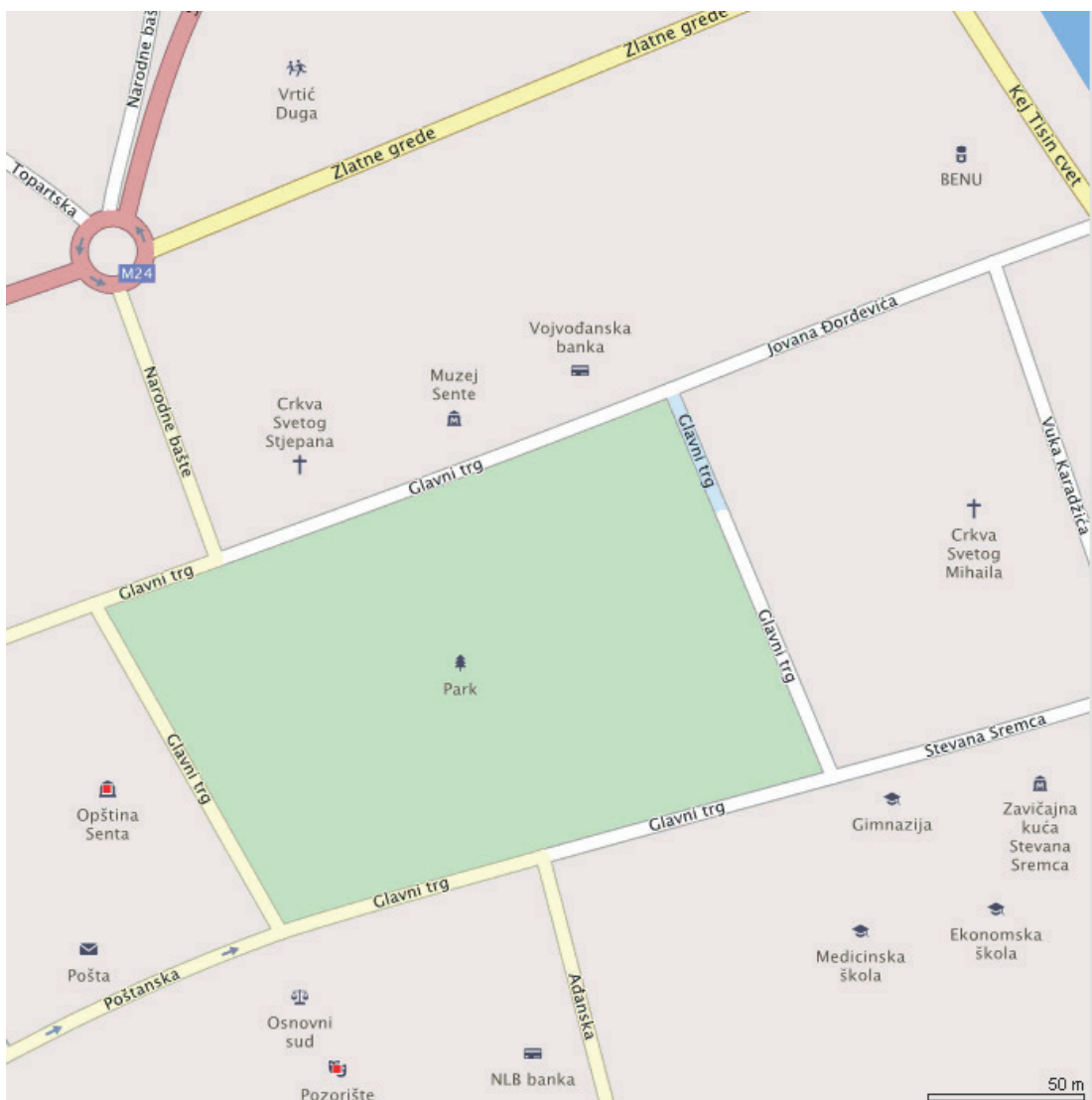
Укупно је запослено осам радника, од тога четири кустоса.

Детаљ из палеонтолошко-археолошке сталне поставке

Остава накита, 16–17. век

Градски музеј Сомбор

- Трг Републике 4, 25000 Сомбор
- 025 412-728, 422-728
- gmso@ptt.rs, gmso@sbb.rs,
- www.gms.rs
- www.facebook.com/gmsombor?ref=hl

Градски музеј Сомбор је комплексни музеј који постоји више од 130 година, са послом чувања и заштите на територији града Сомбора и општина Апатин, Кула и Оџаци, које спадају у Западнобачки управни округ. Оснивањем Историјског друштва Бач-бодрошке жупаније 11. маја 1883. године у Сомбору се формирају прве збирке музеја – нумизматичка и збирка медаља, археолошка, збирка докумената, печата и грбова, збирка штампаних књига, рукописа и монографија, расправа и географских карата које се односе на историју жупаније, те збирка листова, летака и других штампаних ствари. Исто-

Зграда Градског музеја Сомбор

ријско друштво добија једну просторију у Жупанији за смештај, а све материјале прикупља његов тадашњи секретар Еде Маргалич. Музејске збирке за своје прве кустосе имају чланове овог друштва – Ђула Бибер 1883, Лајош Редигер 1901–1903, Јанош Хорват 1903–1904, Миклош Улман 1904–1907, Калман Губица 1907–1916. Друштво 1906. године проширује своју делатност на прикупљање етнографске грађе, а 1936. се поново активира под новим именом Историјско друштво Сомбор, са др Радивојем Симоновићем као председником. Својим радом стекло је велики број симпатизера, док је у музејским круговима представљало карику у повезивању са другим музејима, пре свега са Музејом кнеза Павла, Војним музејом у Београду, Палеолошким музејом у Загребу, те са многим угледним универзитетским професорима.

Свечано отварање Градског музеја Сомбор у кући Јулија Ледерера, где се и данас налази, обављено је, након завршетка Другог светског рата, 27. октобра 1945. године, када је за директора постављен сликар Милан Коњовић. Музеј је отворио књижевник Вељко Петровић, а прва изложба била је колекција слика југословенских аутора у власништву Павла Бељанског (данас део фонда Галерије Павла Бељанског у Новом Саду). Од делова збирке Историјског друштва Сомбор са за-

Сомборски фијакер у амбијенту, 19. и поч. 20. века, стална поставка ГМС

вештаним легатима формиран је Градски музеј Сомбор, чији је оснивач град Сомбор.

БЕЗДАН

Од године 1981. Музеј Батинске битке улази у састав Градског музеја Сомбор, а од 1995. године прикључује му се и Галерија савремене уметности, смештена у адаптирани житни магацин.

Градски музеј Сомбор је регионални музеј комплексног типа који данас броји око 40.000 предмета смештених у више збирки по одељењима: археолошко, нумизматичко, етнолошко, историјско одељење са депандансом – Музеј Батинске битке код Бездана, ликовно одељење са завичајном збирком и збирком примењене уметности и са Галеријом савремене југословенске уметности и збирком Ликовна јесен, одељење за односе са јавношћу (водичко-педагошка служба и ПР активности), конзерваторско и административно одељење са техничком службом и стручном библиотеком.

Археолошко одељење броји преко 22.000 предмета формираних у пет збирки у којима се чува археолошки и остеоолошки материјал од

неолита до антике. Легат сомборског судије др Имре Фраја, настао 1952, састоји се из археолошке и нумизматичке збирке. Већи део нумизматичке збирке чини римски републикански и царски новац, у мањем броју грчки, келтски, византијски, те средњовековни мађарски и српски новац и друге монете, као и папирни новац. Део те збирке су и медаље и плакете, рад многих европских медаљара. У оквиру фонда налази се и 14 збирки завичајне историје 16–20. века, од легата Ернеста Бошњака, преко збирке карата и планова, плаката, ситних предмета, ватреног и хладног оружја, значака, фотографија, збирке Музеја Батинске битке, застава, печата, докумената, разгледница, текстила, спортских легата – Ивана Иванчевића, Ђерђа Сентђерђија, Исе Милованчева, Иштвана Нађа, Терезе Кочиш и других.

Етнолошке збирке представљају грнчарски, сарачки, папучарски, ковачки, столарски, ћурчијски и друге занате, обичаје и духовну културу, музику, архитектуру, текстил, покућство, привреду – колекције земљорадничких справа, сточарског прибора и предмета за лов и риболов, за пчеларство и др. Шарена ускршња јаја (писанице) су посебно обрађена колекција.

Ликовно одељење Градског музеја Сомбор броји око 2.000 експоната распоређених у оквиру Завичајне збирке са делима ликовне уметности 18, 19. и 20. века, Завичајне збирка са делима примењене уметности 18, 19. и 20. века и Студијске збирке, односно легата. Галерија савремене југословенске уметности Градског музеја у Сомбору поседује збирку уметничких дела откупљиваних на годишњим изложбама *Ликовне јесени*. Ову манифестацију је покренуо Милан Коњовић 1961.

Галерија савремене југословенске уметности ГМС, стална поставка, 2015.

године. Сlike, цртежи, графике, скулптуре и таписерије данас чине збирку Градског музеја.

Нова концепција сталне поставке из 2003. године представља 8.000 година постојања. Истичу се амбијенталне целине, као што је салон Лазе Костића у ампир II стилу, сомборски фијакер у амбијенту, ковачка и сарачка радионица, те музејски биоскоп са црно-белим, немим филмовима Ернеста Бошњака са почетка 20. века, који се могу погледати у оквиру посете музеју, итд.

Награде су додељиване како Музеју као установи, тако и за поједина остварења. Музеј је одликован указом Председништва СФРЈ 1983. године Орденом заслуга за народ са сребрним зрацима. За музејску публикацију године 2008. НК ИКОМ наградио је Чедомира Јаничића за публикацију *Ликовна јесен – река и илулација – реконструкција – репрезентација, Друа стална поставка*. Археолог Душанка Трајковић је у категорији Истакнути појединац за укупан допринос у унапређивању и развијању музејске делатности добила награду „Михаило Валтровић” 2010. године.

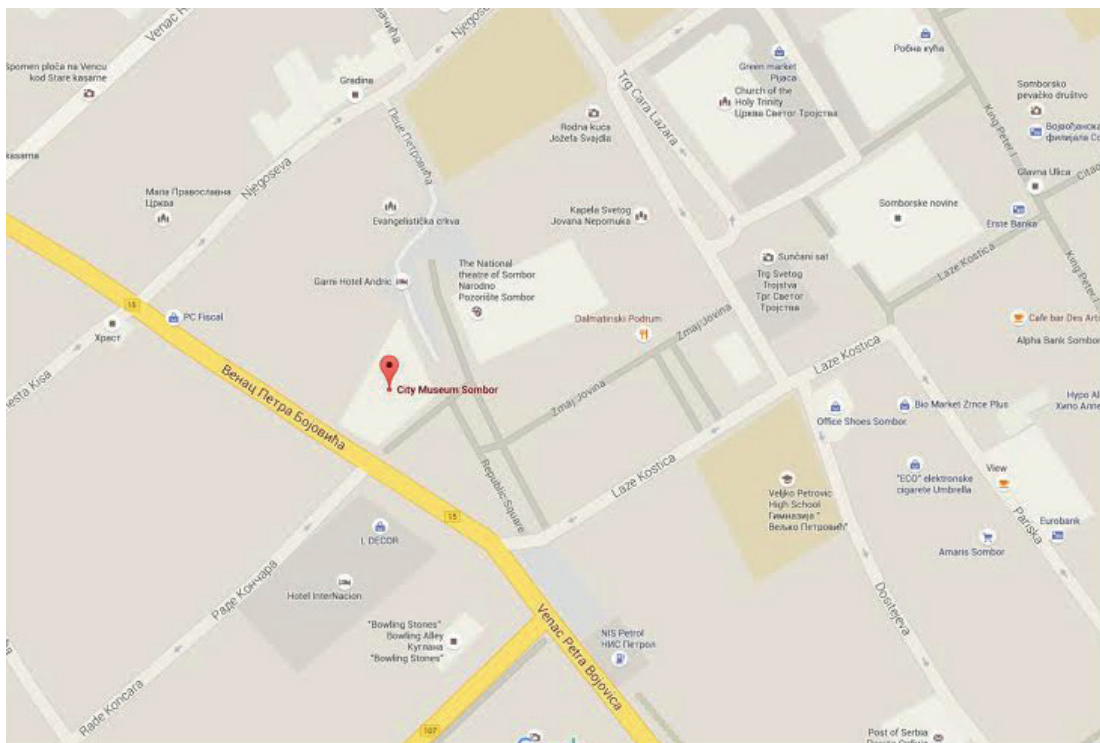
За издавачку делатност од посебне важности је *Годишњак Градског музеја Сомбор*, који поново излази од 2007. године, те на грађена монографска публикација из 2008. *Бейфелд – некролола старије ивозне доба код Дорослова*, Душанке Трајковић, Растка Васића, Светлане Блажић, Србољуба Живановића и Бранимира Машуловића. Треба споменути и *Деценије музеолошке делатности* (1996), затим *Чаролије ниши – икање* Душанке Огар (2004), као и њену књигу *Ускриња јаја – иписанице значајно сведочанство народ-*

не уметности (2009), те каталоге изложби из 2008. *Римски шлем из Сивца*, аутора др Мирослава Вујовића, Милана Чоловића и Анђелке Путица и из 2011. *Слике ђака минхенске школе Зоре Шипош*.

Поред поменутих каталога истоимених изложби, важне тематске изложбе су *Римски републикански новац* (1999/2000) Драгана Радојевића, потом *Време ђирајања, њечашти из музејске збирке* (2002) Милке Љубоје-Харјунг, затим изложбе уметничких дела Хуана Мироа и Франциска Гоје, изложбе руских икона, уметника из Троа-Ривијер (Канада), кинеске керамике, предколумбијске Америке и многе друге.

Едукативни програми у Музеју намењени су свим узрастима и степенима образовања и студија. Музејска играоница је намењена деци старијег предшколског и млађег основношколског узраста, у чијој реализацији учествују и родитељи и васпитачи, уз менторство музејских кустоса и водича. Од 2011. године активно се играју *Музејске игре знања – њошраја за музејским длајом*, чији је координатор Викторија Узелац, кустос археолог.

Укупно је 16 запослених у Градском музеју Сомбор, од тога 10 кустоса. Дигитализација музејског фонда ради се у програму ИМУС од 2015.

Градски музеј Суботица

- Трг Синагоге 3, 24000 Суботица
- 024 555-128
- muzejsubotica@open.telekom.rs
- <http://www.gradskimuzej.subotica.rs/>
- <https://www.facebook.com/Градски-музеј-Суботица-Városi-Múzeum-Szabadka-Gradski-muzej-Subotica-231758143504989/?ref=ts>

Суботички градски музеј отворен је 24. 04. 1948. године, заснивајући свој рад на активностима Музејског друштва из 1892. године. Оснивач Градског музеја Суботица је град Суботица. Музеј је првобитно био смештен у Рајхलोвој палати, да би од средине 60-их година 20. века био премештен у Градску кућу, у склопу реализације идеје о претварању тог објекта у Дом културе. У оквиру обележавања 600

Зграда Градског музеја Суботица

година од првог писаног спомињања Суботице 1991. године, уређена је нова стална поставка. Од 2008. године Музеј се налази у згради на Тргу Синагоге. Установа је тако добила прилику да редефинише своју позицију на културној и туристичкој мапи града и региона. Најзначајнији део тог процеса јесте уређење нове сталне поставке. Градски музеј Суботица руководи изложбама у галерији Градске сувенирнице, чија је активност везана за установу.

Одељења Градског музеја Суботице су следећа: Археолошко, Етнолошко, Историјско, Уметничко, Природњачко, Стручна библиотека, Рестаураторско-препараторско одељење са фотолабораторијом и Педагошко одељење.

Сталне поставке су *Галерија војвођанских мађарских уметника (1830–1930)* и *Оскар Војнић (1864–1914)*, док су најмаркантније тематске изложбе *Сецесија у суботиичким ризницима* (2012), ауторки Олге К. Нинков и Љубице Вуковић-Дулић, затим *Пушеви и културе – Културне вредности Кишкунхалашкој и Севернобачкој округа* (2013) у сарадњи са Музејом “Јанош Торма” из Кишкунхалаша, *Све је само реклама – семенити из историје реклама у Војводини до 1941. године* (2013) аутора Љубице Отић, Веселинке Марковић и Мирка Грлице (у сарадњи са Музејом Војводине), *Град бициклста – Историјски, етнолошки и уметнички аспекти бицикла у Суботици* (2011), Мирка Грлице, Олге К. Нинков и Јудите Рафаи.

Издавачку делатност одликује континуитет у објављивању музејског годишњака *Museion* од 2003. године, те објављивање каталога изложби

– Оскар Војнић 1864–1914, Галерија војвођанских мађарских уметника (1830–1930), Лица времена – њорјирејџи из уметничке збирке Градској музеја у Субојџици Олге К. Нинков (2013), те Свејџло у џџами – 100 јоди-на диоскојџа Лифка у Субојџици (2012) и Градови на џџустџари – Кулјџур-не вредностџи Кишкунхџалашкој и Севернобџачкој окрујџа (2011). Попу-

ларна је едиција Пујџокази (мање књиге из прошлости Суботице и околине), као и научне студије попут Флоре Субојџичко-хорјџошке џеишчаре и џџиџање џене зашџиџџџе Беле Штурц (2014).

Од 2012. до 2015. због активног односа са публиком, нарочито са

децом, за три године бележи се преко 80.000 посета Градском музеју, Градској кући и Видиковцу. Музеј организује играонице за децу у вези са тематским изложбама и сталном поставком. Организују се предавања, промоције каталога, књига и научних зборника, одржавају се и међународни семинари, књижевне и музичке вечери.

Подухвати Археолошког одељења су Камени хат – Средњовековна некропола и црква и Капоња – средњовековна црква. Део сталне поставке у музеју чини ваневропска збирка која је првенствено позната као легат чувеног Суботичанина Оскара Војнића. Поред завичајне збирке, Уметничко одељење поседује и легате Габора Алмашија, Милоша Бабића, Ане Бешлић, Ђорђа Бошана, Лајоша Хушвета, Александра Лифке, Шандора Торока, те збирку југословенских аутора и збирку примењене уметности.

Музејске збирке се дигитализују употребом програма ИМУС. Музеј има 30 стално запослених, од тога осам кустоса.

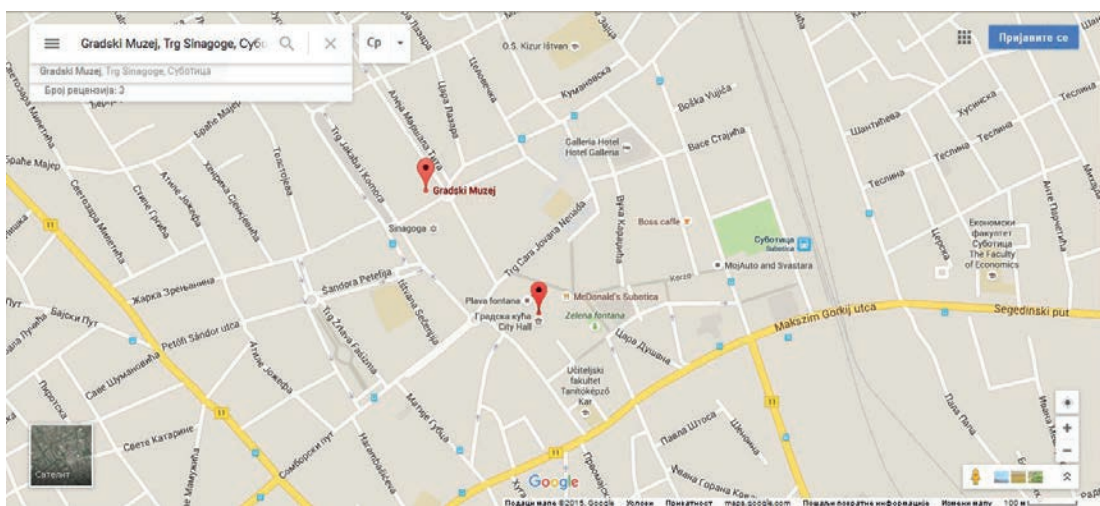

5 карика и прстен

Орман у стилу Наполеона III

Оскар Војнић

Етнографски музеј у Београду

- Студентски трг 13, 11000 Београд
- 011 328-1888
- info@etnografskimuzej.rs
- www.etnografskimuzej.rs
- www.facebook.com/etnografskimuzejbeograd

Етнографски музеј је основан 1901. издвајањем Етнографског одељења из оквира Народног музеја. Предлог и идејно-теоријску основу за стварање музеја у којем ће се изучавати народни живот саста-

Зграда Етнографског музеја на Студентском тргу, Београд

вио је историчар Стојан Новаковић. За управника Музеја постављен је др Сима Тројановић. Свечано отварање прве сталне изложбе Етнографског музеја било је 20. септембра 1904. поводом прославе стогодишњице Првог српског устанка.

Етнографски музеј данас чува око 200.000 музеалија међу којима је више од 56.000 етнографских предмета. Од оснивања до данас стручно се прикупљају и проучавају музејски предмети и етногенетски процеси, традиционална материјална култура, друштвени односи и породични живот, обичаји, веровања и народно стваралаштво. Осим прикупљања експоната, од шездесетих година 20. века, као сталан вид рада у Музеју, уводи се тимско истраживање етнографских области. Посебно значајну делатност Музеја представља Међународни Фестивал етнолошког филма који траје од 1991. и успешно афирмише српску и инострану визуелну етнологију и антропологију и доприноси очувању културног наслеђа.

Рад музеја је организован кроз одељења као што је одељење за проучавање етнографског културног наслеђа, за документацију, за конзервацију, за просветно-педагошки рад, дизајн и комуникацију, центар за нематеријално културно наслеђе Србије, библиотеку, одељења заједничких послова и финансија и депанданс Манакова кућа.

Последња, осма стална изложба *Народна култура Срба у XIX и XX веку* постављена је 2001. године. Изложба обухвата обележја традиционалног начина живота и културе српског народа на целокупном

јужнословенском простору. Приказом сцене великог сабора у сакралном окриљу, са народом у свечаним народним ношњама, обухваћени су сви крајеви у којима је живео српски живаљ. Представљен је свакодневни народни живот, почев од привреде, развоја станишта и културе становања, до кључних аспеката обредне праксе кроз приказ породичне славе, Ђурђевдана, Ускрса итд.

У **Манаковој кући**, депандансу Етнографског музеја, смештена је и приказана колекција народних ношњи и накита централнобалканског подручја из 19. и првих деценија 20. века. Ова вредна етнографска збирка настала је као плод дугогодишњег преданог рада Христифора Црниловића, сликара, колекционара и истраживача нашег културног наслеђа. Манакова кућа припада типу старобалканске профане архитектуре и један је од ретких сачуваних објеката те врсте у Београду, те је с разлогом проглашена спомеником културе.

Маркантне изложбе последњих година су *Култура исхране у Србији* (2015), *Где сви ћуше, оне јоворе* (2014), *Велики рай и мали човек* (2014) и *Преци њошомцима* (2014).

Издавачка делатност конципирана је у неколико категорија. Највећи број публикација чине каталози изложби и каталози збир-

ки. У оквиру посебних издања публикују се стручне и научне монографије, а посебно је значајна периодична публикација – *Гласник Етнографског музеја у Београду*, који излази од 1926. године и до данас броји 78 свезака. Између осталих публикација издвојили бисмо водич кроз сталну поставку *Народна култура Срба у XIX и XX веку* (2004), као и бројне студије – *Маске, маскирање и ритуали у Србији* (2008) Весне Марјановић, *Игра шарених нићи: колекција њиројских ћилима Етнографског музеја у Београду* (2008) Марине Цветковић, *Размена добара у сељачком друштву Србије* (2009) Милоша Матића, *Народне ношње у XIX и XX веку: Србија и суседне земље*, Књ. 1 (2011) Јасне Бјеладиновић и др.

Педагошка делатност усмерена је ка упознавању народне културе на тлу Србије као дела европског и светског наслеђа. Радионице за децу под називом *Деце и традиција* прилагођене су различитим узрастима деце. Садржај и начин рада планирају се уз консултације са школским педагозима, психолозима, ликовним педагозима, костографима и другима. Програм је у складу са наставним градивом, а радионице се организују током школске године. За овај пројекат уручено је признање *Кустос године 2004*. НК ICOM-а Србије и Црне Горе Тијани Чолак-Антић.

Радионице за одрасле замишљене су тако да омогуће полазницима савладавање традиционалне технике и вештине, са циљем очувања материјалног и нематеријалног културног наслеђа. Организују се уочи годишњих празника и уз повремене изложбе.

Смиљевац, Аранђеловац, 19. век

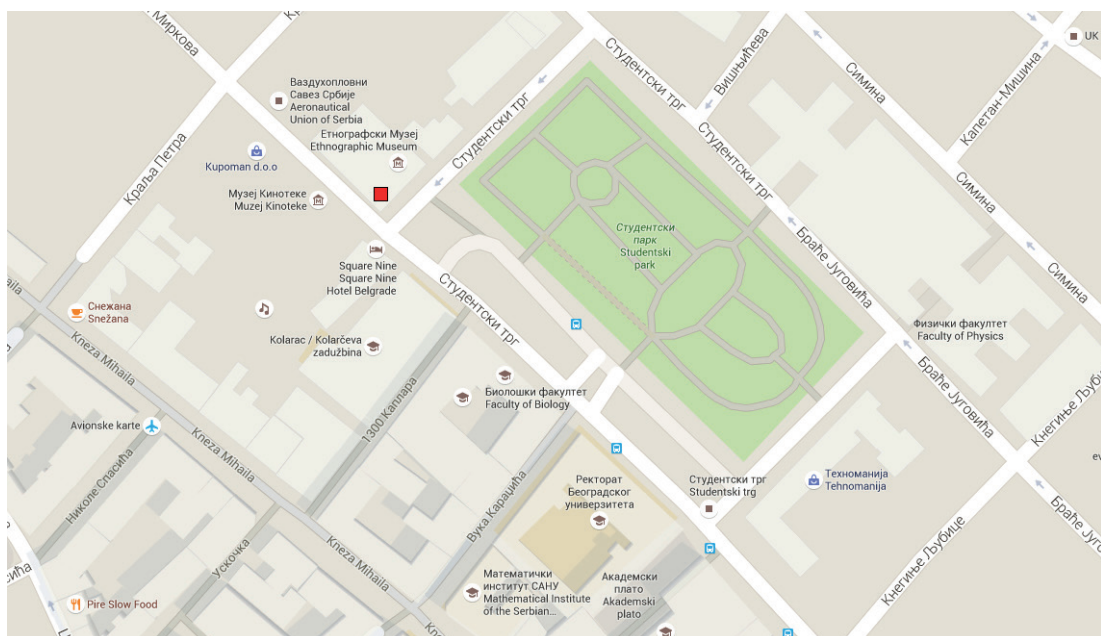
Бардак, Пирот, крај 19. века

Међу топ пет предмета издвајају се смиљевац, Аранђеловац, 19. век; зубун, Косово и Метохија; шкриња, Београд; ћилим, Пирот и бардак, Пирот.

На основу Стратешке студије МИСС урађен је Централни регистар, у који је унето око 45.000 предмета, тј. комплетан музејски фонд. Циљ Етнографског музеја је да постојећу базу података прошири и другим подацима од значаја за рад кустоса и електронску заштиту. Формирана је Фототека у коју се уносе подаци о фотографијама.

Музеј има 54 стално запослена, од тога је 41 стручњак у делатности.

Железнички музеј

- Немањина 6, 11000 Београд
- 011 3610-334
- nenad.vojcic@srbrail.rs
- www.zeleznicesrbije.com
- www.facebook.com/zeleznicki.beogradu

Железнички музеј је основан 01. 02. 1950. године, од стране Владе ФНРЈ и Министарства саобраћаја. Прва стална поставка је отворена 30. 04. 1953. и звала се *Кроз историју железнице*. Музеј чине четири збирке: Техничка, Историјска, Уметничка и Збирка примењене уметности. Саставни део Музеја је и Одељење узаног колосека у Пожеги, основано 12. 04. 1990. године. Музеј је у саставу јавног предузећа Железнице Србије а. д.

Стална поставка кроз фотографије и факсимиле дочарава настањак железнице у свету и код нас, изградњу и пуштање у саобраћај железничке пруге Београд–Ниш 1884. На поставци се могу видети оригинални железнички фењери, стари телефонски апарати, часовници,

Улаз у зграду Железничког музеја

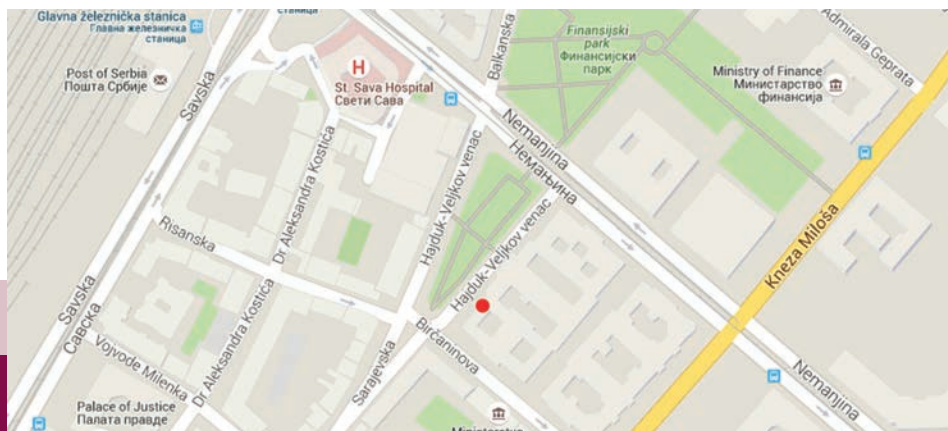

кочиони уређаји, униформе, капе, таблице и остали предмети из Техничке и Историјске збирке.

Музеј поседује библиотеку, архив, фототеку и изложбено-галеријски простор у којем се приређују тематске изложбе из историје железница, као и ауторске уметничке изложбе, разне мултимедијалне презентације, конференције, семинари, промоције итд.. Стручна библиотека има близу 10.000 наслова, а архив 450 дужних метара грађе.

Међу најважније предмете убрајају се: најстарија фотографија из 1873, затим Збирка локомотива нормалног колосека која броји 52 примерка. У музејском Одељењу узаних пруга у Пожеги се налазе најзначајније и најстарије локомотиве: *Рама* (1873), *Косилолац* (1916), *Милан* (1882), Салон кола Франца Јозефа (1897), путнички вагон IV разреда (1885), двоосовинска цистерна итд. Од локомотива нормалног колосека најстарије су *Пула*, произведена у Белгији 1864. године и локомотива серије ЈЖ 151-012 из 1884.

Дигитализована је комплетна библиотека, као и Архив и најзначајнији део фототеке. Музеј има осам стално запослених лица, од тога једног кустоса.

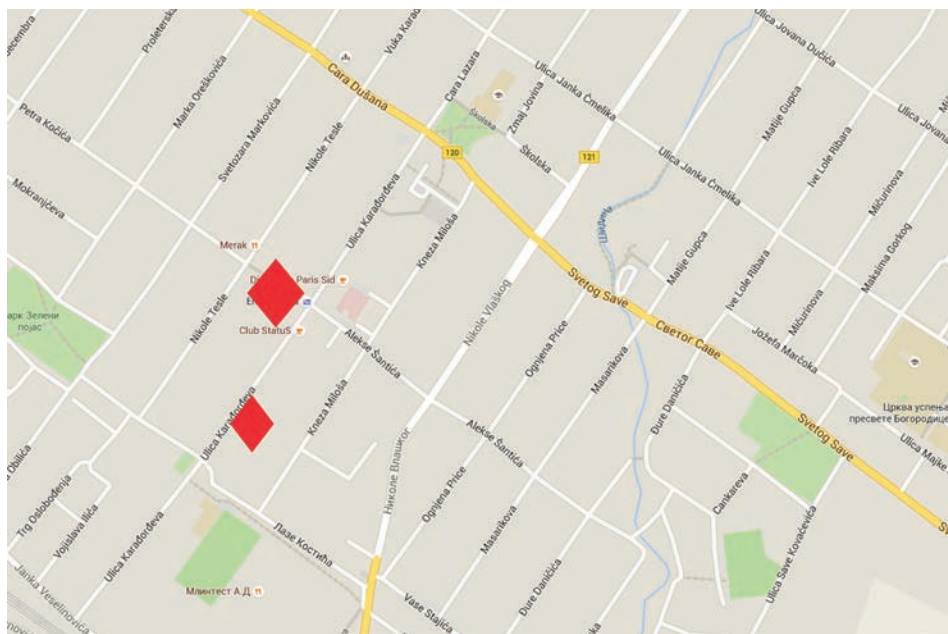
Завичајна археолошка збирка

- Петра Кочића 1, 22240 Шид
- 022 712-495
- bibliosid@mts.rs
- www.facebook.com/Zavicajna-arheološka-zbirka-Šid-593157910731887/

Завичајна археолошка збирка у Шиду је основана 1989. године након завршетка истраживања локалитета Градина на Босуту. До децембра 2013. године налазила се у Галерији слика „Сава Шумановић“ Шид, одакле је по налогу Министарства културе и информисања измештена уз гашење радног места археолога. Одлуком Скупштине Општине Шид основана је Завичајна археолошка збирка при Народној библиотеци „Симеон Пишчевић“ Шид. Збирка је смештена у објект на адреси Карађорђева 85.

У збирци се чува археолошки материјал пронађен у току истраживања локалитета Градина на Босуту код Вашице, Лице у Ердевику, Бељача у Шиду, Гробље у Батровцима као и случајни налази са дру-

Остава златног накита, Градина на Босуту (Вашица), бронзано доба

гих локалитета. Збирка је организационо подељена на четири фонда: Праисторија, Антика, Средњи век и Градина на Босуту. Највећи део материјала у Збирци припада фонду Градина на Босуту, који је уједно и најзначајнији. Завичајна археолошка збирка има 317 инвентарисаних предмета и око 5.500 предмета унетих у теренске инвентаре.

Археолошка збирка је у периоду 1996–2014. године имала сталну поставку *Градина на Босују*. Након измештања збирке из галерије није обезбеђен изложбени простор. Током 2015. године одржана је изложба *Градина на Босују* у Завичајном музеју у Руми.

У оквиру делатности археолошке збирке публикована су четири издања: *Градина на Босују* (каталог изложбе) Драгана Поповића

Део зделе са представом козе, Градина на Босуту (Вашица), старије гвоздено доба

Део жртвеника у облику чизме, Градина на Босуту (Вашица), старије гвоздено доба

и Ненада Радојчића (1996), *Водич за мале праисторицаре* Радована Сремца и Анђелке Радосављевић (2013), *Археолошка баштина оштинине Шид* (2014) и *Градина на Босуту* (каталог изложбе, 2014) Радована Сремца.

Међу најзначајније музеалије убрајају се касноантички саркофаг са локалитета Бељача у Шиду из 4. века, бронзаноodobна остава златног накита са Градине на Босуту и катанац са људском маском са локалитета Балиша код Моловина из 1-2. века.

Педагошки рад се обављао кроз радионице за децу. У установи је запослен један кустос археолог.

Завичајна музејска збирка

- 📍 Сутјеска 14, Димитровград 18320
- ☎ 010 360-042
- @ nbdetkopetrov@open.telekom.rs
- 🌐 www.nbdimitrovgrad.rs
- 📘 www.facebook.com/pages/Zavičajna-muzejska-zbirka-Dimitrovgrad-3676985034154683415468

Завичајна музејска збирка, која се налази у саставу Народне библиотеке „Детко Петров“, комплексног је типа. Основана је 1962. године у Дому културе у Димитровграду. Почевши од 1996. ради као једна од делатности Народне библиотеке „Детко Петров“. Финансира се од стране општине Димитровград.

Стална музејска поставка налази се у једној од просторија Народне библиотеке, у старој школској згради подигнутој почетком 20. века. У истој згради налазе се службене просторије, депо и простор

Зграда Народне библиотеке „Детко Петров“ са Завичајном музејском збирком

Детаљ из етнографске поставке – алати и справе

за повремене тематске изложбе. Музеалије су сврстане у археолошке, етнографске, историјске, уметничке, нумизматичке и природњачке збирке. На сталној поставци су предмети из археолошке, етнографске, историјске и природњачке збирке.

Од бројних тематских изложби које је Музејска збирка организовала последњих година издвајају се: *Женска народна ношња, Сеоско ткање – црте, Предмети од керамике од праисторије до XX века, Крстови – одрочи Димићровићког краја, Наслеђе Via militaris, Ако иштинито за нас, ни смо добре – изложба старих честићки, разледница и иошћанских картии*. Ауторка је Весна Николов.

Издавачку делатност карактеришу *Водич кроз сјалну музејску поставку* (2007) и монографија *Музејска збирка у Димићровићког краја / Музејска збирка в Димићровићког краја* Весне Николов (2000. и 2007).

Од 1997. године у Завичајној музејској збирци постоји Археолошко-етнографска секција, чији су полазници ученици Гимназије (до сада преко 500 полазника), који на овај начин постају упућени у локално културно наслеђе. Годишње сталну музејску поставку посети око 700 посетилаца.

Уз рад са посетиоцима, посебно ученицима Основне школе, поред посете сталне поставке организују се разноврсни програми или радионице, каш што је *На итеи иле*, на којој се учи савладавање техника штрикања чарапа, рукавица и др. Организована је етно-представа *Смиловска сегодња*, са којом је учествовано на бројним међународним фестивалима и манифестацијама.

Детаљ из археолошке поставке

Детаљ из историјске поставке

Највећу пажњу посетилаца привлаче предмети пронађени у Петрлашкој пећини (фрагменти керамичких посуда), налази са археолошких ископавања на римском путу *Via militaris*, затим за народну ношњу и посебне етнолошке алате и справе.

Обављена је припрема за дигитализацију путем фотографисања и скенирања предмета и документације, а започета је и дигитализација музеолошке грађе у програму Eternitas.

Музејска збирка има једног запосленог радника – кустоса.

Изложба са радионице На њеи иџле

Завичајни етнографски музеј при Центру за културу „Брус“

- Братиславе Петровић 15, 37220 Брус
- 037 825 254
- miramuzej@yahoo.com
- www.centarzakulturubrus.com

Завичајни етнографски музеј постоји од 1990. године, од момента смештаја у Центар за културу Брус. Збирка од 1.000 предмета, смештена је, као и стална музејска поставка, у некадашње подрумске просторе приватне куће породице Јеличић из Бруса, архитектонски и историјски вредне зграде, из 1909. године.

Експонати на сталној поставци су распоређени у четири просторије, описујући живот и културу становништва општине Брус. У централном делу је кућа, са отвореним огњиштем и предметима као што су котао на веригама, наћве (мешајник), грнчарски лонци, црепуље

Соба са разбојем и ткачким творевинама

са сачевима и друго, затим остало посуђе, покућство, посебно предмети везани за сточарство и бачију – карлице, купице, чаброви, заструзи, грударице и др., народна мушка и женска ношња и ткачка радиност, те покућство из 19. века – дрвени кревет, губер, прекривачи, простирке, поњаве, колевка и куфер са рубом. Изложене су и четири столице-фотеље, писаћи сто и витрина из времена Обреновића, који су припадали породици Јеличић. Поред предмета од текстила, експонати су највећим делом од печене земље – керамике, дрвета и у мањој мери метала и углавном потичу из 19. и са почетка 20. века.

Међу запаженијим изложбама су *Традиционални животи сџановника бруској њоднедља*, *Народна исхрана и домаћа радиносџ*, *Посуђе бруској краја у 19. веку*, *Народна ношња и џкачка радиносџ Бруса и околине у 19. и џочейком 20. века*.

Најзначајнији су одевни предмети из 19. века – либаде, ферман, антерија, гуњ, опанци, као и предмети за покућство – наћве, дрвене посуде и лонци.

Музејске послове обавља један кустос.

Завичајни музеј „Главашева кућа“

НОВИ БЕЧЕЈ

- 📍 Јосифа Маринковића 69, 23271 Нови Бечеј
- ☎ 023 773-522; 63 876-5556
- @ turistickaorganizacijanb@gmail.com

Завичајни музеј „Главашева кућа“ Нови Бечеј је спој приватно-јавног партнерства. Комплексног је типа. Музеј се налази у објекту који је подигнут у првој половини 19. века, а даровао га је Српској православној цркви велики добротвор др Владимир Главаш. Општина Нови Бечеј је 2006. године започела обнову објекта који је задржао аутентичан изглед грађанске куће из доба бидермајера. Обновљен је комплетан ентеријер и екстеријер, двориште и помоћне просторије. Обновљена је аутентична столарија, молерај из 1879. године, дрвени и подови од опеке, отворено огњиште и зидане пећи, као и затече-

Улични изглед „Главашеве куће“

ни намештај. Поред тога у објекту се налази завидна колекција стилског намештаја, порцелана, слика, литографија, фотографија и других предмета везаних за Нови Бечеј. У помоћној просторији се налазе берберска, столарска, бачварска, обућарска радионица, као и збирка пољопривредних машина и алата. Музеј је отворен 16. 02. 2009. године, на стоту годишњицу смрти др Владимира Главаша.

Значајни објекти у музеју су: два портрета породице Главаш, алдајч спаваћа соба из дворца Соколац, бидермајер салонска гарнитура и две литографије Анастаса Јовановића.

О музеју се брине један запослени, а поред општине Нови Бечеј о музеју се старају Туристичка организација Нови Бечеј и Завичајни клуб Новобечејаца и Врањевчана.

Завичајни музеј Алексинац

- Момчила Поповића 20, 18220 Алексинац
- 018 800-968, 800-969
- muzejaleksinac@gmail.com
- www.muzejaleksinac.org
- www.facebook.com/Zavi%C4%8Dajni-Muzej-Aleksinac729207123838332/timeline/?ref=aymt_homepage_panel

Завичајни музеј Алексинац је основан 1963. од стране локалне самоуправе и убрзо ушао у састав Радничког универзитета, а потом Центра за културу и уметност Алексинац. Године 2003. издвојен је и основан као самостална музејска установа, комплексног типа. Првобитно је смештен у зграду изграђену пре 1833. („Кућа Настаса Шпаргаља“), данас споменик културе под заштитом државе, а од 2005. депо, канцеларије и лабораторија су измештене у новодобијене просторије.

Кућа Настаса Шпаргаља

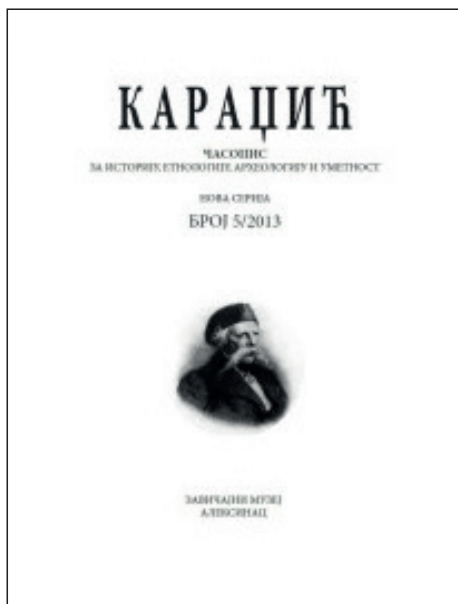
Стара зграда је након тога реконструисана и у њој се од 2012. налази стална музејска поставка.

Музејски предмети сврстани су у етнолошку, историјску, археолошку, уметничку збирку и архивску грађу (фотографије и документа). Пошто Завичајни музеј Алексинац нема стални галеријски простор, најрепрезентативнији предмети из свих збирки изложени су у кући Настаса Шпартала где највећи део поставке чине предмети из етнолошке збирке, распоређени у тематске целине градске и сеоске собе са краја 19. и почетка 20. века.

Завичајни музеј Алексинац од 2009. године издаје годишњак *Часопис за историју, археологију, етнологију и уметност „Караџић“*. А међу важније монографије убрајају се *Жићковац – сећање на заборав* (2013) и *Алексинац и околна у Великом рају* (2014).

Познатије тематске изложбе су *Занатство у Алексинцу и околини* (2008), *Немилосрдни анђео* (2009), *Хлеб нашег завичаја* (2009), *Звуци*

Илија Димитријевић, Портрет Иљиа Косић хаџи Илића, уље на платну, 1887.

и прошлости (2015) и *Алексинац и околина од праисторије до средњег века* (2011).

Међу значајније музеалије спадају: кљова мамута, римски стилус, крсташки мач, јагаган и либаде.

До 2015. је скенирање докумената било једини вид дигитализације, а 2016. започета је употреба програма ИМУС. Завичајни музеј има четворо запослених, од тога два кустоса.

Завичајни музеј Бела Паланка

- 📍 Крсте Јоцића бр. 4, 18310 Бела Паланка
- ☎ 018 855-005, 062 808-6219
- @ vukbiblioteka@gmail.com

Музеј је основан одлуком Скупштине општине Бела Паланка 1983. године и налазио се у саставу Центра за културу, као организациона јединица, да би 1996. године одлуком исте скупштине прешао у састав Народне библиотеке „Вук Караџић“. Музејски фонд чине предмети разврстани у археолошку, етнолошку, збирку фотографија и уметничку збирку.

Након обнове и реконструкције античких објеката на локалитету Стара пијаца формиран су нови садржаји у оквиру аутентичног простора: у војним табернама смештена је стална поставка на 60 м², а непосредно уз апсиду базилике налази се лапидаријум на преко 100 м², док је на месту некадашњих таберни уз форум предвиђено уређење изложбеног простора.

Милочаз посвећен императору Александру Северу, 230. год.

Вотивни споменик у част императора Септимија Севера, 202. год.

Детаљ вогивног рељефа трачког коњаника, 3. век

Сам град Бела Паланка, односно античка Ремесијана са бројним културно-историјским споменицима из Римског периода представља Музеј под отвореним небом.

Најзначајнији предмети су миљоказ посвећен императору Александру Северу, вотивни споменик Септимију Северу, римска амфора и фибула, вотивни рељеф Херакла и вотивни рељеф трачког коњаника.

Вотивни рељеф Херакла, 3. век

Завичајни музеј Власотинце

- Улица АВНОЈ-а 1, 16210 Власотинце
- 016 875-314
- majamarkovic@gmail.com

Завичајни музеј Власотинце је установа културе комплексног типа, која ради у саставу Културног центра Власотинца. Основан је одлуком Скупштине општине Власотинце 1972. године, где је предвиђено да ће се Центар бавити, између осталог музејском делатношћу, прикупљањем и приказивањем старе српске графикае и других старина. Завичајни музеј основан је као Музеј старе српске графикае, с обзиром да је прву збирку, сада легат Стара српска графика од почетка 16. до краја 19. века, поклонио Миодраг А. Нагорни, сликар и графичар. Фонд музеја обогаћен је и предметима из власотиначког и црнотрав-

Централни објекат Завичајног музеја Власотинце

ског краја, тако да је покривен период од праисторије до 1945. године. Музеј је за публику отворен 1979. године.

Зграда у којој је смештен музеј налази се у центру града, на раскрсници улице Марка Орешковића и улице АВНОЈ-а, у административно-управној згради из турског периода названој Турска кула или Стара општина. Турска кула је подигнута у другој половини 18. века за потребе спахије Латиф-бега, а након ослобођења од Турака коришћена је као општинска зграда. Реч је о објекту неправилног облика са две истурене петоугаоне куле са пушкарницама на источним угловима објекта и кулом правоугаоне основе на северној страни објекта, која је служила као улаз. Око музеја направљен је тротуар од камена положеног у земљу.

Зграда је адаптирана за потребе музеја под надзором Завода за заштиту споменика културе из Ниша и ужива права заштите као споменик културе од посебног значаја. На парцели је 1990. године подигнута ограда и нови објекат у којој се налазе управна зграда и рачуноводство Културног центра.

Завичајни музеј састоји се од две целине – централног музејског објекта у центру града и музејског одељења у општини Црна Трава. У

централном објекту музеја поред основне комплексне сталне музејске поставке, налази се и галерија за тематске изложбе и депо мањих димензија.

**ЦРНА
ТРАВА**

Музејско одељење у општини Црна Трава састоји се од завичајне збирке и збирке посвећене учесницима у Другом светском рату који потичу из црнотравског краја, а у средњој Техничкој школи представљен је развој грађевинске школе од оснивања до данас.

Од бројних тематских изложби издвајају се: *Поїлед у нашу йрошлостї – докуменїи из йриморских архива Дубровника, Коїора и Загра* ауторке Данице Валчић, изложба фотографија *Власоїинчани*

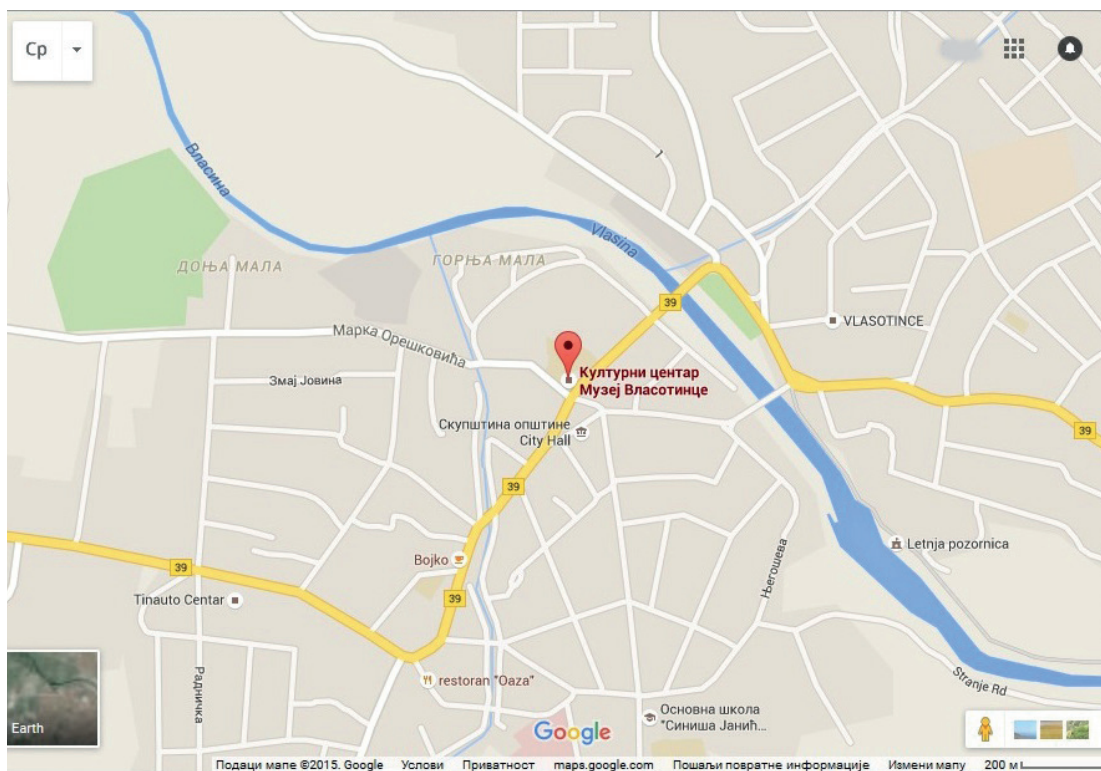
– учесници Солунској фронти Новице Тричковића и Данице Валчић, Излој венчаница и Сџара српска графика 18. века Данице Валчић.

Завичајни музеј због финансијских тешкоћа не штампа каталоге изложби које се приређују, а научно-истраживачки радови објављују се у *Власотиначком зборнику* (до сада су изашла три броја).

Музеј активно сарађује са градским и сеоским школама, као и са публиком која у великом броју обилази централну поставку и поставку у Црној Трави.

Музеалије су сврстане у четири групе збирки: археолошка, етнографска, историјска и уметничка у којој се издваја легат *Сџара српска графика*. Највећи интерес посетиоци показују за етнографску збирку и збирку старе српске графике.

Музеј још није започео са дигитализацијом. У Музеју ради четворо стално запослених, од тога двоје су кустоси.

Завичајни музеј Жупе

- 29. новембра 95, 37230 Александровац
- 037 355-2326
- muzejzupe@gmail.com
- www.muzejzupe.org.rs
- <https://www.facebook.com/zavicajnimuzejzupe.aleksandrovac/?fref=ts>

Завичајни музеј Жупе званично је отворен на Светог Саву, 27. јануара 1991. године и заузима достојно место у научној и широј јавности као афирмисана институција у области заштите културних добара и као репрезент општине Александровац у ширим културолошким оквирима.

Иницијативу за оснивање Музеја дала је дружина при Гимназији у Александровцу *Collegium historicum Župa*, која је више деценија радилa на сакупљању, чувању и презентовању културно-историјског

Зграда Музеја

богатства Жупе, под руководством професора историје Милослава Бондића. Из њиховог вишедеценијског рада настала је прво Завичајна збирка (тада у Дому културе), а касније и музеј. Музеј је смештен у ужем центру града, у „кући попа Марка“, рестаурираној 80-их година 20. века од стране Завода за заштиту споменика културе из Краљева. Укупна површина подрумског и спратног дела је 381 м², а у њему је смештена археолошка, етнографска и историјска поставка са око 3.000 предмета од којих су највредније четири неолитске фигурине. Структура Музеја је дефинисана по одељењима – археолошко, етнографско и историјско, фототека музеја садржи око 4.000 фотографија и негатива, а библиотека 1.400 књига. Музеј сваке године организује гостовања неколико десетина изложби, промоција књига, концерата и осталих културних дешавања у Александровцу.

Издавачку делатност обележава на првом месту периодика, тј. годишњаца *Жуйски зборник* и *Немајеријално културно наслеђе и локална средина*. Музеј објављује и монографске публикације, као

што су Енциклопедија Крушевца и околине Слободана Симоновића (2011), Фудбал у Краљевини Југославији Милорада Сијића (2009. и 2014), Манастир Дренча – од рушевине до храма Гордане Гаврић и Мирка Ковачевића (2015), те монографије десетак жупских села.

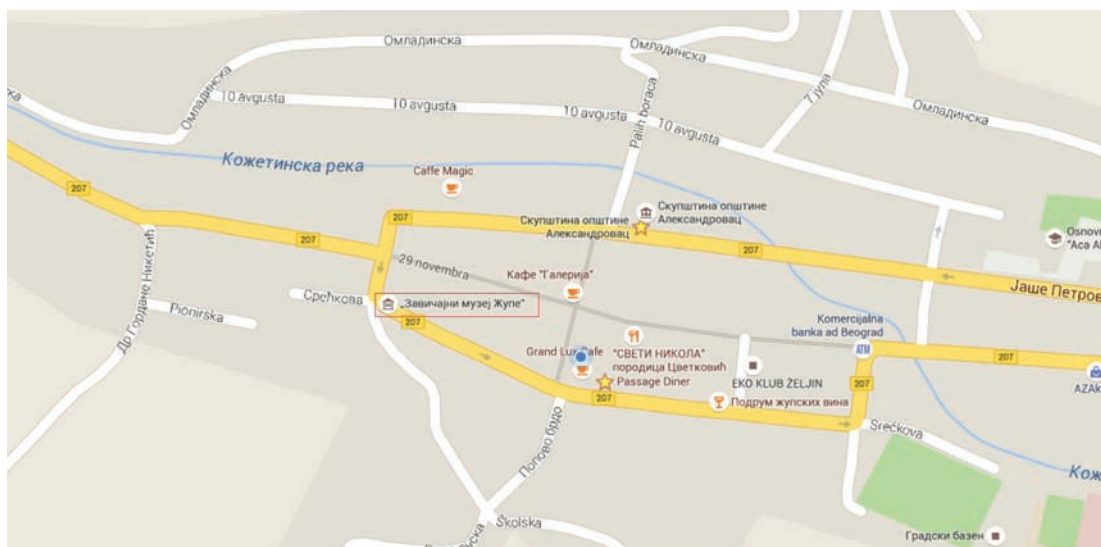
Међу важније тематске изложбе убрајају се *Жујске њољане – благо које несћаје*, *Жујљани у Првом светском рату* (2014), *Све наше бербе – изложба поводом 60 година од постојања чувене привредно-туристичке манифестације Жујска берба* (2014), *Александровац на сџарим фотодографијама* и *Жујске жене кроз историју* (2016).

У најзначајније музеалије спадају четири статуе из млађег неолита – *Lady of Aleksandrovac*, *Madam de Vitkovo*, *Madam de Venčac*, *Venus de Žira*, затим касноантичка појасна гарнитура, бронзанодопска секира, камена пластика са средњовековног града Козника, Библија из 1880. године и комплетна заоставштина Милосава Буце Мирковића, познатог позоришног и књижевног критичара.

Укупан број запослених петоро, од којих је двоје кустоса.

Lady of Aleksandrovac, млађи неолит

Завичајни музеј Замак културе

- 7. јула 7, 36210 Врњачка Бања
- 036 612-144
- zamuzej@ptt.rs
- sr-rs.facebook.com/pages/Zamak-kulture-Vrnjaska-Banja/461107893981516

Завичајни музеј је установа комплексног типа са нагласком на балнеологији. Музеј је основан 1968. године од стране општине Врњачке Бање, када је откупљен објекат замка Белимарковић за музеј, галерију и мању концертну дворану. Објекат је 70-их година назван Замак културе, а јавља се и под именом Замак Белимарковић. Функционише као музеј у саставу Културног центра Врњачке Бање, без статуса правног лица.

Музеалије су сврстане у пет одељења са својим збиркама: археолошко са нумизматичким, етнографско, историјско, уметничко и

Завичајни музеј – Замак културе, Врњачка Бања

природњачко одељење. Прво је 1985. настала археолошка збирка са нумизматичком коју је формирала археолог Јелена Боровић-Димић, која је 1993. оформила етнографске и историјске збирке, као и природњачку. Године 1985. вајар Драгиша Обрадовић установио је Уметничку збирку Замка културе коју је водио до 1997, а од 2000. ради уметничко одељење које поред уметничке збирке обухвата и уметничку музејску збирку са делима набављеним на основу пројеката Концентрични кругови уметности и Врњачки ликовни круг. Овде су смештене и збирка примењене уметности и збирка савремене појаве визуелне уметности које је оформио сликар Благоје Димић.

Музеј се налази у централном делу Врњачке Бање, непосредно изнад бањског парка, у објекту Замка Белимарковић који је споменик културе од великог значаја. Подигао га је, у периоду од 1888. до 1894. године, ђенерал Јован Белимарковић, војни министар, заступник министра грађевина и намесник за време малолетства краља Александра Обреновића.

Музеј има три изложбена простора у којима се налази стална поставка, тематске поставке и где се одигравају друга културна дешавања, попут Међународног фестивала класичне музике „Врњци“.

Стална поставка се налази на спрату и састоји се од тематских поставки. Прва је меморијална изложба *Сйомен соба ģенерала Белимарковића*, која говори о животу генерала Јована Белимарковића, чији је летњиковац умногоме допринео развоју Врњачке Бање. Друга је археолошка изложба *Лађаришије – ģраисћорија Врњаца* која прича о најстаријим траговима насељавања на врњачкој територији откритим на високој обрежи старог корита Западне Мораве у селу Врњцима. Локалитет припада неолиту винчанске културне групе. Трећа је део веће изложбе *Васа Пойовић – рајни фотћограф и инжењер врњачки*. Изложен је део који се односи на Врњачку Бању и каптирање изворишта Топле воде 1924.

У галерији приземља постављена је тематска изложба *На водојоју* којом је кроз део документационог, фотографског и етнолошког материјала везаног за појам водопоја, представљена историја Бање, њени амбијенти и атмосфера која ју је чинила „југословенском Ницом“ између два светска рата.

Од тематских изложби издвајају се *Посуде за воду* (2013) и *На водојоју* Јелене Боровић-Димић (2014), те *Чаролија ģрнчарској вићила* (2006), *Вода смисао ģрајања Врњачке Бање* (2004) и *Лейоѿа ģечене земље* (2002) Јелене Боровић-Димић и Благоја Димића.

Завичајни музеј Врњачке Бање засновао је своју издавачку делатност на каталозима тематских изложби и едукативних програма, као и на монографским публикацијама, као што су *Скулптура у парку Врњачке Бање* Јелене Боровић-Димић и Благоја Димића (2015), *Једна кућа једна њрича, традиционално наслеђе Врњачке Бање* (2014), *Инжењер Франц Виниер и Србија као копча Европе и истока* (2013), *У Врњце и из Врњаца – сто година железнице у Врњачкој Бањи* (2010) Јелене Боровић-Димић и др.

Пажњу посетилаца привлаче археолошки предмети са локалитета Лађариште, новац са Римског извора, збирка старих разгледница, те историјски и етнографски материјал везан за развој Бање.

Дигитализација музејских збирки обавља се путем скенирања.

Музеј има шест стално запослених од којих су четворо кустоси.

Завичајни музеј Књажевац

- Карађорђева 15, 19350 Књажевац
- 019 731-407
- muzejknjazevac@mts.rs
- www.muzejknjazevac.org.rs
- www.facebook.com/Zavičajni-muzej-Knjaževac-282598217997/

Завичајни музеј Књажевац развио се из историјско-музејске збирке, формиране при Матичној библиотеци у Књажевцу 1970. године. Као самостална установа основан је 1980. године од стране СО Књажевац као музеј комплексног типа са циљем да сакупља, чува, научно обрађује и јавности представи културно благо књажевачког краја. Музеј има статус регионалног музеја надлежног за територију општина Књажевац и Сокобања.

Музејска збирка налазила се у просторијама библиотеке све до 1975. године када је, након систематских археолошких истраживања

Музеј града у кући Аце Станојевића

касноантичког локалитета *Timacum Minus* у селу Равна, отворена стална музејска поставка у згради у Карађорђевој улици. На основу пројекта Симе Гушића, архитектке Завода за заштиту споменика културе у Нишу 1987. године, приступило се радовима на ревитализацији и адаптацији објекта у Карађорђевој који су трајали наредних десет година да би 1996. године део богатог фонда Завичајног музеја, захваљујући проф. др Петру Петровићу, архитекти Сими Гушићу, кустосима – археологу Светозару Јовановићу и етнологу Душици Живковић, био представљен новом, модерно конципираном сталном поставком. Након 2002. године уређена је и опремљена галерија музеја, док је нова стална поставка у оба крила музеја отворена 2010. године. У току 80-их година паралелно се радило на уређењу и опремању простора за сталне поставке у Музеју града и у Архео-етно парку у Равни.

У току неколико деценија преданог рада Завичајни музеј Књажевац постаје комплексна целина у чијем су саставу одељења за археологију, етнологију, културну историју и историју уметности, конзервацију, фотодокументацију, као и педагошка и водичка служба, тј. матична зграда Завичајног музеја, Музеј града у Кући Аце Станојевића, Архео-етно парк са лапидаријумом у Равни и Музеј Старе планине у селу Балта Бериловац.

Богат фонд Музеја од око 15.000 музејских предмета, разврстан је по збиркама (природњачка и геолошка, археолошка, етнолошка, културно-историјска, збирка примењене уметности, историје као и савремене уметности).

Завичајни музеј Књажевац налази се у Карађорђевој улици бр. 15, у згради која је саграђена 1906. године као двојна породична стамбена

Милисав Марковић, *Свети Борђе убија аждаху*, уље на лиму, 1883.

казује и дочарава амбијент и време у којем је живео Аца Станојевић и реконструираше ентеријер градске куће са почетка 20. века.

РАВАН

Архео-етно парк са лапидаријумом у Равни – депанданс музеја, налази се осам километара северно од Књажевца. Приказује амбијент патријархалне задруге 19. века са стамбеним и привредним зградама као њеним деловима.

БАЛТА БЕРИЛОВАЦ

Музеј Старе планине налази се у старој сеоској школи у Балта

зграда. У овом објекту налазе се галерија и нова стална музејска поставка која хронолошки и тематски говори о животу у овим крајевима од праисторије до данашњих дана.

Као музеј у саставу Завичајног музеја је **Музеј града у кући Аце Станојевића**. Кућа је саграђена 1912. године у време док је Станојевић био председник Народне скупштине, по плановима бечког предузимача Фоглера. Стална поставка при-

Драгослав Живковић, *Дионис*, цртеж угљеном на платну, 2005.

Берилловцу, ревитализованој са циљем да представи живот становника Старе планине кроз приказ сегмената живота малобројне деце на овим просторима.

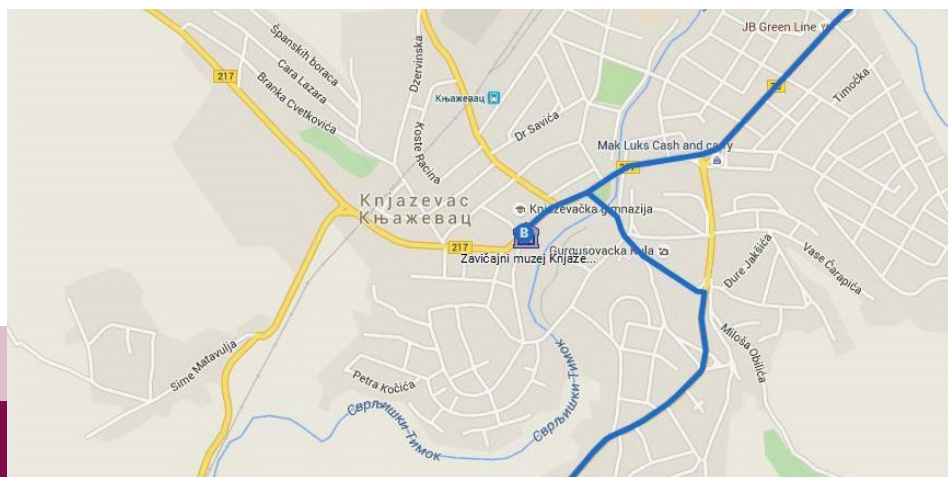
Истакнутије тематске изложбе су *Двојређене чараје Тимока* ауторке Душице Живковић (1985), *Старе куће Старе планине – Ајлас народној традицијелства* Душице Живковић, *Естеле Радоњић-Живков* и *Божирада Крстановића* (2006), *Рейросијективна изложба Драјослава Живковића* (2010), *Сима Жикић – хроничар своја времена* Милене Милошевић-Мицић (2013/2014) и *Тимасит Минус – два свећа* Бојане Илијић (2015).

Издавачка делатност музеја огледа се кроз каталоге и монографске публикације: *Културно блато књажевачкој краја* Петра Петровића и Светозара Јовановића (Београд 1996), *Под сенком Миџора* (Београд 1997), *Књажевац и околина* (Београд 1999), *57 слика – каталој изложбе фотграфиа Саше Милушиновића Лешћећ* Милене Милошевић Мицић, Душице Живковић и Драгољуба Сандића (2010), *Драјослав Живковић – избор из дела* Стојана Богдановића (2010) и др.

У оквиру музејских збирки налазе се вредне колекције и појединачни предмети, међу којима се издваја јединствена збирка двојређних чарапа, али и појединачни археолошки налази попут сребрне фибуле са проламањем или главе Диониса од печене земље, пронађених на локалитету *Тимасит Минус*, позлаћене дијадеме из гроба средњовековне властелинке, као и изузетна уметничка дела завичајних сликара 19. и 20. века попут Милисава Марковића, Драгослава Живковића, Милинка Коковића и других.

Завичајни музеј Књажевац у процесу дигитализације музеолошке грађе, изради документације и у поступку ревизије збирки користи дигиталну фотографију, скенирање, Acces, Excell и програм Етернитас.

Завичајни музеј Књажевац има десеторо запослених, од тога два кустоса.

Завичајни музеј „Котарка“

- 📍 Маршала Тита 105, 23273 Ново Милошево
- ☎ 063 536-730
- @ unt.rauski@gmail.com

Музеј је спој приватно-јавног партнерства; комплексан је и завичајног типа. Основан је 2001. године у оквиру амбијенталне целине комплекса дворца породице Карачоњи. Налази се у објекту који је саграђен 1834. и служио је за смештај кукуруза. Део објекта је крајем 19. века претворен у канцеларије за грофовске управитеље имања, док је део објекта задржао аутентичан изглед. Почетком 2001. године општина Нови Бечеј и Месна заједница Ново Милошево су кренули у обнову објекта у који је смештена приватна колекција. Обнова објекта и израда сталне поставке завршена је 2013. године. У објекту се

Котарка

налази пет изложбених сала у којима су смештени предмети везани за етнологију, историју, домаћу радиност, пољопривреду, занатство, знамените мештане, примењену уметност и сл. Збирка броји преко 5.000 предмета, везаних за Ново Милошево и околину. О Музеју се брине „Удружење за неговање традиције – Нови Бечеј”, у сарадњи са општином Нови Бечеј.

Поред објекта Котарке, музеју припада и Велики житни магацин, чије приземље је обновљено и представља мултифункционалну салу са делом поставке.

Значајни предмети у збирци су: Застава добровољног ватрогасног друштва „Беодра“ из 1889, део есцајга грофа Карачоњија, сеоска летња кухиња, дрвена машина за запрашивање жита, погребна кола из 80-их година 19. века.

Завичајни музеј „Котарка“ нема стално запослених, већ се о збирци и музеју старају чланови „Удружење за неговање традиције – Нови Бечеј”, у сарадњи са општином Нови Бечеј.

Завичајни музеј Коцељева

- Немањина 70, 15220 Коцељева
- 015 558-082
- muzejkočeljeva@gmail.com
- www.koceljeva.gov.rs/index_files/htm/Muzej.htm
- www.facebook.com/muzejkočeljeva

Завичајни музеј у Коцељеви формиран је 01. 02. 1962. године у саставу Радничког универзитета Коцељево, који је 1968. године променио своје име у Народни универзитет Коцељево. Оснивач је била и остала општина Коцељева. Завичајни музеј је за јавност први пут отворен 1971, а стална музејска поставка 1975. године. Смештен је у центру варошице, у некадашњој згради општине и школе из 1871, у којој је прво учитељовао, а затим био и председник општине коцељевачке српски књижевник Јанко Веселиновић.

Завичајни музеј Коцељева

Део растурене оставе римског бакарног новца из 4. века, са локалитета „Ратковац II“ у селу Свилеува

Крамп од глачаног камена из старијег неолита, са локалитета „Ливаде – војни магацини“ у Коцељеви

Надлежност Завичајног музеја односи се само на територију општине Коцељева. Године 1978. „Народни универзитет Коцељево“ мења свој назив у Народни универзитет „Јанко Веселиновић“ Коцељева, да би већ 1990. године променио свој назив у Центар за културу „Јанко Веселиновић“ Коцељева, који је свој назив 1997. године опет променио у Библиотека „Јанко Веселиновић“ Коцељева, у чијем саставу данас постоји и ради Завичајни музеј Коцељева.

Музеј располаже са палеонтолошком, археолошком, историографском, етнографском и збирком историјско-уметничких дела, као и са сталном музејском поставком.

Током свог полувековног постојања и рада, Музеј је приредио и штампао већи број публикација са тематиком из прошлости Тамнавског краја које су дигитализоване и доступне за бесплатно преузимање са веб странице музеја.

Оригинална фотографија из 1881. Марице Станојчић из Свилеуве

Немачки топ из Другог светског рата

Изузетни предмети су из Збирке морских фосила из времена Панонског мора, затим је то јединствен, очувани крамп од глачаног камена са урезаним симболима и знацима из времена старчевачке културе, потом крстаста бакарна секира типа „Кладари“ из времена винчанске културе, оригинални дрвени радни сто књижевника Јанка Веселиновића из 1880. године и оригинална урамљена фотографија Марте Станојчић из Свилеуве, из 1881. године.

У Завичајном музеју Коцељева запослен је само један дипломирани археолог – виши кустос.

Завичајни музеј Михајла Пупина

Михајло Пупин.

- Иве лоле Рибара 47, 26207 Идвор
- 062 256-341
- domkultureidvor@gmail.com,
- www.muzejpupina.rs
- Muzej Mihajlo Pupin

Поводом обележавања 125. годишњице рођења Михајла И. Пупина, 1979. године, у Новом Саду и Идвору је од 4. до 7. октобра одржан научни скуп посвећен животу и раду овог научника. Организатор научног скупа и свих осталих садржаја поводом овог јубилеја, био је Југословенски одбор за прославу 125. годишњице рођења Михајла Идворског Пупина, а покровитељ је био тадашњи председник државе – Јосип Боз Тито.

Том приликом је установљен и Меморијални комплекс „Михајло Идворски Пупин“ у Идвору, који се састоји од родне куће Михајла И.

Пупина, старе школе, коју је он похађао, Народног дома – Пупинове задужбине и споменика Михајлу И. Пупину, рад Александра Зорина. Као непокретно културно добро од изузетног значаја, комплекс је стављен под заштиту Покрајинског завода за заштиту споменика културе 1977, а у централни регистар је уписан 1997. Надлежност над комплексом има Републички завод за заштиту споменика културе.

Родна кућа Михајла И. Пупина архитектонски припада класичном типу сеоских банатских кућа, са великим тремом и двориштем са бунарном и ђермом. Први пут је реконструисана 1979. године, а последња санација и адаптација објекта извршена је 2004. године. У њој је етнографска поставка, која осликава свакодневни живот сеоског домаћинства у Банату, половином 19. века.

Стара зграда основне школе, коју је похађао Михајло И. Пупин, највероватније је саграђена 1846. године. Адаптирана је 1979. године, када је у њој постављена стална изложба под називом „Живот и дело Михајла И. Пупина“. Аутор изложбе је др Федора Бикар, кустос историчар тадашњег Војвођанског музеја. Изложба прати хронолошки след догађаја у Пупиновом животу и састоји се од неколико целина. Први део изложбе приказује идворску средину у којој је Пупин одрастао, као и његово школовање у Панчеву и Прагу, све до укрцавања на брод „Вестфалија“ и одласка у Америку. Други део изложбе је посвећен његовом школовању у Америци, затим на Кембриџу, а касније и докторским студијама у Берлину. Трећи сегмент изложбе је Пупи-

нова национално-politička делатност и донаторство, а на крају је представљен његов допринос науци.

У комплекс „Михајло И. Пупин“ соада и Народни дом, који је подигнут искључиво средствима М.И. Пупина, са намером да се ту образују пољопривредни произвођачи. Грађен је у стилу еклектике, а његова градња је завршена након Пупинове смрти, 1935. године. Фронтални део ентеријера чини колаж са Пупиновим ликом, рад Слободана Павловића (1979). У оквиру Народног дома налазе се и помоћни објекти за смештај учитеља, а поред њега је и новосаграђени Дом културе (1979).

Завичајни музеј Параћин

- Томе Живановића 17, 35250 Параћин
- 035 573-774, факс 562-035
- zavicajnimuzejpn@gmail.com
- www.muzejparacin.rs
- www.facebook.com/muzejparacin

Идеја о оснивању музеја у Параћину, зачета 1947, реализована је 1975. године, када је, на иницијативу СО Параћин, донета одлука о оснивању музеја. Крајем 1977. године збирка прикупљених музеалија смештена је у једну од првих спратних зграда у Параћину саграђену средином 19. века, познатој као „Ружићева кућа“, проглашена 1984. године за споменик културе.

На дан ослобођења града 13. октобра 1978. године свечано је отворен музеј у Параћину, који је 1990. године конституисан као Завичајни музеј Параћин, надлежан за послове заштите покрет-

Зграда „Ружића“ у којој је Музеј

Археолошки део сталне поставке – неолит

них културних добара на територији општина Параћин и Ђуприја.

Стална поставка пружа celovitu слику о прошлости овога подручја од периода млађег каменог доба до првих послератних година. На њој су сведочанства о насељима и земљорадничким заједницама млађег неолита, међу којима су најважнији локалитети Мотел Слатина код Параћина и Турска чесма, Слатина код села Дреновца. Бронзано доба је представљено каменим, металним и керамичким налазима из некрополе Глождак, која је припадала параћинској културној групи. Из периода старијег гвозденог доба изложени су керамички и метални предмети за свакодневну употребу. Један део сталне поставке чине предмети млађе гвозденодопске културе Скордиска. Период римске доминације заступљен је налазима из античког Сарматеса (Sarmates). Период византијске доминације представљен је налазима са утврђења Момчилов град, подигнутог у 4. веку на обронцима Јухора. Период средњовековне српске државе документован је налазима са војног утврђења Петрус и манастирских комплекса Намасија и Св. Јован Главосек. Посебан део чине остаци фосилне флоре и фауне који осликавају геоморфолошке и климатолошке промене на овом делу Балкана. Историјски део сталне поставке чине употребни предмети из градског живота Параћина с краја 19. и првих деценија 20. века.

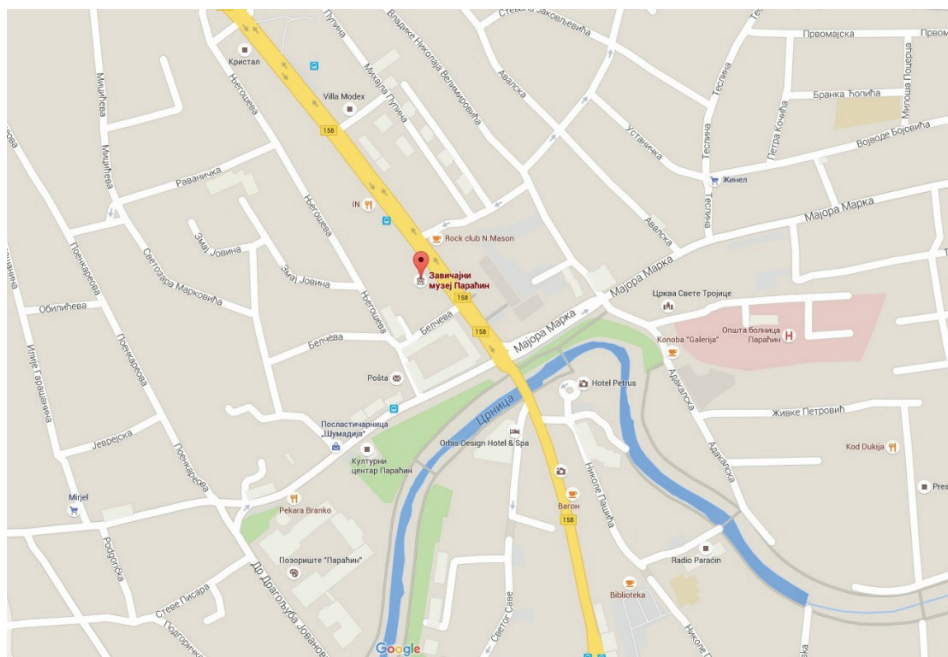
У оквиру Музеја постоји археолошко, историјско и етнолошко одељење и палеонтолошка и нумизматичка збирка. Одељење за археологију чине палеонтолошка збирка, збирка за праисторијску археологију и збирка античке и средњовековне археологије са пратећом збирком античке и средњовековне нумизматике. Одељење за историју чине фонд политичке историје (плакати, фотографије и документа),

привредне историје (фотографије и документација занатлија, фабрика, трговине и пољопривреде), културне историје (фотографије, плакати и документација културних друштава и институција), војне историје (оружје и друга милитарија), спорта (фотографије, плакати и документација свих спортских друштава која су постојала у Параћину), старе градске архитектуре (преко 500 разгледница и фотографија) и фонд модерне нумизматике (збирке металног и папирног новца кнежевине и краљевине Србије и Југославије из свих периода).

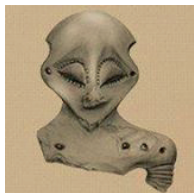
Одељење за етнологију чине колекције употребних стаклених предмета (производи Српске фабрике стакла), употребних предмета сеоског и градског домаћинства (керамичко и метално посуђе, дрвени предмети и алати, предмети од вуне, ношња, ћилими) и уметничких слика са мотивима старе сеоске архитектуре из села параћинске општине.

Између осталих налаза Завичајни музеј Параћин поседује налаз фосила главе крокодила из Поповца код Параћина, бронзанодопску фибулу са приказом главе бика и две барске птице, те богату нумизматичку збирку.

У музеју ради осам запослених, од тога троје кустоса.

Завичајни музеј Петровац на Млави

- Српских владара 163, 12300 Петровац на Млави
- 012 334-808
- muzejpetrovacnamlavi@gmail.com
- www.muzej-petrovacnamlavi.org.rs
- www.facebook.com/pages/Zavicajni-Muzej-Petrovac/370854096424300

Завичајни музеј – Петровац на Млави, основан је одлуком Скупштине општине Петровац на Млави 28. 09. 1998. године. То је установа културе комплексног типа, која садржи археолошку, етнолошку и збирку историје уметности, док су историјска и нумизматичка збирка у формирању.

Структуру Музеја чине одељења: за археологију, етнологију, историју уметности, одељење музејске документације и педагошко-пропагандно одељење.

Зграда Старе поште у којој је смештен Завичајни музеј – Петровац на Млави

Стална поставка: Беловоде (археологија, винчанска култура, примарна металургија бакра) и избор из етнолошке збирке.

Од бројних тематских изложби које је музеј организовао последњих година издвајају се: *Божидар Веселиновић, Лејаџи – Рагмиле Веселиновић* ауторке Анђелке Станисављевић (2007), *Археолошке илустрације „Беловоде“* Славице Марковић (2009), *Беловоде – нова открића* Јасмине Живковић (2012), *Текстилна радиности* Данице Ђокић (2013) и *Лејаџи Сџанка Косићића* Милице Илић (2013).

Значајна издања су: Милорад Јовановић, *О имену Пејировца на Млави* (2007), Душко Шљивар, Јасмина Живковић и Драган Јацановић, *Беловоде* (2011), Радомир Животић, *Пејировца у прошлости*

(2011), Милош Бајић – *Како се отиварао њиш црпјежу* (2013), Драган Фелдић, *Сџари мостџ њетџровачки* (2015), као и више десетина пропратних изложбених каталога и(ли) флајера.

Уз рад са посетиоцима сталних поставки Музеј редовно организује програме попут разноврсних тематских изложби, различитих музејских радионица са децом предшколског и основно-школског узраста и трибине.

Највећу пажњу посетилаца привлаче предмети пронађени на неолитском археолошком локалитету Беловоде: керамичко посуђе, антропоморфне и зооморфне фигурине, жртвеници, накит и алатке од костију, камена и кремена, комадићи малахита и азурита – карбонатних руда из којих је примарном металургијом пре око 7.000 година добијан бакар. Такође је занимљив легат Божидара Боже Веселиновића са оригиналним илустрацијама историјских бојева и ношњи рађених за *Полиџиџкин забавник* 70-их год. 20. века, као и *Леџаџ Сџанка Ко сџиџа* – уметничко-документарне фотографије старих заната, народног градитељства и народних обичаја источне Србије.

Дигитализација је започета процесом скенирања историјско-архивских докумената и старих документарних фотографија.

Музеј има четири запослена радника, од тога су троје кустоси.

Завичајни музеј Прибој

- 📍 Улица 12. јануар 21-25, 31330 Прибој
- ☎ 033 2452-453
- @ muzejpriboj@gmail.com

Завичајни музеј Прибој је основала Скупштина општине Прибој 1990. године. Организован је као комплексни музеј завичајног типа са археолошким, уметничким, етнографским и историјским одељењем, документационим центром, конзерваторском радионицом и библиотеком. У свом саставу има легате сестара Надежде-Наде и Невене Виторовић са галеријом и легат проф. др Вујице Јевђевића са градском кућом. Музејски простор чине и два дворишта са уређеним амфитеатром и лапидаријумом.

Више од 200 ремек дела ексјугословенског и светског сликарства из легата чувене савремене српске и америчке сликарке Надежде Ви-

Етно кућа, легат Прф. др. Вујице Јевђевића

Етно кућа, легат проф. др Вујице Јевђевића

торовић и њене сестре Невене Виторовић, рођених у Прибоју, кра-се галерију „Надежда Виторовић“ у Завичајном музеју Прибој. Две угледне сликарке завештале су родном Прибоју своја, али и изузетно вредна уметничка дела која су добијале на поклон од светских сликарских величина, као што су Хенри Мур, Хуан Миро, Натан Силберберг, Франц Мали, Пеђа Милосављевић, Јован Солдатовић, Миливој Николајевић и други.

У протеклих 25 година музеј је радио на кадровском и просторном оспособљавању и на развоју основних делатности – истраживачке, изложбене и издавачке која је у функцији афирмације културно-историјског наслеђа прибојског краја, Полимља и Западне Србије. Музеј је до сада истраживао праисторијску и средњовековну културну баштину прибојског краја, од којих се истичу хумке у долини Побраћнице, Голешком брду и Кратову, неолитска насеља, археометалуршки рударски центар Јармовац, гвозденодопска градинска насеља, манастире Свету Јању, Увац, Светог Николу и Светог Георгија дабарског, средњовековне некрополе са мраморима, етнографско културно наслеђе и традиционално градитељство у златиборском крају и Подрињу.

Издавачку делатност Музеј развија кроз три едиције: Јагат (монографије из области културног наслеђа), Тестудо (сепарати и чланци) и Лимес (савремено уметничко стваралаштво). Издавачку делатност Музеј развија и кроз штампање посебних музејских издања, самостално или у сарадњи са другим издавачима. Објављено је око 60 наслова 40 различитих аутора, као што су *Свети Георгије у Дабру* (група аутора), *Неолијске заједнице Полимља* аутора Саве Дерикоњића, *Зоограф*

Андрија Раичевић и Осаћански неимари Драгише Милосављевића, Шарена села Босе Росић, О Хасан аџи и његовој вакуфнами и Талија у Прибоју Фарука Диздаревића и др.

Традиционално се постављају избори из легата Надежде-Наде и Невене Виторовић, организују се изложбе у склопу међународног фестивала „Дани Данила Лазовића“ и дечијег стваралаштва у оквиру Међународне дечије колоније „Јагарт“. Музеј организује и изложбе сликара са простора Србије и изложбе у оквиру музејских одељења.

За сталну поставку адаптиран је простор, а предвиђена концепција обухвата културно наслеђе прибојског краја од праисторије до позног средњег века.

Међу најзначајније музеалије убрајају се неолитске фигурине, рударске алатке и средњовековни хируршки инструменти.

Музеј је започео припрему за дигитализацију музејске грађе и документације у програмима *Microsoft Excel*, *CorelDRAW X5* и *Adobe Photoshop CS2*.

Музеј има шест запослених радника, а од тога троје су кустоси.

Завичајни музеј Рума

- Главна 182, 22400 Рума
- 022 474-888
- zavmuzejruma@ptt.rs
- www.facebook.com/zavicajnimuzej.ruma?ref=hl

Регионални музеј комплексног типа смештен је у здање из 1772. године. Објекат је под заштитом државе, као непокретно културно добро од великог значаја, од 1991. године. Завичајни музеј Рума је основан 1962. године као Завичајна музејска збирка. Деценију касније, 1972. године, мења назив у Музеј у Руми, да би 1979. године добио данашњи назив. Оснивач Завичајног музеја Рума је СО Рума. У оквиру Музеја постоје Археолошко, Етнолошко, Историјско и Уметничко

Зграда Завичајног музеја Рума

одељење. Стална поставка је делимично уклоњена због појаве влаге у неким деловима изложбених просторија.

Неке од важнијих изложби су *Изложбе Ликовне колоније „Борковац“* и *Власћелинска ћородица Пејачевић у Срему*. Музеј издаје *Зборник Завичајној музеја Рума* (до 2015. изашло је седам бројева), каталоге за изложбе и посебне публикације.

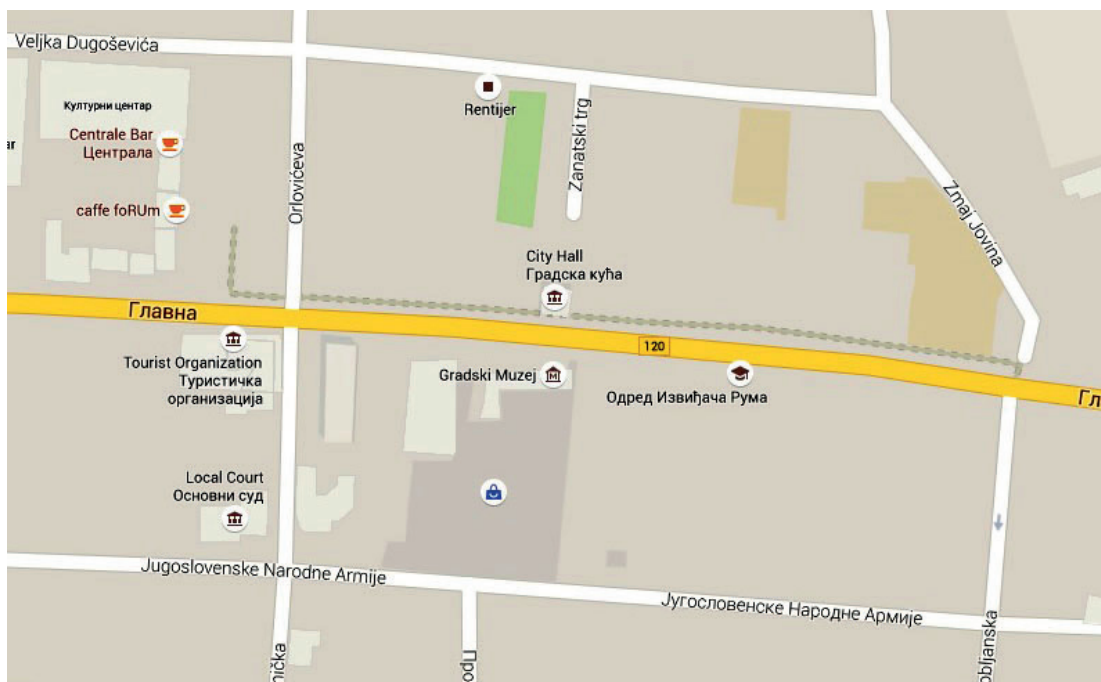
Најзначајније музеалије су: цеховска привилегија румским занатлијама Франца I из 1818, уље на платну Милана Керца *Село*, ћилим *Венац*, цртежи-мустре мотива ћилима Јелке Петровић и саркофаг.

Саркофар

Музејска грађа је у процесу дигитализације, преко програма ИМУС. Укупан број запослених је 10 радника, од чега четири кустоса.

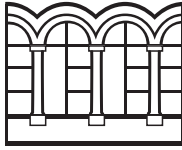

Збирка старих научних инструмената

Лабораторије за експерименталну психологију

Филозофског факултета у Београду

1838

Чика Љубина 18, 11000 Београд

011 2630-542

otoskovi@f.bg.ac.rs

Музеј је део Лабораторије за експерименталну психологију у оквиру Филозофског факултета Универзитета у Београду.

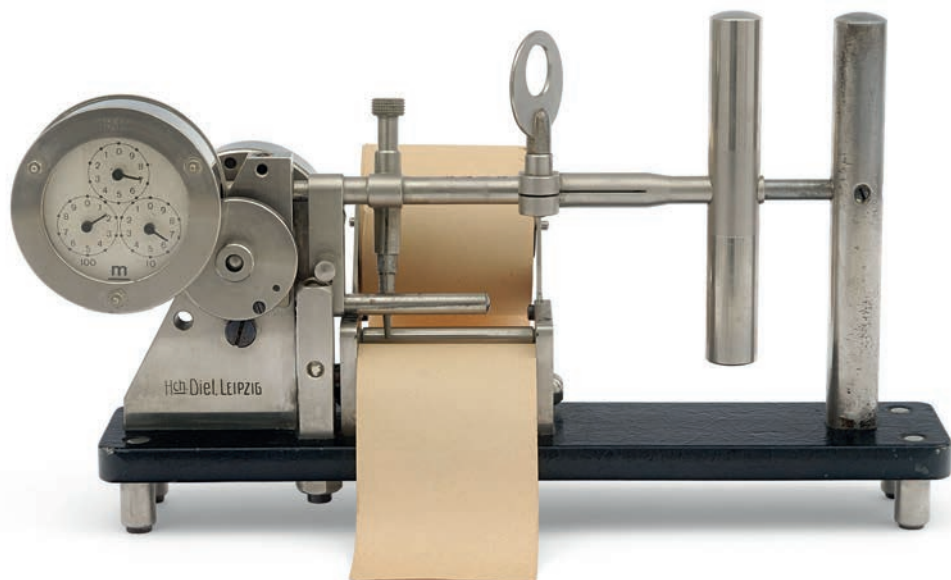
Проф. Борислав Стевановић 1931. упућује молбу да се одобре средства за набавку психолошких инструмената, на рачун ратних репарација у тадашњој вредности од 4.994 рајхсмарака у злату. Већина инструмената је направљена у радионици Е. Цимермана, прецизног механичара Вунтове психолошке лабораторије. Остали инструменти потичу од других произвођача, као што су Дил, Булит, Палмер, итд. Током 1982. године проф. Александар Костић сређује инструменте

Кимограф по Зунцу

Мнемометар по Рупу

и формира Збирку старих научних инструмената Лабораторије за експерименталну психологију која је 1992. године постала део Заједнице музеја науке и технике Србије. Захваљујући ентузијазму проф. Александра Костића и проф. Дејана Тодоровића до 1997. године сви инструменти су идентификовани, а неки од њих су и до краја реконструисани. У Збирци се тренутно налази око 80 инструмената из различитих области експерименталне психологије. Могу се поделити на уређаје за испитивање визуелне и аудитивне перцепције, памћења и учења, уређаје за кимографију и ергографију и уређаје за испитивање емоција. Заједно са књигама и часописима из 19. и са почетка 20. века, који се налазе у библиотеци Одељења за психологију, чине целину на основу које је могуће реконструисати једну психолошку лабораторију са самог почетка развоја ове науке.

Међу најзначајније инструменте убрајају се Хронометар са поларизованим магнетом по Шулцу (Schulze), Раншбургов мнемометар (Ranschburg), Варијациони мешач боја, Акуметар по Цоту и Долориметар.

Историјски музеј Србије

- Трг Николе Пашића 11, 11000 Београд
- 011 3398-018, 3398-335, 2187-360, факс 3287-243
- istorijskimuzej@imus.org.rs
- www.imus.org.rs
- www.facebook.com/istorijski.srbije

Историјски музеј Србије (ИМС) је национална музејска установа комплексног типа. Музеј је основан уредбом Извршног већа Народне скупштине НР Србије 20. 02. 1963. године због, како се у оснивачком документу наводи, потребе постојања „једног музеја општег типа који би свестрано приказивао богату историју српског народа“. Новооснованој установи припојен је *Музеј Првој српској устаника*, а *Конак кнеза Милоша*, препознатљив примерак балканске архитектуре, дуго је био једини изложбени простор Музеја.

Зграда Музеја на Тргу Николе Пашића

Хронолошки, тематика Музеја, која је обухватала све важне процесе у развоју српског народа, са посебним акцентом на периоде борби за национално ослобођење, подељена је на неколико целина: средњи век, период стране власти, период 1804–1918, период НОР-а 1941–1945. и послератни развој Србије. Више од 35.000 предмета из музејског фонда пружа увид не само у политичку и војну, већ и у друштвену и културну историју Србије од средњег века до савременог доба.

Организационо, Музеј се састоји од неколико одељења: Историјско, Археолошко, Опште, Одељење материјалне заштите културних добара, Одељење документације, Одељење за презентацију, Одељење стручне библиотеке и Одељење заједничких послова. Од 35 запослених, 22 су кустоси и двоје су конзерватори.

У саставу Музеја налази се и *Конак кнеза Милоша Обреновића* у Топчидеру. Конак по свом начину зидања, плану и стилу, припада османској репрезентативној архитектури и представља један од по-

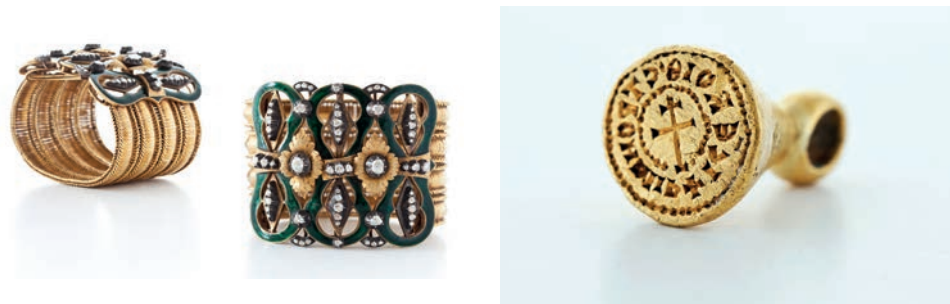
Поткорница Јеванђеља са посветом

следњих градитељских и уметничких трагова османске културе у Србији. Подигнут је 1831. године као главна зграда дворског комплекса, а његов неимар био је Хаџи Никола Живковић.

Историјски музеј Србије још увек нема комплетирану сталну поставку. У Конаку кнеза Милоша од 2013. је поставка *Живој у Србији у 19. веку* и *Милош Обреновић – династија, историја, мит*.

Музеј је организовао бројне репрезентативне изложбе, од којих издвајамо: *Династија Обреновића – из заоставшћине* (1996), *Службено одело у Србији у 19. и 20. веку* (2001), *Први српски устаник и обнова српске државности* (2004), *Икона – српска историјска и духовна слика* (2011), *Како оружје утихне – збирка оружја и војне опреме у Историјском музеју Србије* (2012), *Карађорђевићи и Обреновићи у збиркама Историјској музеја Србије* (2013), *Србија 1914* (2014), *Михајло Пушин – од физичке до духовне реалности* (2015).

Наруковице из заоставшћине Обреновића

За свој рад добио је неколико високих признања: Вукову награду 1997, Сретењски орден Републике Србије 2013. и награду Музејског друштва Србије *Михаило Валтировић* 2015.

Музеј је до 2003. године издавао *Зборник Историјској музеја Србије*, чији су први бројеви (1954–1965) изашли у *Музеју Првој српској устаника*. Поводом 50 година од оснивања објављена је монографија о Музеју 2013. године. Поред каталога изложби и музејских збирки, Музеј је издао и неколико значајних посебних издања, као што су репринт часописа *Врајолан* и албума *Фрушка гора*, тротомна едиција *Милутиновић и Валтировић – документи и шумачења*, зборници докумената о Рашкој области, страдању српског народа у Србији за време Првог светског рата итд.

Педагошка служба је ангажована на реализацији стручних вођења на тематским изложбама и кроз креативне радионице са школском децом које прате одређене изложбе.

Печат кнеза Стројимира из IX века

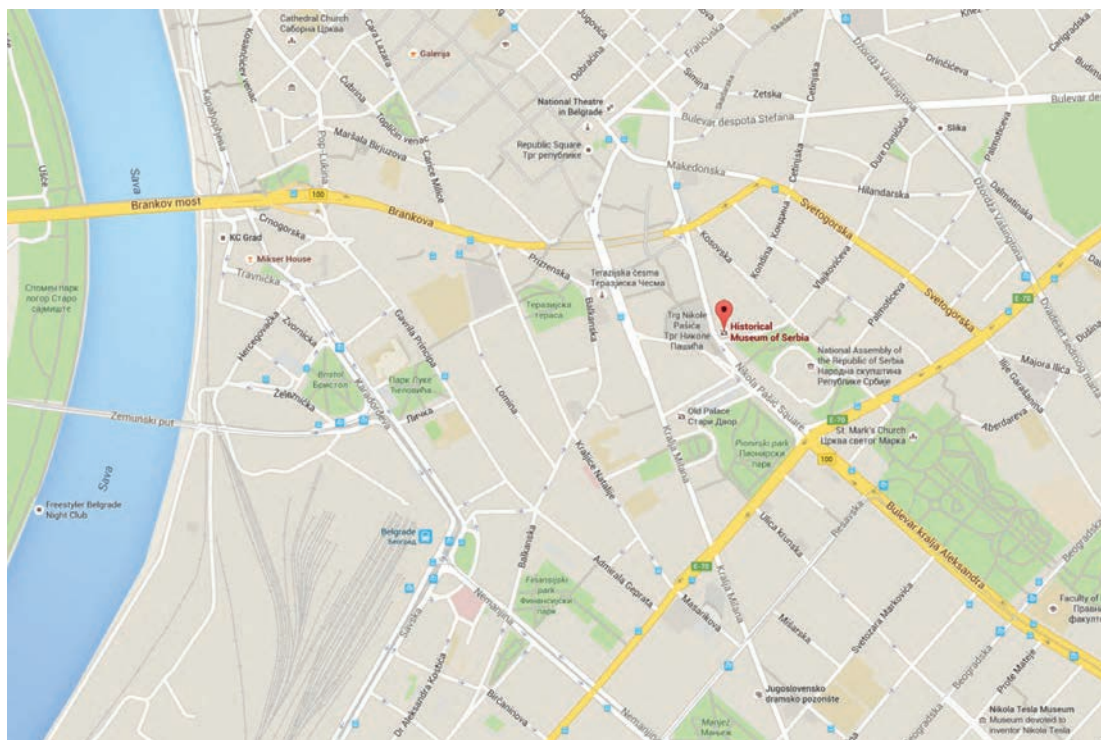
Међу најзначајније музеалије које се чувају у Музеју свакако спадају предмети који се односе на осниваче и чланове породица две српске династије – Карађорђевиће и Обреновиће: краљевске инсигније Петра Првог Карађорђевића, накит Обреновића, њихова лична одећа и други утилитарни и декоративни предмети, затим печат српског кнеза Стројимира из 9. века, илирско-келтски шлем из 5. века п. н. е., вотивна плоча Јупитера Долихена из 1–3. века.

Са отварања изложбе *Повеље и дипломе од 17. до 20. века*

Од 2002. у Музеју се спроводи интензивна дигитализација музејске грађе и стручног архива Музеја. Са спољним сарадницима – програмерима, ИМС је развио сопствени информациони систем за трезорирање културне баштине која се налази у његовим фондовима – ИМУС. Поред систематског дигитализовања музејског фонда, кроз електронску обраду предмета и њихово архивирање, паралелно се ради и на дигитализацији улазних књига, пратеће документације везане за набавку предмета и материјала насталих током рада на изложбама, а који се трајно чувају у Музеју.

У музеју су запослена 33 лица, од тога 20 кустоса у разним звањима.

Јеврејски историјски музеј

- Краља Петра 71А, I спрат, 11000 Београд
- 011 262-2634, 291-0327
- muzej@eunet.rs
- jevrejskimuzej.beograd@gmail.com
- www.jimbeograd.org

Улаз у музеј

Стална поставка, збирка Јудаика (Тора)

Јеврејски историјски музеј (ЈИМ) је комплексна музејска установа у саставу Савеза јеврејских општина Србије.

Јеврејски историјски музеј је једини јеврејски музеј у Србији. Основан је 1948, а његов оснивач је Савез јеврејских општина Србије. Састоји се од две основне целине: музејских збирки и архива. Музејске збирке су: Збирка *јудаике*, Уметничко-ликовна збирка, Културно-историјска збирка, Збирка старе и ретке књиге, Историјска – Холокауст збирка и Археолошка збирка. Архив има око 1.000 дужних метара грађе која сведочи о животу и активностима јеврејских заједница из Србије и целе бивше Југославије у 19. и 20. веку. Такође, обухвата и две електронске базе података – жртве Холокауста са територије целе бивше Југославије и јеврејске матичне књиге Београда.

Стална изложбена поставка Музеја отворена је 1969. и бави се историјским, етнолошким и општекултурним темама везаним за јеврејство некадашњег југословенског подручја.

Стална поставка, збирка Јудаика

Стална поставка, збирка Јудаика : костим, рабинско одело и женске хаљине, 19. век

Од 70-их година 20. века до данас Јеврејски историјски музеј је приредио око 80 студијских и уметничких изложби, међу којима је неколико изазвало изузетну пажњу јавности: *Јевреји Дорћола – Прича о комисијама којих више нема*, *Животињи циклус – обичаји код Јевреја*, *Документи филаџелистичке јудаике 1 и 2*, *Музичари*, *Јевреји Србије у Првом светском рату*, итд.

Има развијену издавачку делатност: монографије – Милан Кољанин, Војислава Радовановић, *Јевреји Србије у Првом светском рату* (2014), Војислава Радовановић, Милица Михаиловић, *Животињи циклус – обичаји код Јевреја* (2013); каталози – Војислава Радовановић, *Синајотални ритуални предмети из збирке Јеврејској историјској музеја* (2013), Еуген Вербер, Милица Михаиловић, Хедвига Бошковић, *Језик, писмо и књија Јевреја Југославије* (1979), Видосава Недомачки,

Изложба њородица Барух – њородица револуционара (1976); периодика – Зборник ЈИМ-а; посебне едиције, и сл.

Најзначајније музеалије које се могу издвојити су:

- *Тора*, Италија, Ливорно, 18. век;
- Молитвеник *Аводат Ашана*, Београд: Српска књажевска штампарија, 1856;
- *Кеџуба* (брачни уговор на хебрејском), Италија, 17. век;
- Леон Коен, *Појром*, уље на платну, Београд 20. век;
- Ханукија – деветокраки свећњак, Пољска, 18. век.

У Јеврејском историјском музеју запослена су укупно три стручна лица, од тога двоје су кустоси.

Стална поставка, део изложбе

Јеврејски музеј у Новом Саду

- Јеврејска 11, 21000 Нови Сад
- 021 423 882, 661-5750
- jonovisad@sbb.rs
- www.jons.rs
- sr-rs.facebook.com/jevrejska.opstinanovisad/

Јеврејски музеј у Новом Саду је музеј у настајању. Године 2015. уз подршку града Новог Сада у просторијама Јеврејске општине Нови Сад отворена је стална изложба под насловом „Историја новосадских Јевреја – првих сто година“, чији је аутор др Олга Андраши.

У дводелној просторији (40 м²) Јеврејске општине изложени су ретки и само срећом сачувани артефакти који сведоче о бивствовању Јевреја у Новом Саду током 18. века. Фотографије, архивалије и музеалије потичу из Историјског архива града Новог Сада, Јеврејске

Улаз у музеј

општине и приватних колекција, чији су власници били љубазни да их учине јавним добром.

На изложби је приказана историја новосадске Синагоге, која почиње почетком 18. века, мењање њених локација и изградња објекта Синагоге 1780, на чијим се темељима налази данашња Синагога. Затим, приказан је историјат насељавања Јевреја у Петроварадин и Нови Сад, те концентрација Јевреја у Јеврејској улици (тада на крају града), средином 18. века. Посебна пажња посвећена је занимањима Јевреја током 18. века с обзиром на сужени законски оквир Угарске када су Јевреји у питању. Приказан је друштвени живот Јевреја, а посебно функционисање Јеврејске општине (Comitatus Judeorum), после елибертације 1748, чији је рад контролисао градски магистрат.

У припреми је изложба посвећена животу Јевреја у Новом Саду током 19. века. Стална поставка ће бити завршена историјом Јевреја током 20. века, када су само ретки преживели Холокауст.

<i>Jevrejska opština Novi Sad</i> <i>Vas poziva na otvaranje izložbe</i> ISTORIJA NOVOSADSKIH JEVREJA - PRVIH STO GODINA <i>autor: Olga Andrašić</i> <i>četvrtak 16. april 2015. godine, 19h</i> <i>Jevrejska 11, Novi Sad</i>	<i>Projekat finansirao</i> 1940 '1912 2015 JEWISH COMMUNITY NOVI SAD JEVREJSKA OPŠTINA NOVI SAD

Кућа легата

- Кнеза Михаила 46, 11000 Београд
- 011 7700-299, 7700-320, факс 7700-325
- kucalegata@kucalegata.org
- www.kucalegata.org/
- www.facebook.com/groups/88699576956/

Кућа легата је основана 2004. год. као установа културе од значаја за град Београд на основу одлуке Скупштине града Београда, са седиштем у улици Кнеза Михаила број 46. Основна делатност Куће легата је прикупљање, проучавање, обрада, заштита и презентација легата града Београда. Поверени су јој на чување и старање непокретни легати Вељка и Маре Петровић, Петра Лубарде и Риста Стијовића и покретни легати Олге Јеврић, Миленка Шербана, Милене Јефтић Ничеве Костић, Недељка Гвозденовића и Љубице Цуце Сокић. У га-

Легат Петра Лубарде, стална поставка, Иличићева 1

леријском простору Куће легата одржава се значајан број изложби и других програма током целе године.

Легат вајара и академика Олге Јеврић је један од првих поклоњен овој институцији, а састоји се од 44 скулптуре и обухвата период њеног стваралаштва од 1951. до 2001. године. Породица Миленка Шербана – супруга Соња и ћерка Нада, даривале су збирку која се састоји из три целине: сликарска и сценографска дела Миленка Шербана, слике и скулптуре његових савременика и колекција примењене уметности. Непокретни легат књижевника, академика и вишегодишњег управ-

Недељко Гвозденовић, *Бели зидови у зеленом* (ределу, уље на платну, 1967.

Ристо Стијовић, *Какаду*, оникс, 1960.

Милан Коњовић, *Војвођански исразак*, уље на лесонигу, 1953.

ника Народног музеја Вељка Петровића састоји се од ликовне збирке из 19. и прве половине 20. века, библиотеке са око 3.000 књига, богате преписке и докумената, намештаја и предмета примењене уметности, фотографија, медаља и одликовања. Милена Јефтић Ничева Костић, сликар, костимограф и сценограф, поклонила је легат од 35 дела који нас воде кроз различите епохе и дисциплине сликаркиног стваралаштва. Сликара и академик Недељко Гвозденовић један је од идејних твораца Куће легата као засебне установе културе са улогом чувања заоставштина поклоњених граду Београду. Легат Недељка Гвозденовића састоји се од 562 дела која омогућују увид у комплетан ток његовог стваралаштва. Заједно са Гвозденовићем, идеју о оснивању Куће легата заступала је и Љубица Цуца Сокић и један сегмент свог рада, 27 слика, завештала је овој установи. Вајар Ристо Стијовић поклонио је Граду Београду 124 скулптуре, цртеже, скице, неколико радова других уметника, као и свој алат, библиотеку и кућу у којој је живео и стварао.

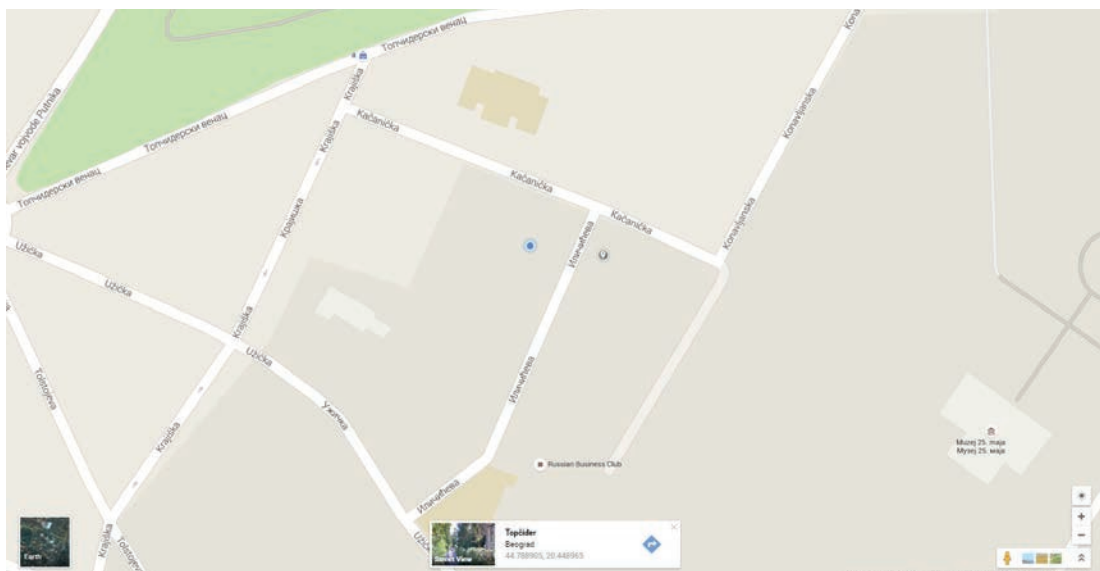
Легат Петра Лубарде поклонила је Граду Београду уметникова супруга Вера Лубарда, а чине га слике, цртежи, намештај и лични умет-

никови предмети. Након адаптације и реконструкције куће у Иличићевој 1, легат је отворен за посетиоце 2014. године и представља модерно опремљен музејски простор за излагање, истраживање и чување збирке. Налази се у репрезентативној вили где је велики југословенски сликар живео и стварао више од две деценије. Сталну поставку чине дела Петра Лубарде, намештај и лични предмети – сликарски прибор, боје, палета, штафелај и сл. налази се у улици Кнеза Михаила 46.

Најважније тематске изложбе биле су *Милена Јефтић Ничева Косић* групе аутора (2014), *Мишљење формом* Олга Јеврић (2007), *Портирети из лејата* (2012), Олга Јеврић *Материја духа* (2012), *Лејати* *Миленка Шербана: Сећања и сусрети* (2015). Издавачка делатност, у форми каталога, прати рад установе од оснивања.

Међу најзапаженије музеалије убрајају се слика *Косовска бијка* Петра Лубарде, скулптура Олга Јеврић *Комплекментарне форме I*, уље на платну Михајла Ференчевића *Портирети сујрује*, скулптура *Материјално* Ристе Стијовића (1951), уље на платну Недељка Гвозденовића *Мртва природа у ентеријеру* (1971).

Документација Куће легата је делимично дигитализована и користи се програм ИМУС. Укупан број запослених је седам, међу којима су четири кустоса.

Мануал музеј заборављених уметности

- Сомборски булевар 2, 21000 Нови Сад
- 021 474-0076
- office@manual.rs
- www.facebook.com/Manual-muzej-zaboravljenih-umetnosti-Manual-Forgotten-Arts-Museum-173167962868599/

Мануал музеј заборављених уметности је приватни музеј комплексног типа. Оснивач и власник музеја је Сениша Жарин.

Настао је тимским сакупљачким радом крајем 90-их, са првобитном идејом да се оплемене излози продавница „Мануал“ стварајући аутентичну естетску визуру са почетка 20. века. Музеј је као невладин организација званично регистрован у новембру 2015. године, а у оквиру фондуса од 150.000 музејских артефаката функционише шест одељења са 39 збирки. Кроз одељења за ликовне уметности, примење-

Део изложбене поставке током манифестације Ной музеја 2009.

Ћузепе Пенаслико, *Портиреј Велимира Јајодића*, уље на платну, крај 19. века

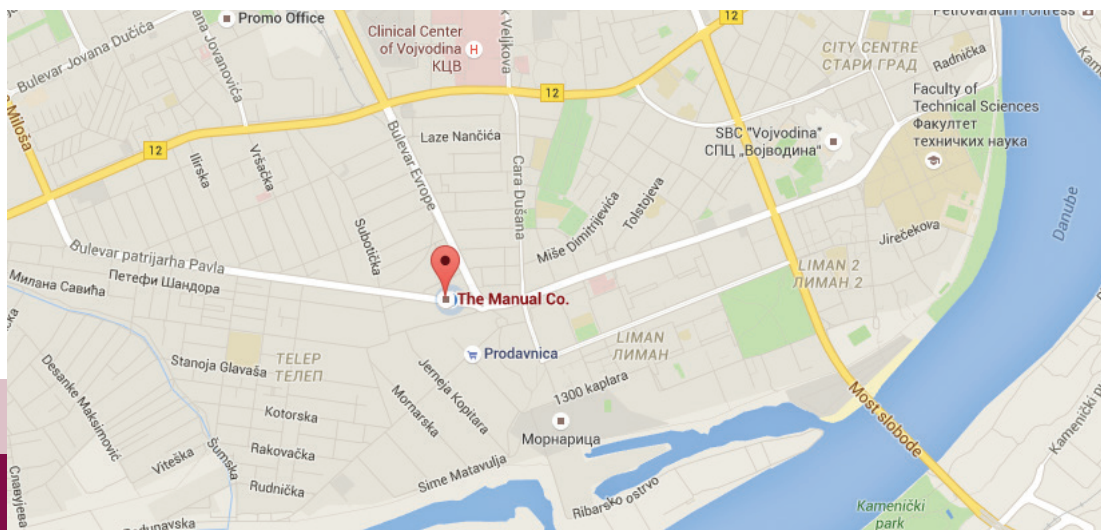
Леонард Винтеровски, *Портиреј Велимира Јајодића*, уље на платну, 1917.

ну уметност, старе и уметничке занате, културну историју, фотографију и филм, науку и технику, презентована је стална поставка музеја, која илуструје аспекте свакодневног живота и старих заната на подручју Дунавске бановине, те Војводине, али и шире.

У бројним изложбеним пројектима попут *Мануал 05: Аспекти савремене скулптуре у Војводини*, *Ин Сити* и *Живети у Дунавској бановини* учествовали су уметници, теоретичари и професори међу којима су Јован Солдатовић, Живко Грозданић, Игор Антић, Влада Ранчић, Светлана Којић-Младенов, Драган Булатовић и други.

Најзначајнији предмети су скулптура *Маршал Тито* Антуна Аугустинчића, *Портиреј Велимира Јајодића* Ћузепе Пенаслика, *Портиреј Велимира Јајодића* Леонарда Винтеровског, Егнетман филмски пројектори и делови војног авиона Н-60.

Укупно је седморо запослених у Музеју, од тога један кустос.

Меморијална галерија Битке на Дрини 1914.

📍 15316 Бања Ковиљача

🌐 www.koviljaca.net/koviljaca-info/memorijalna-galerija-bitke-na-drini/

Удружење грађана „Меморијална галерија битке на Дрини 1914” из Бање Ковиљаче отворило је 6. септембра 2014. проширену музејску поставку у згради старе поште у том месту.

Привремена поставка на површини од 68 м² отворена је у септембру 2012. године, а сада је галерија проширена на 110 м², са додатим експонатима и неопходном опремом и инвентаром.

Председник удружења Жарко Ћосовић рекао је да су за пројекат уређења поставке, којом ће обележити стогодишњицу битке на Гучеву, од Министарства културе добили средства.

Посетиоци галерије могу видети бројне експонате, фотографије, документа, текстове, као и сачуване предмете и оружја из битке на Гучеву, на почетку Првог светског рата.

Гучевска операција вођена је у склопу друге аустријске офанзиве на Србију, непосредно после Церске битке у којој је српска војска однела и прву савезничку победу у Првом светском рату.

Током ратних операција 1914. године централни положај српских снага на планини Гучево означен је као кота смрти, а борбе, које су почеле 8. септембра, трајале су 55 дана.

Удружење је издало *Дневник ђенерала Михаила Рашића*, команданта Комбиноване дивизије у борбама на Гучеву.

Српски војници у Првом светском рату

Музеј „Хореум Марги – Равно“

- Курсулина 2, 35230 Ђуприја
- 035 8871-270
- horeumargi@mts.rs
- www.muzejcuprija.rs
- www.facebook.com/horeumargi

Музеј је основан 1954. год. одлуком Скупштине општине Ђуприја, а на иницијативу професора Игора Парфјонова који је био и први директор. Расформиран је 1972, стицајем несретних околности. Године 1994. отвара се музеј под истим називом, али на другој локацији.

На иницијативу групе грађана, нови музеј се уселио у „Стару пошту“ која се налази на античком локалитету *Horreum Margi* (површине око 550 м²). Приликом копања темеља за гаражу 1989. године у дворишту тадашње поште откривени су делови античке архитектуре, односно североисточна кула истоименог античког града из 4. в.

Зграда музеја

н. е. Цео комплекс вишеслојног археолошког локалитета „Касарна“, са траговима римске, византијске, српске, аустријске и турске материјалне културе, налази се у непосредној близини музеја и проглашен је културним добром.

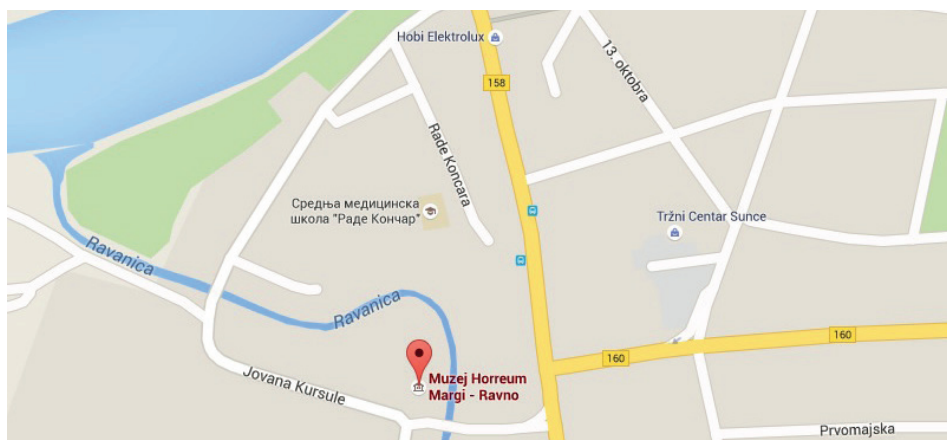
Музеј је комплексног типа. У свом саставу има археолошку (уједно најбројнију), историјску, уметничку и етнолошку збирку. Део експоната из старог музеја је, нажалост, нетрагом нестао; део се налази на чувању у Народном музеју у Београду, Завичајном музеју у Јагодини и садашњем музеју.

Музеј се брине и о културно-просторној целини „Шанчеви Иванковац“, посвећеној боју на Иванковцу 1805. год., која има статус Знаменитог места. Од 2015. одлуком локалне самоуправе, Музеју је на старање придодата и родна кућа народног хероја Миодрага Новаковића Џуце, са збирком посвећеној ратовима 1914–1918. и 1941–1945.

Издавачка делатност музеја заступљена је штампањем каталога и плаката у оквиру тематских изложби. Педагошка делатност се остварује кроз креативне радионице и тематске изложбе за предшколски и школски узраст.

Најзначајније музеалије су епиграфски натпис цара Валентинијана са поменом града из 3. в. н. е., митреј из 3. в. н. е. и торзо Аполона из 4 в. н. е.

Укупан број запослених радника је седам, од тога један кустос.

Музеј анатомије човека Института за анатомију Медицинског факултета

- Др Суботића 4/2, 11000 Београд
- 011 2685-846
- milmili@eunet.rs
- http://www.mfub.bg.ac.rs/sr/o_fakultetu/muzej_anatomije_coveka.dot

Музеј затвореног типа намењен студентима медицинских факултета. Рад на формирању Музеја отпочео је 1975. године, од збирке која постоји од оснивања Института 1921. године. Музеј је отворен приликом јубиларне прославе Дана Медицинског факултета у Београду, 09. 12. 1980. године и смештен је у простор у којем се и данас налази, на иницијативу проф. др Вере Драганић.

Централни простор Института за анатомију заузима Музеј. Око 250 експоната смештено је у 27 витрина, у три спојене просторије површине 188 м². У изради музејских експоната учествовали су неки од

Пресеци тела

Дисекција руке

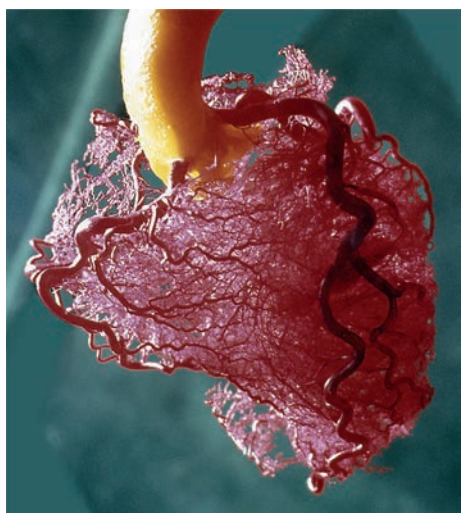

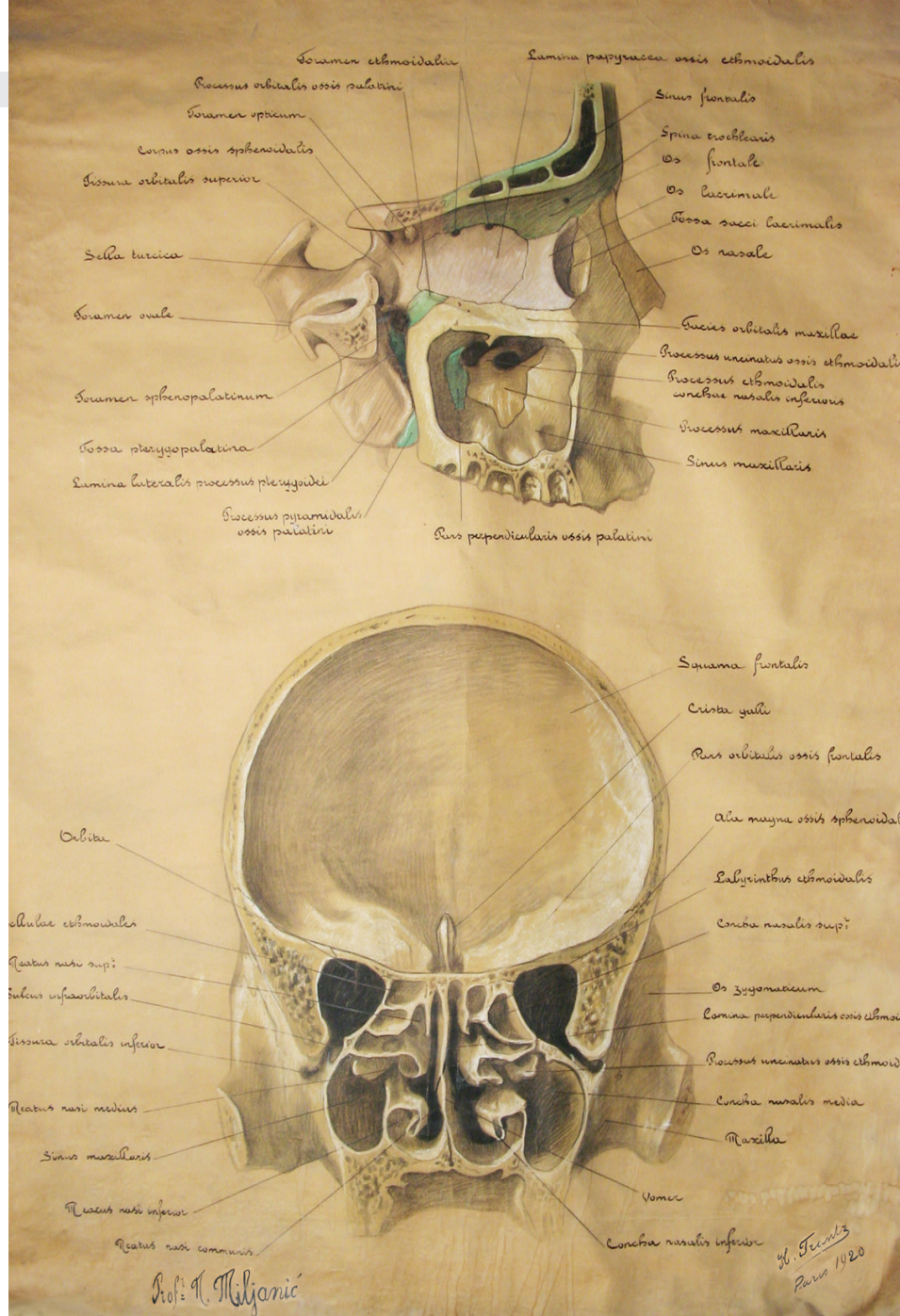
Расстављена лобања фетуса

наставника Института за анатомију и то је активност која се и даље одвија. Током 2000. године, поводом 80 година од оснивања Медицинског факултета у Београду, музејски препарати су у целини рестаурирани и поновљени, ангажовањем проф. др Милана Милисављевића, који је и почасни управник Музеја. Музејска поставка садржи старе уџбенике анатомије, сепарате стручних радова, зборнике конгреса Удружења анатома Југославије, као и стару опрему коришћену у истраживачком раду на Институту. Највећи део изложеног материјала су дисековани препарати органа и делова тела, збирка костију и серија пресека главе и тела. Посебну групу чине корозиони препарати крвних судова феталног и адултног материјала. Пластинација, као нова и високо квалитетна метода чувања препарата, треба да заузме почасно место у Музеју, па постоје планови за набавку и оваквог материјала, што подразумева и помоћ пријатеља Музеја.

Збирка оригиналних цртежа професора Нике Миљанића је јединствена и вредна колекција медицинских илустрација каква не постоји на медицинским факултетима. Поставка је стално изложена на зидовима остелолошких сала Института за анатомију. Збирка се састоји од 36 цртежа великог формата, укупне површине од 99,7 м². Цртежи су рађени у комбинованој техници

Артерије срца

Henri Франц, Пресек лобање, Париз, 1920.

пастела, акварела и туша. Подлога је дебљи натрон папир каширан на платно. У доњем десном углу сваког цртежа тушем је уписан потпис Нико Миљанић, а у доњем левом углу карактеристичан потпис аутора *H. Frantz, Paris 1920.*

Музеј аутомобила

- Мајке Јевросиме 30, 11000 Београд
- 011 303-4625
- info@automuseumbgd.com
- www.automuseumbgd.com/
- www.facebook.com/automuseumbgd/?fref=nf

Музеј аутомобила основали су Скупштина града Београда и Братислав Петковић, колекционар из Београда, власник збирке историјски значајних аутомобила и архивске грађе о развоју аутомобилизма у Србији. Музеј је смештен у згради која је проглашена за културно добро и представља карактеристичан споменик техничке културе времена, под називом *Модерна гаража*. Изграђена је 1929. године као прва јавна гаража у центру града, према нацртима руског архитекте *Валерија Сџашевској*. У њој су били смештени и аутомобили учесника прве београдске међународне аутомобилске и мотоциклистичке трке, одржане 3. 9. 1939.

Аутомеханичарска радионица у Музеју аутомобила

У збирци се налазе стари и ретки аутомобили, укупно педесет возила, од којих је најстарији Маро Гардон из 1897. године. Чувају се и друге музеалије – направе, уређаји, научна и стручна литература, возачке дозволе, први саобраћајни прописи и закони, регистарске таблице, алати, филмски и фотографски записи, уметничка дела и дела примењене уметности, који доприносе изучавању историје аутомобилизма.

У циљу популаризације историје аутомобилизма Музеј организује снимање образовних емисија и филмова, предавања, сценске догађаје и друге пригодне облике културно-образовне делатности, истовремено постајући место окупљања легенди аутомобилизма, љубитеља и колекционара музејских аутомобила. Комуникација с публиком остварује се и камерном позоришном представом *Гран њри*, заснованој на документарној грађи, која говори о чувеној трци одржаној 03. 09. 1939. године на стази око Калемегдана.

Предмети који се издвајају су: трицикл „Марон Гардо“ из 1897. године, „Ланџиа ламбда“, први аутомобил са брегастом осовином у глави мотора, „Бјуик“ из 1928, Неш – модел 870 (САД, 1931), Мерцедес бенц – 300ц Кабриолет (Немачка, 1955).

Музеј афричке уметности

MUZEJ
AFRIČKE
UMETNOSTI

- Андре Николића 14, 11000 Београд
- 011 265-1654
- africanmuseum@gmail.com
- www.museumofafricanart.org/sr/
- www.facebook.com/museumofafricanart/

Музеј афричке уметности основан је под покровитељством Скупштине града Београда 1977. године, а првобитна збирка настала је колекционарским залагањем новинара, потом дипломате и југословенског амбасадора у седам афричких држава др Здравка Печара и његове породице. Током две деценије проведене у западној Африци стекао је широко познавање афричке историје, културе и уметности, а његови блиски односи са афричким државницима и другим људима, омогућили су му да сакупи вредне примерке који данас сачињавају збирку афричке уметности. Породица Печар поклонила је граду

Улаз у зграду Музеја

Београду највећи део своје колекције, али је значајан део још увек у њеном приватном власништву, иако је изложен у Музеју. Првобитни фондус је растао откупима и поклонима, не само појединачних предмета, већ и читавих збирки, тако да музејска збирка сада садржи неколико хиљада аутентичних предмета традиционалне уметности, пореклом из земаља западне, централне и источне Африке.

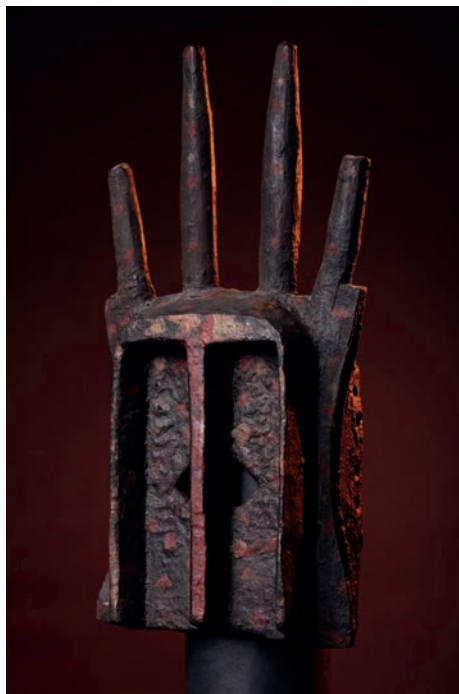
Стална поставка Музеја представља традиционалне уметности заједница западне Африке и чине је аутентични предмети који припадају културама народа Бамбара, Догон, Марка, Малинке, Моси, Бобо, Киси, Бага, Дан, Гере, Сенуфо, Бауле и Ашанти. На поставци су највише заступљене маске и скулптуре које се сматрају класичним изразом уметности западне Африке и чине саставни инвентар религијских и других друштвених церемонија. Изложени су и други култни и магијски, украсни и употребни предмети у дрвету, затим керамика, фигуре у меком камену (стеатиту), као и репрезентативни избор текстила и музичких инструмената.

Аутор концепције и стручне поставке која датира из 1977. године је прва директорка Музеја Јелена Аранђеловић Лазић, док је ликовна реализација дело архитеката Слободана и Савете Машић. Концепција „нове сталне поставке“, коју је стручно осмислила историчарка уметности Наташа Његовановић-Ристић, а визуелно обликовао арх. Иван Куцина, укључује традиционално стваралаштво друштава централне и источне Африке чиме се постигло да стална поставка представља

Здравко и Веда Печар у Африци

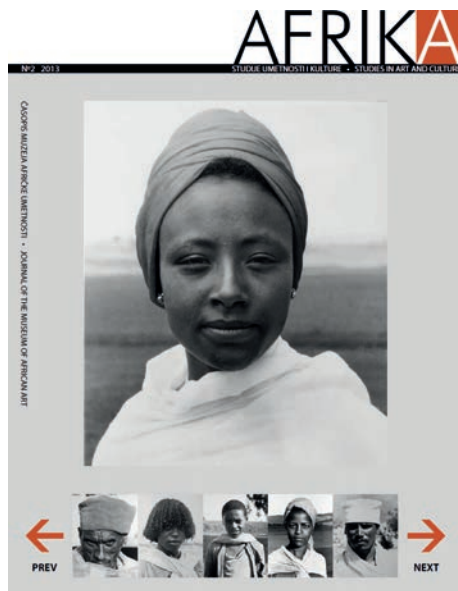
дије, настало на основу пројекта из 2013. Ту су и бројни каталози изложби, као што је *Идећи: два љућа рођени* (2015–2016). Педагошка делатност своди се на редовна јавна вођења, пратеће програме уз изложбе и посебно осмишљене радионице за све узрасте.

У Музеју се дигитализује аудио-фото и видео архива уз помоћ програма MAU, а користи се и Етернитас. Укупан број запослених је 10, а од тога је петоро кустоса.

одраз стваралаштва читавог „црног континента“.

Најважније тематске изложбе су *Црно љело, беле маске* кустоса Дејана Сретеновића (2005), *Омаж Здравку Печару* уметника Бартелемија Тогоа и *Транзиј(и)* (2006), *AinB: Африканци у Београду* Ане Сладојевић и Небојше Бабића (2009), *Манкала – мисаона иџра* Иване Војт (2012) и *Граница је затворена* групе аутора (2015).

Музеј афричке уметности издаје свој научно-стручни часопис од 2008. под називом *Африка: студије уметности и културе*. Значајне су и друге публикације, међу којима се истиче електронско издање *Еџиџи у сећању Ср-*

Музеј ваздухопловства

- Аеродром „Никола Тесла“, 11271 Сурчин
- 011 2670-992
- kontakt@muzejvazduhoplovstva.org.rs
- www.muzejvazduhoplovstva.org.rs
- www.facebook.com/muzejvazduhoplovstva

Специјализовани техничко-историјски музеј је установа заштите у јавном власништву. Музеј ваздухопловства је настао, као заједничка институција војног и цивилног ваздухопловства, 15. 02. 1957. године као Одељење за историју и Музеј Југословенског ваздухопловства, у једној малој просторији у команди ваздухопловства у Земуну. Одмах се приступило прикупљању музејских предмета, ваздухопловних књига, часописа и техничке документације. Наручена је израда реплике авиона Сарић 1, која је израђена према нацртима и консултацијама са Иваном Сарићем који је 1909. године конструисао овај авион.

Зграда Музеја и авион Ј-21 Јасреб, фото: МВБ, 2006.

Пресељењем на стари београдски аеродром, створене су просторне могућности за привремени смештај оригиналних летелица и Музеј је до 1966. године већ чувао 24 авиона и 5 једрилица и формирана је и збирка од 15 авио-мотора.

Да би се у рад Музеја укључиле домаће цивилне ваздухопловне институције и предузећа, 15. 01. 1966. године формирано је цивилно одељење. Победнички рад на конкурс за архитектонско решење будуће зграде Музеја је дело архитекте Ивана Штрауса из Сарајева, који је са предузећем „Архитект“ из Сарајева до 1972. године израдио главни пројекат. Изградња зграде је започета крајем 1975, да би била отворена за јавност 21. 05. 1989. године.

Музеј има 20 формираних збирки, од којих је најважнија збирка од 226 летелица, збирка од преко 100 ваздухопловних мотора као и друге техничке и 16 историјских збирки. Поред овога у Музеју постоји библиотека стручне и популарне литературе и периодике на тему ваздухопловства, као и техничке документације од преко 10.000 томова, архива ваздухопловних институција и организација од преко

3.000 архивских кутија, хемеротека, фототека, филмотека и друге збирке предмета и архивске грађе. Од постојећег фонда око 100 предмета има важност која ће их, у будућности, сврстати у културна добра посебног значаја и око 30 предмета у културна добра од изузетног значаја.

Музеј ваздухопловства представља јединствен пример ове врсте установа у региону, а по значају и вредности збирке сврстава се међу десет најзначајнијих у свету. Такође спада међу посећеније музеје у земљи, где 40 до 60 хиљада посетилаца годишње обиђе сталну поставку на 6.000 м² на којој је представљено више од 60 летелица разних типова.

Музеј поседује следеће службе: Центар за ваздухопловну технику, Центар за документацију, Центар за проучавање историје ваздухопловства, Службу за просветно-педагошку делатност и друге службе.

Најзначајније тематске изложбе су: *Експонайти који су њадали са неба 1999*, *Иван Сарић 1910–2010*, *Српска авијација 1912–1918*, *Априлски рај 1941*. и *Ваздухопловна индустрија Југославије*.

Музеј издаје стручни часопис под називом *Лет* и до сада су изашла три броја.

Најзначајније музеалије су летелице Фиат Г.50, Локид П-38 Лајтнинг, Икарус 451, Физир ФН и предмети из збирке личности Тадије Сондермајера и Ивана Сарића.

Програм дигитализације музеолошке грађе још није започет.

- Дунавска 35-37, 21000 Нови Сад
- 021 420-566, 526-555
- maticna.sluzba@muzejvojvodine.org.rs
- www.muzejvojvodine.org.rs
- www.facebook.com/MuseumofVojvodina/?fref=ts

На седници Матице српске 1847. године у Пешти основана је Српска народна збирка или Музеум, претеча данашњег Музеја Војводине, која се заснивала на богатој заоставштини Саве Текелије. Музеј Матице српске отворен је за јавност први пут тек 1933. године. Из Музеја Матице српске издвојен је део материјала и 1947. године основан Војвођански музеј као музеј комплексног типа, са бројним збиркама из археологије, етнологије, историје, историје уметности, зоологије, ботанике, геологије-палеонтологије и минерологије-петрографије. Одговарајући простор Војвођански музеј добио је тек 1974.

Зграда Музеја Војводине у Дунавској 35

Митрополитска кочија на сталној поставци, део из историје 18. века

године уселивши се у зграду бившег суда, подигнуту 1896. године по нацртима будимпештанског архитекте Ђуле Вагнера, која се налази у Дунавској 35.

Из окриља Војвођанског музеја касније су произашле установе заштите споменика културе и природе: Музеј радничког покрета и народне револуције, Музеј Града Новог Сада, Покрајински завод за заштиту споменика културе, Покрајински завод за заштиту природе, Позоришни и Пољопривредни музеј Војводине. Музеј радничког покрета и народне револуције, који је основан 1956. године, трансформисан је у Музеј социјалистичке револуције, затим у Историјски музеј Војводине. Смештен је у наменски изграђеној згради (у Дунавској 37) коју је 1959. пројектовао Иво Витић. Године 1992. Војвођански музеј сјединио се са Историјским музејом Војводине у јединствену установу под називом Музеј Војводине.

Данас је то организационо разграната установа, са богатим музејским фондом који броји око 400.000 предмета и библиотечким фондом са преко 50.000 публикација. Музеј Војводине обавља послове матичне делатности за све установе заштите покретних културних добара, музеје, галерије и збирке у саставу на подручју Војводине, односно надзор над њиховим стручним радом.

Стална поставка Музеја Војводине приказује развитак људског друштва на данашњем тлу Војводине у континуитету од 8.000 година. На простору од 3.000 м² представљено је 6.000 експоната из археологије (од палеолита до средњег века), опште историје и историје уметности (од 15. до друге половине 20. века) и етнологије. Стална

до смена етничких заједница – словенских, угарских, српских и других народа. Први део сталне поставке прати обимна монографија *Музеј Војводине*.

Други део сталне поставке, о прошлости Војводине од средине 19. до средине 20. века, налазио се у згради бившег Историјског музеја, а од ње је од 2009. присутан само део који говори о Другом светском рату (1941–1945).

Музеј Војводине организационо сачињава неколико одељења: Одељење археологије са одсецима за преисторију, антику, средњи век, нумизматику и археобиологију, Одељење старије и културне историје

поставка пружа синтетичку слику миленијумске прошлости овог краја. Изложени предмети сведоче о трајању људских заједница и култура од палеолита и мезолита до првих људских трагова код Ирига старих око 70.000 година, преко старчевачке, винчанске и других неолитских култура, вишеслојне Гомолаве, Феудвара и Калакаче, до митских времена и велелепних споменика империјалног Рима, од сеоба народа

Стална поставка, део из археологије

које садржи бројне збирке (од нумизматичке, преко историје спорта, школства, катастарских планова и географских карата, до грађанске ношње, знаменитих личности, фотографија, разгледница итд.), Одељење савремене историје са збиркама фотографија, архивских докумената, плаката, наоружања, одликовања и др.), Одељење етнологије са збиркама одевања, покућства, текстила, аудио и видео записа, предмета везаних за привредни, друштвени и духовни живот итд, Одељење музејског комплекса у Кулшину са збирком из пољопривреде, Одељење за издавачку делатност и библиотека са Збирком старе и ретке књиге и екслибриса и Одељење за педагошки рад и односе са јавношћу.

Музеј Војводине поставио је многе сталне поставке у другим установама од којих неке више и не постоје, као у дворцу Дунђерских у Челареву или у манастиру Ковиљу, док су друге још присутне, као што је изложба у Гимназији Ј. Ј. Змај у Новом Саду, изложба о Михајлу Пупину (1858–1935) у Идвору или у родној кући Саве Текелије у Араду (Румунија).

Депанданси Музеја Војводине су етно-кућа “Брвнара” у Бачком Јарку и Музејски комплекс у Кулшину (од 2004), са својим сталним поставкама.

БАЧКИ ЈАРАК

Етно-парк „Брвнара“ у Бачком Јарку је седиште завичајне музејске збирке етнолошко-историјског карактера, која је настала на

основу иницијативе становника Бачког Јарка, односно колониста из Босанске крајине. „Брвнара“ је подигнута 1978. године уз материјалну помоћ месне заједнице Бачки Јарак и општина Темерин, Дрвар, Бања Лука и Босански Петровац. Стручну помоћ у реализацији пружили су: Војвођански музеј, Музеј Града Новог Сада, Музеј Босанске крајине у Бања Луци и Покрајински завод за заштиту споменика културе у Петроварадину. Стална поставка прати начин живота становништва и историјске околности његовог опстанка од средине 19. века до 90-их година 20. века.

КУЛПИН

Музејски комплекс у Кулпину обухвата језгро насеља из друге половине 18. и прве половине 19. века, који чине два дворца са помоћним објектима, саграђена од стране властелинске породице Стратимировић, као и парк, стара зграда школе, српска православна црква и парохијални дом. У комплекс спадају и словачка евангелистичка црква грађена 1875–1879. и родна кућа патријарха Георгија Бранковића, реконструисана за потребе српске вероисповедне школе 1899.

Дворац и већи део имања је у другој половини 19. века од Стратимировића откупио Матеј Семзо који је посед продао 1889. године Лазару Дунђерском. Породица Дунђерски управљала је имањем до 1945. године. Лазар и његов син Ђорђе дали су значајан допринос унапређењу пољопривреде у овом крају. Велики дворац су, према

пројекту новосадског архитекте Момчила Тапавице, реконструисали 1912. године. Имање им је, на основу Закона о аграрној реформи и колонизацији, одузето 1945. године. На имању Дунђерских у Кулпину је након национализације основана пољопривредна задруга, која је све до 1991, односно до уступања комплекса Пољопривредном музеју, користила дворац и помоћне објекте. Комплекс са оба дворца, парком и украсном оградом је 1970. године заштићен као културно добро. Он је 1991. одлуком Скупштине АП Војводине проглашен спомеником културе од великог значаја.

Стална поставка у Великом дворцу садржи део поставке стилског намештаја из дворца у Челареву, такође бившем власништву породице Дунђерски и некадашњем депандансу Музеја Војводине. У помоћним зградама налази се стална поставка из историје пољопривреде и пољопривредних машина и алата.

Најмаркантнији предмети које Музеј Војводине чува су три римска позлаћена шлема – два из Беркасова и један из Јарка, сва три из 4. века. У питању су јединствени примерци своје врсте на подручју Европе и деценијама се издвајају као неформални заштитни знак Музеја.

Последњих година запаженије тематске изложбе биле су *Бела Русија – руска емиграција у Војводини* Сузане Миловановић и *Александар*

Други светски рат на сталној поставци у Дунавској 37

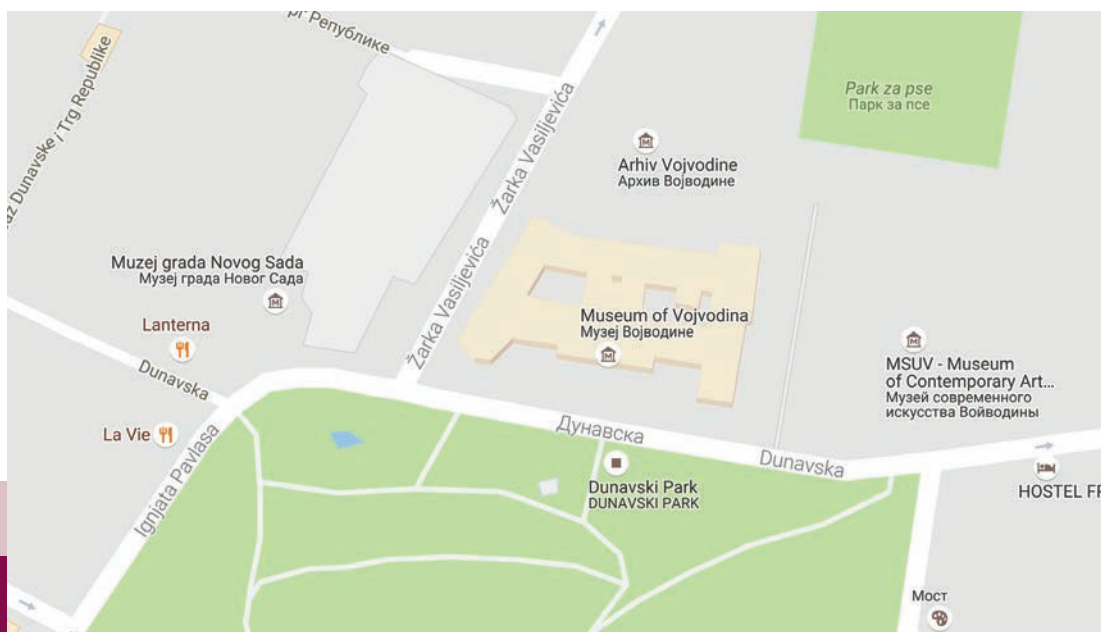
дра Петијевића (2014), *Свети керамике Марине Појовић* Даринке Рацков (2010), *Касноантички шлем из Јарка* Тијане Станковић-Пештерац (2009), *Кад у кујни влада ред...* Љиљане Трифуновић (2009) и *Завичај на Дунаву – Суживој Срба и Немаца у Војводини* групе аутора (2009).

Редовна музејска публикација *Раг Музеја Војводине*, која излази од 1952. године, носила је назив *Раг војвођанских музеја* до 1994. год. и до данас је изашло 58 бројева. Издавачка делатност је подељена на текућу – каталози изложби и на едицију Посебна издања, као и друге врсте монографских публикација, од којих се издвајају *Од Српске народне збирке до Музеја Војводине (1847–1997)*, Зборник радова са Међународног научног скупа поводом стопедесетогодишњице Музеја Војводине (1998), *Музеји у Војводини (1847–1997)* Младенка Кумовића (2001), *Присаједињење Војводине Србији – њрилој њолијичкој историји Срба у Војводини до 1921. године* Драге Његована (2004), *Стиубарлија Предрага Медовића* (2007) и *Ткане стируктуре – ѡрејлеијаји ѡкања* Братиславе Идвореан-Стефановић (2013) итд.

Педагошки рад одликује бројност радионица (и играоница) које се организују за млађе и старије узрасте деце, за одрасле и за особе са посебним потребама, те издавање публикација које су у вези са образовањем у Музеју за најмлађе, као што је *Музеј њо мери деиетиа – археологија* Слађане Велендечић и других аутора.

Музеј Војводине добитник је награде *Михајло Валићровић* за најбољи музеј у Србији 2009. године.

Дигитализација се обавља уз помоћ програма ИМУС (дигитализовано је 16.000 предмета). Запослено је укупно 109 особа, од тога је 56 кустоса.

Музеј војвођанских Словака

- Маршала Тита 23, 21470 Бачки Петровац
- 021 781-377
- muzejvs@stcable.net
- www.muzeumslovakov.rs
- www.facebook.com/zuzka.medvedova.5

Музеј војвођанских Словака је јавна установа комплексног типа. Словачки музеј у Петровцу је био отворен за јавност на Словачким народним свечаностима у Петровцу 07. 08. 1949. године. Инсталиране су биле „Словачка соба“ и предмети из области прераде кудеље, хмељарства и домаће привреде. Историјски део није био доступан јавности. Словачки народни музеј у Петровцу је на самом почетку био основан са циљем студирања прошлости Словака у Југославији и очувања њихове културе, а најзначајније збирке музеја су културно-историјска и етнографска збирка.

Завичајна кућа

Године 1966. Словачки народни музеј је променио назив у Народни музеј у Петровцу. Од 1970. године музеј припада Дому културе у Бачком Петровцу, а саставним делом музејске збирке постаје и „Завичајна кућа“. Тиме је музеј обogaћен културним и архитектонским спомеником *in situ*. Седамдесетих и осамдесетих година прошлог века научно-документарне и изложбене активности биле су под надзором Музеја Војводине у Новом Саду.

Када је ликовно-уметничка збирка постала део Галерије Зузке Медвеђове 1989. године, у Народном музеју су остале само две збирке – етнографска и културно-историјска.

Музеј војвођанских Словака, који настаје 2012, правни је наследник Народног музеја у Бачком Петровцу. У оквиру своје организаци-

Зузка Медвеђова, *Жетива*, уље на платну, 1922.

Зузка Медвеђова, Јорјовани II, уље на платну, 1979.

Зузка Медвеђова, Аудијориџреј са илалјом, уље на платну, 1929.

оне структуре, Музеј обухвата Галерију Зузке Медвеђево и „Завичајну кућу“ у Петровцу. Његови оснивачи су Скупштина општине Бачки Петровац и Национални савет словачке националне мањине у Србији.

Изложбени простори Музеја војвођанских Словака налазе се у згради Матице словачке у Србији, на првом спрату, где се осим две просторије намењене за поставку, налази и депо са предметима Музеја. „Словачка соба“ налази се у оквиру Музеја војвођанских Словака. Поставка је обновљена 2015. године, а првобитна експозиција је била постављена давне 1949. године.

Завичајна кућа

Сеоска кућа из друге половине 18. века, у ул. Бранислава Мокића бр. 7, културно-историјски споменик, представља споменик културе од изузетног значаја и налази се под заштитом Покрајинског завода

Зузка Медвеђова, Словачка свадба у Пејтровици, уље на платну, 1923.

за заштиту споменика културе. Споменик културе „Завичајна кућа“ је грађевина панонског типа, какве су биле уобичајене од 18. до краја прве половине 20. века. Кућа је грађена техником набијања глине, а у склопу сталне поставке унутар ње налазе се предмети који представљају традиционално пребивалиште војвођанских Словака.

Галерија Зузке Медвеђове

Зузка Медвеђова била је прва Словакиња академска сликарка. Галерија са сталном поставком на којој се могу видети њена дела свечано је отворена 1. јула 1989. године. У оквиру Галерије реализује се једна од најзначајнијих ликовних манифестација Словака са овог подручја – Бијенале словачких академских уметника које је први пут одржано 1991. године. Од 2010. организује се и бијенале ликовних уметника – аматера.

Међу тематским изложбама издвајају се *Изложба словачке народне ношње из Бачке и слика прве словачке академске сликарке Зузке Медвеђове* (Етнографски музеј, Београд 2015); *XIV војвођанска ударна словачка бригада – њоводом одележавања 70. година од њеног оснивања* (2014); *150 година словачке шtamпе у Војводини* (2014); *Јан Чајак (1863–1944) – документарна изложба њоводом 150. година од рођења и 70. година смрти* (2013).

Значајнија издања Музеја су *Словачка уметност, или уметност Словака – фикција или стварност* – зборник радова 8. (2013) и *60 година Народног музеја у Бачком Пејровцу – континуитет и дисконтинуитет* (2009).

Најзначајније музеалије су народне ношње Словака из Војводине: старији тип капе *чейеџ* или *чейец* (слов. *чейец/чейец*) коју су носиле удате жене испод мараме до краја 19. века из Петровца и Гложана, те уље на платну Зузке Медвеђове *Словачка свадба у Пејровцу* из 1923.

Музеј војвођанских Словака је започео процес дигитализације збирки 2015, уз помоћ програма ИМУС, са обрадом уметничке збирке, а наставиће се са етнолошком и историјском збирком.

Укупан број запослених је два – директор и кустос-приправник.

Зузка Медвеђова, *Недељом, уље на платну, 1929.*

Музеј града Београда

- Змај Јовина 1, Београд, 11000
- 011 328-3504
- office@mgb.org.rs
- www.mgb.org.rs
- www.facebook.com/MuzejBeograd

Музеј града Београда као градски музеј настао је 1903, када је био назван Општински музеј. Оснивач је Град Београд а његов први управник била је Марија Илић Агапова. Музејски фонд конципиран је по следећим збиркама: Збирка за праисторијску археологију, Збирка Археолошког локалитета Винча, Збирка за античку археологију, Збирка Сеобе народа и Средњег века, Збирка за новац и медаље, Збирка за археологију Младеновца, Збирка за историју Београда од 1521. до 1918, Збирка за историју Београда од 1918. до 1941, Збирка за историју Београда од 1941, Збирка Земуна од 1521. до 1918, Збирка за историју Земуна од

Зграда Музеја града Београда у Ресавској улици

1918, Збирка за ликовну и музичку уметност од 1950. године, Збирка за ликовну и музичку уметност до 1950, Збирка за историју књижевности и културе, Збирка науке и просвете, Збирка за примењену уметност, Збирка за етнологију, Збирка за архитектуру и урбанизам. У Музеју града Београда је похрањено 25 легата, са близу 30.000 предмета. Укупан музејски фонд чини више од 130.000 културно-историјских предмета. Посебну целину чини Археолошки локалитет Винча.

У више од сто година постојања, Музеј је неколико пута мењао своје адресе боравка. У децембру 2006. Музеју града Београда додељена је зграда Нове војне академије из 1899. године, архитекте Димитрија Т. Лека, у Ресавској 40. Зграда има 8.500 м² површине, са изврсним просторима за излагање предмета. У току је рестаурација зграде у Ресавској и њена трансформација у нов, модеран музеј какав град заслужује.

Рад се одвија по одељењима за археологију, историју, историју културе и уметности, и одељење заштите. У саставу Музеја града Београда налази се неколико подручних музеја у којима се могу видети поставке меморијалног типа – Музеј Јована Цвијића, Спомен-музеј Иве Андрића, Музеј Паје Јовановића, Музеј Томе Росандића, Музеј бањичког логора, Легат Паве и Милана Секулића, завичајног – Завичајни музеј Земуна и Музеј Младеновца, и културно-историјског – поставка у Конаку кнегиње Љубице. Сталне поставке конципиране су унутар подручних музеја, односно депанданаса.

Конак кнегиње Љубице

Конак кнегиње Љубице је једна од малобројних сачуваних зграда из времена владавине кнеза Милоша Обреновића и убраја се у ред најзначајнијих и најрепрезентативнијих споменичких објеката у Београду. Овај Нови конак, касније назван Конак кнегиње Љубице, грађен је 1829–1831. године по плановима и под руковођењем Хаџи Николе Живковића, првог званичног кнежевог градитеља. Као своју приватну резиденцију користила га је супруга кнеза Милоша, кнегиња Љубица, са синовима Миланом и Михаилом, до промене династије 1842. године. Доласком кнеза Александра Карађорђевића на престо, Обреновићи су били приморани да напусте Србију, а Конак је дефинитивно изгубио функцију због које је првобитно саграђен.

Конак кнегиње Љубице, стална поставка „Ентеријери београдских кућа XIX века”

Кућу су кроз период од сто тридесет година користиле разне државне установе, а 1980. године зграда је предата на управљање Музеју града Београда и у септембру исте године у Конаку је отворена стална музејска поставка *Ентеријери београдских кућа 19. века*.

Конак је грађен у традиционалном стилу краткотрајног „прелазног периода“ балканске архитектуре, са извесним примесима европског барока. У основном просторном концепту задржана је оријентална традиција, али се на појединим елементима унутрашње декорације и обраде фасада види наступајући утицај западне и средње Европе. Главни улаз је био окренут ка башти и терену који пада према обали Саве, а споредан, данас главни, налази се у улици Кнеза Симе Марковића бр. 8 у Београду.

Меморијални музеј Јована Цвијића

Професор Јован Цвијић (Лозница, 1865. – Београд, 1927) један је од највећих српских научника, утицајан интелектуалац и велики национални радник Краљевине Србије на почетку 20. века. Као стипендиста српске владе завршио је студије географије у Бечу, где је и докторирао 1892. на тему *Феномен карсија*. По повратку у Београд, 1893, основао је Географски завод, а 1910. Српско географско друштво. Године 1905. изабран је за професора Велике школе, а 1907. постаје први ректор Београдског универзитета. Члан САНУ је од 1900, а њен председник од 1921. године. Био је члан више најзначајнијих европских академија наука.

Меморијални музеј Јована Цвијића основан је 1965. године, а за публику је отворен 1968, у кући у којој је велики географ и научник живео и радио. Легат Јована Цвијића садржи 1.467 музеалија – архивско-библиотечки материјал и уметничке предмете. Породична кућа изграђена је на Копитаревеј градини у Београду 1905. године. Дубоко научничково разумевање и познавање традиционалне културе, архитектуре и народног духа Балкана, резултирало је избором идејног решења целокупног ентеријера Драгутина Инкиострија Медењака, које је изведено 1908. године. Површине зидова и таваница уметник је осликао у *al seco* техници, а орнаменте и пластику извео из мотива флоре, фауне и традиционалног веза Србије, Македоније и Далмације. То је поновио и у дизајну сваког комада намештаја.

Музеј Паје Јовановића

Сликар Паја Јовановић (Вршац, 1859. – Београд, 1957) рођен је у породици фотографа Стевана и Ернестине Јовановић. Године 1875. са оцем је дошао у Беч, где се 1877. уписао на престижну Академију ликовних уметности. По завршетку студија много је путовао и радио за галеристе Париза и Лондона. У Бечу је живео и радио од 1895. године. За члана САНУ изабран је 1888. године. У својој изузетно дугој уметничкој каријери остварио је изузетна дела, историјске композиције, као што су *Сеоба Срба*, *Пројашење Душановој закона*, жанр сцене – *Кићење невесте*, *Борба њејилова*, *Мачевање*, а начинио је и велики

број портрета познатих личности: *Михаило Пуйин*, *Краљ Александар* и *Краљица Марија Карађорђевић*. Огледао се и у црквеном сликарству изводећи иконостасе у црквама у Долову и Новом Саду.

Музеј Паје Јовановића смештен је у згради у улици Краља Милана 21 у Београду. Најпознатији сликар српског академског реализма за живота је оставио Музеју града Београда своје бројне радове, од почетних скица до репрезентативних портрета и историјских композиција. Сталну поставку чини 45 слика, сликарски прибор, лична документа, дипломе и медаље, белешке и преписка. У Музеју су изложени и неоренесансни портал и салон у стилу Луја XV из уметничког атељеа у Бечу.

Легат Паве и Милана Секулића

У дому Паве и Милана Секулића који су ови пасионирани колекционари заједно са збирком икона, слика и дела примењене уметности поклонили граду Београду 1970. године, у аутентичном ентеријеру, налази се највећа збирка икона коју је у Србији могуће видети на једном месту. Збирку чини 165 икона, које су настајале од 15. до 20. века, на простору Србије, Македоније, Црне Горе, Босне и Херцеговине, Хрватске, Италије, Грчке и Русије. Сликарство 19. века заступљено је портретима Павела Ђурковића, Константина Данила и Арсенија Теодоровића и религиозним композицијама Стевана Алексића, Јована Кљајића и других, а сликарство 20. века пејзажима Јована Бијелића, Марка Челебоновића и Игњата Јоба.

Архитект Милан Секулић (Сремска Митровица, 1895. – Београд, 1970) у међуратном периоду пројектује и остварује неколико стамбених вишеспратница, приватних и пословних зграда у Београду, међу којима треба истаћи стару зграду дневног листа *Полиџика* и зграду у Узун Мирковој 5 у Београду, у којој се налазио њихов породични дом. Као веома цењени предузимач, упоредо организује и највеће грађевинске подухвате свога времена, палату Албанију у Београду и Бановинску палату у Новом Саду.

Музеј Томе Росандића

Музеј вајара Томе Росандића налази се у кући у којој је велики уметник живео и радио од 1929. г., а коју је 1955. године са својим одабраним радовима поклонио Београду. Аутентичан амбијент дома Томе и Маре Росандић сачуван је у музеолошкој поставци отвореној 1963. године.

Тома Росандић (Сплит, 1878–1958) школовао се у Риму, Фиренци, Венецији и Бечу. У Београду се настанио 1921. као искусан излагач на међународним изложбама (Беч 1909, Рим 1911, Лондон 1917, Париз 1919). Росандић је био професор Уметничке школе у Београду од 1922, оснивач и први ректор Уметничке академије у Београду од 1937, редован члан САНУ од 1946. и “мајстор вајар” Мајсторске радионице Томе Росандића од 1949. до 1955. Росандићево уметничко интересовање кретало се од фигуре, бисте, рељефа, монументалних композиција и споменика профаног и религиозног карактера, до предмета примењене уметности. Скулптуре је изводио у камену, дрвету, бакру, сребру и бронзи (*Ессе ното, Младосџ, Ауџојорџреџ, Уморни дораџ*). У Музеју се налазе скулптуре (*Расџеђе, Ускрснуђе, Арханђел Михаило*), дела примењене уметности (путир, тамњаница, шкروпионик), припремљене за архитектонско дело Маузолеј Петриновић на Брачу, које је уметник градио од 1924. до 1927. године. У развоју српске скулптуре 20. века Росандић је био једна од водећих стваралачких личности.

Музеј Бањичког логора

Музеј Бањичког логора посвећен је успомени на заточенике и жртве немачког нацистичког концентрационог логора из периода Другог светског рата. Прва поставка Музеја, у ограниченом простору, отво-

Музеј бањичког логора, стална поставка

рена је 1969. године. Нова концепција реализована је 1983. на око 450 м², а на основу нових истраживачких резултата из 2001. године, представљена је измењена и допуњена поставка Музеја Бањичког логора. Документарна грађа, плакати и фотографије уз велику макету логорског комплекса чине оквир у који се уклапају сачувани лични предмети, оригинални цртежи, скице и ручни радови логораша. Посетиоцима се на овом простору представља укупно 400 експоната. Посебно се издваја меморијална сала у којој је реконструисан амбијент логорашке собе.

Логор на Бањици је основан 5. јула 1941. године, у згради бившег 18. пешадијског пука Војске Краљевине Југославије, док су први заточеници доведени 9. јула. Кроз концентрациони логор Бањица прошло је 24.000 затвореника, већином Срба, али и страних држављана. До данас је поуздано идентификовано 4.200 стрељаних логораша. Овом списку треба додати и хиљаде заточеника који су били депортовани широм Европе. Логор је распуштен 4/5. октобра 1944. године.

Спомен-музеј Иве Андрића

Иво Андрић (Травник, 1892. – Београд, 1975), један је од најзначајнијих српских писаца са југословенских простора. Андрић је рођен у Травнику, одрастао у Вишеграду, школе похађао у Сарајеву, Загребу, Бечу, Кракову, тамновао у аустроугарским затворима као припадник организације Млада Босна. Године 1919. постаје грађанин Београда и

ступа у дипломатску службу, у којој остаје све до избијања Другог светског рата. У међувремену је, 1924. године, докторирао на Универзитету у Грацу у области филозофских наука. Аутор је неколико великих романа, више књига приповедачке прозе и лирско-филозофске поезије, есеја и критика. Године 1961. добија Нобелову награду за књижевност. Најпознатије романе *На Дрини ћурија*, *Госпођица* и *Травничка хроника* написао је у Београду, током окупације 1941–1945.

Спомен-музеј Иве Андрића отворен је 1976, у стану на Андрићевом венцу 8, у коме је писац живео са супругом Милицом Бабић од 1958. године. Сачуван је аутентичан распоред и изглед улазног хола, салона и Андрићеве радне собе. У адаптираном преосталом простору отворена је стална музејска поставка, која хронолошки прати живот и стваралаштво лауреата Нобелове награде. Заступљен је оригиналан музејски материјал из Легата Иве Андрића, фотографије, документа, уметнички предмети, лични предмети, књиге и часописи, одликовања.

Завичајни музеј Земунa

Зграда Завичајног музеја у Земуну смештена је у кући чувене царинске, племићке породице Спирт. Саграђена је са неоготским стилским карактеристикама по плановима бечког архитекте фон

Нобелова диплома Иве Андрића, Стокхолм 10. 12. 1961, пергамент, кожа, даска, златоглиб, 27x37

Ферстла и заштићена је као споменик културе. Кућа је изграђена 1855. године и једина је неоготска зграда сачувана на ширем подручју Београда.

Народни музеј у Земуну је основан 1955. године без адекватног смештаја. Интеграцијом са Музејом града Београда 1968. Народни музеј у Земуну мења назив у Завичајни музеј Земуна. За те потребе откупљена је и адаптирана Спиртина кућа. После њене реконструкције, 4. марта 1971. године, свечано је отворена прва комплексна изложбена поставка под називом *Седам хиљада година Земун* са циљем да се прикаже богата и дуготрајна историја града, од неолита до савременог доба, а повремено су организоване стручне и тематске изложбе, предавања, промоције и музичке манифестације.

Године 2002. започети су радови на реконструкцији објекта који још увек трају.

Музеј Младеновца

Музеј Младеновца је основан 1982. године, а од 1985. налази се у саставу Музеја града Београда. Смештен је у некадашњој приватној кући, саграђеној 1925. године, у неокласицистичком стилу. Музеј има

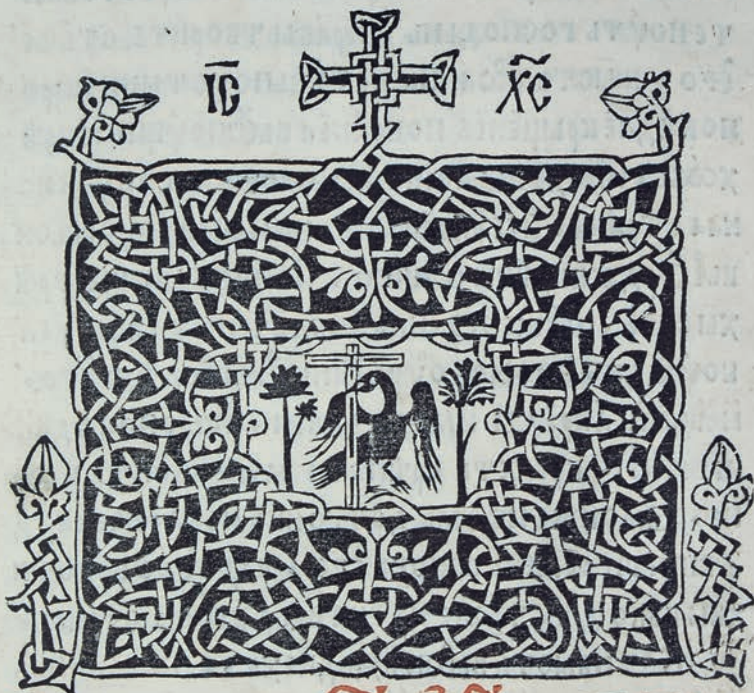
богату збирку која презентује општину Младеновац у свом археолошком, историјском и етнографском развоју.

Археолошко налазиште Винча

Непуних 15 км источно од центра Београда, на обали Дунава, налази се археолошки локалитет Бело брдо у Винчи. Налазиште је значајно по откривеним остацима насеља винчанске културе (5200–4200. г. п. н. е.), али и због чињенице да је то једно од ретких места на којем је могуће пратити континуитет живота од раног неолита до наших дана. Аустријски научник Шахермајер ово место назива “београдским ушћем”, с обзиром да се у непосредној близини са Дунавом сусрећу четири велике реке: Сава, Тиса, Тамиш и Морава. Тако је Винча била на путу свима који су се у давна времена кретали неком од ових река, што је и довело до тога да насеље у Винчи постане жижна тачка на простору југоисточне Европе и посредник између култура које су се у то време развијале од Егеје на југу до средње Европе на северу.

Археолошко налазиште у Винчи предмет је научног и јавног интереса од 1905. године када су у кабинет М. М. Васића, првог школованог археолога у Србији, стигли предмети пронађени на обали Дунава код Винче. Након обиласка терена 1908. он овде започиње своја

СЖЕТЪ КРЕСТЕ И ГЛЪВЪ.

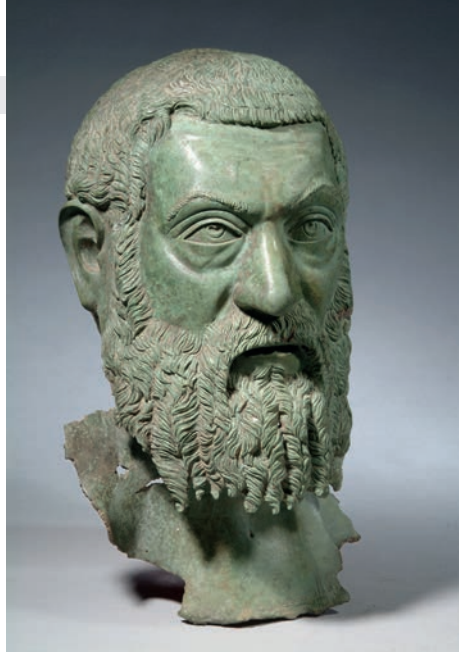
ПРѢВА • НЕДЕЛЕ ПРѢДЪ ПРОСВѢЩЕНІЕМЪ •

ачело оула иу хва снавжи аико ³⁴
 же естъ писано въ пророцехъ се ^а
 азъ послаю аггъла моего прѣв
 лицемъ твоимъ • иже оугото
 вить поучьт твою прѣдъ тобою •

✠ 1111

Београдско четворојевањѣље, 1552. године, папир, двобојна штампа, укоричено у кожу са копчама, 20,3x30x4,6 цм

истраживања. Као професор Филозофског факултета у Београду од 1911. до 1934. године, систематски је истраживао ово налазиште, што је прекидано само током ратних година. Истраживања на овом локалитету обављају се и данас. Од 1978. године археолошко налазиште у Винчи налази се у саставу Музеја града Београда. Музејска поставка на локалитету, коју посетиоци могу погледати уз стручно вођење кустоса, илуструје осам миленијума трајања Винче.

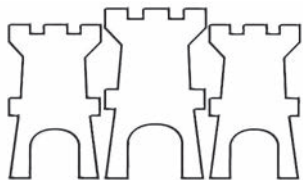
Најважније тематске изложбе Музеја града Београда су: *Интериорлације 4: Љубица Цуца Сокић – истрајиви особено креативни простора*, *Београд на фототографијама Ристе Марјановића 1941–1945*, *Белешке дурних односа – Аустријско–српски односи 1836–1914*, *Константин А. Јовановић, архиепископ великог формата*.

Издавачку делатност најбоље илуструју *Годишњак града Београда* и *Монографија Музеја града Београда* издата 2003. године.

У најзначајније музеалије сврставају се: Биста цара Макрина, 217–218. г., *Београдско четворојеванђеље* из 1552. г., Анастас Јовановић, *Аутиоритет* 1847–1852., Урош Предић, *Косовка девојка*, 1919. и Нобелова награда Иве Андрића 1961. г.

Програм дигитализације музеолошке грађе обавља се преко Музејског информационог система Србије (МИСС). Укупно запослених 44, од тога 29 кустоса.

Музеј града Новог Сада

- Тврђава 4, 21131 Петроварадин
- 021 6433-145, факс 6433-087
- muzejgrada.ns@gmail.com
- www.museumns.rs
- [www.facebook.com/pages/Muzej-grada-Novog-Sada/157912414249063?fref=ts;](https://www.facebook.com/pages/Muzej-grada-Novog-Sada/157912414249063?fref=ts)

Музеј града Новог Сада припада категорији градских музеја комплексног типа. Настао је 1954. године из изложбе Војвођанског музеја (данас Музеј Војводине) *Нови Сад у његовој историји и садашњости*, а његов оснивач је град Нови Сад. Зграда у којој је смештен Музеј, позната као Топовњача, Арсенал или Мамулина касарна, грађена је између 1755. и 1760. као једносpratна војна касарна. У приземљу се налази изложбени простор од 2.000 м², један од највећих у овом делу Европе. Структуру музеја чине следећа одељења: Историја, Културна историја, Етнологија,

Зграда Топовњаче у Петроварадину

Завичајна галерија, Археологија, Педагошко одељење, Конзервација и рестаурација и Документација са библиотеком.

Етнолошко одељење броји преко 10.000 предмета смештених у Завичајној збирци у Сремским Карловцима и згради Топовњаче на Петроварадиној тврђави, разврстаних у неколико збирки: Домаћа радиност, Духовна култура, Збирка народних музичких инструмената (укључује и предмете који су припадали чувеном тамбурашу Јаники Балажу), Вахрогаство, Рурална архитектура, Пољопривреда, Занатство.

Археолошка збирка обухвата предмете из периода преисторије, римске доминације и средњег века, који потичу са локалитета на подручју града и са простора јужне Бачке и северних падина Фрушке Горе. У маркантније спадају локалитети Горња тврђава на Петроварадинској тврђави и Циглана код Челарева. На Тврђави је током 2002–2004. откривено вишеслојно налазиште, а у најстаријем слоју пронађени су артефакти који се везују за људе леденог доба – неандерталце, и који спадају у најстарије археолошке остатке у Србији (средњи палеолит 60000–40000/35000 г. п. н. е.). Утврђење је више пута обнављано, а коришћено је и у периоду римске доминације – Кузум, и касније. Други познати локалитет је Циглана код Челарева где је откривено насеље са некрополом (крај 8. и поч. 9. в. н. е.) и где је радом циглане уништено неколико хиљада гробова. Утврђено је да су овде истовремено сахрањивани припадници три етничке или верске групе: северно-монголска племена, највероватније Хазари са шаманистичким поимањем живота и смрти, затим јеврејска популација или поједини јудаизирани Хазари и словенска група становника.

Историјско одељење чува предмете везане за друштвену, економску и политичку историју града Новог Сада, од најстаријих времена до данашњих дана. Из тог разлога су издвојене збирке које музеолошки презентују области у историјском развоју града, као што су Збирка нумизматике и одликовања, Збирка оружја, Збирка карата, Збирка урбаног развоја и економске историје града, те Збирка фармације која се састоји од богате стручне библиотеке са периодиком, архивске грађе и предмета из старих апотека са територије Војводине (садржај некадашњег **Музеја фармације у Петроварадину**).

Одељење за културну историју Музеја града Новог Сада садржи око 6.000 музејских предмета, од чега скоро половина потиче из заоставштина и легата новосадских грађана, што је условило формирање збирки: ликовне, примењене уметности, збирке културно-историјских прилога, позоришно-музичке збирке, као и збирке издавачке делатности, школства и просвете. У Одељењу се налази и Меморијал Меланије Бугариновић, познате оперске певачице и кћерке Мирјане Калиновић-Калин. Заступљени су бројни новосадски и војвођански аутори од 18. до 20. века – Теодор Димитријевић Крачун, Никола

Грађански живог у Новом Саду од 18. до 20. века

Алексић, Миленко Шербан, Милан Керац, Урош Предић, Васа Ешкичевић, Сава Шумановић, Марко Мурат и многи други. У збирци се налази и већи број графичких остварења, из 18. века и 19. века до савремених графика Ђорђа Табаковића и Богдана Шупута. У ликовној збирци чува се и мањи број скулптура савремених српских вајара.

Завичајна галерија је најмлађе одељење у Музеју Града Новог Сада, која се временом развила у једну од најважнијих колекција новосадске уметности друге половине 20. века, са више од 3.300 дела ликовне и примењене уметности. Разноврстан уметнички материјал подељен је у три збирке: највећа је збирка дела ликовне уметности, затим збирка дела примењене уметности и дизајна, а у оквир Завичајне галерије уврштена је и заоставштина архитекте Ђорђа Табаковића, откупљена 1981. године. Данас се у овом одељењу чувају радови више од 150 аутора. Међу њима су дела Бошка Петровића, Јована Солдатовића, Стевана Максимовића, Јозефа Ача, Милете Виторовића, Исидора Врсајкова, Николе Граовца, Миодрага Недељковића и других.

Сталне поставке су: *Нови Сад од 18. до 20. века* (на Петроварадинској тврђави), *Лепији гр Бранка Илића* (Збирка стране уметности), *Сйомен збирка Ј. Ј. Змаја* (Сремска Каменица), Музејска поставка у Завичајној збирци у Сремским Карловцима, *Подземне војне галерије* (подземни део фортификационог система Петроварадинске тврђаве састављен од низа борбених инсталација које су, између осталог, у форми разних препрека, замки и барикада) и *Велики рајини дунар* (смештен у источном делу Горње тврђаве, позади куртине која повезује бастионе св. Иноћентија и св. Јозефа).

Тематске изложбе су многобројне, а то су, између многих, *Васа Стајић* Богољуба Савина (2009), *Исидор Бајић, њевач равнице* Светозара Радета Радујкова (2010), *Са варадинских рајориних карања: Пе-*

џар Турчић Јелене Бањац (2014), *Српски саниџеџи* Гордане Буловић (2015) и *Часоџис Жена – Милица Томић* Маријане Раткелић (2015).

Периодична публикација Музеја *Весџи* обновљена је 2005. Иницијативом др Драге Његована под називом *Годишњак Музеја Града Новог Сада*, који се до 2014. појавио у девет свезака (бр. 1–14), док је акценат издавачке делатности највише усмерен на пратиоце изложбене делатности – каталоге, као и на стручне монографске публикације: *Сеоба Срба у Руско царство* (зборник радова, 2005), *Паџирни џеџар* Љиљане Лазић (2006), *Средњоалеолијско насеље на Пеџроварадинској џврђави* Душана Миаиловића (2009), *Историја Срема и Пеџроварадина* Франца Шамса (фототипско издање, 2013), *Музеј града Новог Сада 1954–2014*. (група аутора, 2015).

Педагошко одељење организује креативне радионице за децу основношколског узраста као пратећи вид едукације уз текуће изложбе. Водичка служба даје објашњења и информације посетиоцима на српском и једном од светских језика. Дигитализација је и даље у фази припреме, односно скенирања.

Миленко Шербан, *У кафани*, уље на платну, 1928.

Укупан број запослених је 42, од тога је 14 кустоса.

Депанданси Музеја града Новог Сада су Збирка стране уметности (у Новом Саду), Спомен-збирка Јована Јовановића Змаја (у Сремској Каменици) и Завичајна збирка у Сремским Карловцима.

Збирка стране уметности – Налази се у новом Саду, у Дунавској 29. Године 1966. Бранко Илић, лекар, поклонио је Новом Саду и Покрајини своју ликовну

збирку, која се састојала од 440 музеалија – слика страних мајстора, предмета и скулптура, стилског намештаја и других предмета примењене уметности. У колекцији се налазе дела уметника Француске, Немачке, Италије и Аустрије, настала од 15. до 20. века. На 400 м² експонирано је две трећине од укупног фонда збирке, што представља најобимнији музејски фонд стране уметности изложен публици код нас. Збирка Бранка Илића представља посебан легат Музеја града Новог Сада, који је од 1968. отворен за јавност. Зграда у којој се Збирка налази саграђена је 1903. године по пројектима бечког архитекте Франца Вуруде, у мешавини стилова неокласицизма и сецесије.

**СРЕМСКА
КАМЕНИЦА**

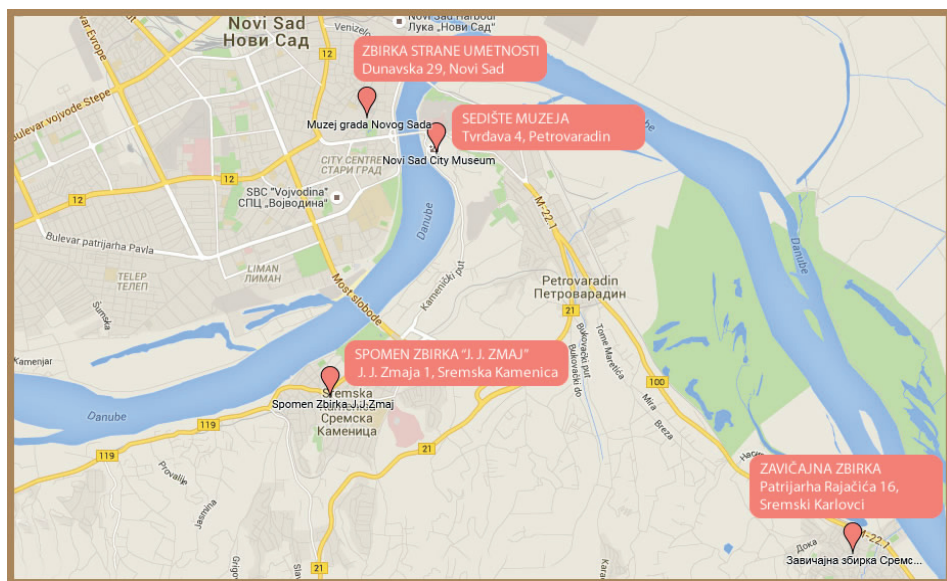
Сломен-збирка Јована Јовановића Змаја – Змајев музеј – Настао музеј једног од највећих песника српског романтизма Јована Јовановића Змаја (1833–1904) тесно је везан за оснивање и рад Друштва Змај, које је осмишљено 1904. године у Сремским Карловцима. Кућа у Сремској Каменици, у којој је песник провео последње године живота, адаптирана је и за јавност отворена 1933. године. Истовремено откривен је споменик *Деца чика Јови*, рад вајара Сретена Стојановића. Брига и старање о овом музеју поверено је тада Лепосави Јовановић, последњем потомку породице. После рата Змајев музеј је обновљен и поново отворен 1957. године, када су покренуте и Змајеве дечје игре. Од 1958. године у саставу је Музеја Града Новог Сада.

Стална поставка обухвата песников породични живот, књижевни и јавни рад, рад на децјој књижевности, песникова дела објављена након смрти, књиге и часописи, радови књижевника и научника о Змају и Змај као лекар. У парку меморијалног музеја Јована Јовановића Змаја 1973. године смештена је биста Ивана Мештровића *Змај и деце* (1955).

**СРЕМСКИ
КАРЛОВЦИ**

Завичајна збирка у Сремским Карловцима – Првобитни Градски музеј **Сремски Карловци** основан је 1947. године, а од 1963. налази се у саставу Музеја града Новог Сада. Назив Завичајна збирка Сремски Карловци добио је 1998. године.

Историјска, археолошка, етнолошка и уметничка збирка, са десет хиљада предмета, конституишу музејски фонд, у који су укључени и збирка песника Бранка Радичевића, легати Карловачке гимназије, сликара Милана Керца и других приватних лица, међу којима је и барокна резиденција барона Рајачића (палата Илион), која је данашње седиште Музеја. Сталну поставку чини неколико целина: изложба о Бранку Радичевићу, сељачка кухиња с краја 19. и почетка 20. века, слике Милића од Мачве, акварели Светомира Лазића и свечана трпезарија породице Рајачић.

Музеј жртава геноцида

- 📍 Трг Николе Пашића 11/III, 11000 Београд
- ☎ 011 3398-883
- @ office@muzejgenocida.rs
- 🌐 www.muzejgenocida.rs

Музеј жртава геноцида је установа јавног типа, коју је основала Народна скупштина Републике Србије 1992. године ради трајног сећања на жртве геноцида над Србима. Музеј се бави прикупљањем, обрадом и коришћењем података о њима и остваривању обавеза из Међународне конвенције о спречавању и кажњавању злочина геноцида. Музеј се бави и прикупљањем, обрадом и коришћењем података о геноциду над Јеврејима, Ромима и припадницима других народа и националних мањина.

Зграда у којој су просторије Музеја жртава геноцида

Међу бројним изложбама које је музеј организовао издвајају се следеће: *Били су само деца. Јасеновац, њродница 19.432 девојчице и де-чака / They were only children. Jasenovac, crypt 19.432 girls and boys*, ауто-ра Драгоја Лукића и Јована Мирковића, *Јасеновац – сисџем усџаашких лоџора смрџи*, аутор Младенко Кумовић, *Р. А. Рајс – извешџаји о ве-ликом злочину Ненада Антонијевића, Вељка Ђурића и Слађане Бојко-вић*, те изложбе Ненада Антонијевића и Вељка Ђурића – *Аџресија на СР Јуџославију 24. марџи – 10. јун 1999*, *Први дан Великоџ раџиа 28. јул 1914.* и „Олуја“ *злочин који се џамџи (сџрадања Срба у Хрваџској).*

Издавачку делатност Музеја карактерише на првом месту *Го-дишњаџ Музеја жрџава џеноџида*, који у својим тематским бројевима најчешће износи радове са бројних симпозијума и научних скупова у организацији Музеја, као и велики број монографских публикаџија као што су *Демоџрафски џудиџи Срдије џроузроковани раџиовима у ХХ веку* Душана Вруђинића (2007), *Немачки раџиџи злочини 1941–1945*, *џресуде јуџословенских војних судова* (2009) и *Мађарски раџиџи злочини – џресуде јуџословенских судова* (2010) Ђорђа Н. Лопичића, *Сџрадање Јевреја у окуџираном Беоџраду 1941–1944* Бранислава Божовића (2012), *Бексџиво из јасеновачкоџ џакла Александра С. Јовановића* (2014), *Пла-каџиџирање џеноџида у Срему Драге Његована* (2014) и многе друге.

Педагошка делатност Музеја жртава геноџида усмерена је више на презентације и предавања у средњим школама у Београду. Такође, учениџи средњих школа организовано посеђују Музеј и упознају се са

Музеј жртава Рације Чуруг

- Краља Петра Првог бр. 75а, 21238 Чуруг
- 21 270-1737
- racija1942@gmail.com
- www.racija1942.org
- www.facebook.com/groups/175321512489739/

Музеј је регионални (завичајни центар дифузног музеја), основан без подршке било које званичне институције у Србији. Зграду у којој се налази Музеј жртава рације изградио је Бранко Новаков Топалов 1925. године као пословно-стамбени објекат. Пословни део зграде је имао функцију житног магацина до јануара 1942. године, када је у њему за време јануарске рације убијено неколико стотина жена, мушкараца, старца и деце – житеља Чуруга.

Улаз у музеј

Након Другог светског рата, магацин је приликом национализације припао Земљорадничкој задрузи Чуруг, која га је користила као складишни и продајни простор за своје намене.

Породицу Бранка Новакова су звали Топалови, те је за тај део зграде у народу остао назив „Топалов магацин“. По оснивању Меморијалног друштва „Рација 1942“ објекат је отворен за јавност 2010. године. Уговором о поклону од 10. 02. 2011. Земљорадничка задруга Чуруг је право власништва на идеалној половини Магацина пренела на Српску првославну црквену општину Чуруг, а Меморијално друштво „Рација 1942“ је добило право трајног коришћења (плодоуживања) на целом објекту.

Радове на реконструкцији зграде финансирало је Министарство спољних послова Мађарске. Пројектант је била дипл. инж. арх. Мира Јовановић, а конзерваторски надзор су вршили стручњаци Покрајинског завода за заштиту споменика културе Војводине.

Музеј жртава рације у Чуругу су свечано отворили председници Србије и Мађарске Томислав Николић и Јанош Адер 26. јуна 2013. године. Тада је највише државне и црквене представнике две државе о рацији упознао др Драго Његован.

Стална поставка је сачињена од фотографија жртава рације 1942. године, затим од књига, ТВ и радио емисија и филмова на исту тему. Видео записи се састоје од говора сведока рације 1942. године. На-

прављена је и електронска база жртава рације 1942. године (пројекат који је подржало Министарство културе и информисања Републике Србије).

Организују се посете ученика основних и средњих школа у виду часа завичајне историје. Највреднији музејски експонат је сама зграда Музеја. Музеј жртава рације у Чуругу нема стално запослене раднике, али има пет кустоса-аматера који посао обављају волонтерски.

Музеј за историју фармације Фармацеутоског факултета у Београду

- Војводе Степе 450, 11221 Београд
- 011 2473-224, 3951-383
- info@pharmacy.bg.ac.rs
- www.pharmacy.bg.ac.rs
- www.facebook.com/Muzej-za-Istoriju-Farmacije-272939502897811/?ref=hl

Фармацеутоски факултет Универзитета у Београду једини на овим просторима поседује збирку предмета и књига од изузетног значаја за историју фармације, па боравећи у њему можемо лако сагледати развој фармацеутоске професије, а делимично и фармацеутоске науке у Србији.

Музеј за историју фармације основан је великим ангажовањем многих фармацеута и историчара фармације, а пре свих вишег научног саветника Андрије Мирковића, који је своју приватну збирку

Универзитет у Београду – Фармацеутоски факултет

старина поклонио као основу за формирање музеја. О историјској вредности збирке говори податак да је још 1948. године стављена под заштиту државе као културно благо јер „садржи посуђе, апарате, рукописе и књиге из 16, 17, 18 и 19. века, те по својој обимности, уређености и предметима једина је збирка ове врсте у Србији, која може корисно послужити за изучавање развоја фармације“. Значајан допринос увећавању почетне збирке, конзервирању експоната, делимичној категоризацији и богаћењу фонда Музеја дали су, сваки на свој начин, и његови следбеници, наставници Фармацеутског факултета: проф. др Војислав Марјановић, проф. др Драган Ступар и доц. др Душанка Крајновић (која је и садашњи руководилац збирке).

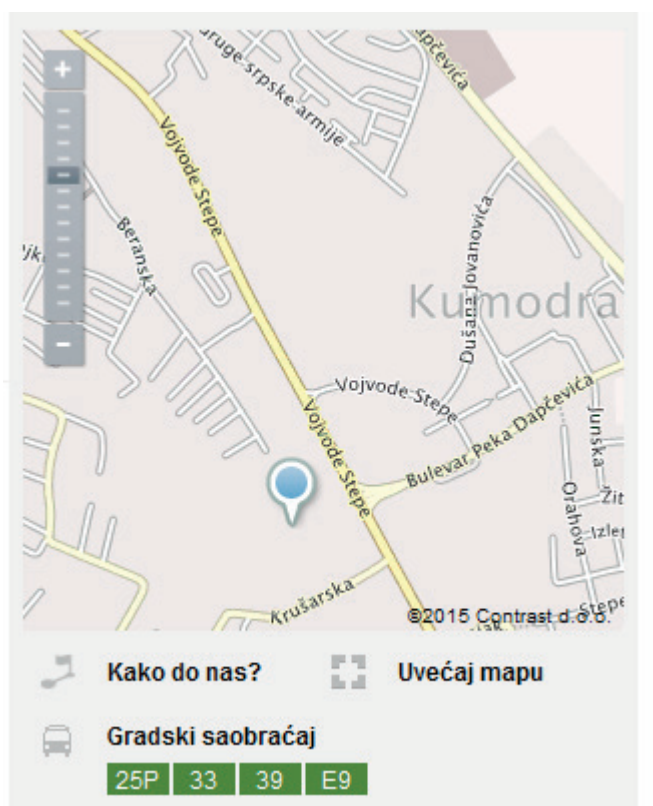
Музејска збирка је по обиму и вредности једна од најзначајнијих фармакоисторијских збирки на простору Србије и бивших југословенских земаља. Она обухвата мноштво апотекарског прибора и опреме за израду лекова, који се некада користио у лабораторијама апотека, углавном за израду лекова и једноставније токсиколошке и

Дрвене стојнице албарело типа за чување чврстих лековитих
препарата, ручно израђене, поч. 19. века, средња Европа

хемијске анализе. Музеј располаже делом инвентара прве државне апотеке у Србији из 19. века, Правителствене апотеке, која је радила у периоду 1836–1859. године. По значају се посебно истиче колекција порцеланских стојница за чување чврстих и течних лековитих препарата. Музеј поседује нарочито богат архивски материјал, као и библиотеку која садржи дела од 16. до 20. века.

На фотографији је приказан део музејске збирке: намештај из једне војвођанске апотеке и део колекције стојница из прве државне апотеке у Крагујевцу (Правителствена апотека).

Музеј историје Југославије

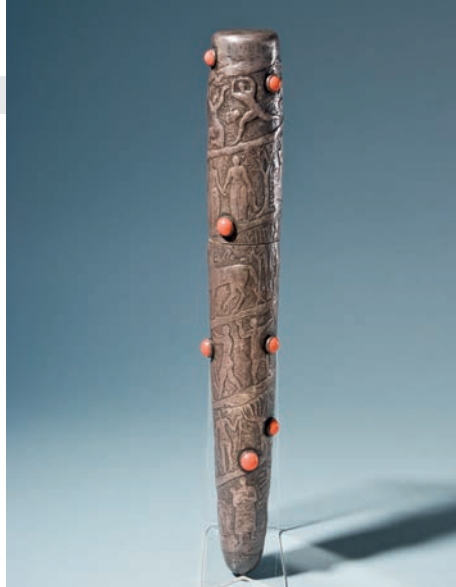

- Ботићева 6, 11000 Београд
- 011 3671-485
- info@mij.rs
- www.mij.rs
- www.facebook.com/Pages/Muzej-istorije-JugoslavijeMuseum-of-Yugoslav-History/

Музеј историје Југославије (МИЈ) основан је 1996. године. Комплекс МИЈ данас чине три објекта који су били саставни део Меморијалног центра „Јосип Броз Тито“: *Музеј 25. мај*, *Кућа цвећа* и *Сџари музеј*. Објекти се налазе на делу резиденцијалног простора доживотног председника Југославије – Јосипа Броза Тита. Највећи део фонда МИЈ чине поклони које је Јосип Броз примио од других државника, угледних грађана и народа државе на чијем је челу био.

Зграда Музеја 25. мај

Организационе јединице Музеја чине одељење за истраживање и заштиту музејског фонда, одељење за комуникацију и развој програма и одељење заједничких послова. Музеј активно развија делатност на упознавању јавности са својим фондовима и садржајима, као и на разним видовима проблематизације југословенске историје.

Поред сталне поставке која се обнавља, могу се као значајније издвојити изложбе *Понесџајање* (ликовна изложба на тему девастације МИЈ током 90-их година), *Царски дарови*, *Велика илузија*, *Тишо лично*, *Никад им боље није било?* и многе друге. Изложбenu делатност прате активности као што су трибине, филмске пројекције, семинари, гостовања сарадника из земље и иностранства, дечије и породичне радионице и рад са особама са инвалидитетом.

МИЈ је до сада објављивао каталоге за изложбе, као што су *Јуославија од њочейка до краја*, *Царски дарови* и *Велика илузија*, као и информативни водич и монографију *Тишо – крајка диоџрафија*, или аутобиографију Миломира Павловића *Приче Тишовој башишована*. Развијен програм бесплатних стручних вођења кроз комплекс сваког викенда на српском и енглеском језику јесте једна од карактеристичних делатности рада са јавношћу и публиком.

Међу најзначајније музеалије убрајају се орден Југословенске велике звезде – највише југословенско одликовање, установљено 1. фебруара 1954. године, када је одликован Јосип Броз Тито; монументална композиција, рађена наменски за радни кабинет Јосипа Броза *Сшудичка бишкка*, уље на платну Крсте Хегедушића; коринтски шлем је најстарији предмет по времену настанка; фрагменти Месечевог тла

(старих 3.8 милиона година) и застава СФРЈ коју је посада Аполо 1 носила на Месец и вратила на Земљу, поклони председника САД Ричарда Никсона 1970. године; прва Штафета младости из 1957. године, аутора Владете Петрића (првог директора Музеја 25. мај) и Бошка Карановића (уметника који је радио и мозаик на Музеју 25. мај).

Музеј историје Југославије користи програм ИМУС Историјског музеја Србије за дигитализацију музеалија. МИЈ је такође реализовао пројекат *Дигитализација историјског фото архива МИЈ*, који омогућава лакши приступ културном наслеђу и нуди могућност прегледа 130.000 фотографија, које су током 33 године снимљене на 1.083 локације у 93 земље. Реализација пројекта обезбедила је услове за популаризацију и промоцију архивског наслеђа, музејске грађе и развоја информационог друштва и друштва знања. Онлајн фото архив доступан је на адреси www.foto.mij.rs. У августу 2015. године, отпочео је и велики партнерски пројекат са Универзитетом у Базелу, под називом *Визуелни архив Југославије*.

Укупан број запослених је 29, од којих је девет кустоса.

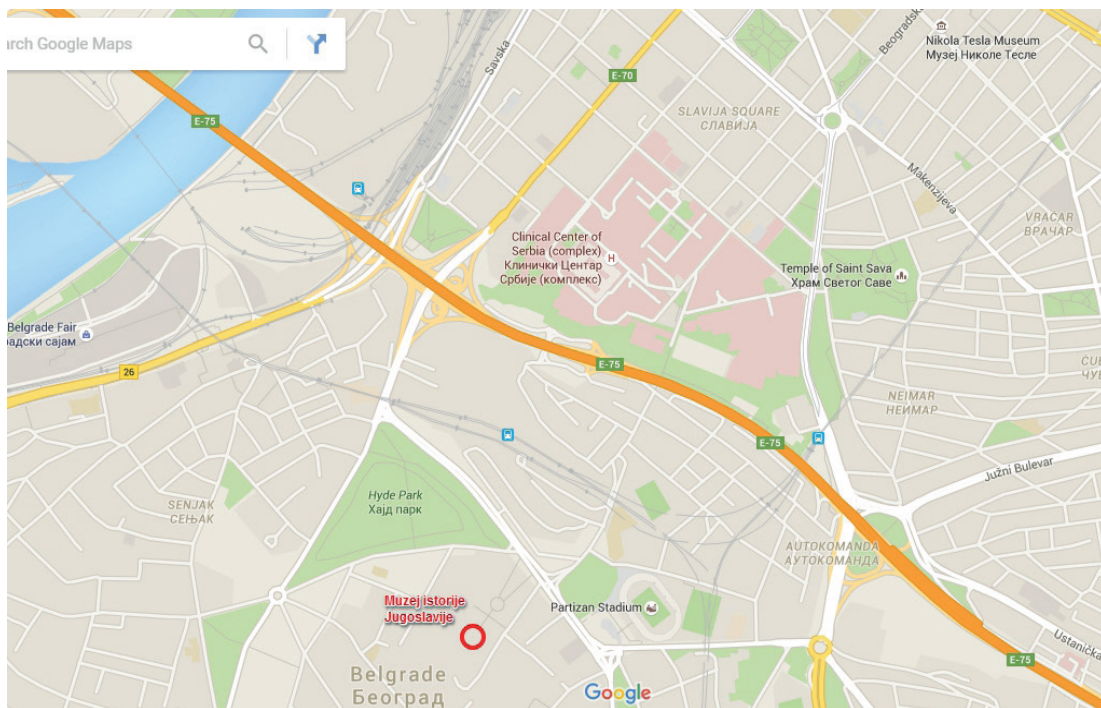

Изложба Велика илузија, 2014.

Коринтски шлем

Фрагменти Месчевог тла и југословенска застава која је путовала на месец

Музеј Јадра

- Пашићева 25, 15300 Лозница
- 015 875-422
- muzejjadra@gmail.com
- www.ckvkaradzic.org.rs
- www.facebook.com/muzejjadra/?fref=ts

Музеј Јадра надлежан је за подручје града Лознице, општина Мали Зворник, Љубовија и Крупањ. Налази се у саставу Центра за културу „Вук Караџић“ у Лозници. Основан је 30. 06. 1986. године одлуком Самоуправне интересне заједнице културе општине Лозница, а од 1987. је званично отворен у згради „Старе апотеке“. У јануару 1999. године Музеј Јадра губи самосталност и припаја се Центру за културу „Вук Караџић“ у Лозници.

Музеј има археолошку, етнолошку, историјску, нумизматичку и збирку технике, и одељење за музејску документацију.

Зграда Музеја Јадра

Стална поставка је употпуњена и промењена 2007. године. Приказује културно наслеђе Јадра и историјски развој овог краја од праисторије до средине 20. века. На сталној поставци изложено је 400 предмета из археолошке збирке Музеја Јадра који обухватају период палеолита, неолита, бронзаног и гвозденог доба, римског периода и средњег века.

Значајни историјски догађаји као што је Бој на Лозници са војводом Антом Божићевићем, прва победа извојевана на Церу под командом војводе Степе Степановића, битка на Гучеву, као и злочини почињени у Другом светском рату над невиним становништвом од стране непријатеља, чине богату историју народа на подручју Јадра, коју увећавају и два великана на пољу науке и културе: Вук Стефановић Караџић, реформатор језика и правописа и Јован Цвијић, научник светског гласа и имена који су представљени са 311 предмета и докумената из историјске збирке Музеја.

Материјална и духовна култура Јадра крајем 19. и почетком 20. века приказана је на сталној поставци са 165 предмета из етнографске збирке Музеја Јадра.

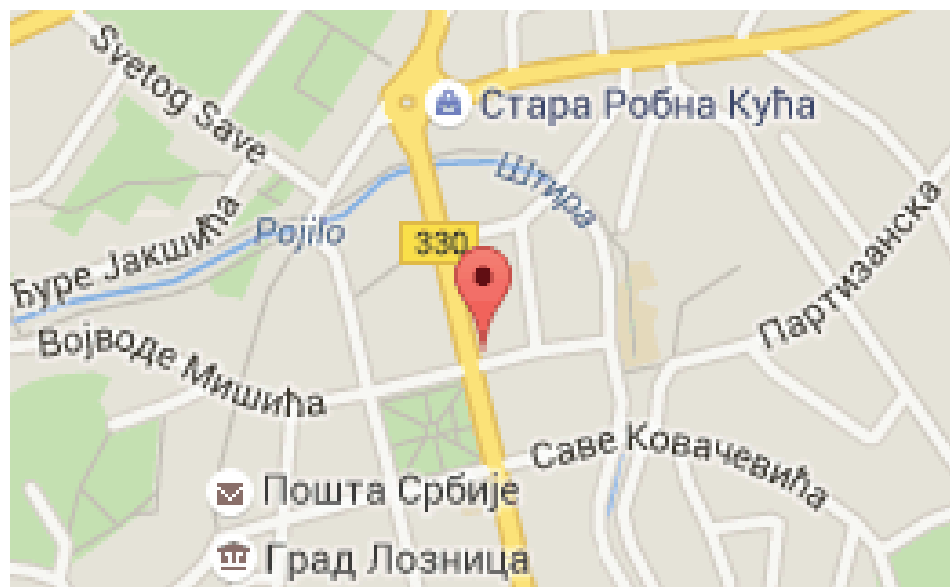
Музеј је надлежан и за поставку *Церска бијика* у селу Текериш на Церу. Спомен костурница на Церу изграђена је 1928. године за

посмртне остатке погинулих српских војника. У некадашњој капели поред споменика смештена је музејска поставка. Пред улазом у Музеј постављене су 1989. године бисте војвода Радомира Путника, Степе Степановића, Живојина Мишића и Петра Бојовића. Године 2014. урађена је нова музејска поставка и постављене бисте краља Петра Првог Карађорђевића и престолонаследника Александра Карађорђевића. Спомен костурница се налази на списку споменика културе од изузетног значаја.

Од тематских изложби издвајају се: *Праисторијска некролола Пауље, Момчило Гаврић, Дринска дивизија од настанка до 1918. године, Јадарска народна ношња, Она – музеалија као инспириација, Бошче од Цернице до Лознице.*

Међу најзначајније музеалије убрајају се ритуалне игле (бронзано доба), астрагални појас (гвоздено доба), слика *Вук Караџић* од Миће Поповића, салон породице Катић са почетка 19. века.

Програм дигитализације музеолошке грађе обавља се скенирањем. Запослено је деветоро људи, од тога је троје кустоса.

Музеј језика и писма

- Тршић, 15303
- 015 868-316
- muzejtrsic@gmail.com
- www.muzejjezikaipisma.rs
- www.facebook.com/mjptrsic/

Оснивач Музеја језика и писма је Град Лозница. Музеј ради при Центру за културу „Вук Караџић“ Лозница, који је установа комплексног типа. Музеј језика и писма отворен је 2011. у оквиру Знаменитог места Тршић у једном од постојећих објеката народног градитељства, јадарској кући из 1910. године. Споменички комплекс почео је да се развија 1933. када је обновљена Вукова спомен-кућа и одржан први Вуков сабор. Све је установљено у част најзначајнијег реформатора српског језика. Све поставке и програми су се односиле на народни живот и српски језик. Данас Знаменито место Тршић обухвата спо-

Знаменито место Тршић – Спомен-кућа Вука Стефановића Караџића

Детаљ из етнографске поставке у Сломен-кући
Вука Стефановића Караџића – Огњиште

мен-кућу Вука Стефановића Караџића са окућницом, две воденице с краја 19. и почетка 20. века; у вајатима на Саборишту у Тршићу од 2007. отворене су радионица старих заната, абацијска радња, уметничка галерија, поставка о воскарско-лицидерском занату, Музеј Вукових сабора и Црква брвнара посвећена Архангелу Михајлу, направљена 2004. по узору на цркве брвнаре из 18. и 19. века. Од 2011. у Тршићу раде и Кућа писаца и Музеј језика и писма. Сталну поставку у Музеју језика и писма чине изложбе *Српско њисмо и језик кроз историју* и *Ушњицаји – Вук и саврменици* Мирослава Терзића. У оквиру Тршића постоји 34 објекта народне архитектуре, Етнографска збирка, Збирка фотографија са Вукових сабора и Звучни архив Музеја језика и писма.

Најважније тематске изложбе *Примери срског њисма од 11. до 19. века* Мирослава Терзића, *Наш Вуков сабор* Дајане Ђедовић и Ане Чугуровић, *Брзалице* Марије Рњак, *Вукове зајонейке-одјонейке* Елде

Музеј језика и писма – Изложба *Вукова њушовања*

Музеј језика и писма – Изложба *Призрен – животи у речима*

Детаљ из Музеја Вукових сабора, Фотографија првог Вуковог сабора одржаног 1933.

Станковић, *Обасјаностī невидљивої – Свеће у обичајима и веровањима у Јагру* Ане Чугуровић, *Вукова йуїшовања и Койиїшар и Вук Мирослава Терзића.*

Од издавачких подухвата издваја се водич *Тршић* Дајане Ђедовић, Ане Чугуровић и Мирослава Терзића, *Срїско йисмо и језик кроз истїорију* Дајане Ђедовић, *Уїицији – Вук и савременици* Мирослава Терзића, *Обасјаностī невидљивої – Свеће у обичајима и веровањима у Јагру* и *Језик у (не)маїтеријалном кулїурном наслеђу* уредила Ана Чугуровић.

Педагошка делатност се манифестује кроз летње школе и радионице у сарадњи са бројним установама – од 2011. одржава се радионица *Вук и звук*, а од 2012. и Школа креативног писања, обе за основце и средњошколце. Ту су и Летња школа српског језика, превођења и културне историје и Мултимедијална међународна ликовна колонија за студенте. Одржавају се и радионице ткања, калиграфије, израде грнчарских предмета, израде лицидерских колача, израде и свирања гусала и гајди.

Најзначајније музеалије у Тршићу су гусле, вериге и огњиште у Вуковој спомен-кући. Музејске збирке се дигитализују процесом скенирања.

У Музеју језика и писма ради двоје стручњака, један је кустос. У Тршићу ради још шест стално запослених, док у Центру за културу „Вук Караџић“ има 35 стално запослених.

Музеј Југословенске кинотеке

- Узун Миркова 1, 11000 Београд
- 011 2622-555
- kinoteka@kinoteka.org.rs
- www.kinoteka.org.rs
- www.facebook.com/Jugoslovenska-

Kinoteka-199629236411

Југословенска кинотека основана је 1949. године. Као једини специјализовани архивски биоскоп у нашој земљи Музеј Југословенске кинотеке почео је да ради 02. 03. 1952. године и у минулом времену стекао огроман углед код нас и у свету. Приказује филмове на свим филмским и дигиталним форматима, у салама „Др Влада Петрић“ и „Динко Туцаковић“, које се налазе у Косовској улици бр. 11. Репертоар је базиран на класицима седме уметности, као и на остварењима савремене продукције. Годишње се прикаже око 1.000

Царска панорама

налова, а до сада је више од 50.000 пројекција приказано на платну Музеја Кинотеке, у чијем се холу редовно одржавају изложбе филмских плаката, фотографија и других остварења у корелацији са догађајима, фестивалима, циклусима или филмовима који се приказују у дворани.

У Архиву Југословенске кинотеке, који се налази у Кошутњаку у оквиру „Филмског града“, чува се (а у последње време и дигитализује) првенствено филмска грађа, а затим и остали предмети и документа у вези са филмом и филмском индустријом. У њему се чува преко 85.000 копија, најразличитијих формата, на запаљивој и незапаљивој траци, немих, звучних, црно-белих и у боји. Збирка страног филма, која чини 80% фонда Југословенске кинотеке, садржи највреднија дела из историје светског филма, док се у југословенском фонду чувају најзначајнији архивски материјали и документарни филмови везани за територију бивше Југославије, почев од најстаријег сачуваног филма *Крунисање краља Пејра I* из 1904. године. Изградња Архива започела је 1959. године, када су изграђени и бункери за запаљиве траке. Након неколико година дограђен је и климатизован део и такво стање остаје до 2007. када се отвара нови депо. Архивска збирка фототеке подељена је на фондове: фотографија, дијапозитива, негатива, плаката, негатива плаката, афиша, докумената, сценских скица, грамофонских плоча и аудио записа филмске музике, итд.

Збирка техничких предмета обухвата предмете који су претходили настанку филма, затим уређаје за снимање и пројекцију из прошлости филма, као и разне предмете и уређаје који се и данас употребљавају у филмској индустрији.

Међу најзначајније музеалије убрајају се: Царска панорама, уређај за стереоскопско гледање тродимензионалне слике за више особа одједном, крај 19. / поч. 20. века; Кинематограф (Cinematograf No.

335) браће Лимијер, из 1896; камера Пате Фрер (Pathé Frères) са почетка 20. века, из власништва пионира српског филма Александра Лифке; камера Ернеман (Ernemann), из власништва Михаила Михаиловића – Мике Африке, једног од зачетника српског филма и официра српске војске у Првом светском рату; Едисонов кинетоскоп – Томас Едисон је заједно са Вилијамом Диксоном конструисао 1894. године филмску камеру „Кинетограф“ и направио уређај за пројектовање филма „Кинетоскоп“.

На сталној поставци могу се видети неки од ових предмета,

као што је камера браће Лимијер, Царска панорама, штап Чарлија Чаплина, реконструкција првог биоскопа из 1880. године, предмети из легата глумца Љубише Самарџића и Павла Вујисића, те многи други предмети који су у овој, привременој концепцији, нашли своје место због своје атрактивности.

Међу тематским изложбама последњих година издвојају се: *За српску војску – Једна заборављена њрича и Срби и Србија на филму у Првом свейском райу* (2014). *Плави анђели филмској илајна и Belgrade to Bowie – Фотографије Брајана Рашића* (2016).

Поред монографских публикација и ДВД издања, издавачка делатност се базира на месечнику *Програм музеја Југословенске кинотеке* који на 90 страна доноси текстове из историје филма и кинематографије, у свету и код нас, као и репертоар старог и новог биоскопа.

Најмодернији центар за дигитализацију филмског материјала у ширем окружењу отворен је 2009. године. Први филм који је дигитално рестауриран и доступан јавности је *Невиност без заштитне Драгољуба Алексића* из 1942. године. Центар за дигитализацију Југословенске кинотеке учествује у пројекту дигитализације филмског и нефилмског материјала Првог светског рата.

Музеј Југословенског ратног ваздухопловства

- Аеродром „Никола Тесла“, 11180 Нови Београд
- 011 319-1937, 3074-589
- muzej.rv@mod.gov.rs
- www.muzejrv.mod.gov.rs

Идеја о оснивању Музеја који би бележио историјске моменте ваздухопловне традиције родила се у исто време када су полетели и први јероплани изнад Београда, почетком друге деценије 20. века. Један од пионира наше авијације Бане Нушић, син познатог комедиографа Бранислава Нушића, сачувао је и завештао будућем ваздухопловном музеју делове Русијановог авиона, који је почетком јануара 1911. године доживео авионску катастрофу на београдској тврђави. После неуспелих покушаја Музеј југословенског ратног ваздухопловства формиран је почетком 1957. године, у Команди РВ, као Одсек за исто-

ФА Соко „522“

ФА Соко Ј-22Х „Орао“

рију и музеј. Од момента оснивања, све до 2006. године, Музеј је био у саставу Команде РВ, а после њеног гашења и организацијско-формацијских промена у Ваздухопловним снагама, нашао се у саставу структуре Министарства одбране, у Сектору за људске ресурсе. Музеј ЈРВ припада групи техничко-историјских музеја, а тематски је усмерен ка проучавању националних ваздухопловних снага и ваздухопловства у свету уопште, праћењем развоја ваздухопловне технике, саобраћаја и науке.

Музејом руководи начелник, а улога на заштити и приказивању ваздухопловне културне баштине проводи се преко Одељења за опште послове и деловодство, Одељења за музеологију и Специјалне библиотеке и архива.

У Музеју се налази светски значајна збирка ваздухоплова, нарочито из Другог светског рата, где су, изузев јапанских ловаца, сакупљени сви најзначајнији ваздухоплови Сила осовине и Савезника. Квалитет и квантитет збирке сврстава Музеј у сам врх светских специјализованих ваздухопловних музеја. Збирком ваздухопловних мотора покривен је целокупан период развоја ваздухопловних погонских агрегата, од 1910. до 1990. године, који сваки за себе представља међаше у даљем развоју и усавршавању.

Музеј југословенског ратног ваздухопловства богатством експоната, ваздухопловне литературе, фотографија, видео и филмских записа, техничке документације и историјске грађе о јединицама и установама РВ и ПВО – В и ПВО, преко педесет година представља својеврстан храм наше ваздухопловне мисли и културне баштине.

Збирка ваздухопловних мотора броји више од стотину клипних и млазних ваздухопловних мотора — од ротативног Клержеа из 1916. године, преко различитих типова Мерцедеса, Хиспана, Ролс Ројса,

поставци која је смештена у специјалном депоу Музеја.

Збирка ваздухопловног наоружања обухвата: авионске митраљезе, топове, гранате, стрељачка и ракетна зрна, вођене и невођене ракете и бомбе. Већина експоната се налази у посебном депоу ради досадашње тзв. цивилне изложбене концепције, која подразумева излагање ваздухоплова без своје органске супстанце, а то је подвесно наоружање. Ту се налазе прве ваздухопловне бомбе и стрелице, па све до посебне тематске изложбе у централном делу сталне поставке где посетиоци могу да виде најсавременије ракетно и бомбардерско наоружање НАТО пакта, преостало после агресије на нашу земљу, са преко тридесет оригиналних експоната, који сведоче о разарајућим дејствима по објектима инфраструктуре нашег ваздухопловства крајем деведесетих година прошлог века.

На сталној изложбеној поставци налази се 32 авиона од чега су само два авиона реплике, али са оригиналним деловима, затим три хеликоптера, седам једрилица, прототип ракете в-3, четири беспилотне летелице, четири турбомлазна и пет клипних авионских мотора, први модерни радар у нашем ваздухопловству, симулатор летења. Посебним тематским изложбама приказани су поједини значајни периоди националне ваздухопловне историје. На главној поставци могу се видети експонати којима је илустрована *Српска авијација 1912–1918* и *Ваздухопловство у Априлском рату 1941. године*.

Прат Витнеја до млазних Јумо 004, Тумански и многих других. Сачувани су скоро сви мотори домаће производње, од Јупитера, Гном Рона К-7, 9 и 14, до послератних Валтера, Паласа и Вајпера. На жалост, мали број мотора је изложен на сталној поставци, али упорнији знатижељници могу да их прегледају у посебној тематској

На горњој галерији су уз помоћ великог броја оригиналних предмета, авио-делова, докумената, цртежа, фотографија, диорама и макета, постављене две тематске изложбе. Приказана је еволуција југословенске ваздухопловне мисли и континуитет развоја домаће ваздухопловне индустрије, од њених почетака 1923. до 1993. године. У продукцији су документа и сведочанства о првим ваздушним линијама у овом делу Европе и експанзија домаћег ваздушног саобраћаја до данашњих дана.

На комплексу око зграде Музеја, постављено је више десетина типова оригиналних авиона, хидро-авиона, хеликоптера и једрилица: Јункерс Ју-52, Иљушин Ил-14, Даглас Ц-47, Шорт Сајленд Мк.1, ДХЦ-2 Бивер, Ми-4, Ми-8, Ка-25 и Ка-28, авион из флоте ЈАТ-а Каравела СЕ-210.

Студијска збирка макета летелица, због своје бројности, разноврсности и других квалитета, заслужује посебну пажњу. Прве макете које су укључене у збирку Музеја израђене су у Центру за ваздухопловно моделарство у Београду од 1955. до 1957. године. Сарадници Центра урадили су више од 80 макета авиона који су коришћени у нашем ваздухопловству од времена Првог светског рата па до половине педесетих година, у размери 1:20, примењујући технику ламелираног дрвета. Крајем педесетих и почетком шездесетих година, Музеј ЈРВ је наручио израду серије макета летелица из пионирског доба авијације и балканских ратова, а које

су израђене у моделарској техници и пресвучене папиром или танким платном. Током седамдесетих година, сачињен је посебан план израде макета недостајућих ваздухоплова рађених новим технолошким поступком са плексигласом, као основним материјалом. Нарочиту вредност у збирци Музеја, представљају оригиналне макете авиона, које су израђене ради аеродинамичких испитивања у страним и нашим аеротунелима. Неке од музејских макета као што је макета ловца ИК-3, у размери 1:5, и сјајна макета ловца-бомбардера „Орао“, красиле су штанд Југославије на светској изложби у Ванкуверу.

Специфичности Музеја ЈРВ чине и архив техничке документације у којем се налазе цртежи различитих типова авиона, једрилица, мотора и друге опреме, затим бројна техничка и летачка упутства и приручници, извештаји испитивања летелица као и друга техничка документација и хемеротека. Фототека броји преко 80.000 фотографија, негатива а специјална библиотека са око 5.000 томова садржи најкомплетнији избор домаће и стране ваздухопловне литературе, књига и публикација.

Историјску компоненту у фондовима Музеја ЈРВ представљају збирке предмета, које су сачињене од меморијалних збирки значајних личности наших ваздухопловних снага, униформи, плакета, ордења, трофеја и других интересантних експоната Музеја ЈРВ.

Музеј књиге и путовања

- Јосипа Славенског 19а, 11040 Београд
- 011 262-7311
- muzejknjge@gmail.com
- www.adligat.rs

Библиотека породице Лазић, основана 1882. године у селу Кумане код Зрењанина, послужила је као основа за оснивање неколико важних културних установа. Наследник породичне библиотеке Виктор Лазић и око тридесетак интелектуалаца из Србије основали су 2012. године Удружење за културу, уметност и међународну сарадњу „Адлигат“, са циљем обнове библиотеке и отварања Музеја књиге и путовања и Музеја српске књижевности.

Библиотека данас има преко пола милиона библиографских јединица, од чега 200.000 књига.

Циљ Музеја књиге и путовања јесте да представи развитак писане речи и штампе, као и развитак и значај књиге за цивилизацију; док се Музеј српске књижевности бави сакупљањем и излагањем материјала о српским књижевницима (оловке, писаће машине, делови одеће), њиховим удружењима, књижевним делима итд.

Музеј је у поседу вредних књига које потичу из XVI века (молитвеници из Монголије, Мјанмара, Тибета, Конфучијанских манастира, на штапићима од бамбуса, дрвету, костима и палмином лишћу, књиге од свиле, од слоновог измета) док је најстарија датована у 1580. годину. Поседује и најмању књигу на свету, димензија три милиметра. Из ризнице српских и југословенских писаца може се издвојити писаћа машина Гвида Тартаље, лично потписана аутобиографија Бранислава Нушића, прво издање прве књиге Српске књижевне задруге из 1892. године, Андрићева дела на страним језицима (роман *На Дрини ћурџија* на кинеском и *Аникина времена* на хинду језику), прво издање *Ламенџа на Београдом* Милоша Црњанског, рукописи Оскара Давича и Војислава Илића итд.

Музеј коњарства Зобнатица

- Subotički Put bb, 24300 Bačka Topola
- 024 715-292
- office@zobnatica.rs
- zobnatica.rs/muzej-konjarstva/

Неуобичајен, специфичан и веома необичан, музеј на Зобнатици ретко кога оставља равнодушним. Основан је 1986. године и јединствен је у Европи. Тематски и концепцијски музеј припада категорији специјализованих музејских установа.

Његову делатност чини прикупљање презентација предмета и докумената из области коњарства и коњичког спорта. Музејски фонд садржи различите врсте документационе грађе, слике, карте, трофеје, пехаре и признања, као и друге предмете везане за историјат узгоја коња и коњичких спортова.

Стална поставка прати време од настанка ергеле, опрему од римског доба, важне декрете који су мењали судбину коњарства, а могу се видети и кочије, препариране животиње и сав пратећи коњски прибор.

Музеј није посебан само по изложеним експонатима, већ и по свом изгледу.

Музеј Крајине

- Вере Радосављевић 1, 19300 Неготин
- 019 543-341, 544-949, факс 545-072
- muzejkrajine@mts.rs, konakng@gmail.com
- www.muzejkrajine.org.rs
- www.facebook.com/pages/Музеј-Крајине/462611267143627

Музеј Крајине је музеј комплексног типа у чији састав улазе управна зграда са археолошком, етнолошком, уметничком и историјском поставком, родна кућа Стевана Стојановића Мокрањца и Музеј Хајдук Вељка. Осим поменутих објеката у Неготину Музеј Крајине се стара и о Родној кући Момчила Ранковића у Рајцу и археолошком налазишту Врело-Шаркамен.

Идеја о оснивању Музеја зачета је давне 1933. године, када је у Неготину прослављена стогодишњица ослобођења Тимочке крајине од

Музеј Хајдук Вељка

Турака. Том приликом, 21. септембра 1933. године, приређена је велика изложба. Неколико љубитеља старина и нумизматичара, уредили су једну просторију под називом „Старине Крајине“, где су већином били изложени археолошки предмети, оружје и стари новац. Својим уређењем и богатством одељење је привукло општу пажњу посетилаца. Иницијативу за оснивање музеја и музејског друштва преузели су Милан Ј. Радојевић, школски надзорник у пензији, Светислав Стефановић, банкарски чиновник и Стојан Младеновић, професор Учитељске школе. Бан Моравске бановине у Нишу, познати књижевник Јеремија Живановић (1874–1940), 16. фебруара 1934. потврдио је Правила музејског друштва у Неготину, као и оснивање музеја под називом Градски музеј „Хајдук Вељко“ у Неготину – Крајина.

Своју основну делатност заштите покретних културних добара Музеј Крајине остварује кроз одељења: археолошко, етнолошко, одељење историје уметности, историјско, одељење за документацију, водичку службу и библиотеку. Фонд Музеја Крајине чини око 15.000 предмета који су распоређени по објектима.

Зграда у којој је смештен Музеј Крајине подигнута је крајем 19. и почетком 20. века. Археологија Музеја Крајине представљена је једним мањим делом у лапидаријуму, где је изложен део архитектонске и сакралне пластике и већим делом у приземном делу зграде, где је путем презентације највреднијих археолошких експоната приказан период од палеолита до касног средњег века. Музејска поставка на

спрату представљена је кроз експонате из етнолошке, историјске и уметничке збирке, а обухвата период од краја 19. и почетка 20. века. Етнолошку поставку чине оне теме које представљају језгро традиционалне културе Неготинске крајине: занати, занимања, ткање, ћилими, уређење куће, обичаји и народна ношња.

Историјски периоди представљени су хронолошки преко историјских предмета и помоћног музејског материјала. Тако се у првом делу могу видети експонати који се односе на привредни развој Крајине, 13. пешадијски пук и социјалистички период. У другом делу историјске поставке представљен је период балканских ратова и Првог светског рата, док је спратни део поставке обогаћен уметничким сликама. Изложени су портрети истакнутих личности 19. века.

Родна кућа Стевана Стојановића Мокрањца

Музејска поставка у кући Стевана Мокрањца налази се на спрату, у четири међусобно повезане просторије. Са великог трема улази се у највећу просторију у кући. На зидовима се налазе панои на којима је представљена биографија истакнутог композитора. Кроз документа, преписку и личне предмете може се пратити живот и стваралаштво

Родна кућа Стевана Мокрањца

Мокрањца од првих дана до краја живота. У истој просторији приказана је Мокрањчева радна соба, са оригиналним намештајем и личним предметима уметника. У другом делу куће се налази оцаклија или огњиште, затим, у источном делу куће је трпезарија, док је у западном делу соба за одмор са клавиром. Бронзана скулптура Стевана Мокрањца, рад Небојше Митрића из 1980. године, налази се испред куће.

Музеј Хајдук Вељка

Музеј Хајдук Вељка је смештен у кући неготинског оборкнеза из 19. века – конаку кнеза Тодорчета. У приземном холу налази се део етнолошке и историјске поставке. Етнолошки део представљен је експонатима традиционалног виноградарства и винарства са краја 19. и почетка 20. века. Експонате историјске поставке чине гвоздени пољски, трофунтни топ и панои на којима се налазе копије докумената у вези са Првим српским устанком. Музејска поставка на спратном делу Тодорчетовог конака, распоређена је у три просторије. У првој се налазе портрети Хајдук Вељка Петровића различитих аутора и књижевна и музичка дела инспирисана његовим ликом и делом. У другој просторији налази се огњиште или оцаклија, у којој се налазе експонати из етнолошке збирке, предмети покућства старе градске куће из 19. века. У трећој просторији је оружје из Првог српског устанка. Дворишни простор Тодорчетовог конака уређен је као мала летња позорница, намењена културним збивањима различитих садржаја.

РАЈАЦ

Родна кућа Момчила Ранковића у Рајцу

Илија и Ката Ранковић су у својој кући у Рајцу отворила мали Музеј НОР-а који се односи на тимочка села и Неготинску Крајину. То су учинили за добар спомен и трајно сећање на свога сина Момчила

погинулог 1943. године. О родној кући Момчила Ранковића се Музеј Крајине стара по уговору о поклону из 1977. године.

ШАРКАМЕН

Археолошки локалитет Врело-Шаркамен

Римско налазиште Врело налази се на левој обали Врелске реке, недалеко од села Шаркамен код Неготина. Касноантички резиденцијално-меморијални комплекс је квадратне основе (90x90 м), са зидовима рађеним од камена и декоративним либажним редовима од опека, у техници *opus mixtum*. Комплекс има десет кула, унутрашњег пречника девет метара, а спољњег 15 метара. Коришћене су исте опеке са жиговима V Македонске легије (*Legio V Macedonica*) стациониране у Ескусу (*Oescus*), данас Глиген у северозападној Бугарској, који је као и Гамзиград и Шаркамен припадао касноантичкој провинцији Приобалној Дакији (*Dacia Ripensis*). Тезу о рођењу Максимиана Дајем (305–313) код Шаркамена потврдила су истраживања резиденцијално-меморијалног

комплекса, те налаз сета златног царског накита у маузолеју царице мајке и великог броја фрагментата седеће царске скулптуре.

Значајније тематске изложбе су *Разно оружје и муниција из НОБ-а Крајине* (прва изложба Музеја Крајине из 1945), *Михаило С. Пејиров, слике и графике 1950–1970*. (Мокрањчеви дани, 1972), *Дарови Ђергаја* (нови археолошки налази, 1982), *Вез на традиционалној одећи жене Нејоштинске Крајине* Емиле Петровић (2001) и изложбе *Весне Стаменковић Главу дајем Крајину не дајем* (поводом 200 година од погибије Хајдук Вељка, 2013) и *Скривено блајо* (50. Мокрањчеви дани, 2015).

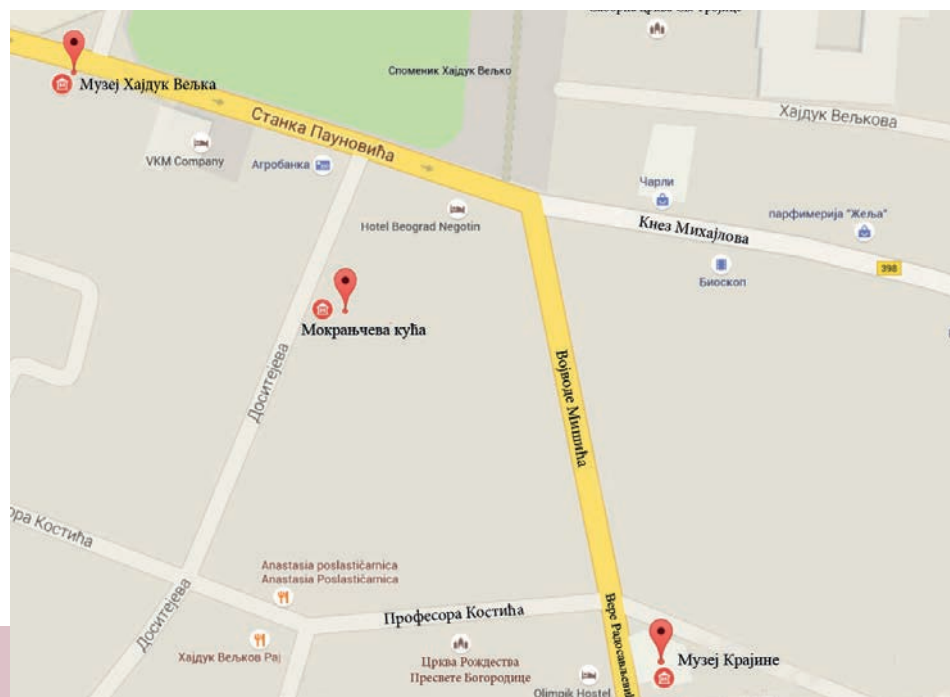

Бронзана статуета нагог Нептуна у стојећем ставу, Карагаш, 1-2. век

Знатан је број публикација које је Музеј Крајине објавио самостално или као суиздавач, везаних за културну историју Тимочке Крајине и музеологију. Нека од издања су: Станиша Војиновић, *Сима Милутиновић Сарајлија у Крајини и Кључу*, Кладово–Неготин 1987; Миодраг Томовић, Чедомир Васић, *Врело-Шаркамен. Царска њалаиша – злајни накији из маузолеја у Шаркамену*, Београд 1997; Никола Плавшић, *Штамбарство и штампа у Нејојинској Крајини (1889–1999)*, Неготин 1999; Гордан Јањић и др., *Музеј Хајдук Вељка*, Неготин 2013; Александар Булатовић и др., *Нејојин: културна стразицаграфија историјских локалитета Нејојинске Крајине*, Београд 2013; Гордан Јањић и др., *Музеј Крајине 1934–2014*, Неготин 2014; Ненад Макуљевић (прир.), *Мокрањчева кућа у Нејојину*, Неготин 2015.

Међу значајнијим музеалијама истиче се скулптурална група од мермера Јулијер Долихен и Јунона (Брза Паланка, 3. век), затим сланик од дрвета са краја 19. века из Штубика, осамнаестовековни пиштољ „Пећанац“ Хајдук Вељковог побратима Николе Абраша из Пећи, уље на платну Уроша Предића *Пориреи Стевана Мокрањца* из 1913, те најстарија штампана монографска публикација која се чува у Музеју Крајине *Цвеи невиности или Добривоје и Александра* (Будим 1827).

Укупно је деветоро запослених у музеју, од тога четири кустоса. Дигитализација музеолошке грађе обављала се скенирањем и коришћењем програма *Ејтернијас*.

Музеј Маџура

- Земунска бб, 22304 Нови Бановци
- 064 472-9629
- muzejmacura@gmail.com
- www.muzejmacura.com

Музеј Маџура настао је на основу приватне иницијативе његовог власника Владимира Маџуре (1965) на месту које је 23 километра удаљено од Београда, у правцу северозапад, у Срему, на десној обали Дунава, два километра низводно од Нових Бановаца. Са радницима је подигао здање које из ваздуха подсећа на мало латинично слово м. Музеј је основан 2007/2008. године.

Музеј Маџура ради као институција задужена за чување, проучавање и излагање уметничких и историјских предмета из збирки његовог оснивача, које потпадају под следеће тематско-хронолошке

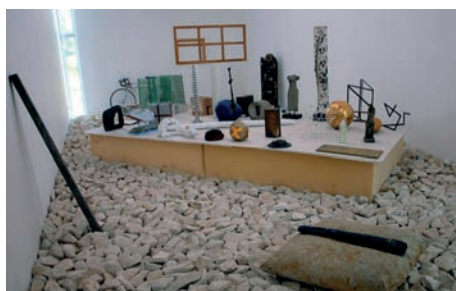
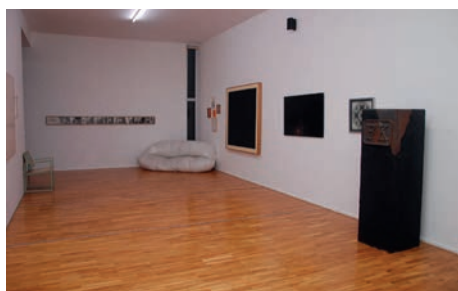

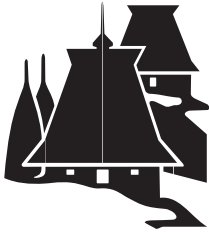
и културноисторијске целине: зенитизам, уџо-дада, руски и пољски конструктивизам, средњоевропске авангарде, београдски надреализам, ЕХАТ 5I, Горгона, висока модерна, концептуална уметност, бечки акционизам, војвођанска неоавангарда, минимализам, Група шест уметника, Група шесторице уметника и др. У питању су бројне слике, скулптуре, столице, објекти, инсталације, видео радови, фотографије, цртежи, књиге уметника, писма, пројекти, предмети примењене уметности, књиге, часописи и сл.

Површина Музеја Маџура је око 650 м². Изложбени простор је на два нивоа, а музеј има депо, стамбено-радни простор и кафе-бар са продајним пултом и санитарним чвором. Около је парк који се од једног места стрмо спушта према Дунаву, са воћњаком, парковским скулптурама и резиденцијалним објектима за госте. Воћњак има карактеристике посебне музејске збирке, јер садржи саднице сорти јабука које се одавно више не гаје систематски. Простор је ограђен и има сопствени паркинг.

Музеј Маџура функционише и као културни центар. Изводе се најразличитији појединачни и групни перформанси, одржавају концерти, позоришне представе, филмске и видео пројекције, трибине, предавања, тематски сусрети и разговори.

Музеј на отвореном Старо село

- 31207 Сирогојно
- 031 3802-291
- staroselo@ptt.rs
- www.sirogojno.rs
- www.facebook.com/pages/Muzej-na-otvorenom-Staro-selo-Sirogojno/232700470215177

„Старо село“ је специфична институција културе од националног значаја – једини музеј на отвореном у Србији. Комплекс који је називан Музеј народног градитељства успостављен је 1980. године, а већ од 1983. године има статус културног добра од изузетног значаја. Оснивачи су првобитно били ДП Сирогојно, Општина Чајетина и Општина Титово Ужице, да би од 1992. године оснивачка права преузела Република Србија.

Идеја за оснивањем Музеја дошла је од истакнуте дизајнерке ручком плетених џемпера Добриле Смиљанић и архитекте и проучавао-

Домашинство, стална поставка током пројекта Четири јодиниња доба: Дронирање Старој селу

ца народног градитељства Ранка Финдрика, као представника Републичког завода за заштиту споменика културе. Први директор Музеја 1992. године Зорица Златић Ивковић, историчар уметности, била је добитник Валтровићеве награде за животно дело.

Музеј се састоји од 55 аутентичних објеката народног градитељства са одговарајућим покућством распоређеним у целину типичног села златиборског краја Динарске регије, организованог у два домаћинства. У саставу музејског комплекса налази се и црква Светих апостола Петра и Павла са краја 18. века. Музеј данас, као и приликом оснивања, функционише уважавајући принципе нове музеологије и екомузеја, што у његов рад укључује и локалну заједницу.

У оквиру сталне поставке изложене су и занатске радионице (грнчар, качар, ковач) које не подразумевају само просторе и алате, већ уважавају и принципе очувања нематеријалне културне баштине, те активан ангажман занатлија и њихових знања и вештина кроз различите форме интерпретације.

Музеј је традиционално организатор многобројних едукативних програма, радионица и скупова. Као најзначајније издвајају се Вашар старих заната и занимања и Фестивал *Свећ музике*, кроз које се чува неопипљиво народно стваралаштво.

Музеј „Старо село“ организатор је многобројних изложби на отвореном простору или у Дворани или Образовној радионици музеја. Током 2015. године реализоване су бројне запажене изложбе као што

су Музиком кроз живој, Баш:тти:на (на) рафу – стална поставка, Так:ттилна баш:тти:на (радионице и изложба слепих и слабовидих особа), а неке од претходних биле су Чауш – Ево чаја, ево обичаја, Злајттиборац на одређено време, Куће Злајттибора (пројекат је добитник посебног признања EU Heritage Awards 2012 за подизање свести о културном наслеђу) и др.

Музеј је пример добре сигнализације која поред кратких двојезичних објашњења, генерише и целокупан веб портал Музеја кроз QR кодове. Кроз Музеј је могуће кретати се и помоћу бесплатних водича на 11 језика или уз помоћ видео записа на апликацији *Izi.Travel*.

Музеј на отвореном „Старо село“ био је номинован за Најбољи европски музеј 2014. године (ЕМУА2014).

„Старо село“ је издавач многобројних двојезичних издања које прате изложбе, програме или активности. Музеј је издавач трилогије Ранка Финдрика *Народно неимарс:тиво*, *Вајатт – знамење младос:тти* и *Динарска дрвнара* (1998). Такође је објавио и Међународни зборник *Музеји на о:твореном*, који се може преузети у PDF формату на сајту музеја, као и на званичној страници Европске асоцијације музеја на отвореном. На сајту Музеја могу се наћи и неке од монографских публикација Светлане Талдовић – *Сиро:ттојно и људи* (2015), Снежане То-

Сарадња са локалном заједницом – очување и интерпретација старих заната и занимања

мић – *Народна ношња Злајинбора* (2014) и Николе Крстовића – *Музеји на отвореном: Живејти или оживејти свакодневицу* (2014).

Музеј на отвореном „Старо село“ има 32 стално запослених, од тога седам кустоса. Рад је организован кроз три одељења: Одељење за интегративну заштиту културног наслеђа, Одељење за туристичку делатност, Одељење за опште и правне послове. Одељење за интегративну заштиту подељено је на службе за истраживање и збирке, конзервацију и комуникацију. Музеј такође велику пажњу посвећује волонтерском ангажовању и ангажовању сарадника (у највећем броју локалног становништва).

Ентеријер собе, стална поставка

Музеј наивне и маргиналне уметности

- Бошка Ђуричића 10, 35000 Јагодина
- 035 8223-419, 224-317
- info@naiveart.rs, salonobm@naiveart.rs
- www.mnmu.rs
- www.facebook.com/Muzej-Naivne-i-Marginalne-Umetnosti-149824208383129/?fref=ts

Музеј наивне и маргиналне уметности (МНМУ) у Јагини је специјализована установа, јединствена у Србији, са посебним програмом музеолошке заштите дела наивне и маргиналне уметности. Основан је 1960. године у Јагини, најпре под називом Галерија самоуких ликовних уметника. Од 1985. Музеј носи назив Музеј наивне уметности, који је 2007. године допуњен у Музеј наивне и маргиналне уметности. Данас Музеј баштини богату интернационалну ликовну збирку од преко 3.500 дела.

Зграда МНМУ

Зграда Музеја датира из 1929. године и под заштитом је Републичког завода за заштиту споменика културе. Рестаурирана је и прилагођена условима потребним за рад музејске установе 1960. године.

Музеј се бави систематском заштитом дела у првом периоду наивне уметности, најпре српске и југословенске, а од 1994. и иностране, да би пратећи савремене светске токове у овој области од 2000. године поље своје заштите проширио и на област маргиналне уметности. МНМУ има деликатан задатак да наивној и маргиналној уметности пружи целовиту заштиту, преносећи праву слику о њеној суштини и правој уметничкој вредности, разграничавајући их од других области неакадемског стваралаштва, као што су аматеризам и дилетантизам. Најзначајнији резултат дугогодишњих музеолошких настојања и активности Музеја је чињеница да су расветљене многе укоренење недоумице и заблуде везане за ову специфичну област. Данас је и у ширим круговима ликовне публике много присутнија свест о изузетном уметничком потенцијалу, високим ликовним дометима и истинитој креативној стваралачкој енергији највреднијих дела ове уметности, као што се и у круговима стручњака наивна и маргинална уметност правилно посматрају и вреднују као делови савремене уметности, равноправни са академском.

Збирка МНМУ је интернационалног карактера и броји око 3.500 дела (слике, скулптуре, цртежи и графике), више од 400 уметника из периода од тридесетих година 20. века до данас. Заступљена су дела уметника из Србије, Хрватске, Словеније, БиХ, Црне Горе, Македоније, Републике Српске, Белорусије, Бразила, Бугарске, Мађарске,

Емерик Фејеш, *Ситари Београд*, око 1960.

Милосав Јовановић, *Рода*, 1969.

Немачке, Италије, Јапана, Кипра, Русије, Словачке, Шведске, Данске, Турске, Француске, међу којима се налазе и бројна репрезентативна дела наших и светских класика наивне и маргиналне уметности, као што су Сава Секулић, Војислав Јакић, Илија Башичевић Босиљ, Емерик Фејеш, Барбаериен, Богосав Живковић, итд.

Поред репрезентативне сталне поставке Музеја на преко 500 м², изложбена активност Музеја усмерена је ка организовању бројних самосталних, ретроспективних, групних, студијских, мултимедијалних и едукативних изложби у самом Музеју, али и у другим установама, у Србији и у иностранству. Од оснивања до данас Музеј је организовао преко 650 изложби и остварио бројна гостовања широм Европе

Сава Секулић, *Природа хода преко небеској свода*, б. г.

Милан Рашић, *Манасија*, 1970.

(Мартињи, Париз, Софија, Будимпешта, Праг, Валета, Братислава...). Музеј организује и значајне међународне манифестације, као што су *Тријенале уметности и самоуких визионара* и *Колонија наивне и маргиналне уметности*.

Илија Босиљ Башичевић, *Мис Илијаде*, 1969.

МНМУ је током 55-годишњег постојања организовао преко 600 изложби у земљи и иностранству и издао исто толико каталога, монографија и електронских издања. Међу најзапаженијим изложбама у протеклих десет година су *Наивна и маргинална уметност Србије*, *Уметност ауисајдера* и *Уметност у духовном еџизилу*, ауторке Нине Крстић, које су изазвале пажњу највећег броја посетилаца у земљи и иностранству, те *Изложбена и издавачка делатност МНМУ 1960–2015*, студијска изложба документационог материјала, слика и скулптура из збирке МНМУ организована поводом обележавања 55 година рада МНМУ, ауторке Иване Јовановић,

Издавачку делатност највише обликује праћење излагачке активности, често и са вишејезичним каталозима. Штампана је и монографија *Музеј наивне и маргиналне уметности 1960–2015. Изложбена и издавачка делатност МНМУ 1960–2015*, а Музеј је од 2015. основао нови часопис *МНМАрт*, који ће се сваке године појављивати у два броја, на српском и енглеском језику. Спектар издања присутан је преко монографија, зборника, графичких мапа и календара, а од 2000. године издавачка делатност проширена је и са електронским издањима.

Музеј наивне и маргиналне уметности представља и јединствен документациони центар за ову област уметничког стваралаштва. Богат документациони фонд је систематизован у више целина: инвен-

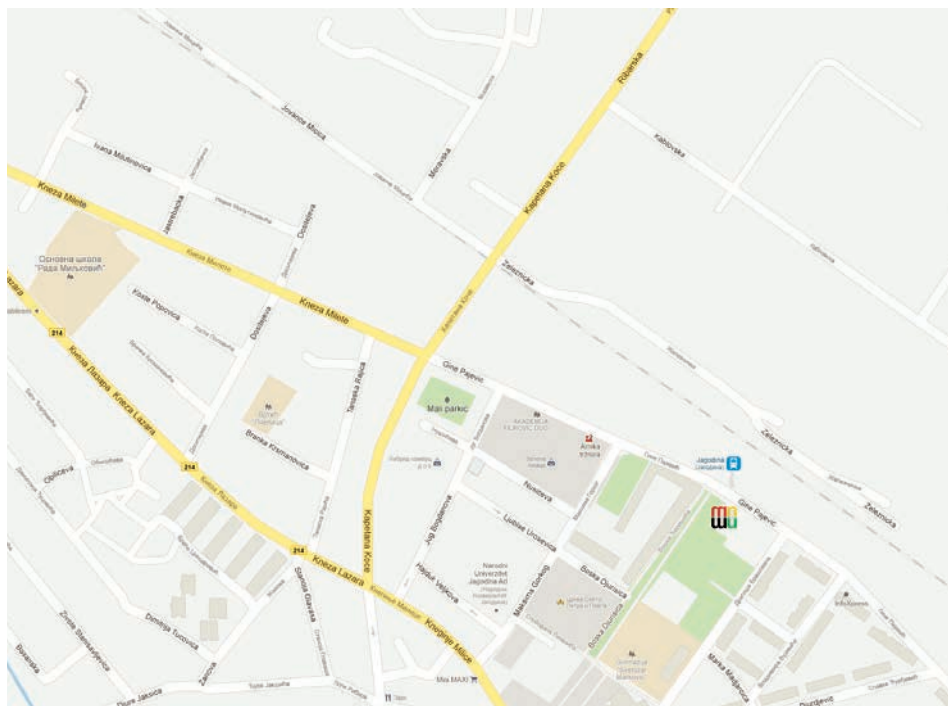
Војислав Јакић, *Вишенастловна слика*, 1975.

тарне књиге, картотека, фототека, библиотека, хемеротека, ЦД-тека, ДВД-тека, досијеи изложби и досијеи аутора и електронска форма документације. Музеј је организационо подељен на четири одељења: уметничке збирке и изложбе, одељење за уметничку документацију; одељење маркетинга и одељење финансијских и општих послова.

Салон Музеја наивне и маргиналне уметности је основан 2006. године, налази се у Београду у згради Бетон хала, Карађорђева 2-4. Простор Салона се реновира.

Салон Ото Бихаљи-Мерин, Београд (Немањина 3) је основан 2013. године, као специјализовани институт за проучавање уметности самоуких визионара, у коме се и даље уметници и разни стручњаци, љубитељи слободне мисли, састају повезани разним изложбено-издавачким пројектима, баш као у време Ота Бихаљи-Мерина, што је и била жеља донатора – његове кћери Мирјане Бихаљи-Шоенбернер и њеног супруга и Отовог колеге Герхарда Шоенбернера.

Музеј има 16 запослених који су сталном радном односу, а од тога је четворо кустоса.

Музеј наивне уметности „Илијанум“

- Светог Саве бр. 5, Шид 22240
- 022 715-418
- iljabosilj@open.telekom.rs
- www.mnuiljanum.rs
- [www.facebook.com/Музеј наивне уметности Илијанум](https://www.facebook.com/Музеј_наивне_уметности_Илијанум)

Музеј наивне уметности „Илијанум“ настао је потписивањем даровног уговора између Илије Башичевића – Босиља и председника општине Шид, 14. јануара 1971. године, али су формалности око регистрације окончане тек 1992. године.

Музеј у свом фонду поседује 338 уметничких дела (336 слика и две скулптуре рађене у дрвету). Најбројније су слике самог дародавца – њих 287, док 51 дело из фонда музеја чине радови других наивних уметника из земље и иностранства, које је дародавац добијао разме-

Зграда Музеја

Мојсије на Црвеном мору, уље на лесониту, 1967, 90x120 цм

Крилатија краљица, уље на дрвету, 1965, 60x104 цм

ном и куповином, или су поклоњена од стране уметника директно музеју.

У музеју се у току године, у оквиру сталне поставке, два пута мења њен садржај, како би посетиоци могли да погледају што већи број слика Илије Башичевића.

Од када је музеј пресељен на нову адресу 2009. године, реализовано је пет тематских изложби: *Наши сџиранци*, 2010. (дела других уметника која се чувају у фонду музеја); *Илијина Илијада*, 2011. (дела из Илијиног циклуса Илијада); *Илија и Библија*, 2012. (дела на библијске теме); *Фанџасџика Илије Босиља*, 2013. (дела са темама из српске

Бачиначки брести, уље на лесониту, 1967, 123x83 цм

Илија Башичевић – Босиљ (1895–1972)

Музеј Народног позоришта у Београду

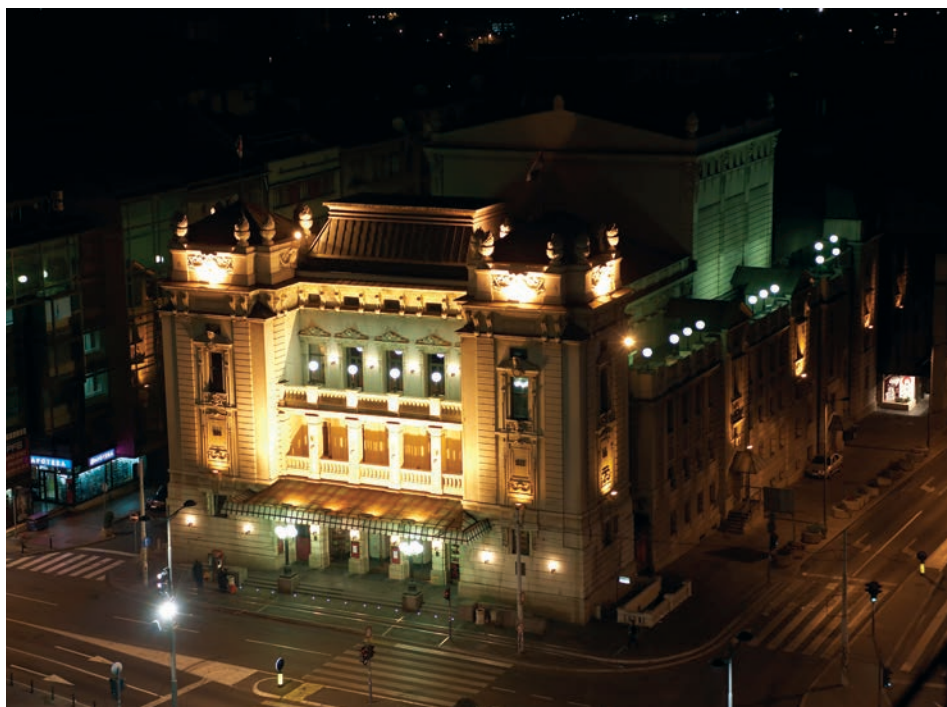

- Доситејева 2, Београд, 11000
- 011 328-1333, локал 277
- muzej@narodnopozeriste.rs
- www.narodnopozeriste.rs

Музеј Народног позоришта налази се у саставу Народног позоришта у Београду.

Да би сви значајни уметници, представе и други догађаји у историји Народног позоришта остали у колективном сећању, те да би били чврста основа за даљи развој позоришне уметности, национални театар је 22. новембра 2010. године основао Музеј Народног позоришта у Београду.

Поштујући принципе музеологије и особености тематике, уз ограничавајући простор и број прикупљених експоната, оформљена је *Прва изставка*.

Зграда Народног позоришта, односно Музеја

Од тематских изложби које је Музеј организовао током последњих година издвајају се: *Плакарт* – изложба позоришног плаката, аутор Јован Тарбук; *Бисерка Цвејић – Вергијева хероина*, аутор Драган Стевовић; *Дарови и дародавци*, аутори Весна Бижић Омчикус, Ана Томић и Александар Келић; *Бранислав Нушић – ујравник Народној позоришћу у Београду 1900–1902*, аутори Јелица Стевановић и Мирјана Одавић; *Даворин Јенко (1835–1914)* – међународна изложба остварена у сарадњи са Архивом Републике Словеније и Архивом Србије, аутори Грегор Јенуш, Јелица Рељић, Франц Крижнар и Јелица Стевановић.

Будући да Музеј ради у оквиру Народног позоришта, издавачка делатност своди се на редовно издавање каталога, као што је каталог *Прве изјавке* и свих тематских изложби.

Музеј Народног позоришта приређује обиласке Музеја и целе зграде Позоришта у оквиру програма *Отворена вратица*, са стручним вођењем заинтересованима и најављеним групама деце различитих узраста, као и особама са посебним потребама. Повремено се организују сусрети деце школског узраста са уметницима под насловом *Школски час*.

Током последњих година *Прву изјавку* и тематске изложбе годишње обиђе по 25.000 посетилаца.

Међу најатрактивнијим предметима могу се издвојити костими из представа Народног позоришта – *Насијасја Филијовна*, *Кнез Ијор*, *Борис Годунов*, *Вожд Карађорђе* и *кнез Милош* и *Кошћана*; Јован Бијелић, *Портрет Невенке Урбанове*, уље на платну, 1936. (поклон Димитрија Марића); оригинални египатски накит за улогу Амнерис у опе-

ри *Aida* (поклон Бисерке Цвејић); оригинални кимоно из представе *Мадам Бајтерфлај*, поклон сестре јапанског цара Радмили Бакочевић после наступа у Јапану (поклон Р. Бакочевић); костим и мантиља за улогу Кармен коришћен у представи Народног позоришта (поклон Бреде Калеф).

Музеј има два стално запослена радника – организатора и директора. Кустос је био ангажован по уговору.

Музеј науке и технике

- Скендер-бегова 51, 11000 Београд
- 011 3037-850, 3037-950
- mnt@muzejnt.rs
- www.muzejnt.rs
- www.facebook.com/MuzejNT/?fref=ts

Музеј науке и технике је институција која је посвећена очувању и заштити научно-техничке баштине на територији читаве Србије, њеном представљању јавности и популаризацији науке и савремених научних достигнућа. Музеј науке и технике Београд је основан 06. 10. 1989. године. Од 2005. године се налази у згради старе термоелектране на Дорћолу. На иницијативу академика Александра Деспића, САНУ и уз подршку дванаест привредних организација, основан је Музеј науке и технике.

На иницијативу Музеја науке и технике 1991. основана је Заједница научно-техничких музеја Србије, као један од неопходних корака на путу заштите техничких културних добара.

Зграда музеја

Од 1995. године Музеј је и званично надлежна установа која води бригу о техничким културним добрима на територији Републике Србије. У јулу 2003. године, Музеј је сврстан у установе које обављају посао од општег интереса за Републику Србију. Музеју науке и технике је крајем 2005. године, одлуком Владе Републике Србије, додељена зграда прве јавне термоцентрале на Дорћолу, која је реконструисана ради стварања могућности за попутно и савремено функционисање Музеја.

На сталној поставци *Друји круи* изложено је преко 400 предмета из музејског фонда. Поставка приказује технолошки развој и његов утицај на живот људи, а организована је у четири целине: точак–машина–мотор, комуникација, човек и техника, мера и број. Приказани су старе технологије и развој електрификације у Србији, путеви пловидбе парним бродовима, штампање без штампача, изглед првих компјутера домаће производње или због чега је Теслин асинхрони мотор револуционарни изум.

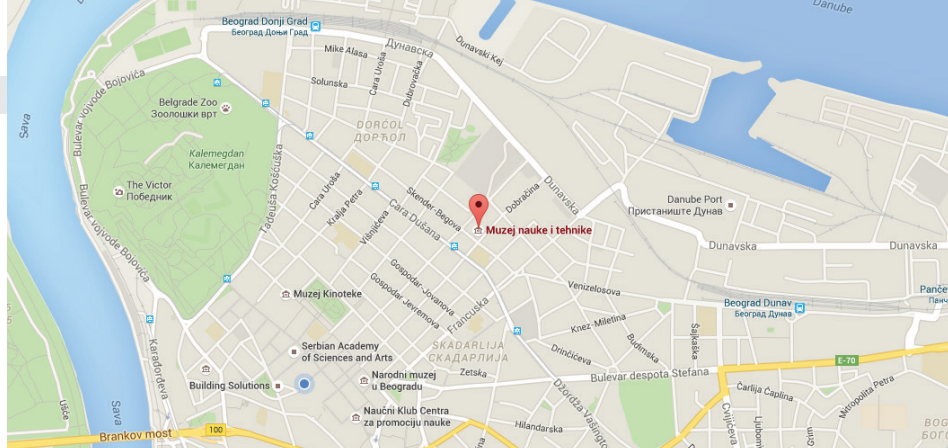
Радио-апарат тип TESLA 53 E, Радио-индустрија „Никола Тесла“, Београд, Југославија, 1953.

Дечји музеј налази се у приземљу Музеја и обухвата две целине на основу два концепта – дечјег музеја и музеја играчака. У првој је представљен део Збирке играчака са преко 150 експоната из периода 1920–1970: лутке, аутомобили, плишане меде, металне механичке играчке на навијање, дрвене играчке, музичке кутије, модел парне машине, модел железничке станице. Другу целину чини интерактивни део поставке уз примену нове технологије Проширена стварност (Augmented reality), где се информације из стварног света комбинују са рачунарски генерисаним сликама и садржајем и, тако обједињене, приказују на екрану рачунара или мобилног телефона.

Научни центар Музеја науке и технике смештен је у приземљу зграде Музеја. Поставка је осмишљена тако да промовише учење кроз откривање, учествовање, експериментисање и непосредан контакт с научним изазовима. Интерактивни експонати приближавају феномене из области астрономије, математике, физике, биологије, психологије и логике на забаван начин и подстичу на размишљање и маштање. Посетиоци су овде у прилици да осете снагу центрифугалне силе, провере осећај за равнотежу и доживе оптичке варке, што омогућава непосредно увид у научне принципе.

Стална поставка *Медицина у Србији кроз векове* налази се у згради београдске болнице изграђене у 19. веку, данас у згради Српског лекарског друштва, у улици Џорџа Вашингтона 19. На изложби се могу видети стари хируршки инструменти, оснивач прве болнице у Србији, употребу „магијских формула“, како се давала трансфузија крви у прошлости, начин лечења туберкулозе пре открића лекова против Коховог бацила, прва операција срца у Србији, зашто се прва беба из епрувете родила у Енглеској и др. Такође, 19. век се сматра златним добом медицине, када је у медицинску праксу у Србији уведен пеницилин, што је такође илустровано. На изложби

су представљени најzaslužнији српски лекари који су баш у овој згради, лечили болеснике применом нових лекова и оперативних метода. Најстарији изложени експонат је лакатна кост Кромањонца са леченим преломом, стара 7.000 година.

Стална поставка *Музеј бањској лечења* налази се у Врњачкој Бањи и посвећена је највећем бањском лечилишту у Србији са традицијом дугом 150 година. Са преко 180 експоната, фотографија, докумената, разгледница из фонда, у оквиру сталне поставке *Музеј бањској лечења*, представљени су принципи бањског лечења, терапијски третмани минералним водама, хигијенско-дијететски режим и избор хране, одмор и релаксација, боравак у природи и друштвени живот.

Најважнијим тематским изложбама сматрају се *Човек и камен*, *Путићи с рђавом инжењерством*, *Никола Тесла – животи и дело*, *Свети хемије*, *Бранислав Којић – сећање на архитектуру*, *Инжењер Милош Савчић – грађевинар, привредник, градоначелник*, *Геодезија – зашто, како, чиме*, те *Од сумрака до свијанња – 120 година електрификације Србије*.

Главна публикација коју Музеј издаје је *Флојстисон*, часопис за историју науке, који излази од 1995. године, као први часопис овог профила на Балкану, а који од 2005. излази под именом *Phlogiston*. Овде се објављују радови реномираних истраживача из области филозофије и историје науке, технике, технологије и индустрије.

У најзначајније музеалије убрајају се: медицинска запрежна кочија типа Мунди, крај 19. века, даљинар Мике Аласа из 1910, штампарска машина (Небиоло, Соћета Аугуста, 1918–20), Централна јединица рачунара „ЦЕР 10“ (Институт Михајло Пупин, 1956–60), пушчана зрна извађена из тела краљице Драге и краља Александра (1903), цртежи ентеријера Народне скупштине Николе Краснова из 1930. и др.

Музеј поседује сопствену базу и софтвер за обраду и дигитализацију музеолошке грађе. Укупан број запослених је 26, а број кустоса је 16.

Музеј Нафтне индустрије Србије

- Народног фронта 12, 21000 Нови Сад
- 021 481-1111 (уз најаву)
- office@nis.eu
- www.nis.eu/lat/o-nama/informacije-o-kompaniji/muzej-nis

Музејска поставка, сачињена од експоната велике вредности, не само да информише посетиоце о првим бушотинама, почецима истраживања и производње нафте и гаса, преради нафте и бензинским пумпама, већ доноси причу о развоју послератне Југославије и једне од најважнијих привредних грана у нашој земљи – енергетике.

За раднике НИС-а, Музеј има посебну сентименталну вредност: чува сећања на тешке почетке, прве пословне успехе, на нафташе који су градили и развијали Компанију, на историју у коју су сви запослени уградили део себе.

Музеј им омогућава да оживе овај драгоцени део прошлости.

Музеј Николе Тесле

- Крунска 51, 11000 Београд
- 011 2433-886
- info@tesla-museum.org
- www.tesla-museum.org

Музеј Николе Тесле је јединствена установа науке и културе у свету. У целости је посвећена генијалном проналазачу, научнику и инжењеру Николи Тесли (1856–1943), који је човечанству подарио огроман број значајних открића и изума. Музеј је основан одлуком Владе ФНР Југославије 05. 12. 1952, а за јавност отворен 20. 10. 1955. године. За зграду Теслиног музеја одређена је бивша породична вила политичара и индустријалца Ђорђа Генчића, смештена у Крунској улици, у самом центру Београда. Ово репрезентативно здање, саграђено 1929. године по пројекту Драгише Брашована, проглашено је за споменик културе 1987. године.

Зграда Музеја Николе Тесле

Модел Теслиног индукционог мотора са ротором у облику јајета, тзв. Колумбово јаје

Заоставштина Николе Тесле, пренета из Њујорка у Београд 1951. године, представља јединствену целину коју чине архивска документа, музеалије (лични и технички предмети) и библиотечка грађа (монографске и серијске публикације и новински исечци). Чува се, обрађује и изучава у оквиру три основне колекције Музеја: Архиве, Збирног фонда и Библиотеке. Свакако најзначајнији сегмент

заоставштине је научникова архива – преко 156.000 докумената – што представља историјско сведочанство о животу и стваралаштву изумитеља, али и прворазредни извор не само за историју техничко-технолошког развоја друштва с краја 19. и прве половине 20. века, већ и за проучавање начина и стила живота људи тога доба у Европи и Америци.

На сталној поставци приказан је део научникове заоставштине, као и интерактивни модели и макете који верно осликавају најважније детаље из његовог живота и рада.

Детаљ са сталне поставке

У протеклих шест деценија Музеј је остварио бројне и разноврсне програме намењене не само стручним и научним круговима, већ и најразличитијим категоријама публике. Од разноврсних тематских изложби остварених у последњој деценији издвајају се: *Теслин чудесни свети електрицитет* Зорице Циврић и Братислава Стојиљковића, *Дијалоге Николе Тесле* Милице Кеслер, *Књиге из Теслине личне библиотеке* Весне Радојев, *Фотографије из Теслиног албума* Иване Зорић и „*Плави њориреи*“ Николе Тесле Драгиње Маскарели.

Музеј је објавио бројне публикације у оквиру својих едиција. Међу монографским публикацијама издвајају се наслови *Музеј Николе Тесле 1952–2003* (ур. Зорица Циврић, 2004), *Пајенџи Николе Тесле – Ка коначној лисџи* Снежане Шарбох (2006), *Од Колорадо Сиринџа до Лонџ Ајленда* Николе Тесле (2008), *Неосџварени џајенџи Николе Тесле* Снежане Шарбох (2010), затим књиге из едиције Популарна библиотека Музеја Николе Тесле – *Проблем џовењања џудске енерџије са сџецијалним осврџом на коришџење сунчеве енерџије* Николе Тесле (2006), Књиге архивске грађе Музеја Николе Тесле, Посебна издања Музеја Николе Тесле и каталози изложби и збирки Музеја.

Стручно вођење кроз изложбену поставку, уз презентацију рада музејских експоната организује се на српском и енглеском језику. Такође, посетиоци могу да виде и кратак документарни филм о Николи Тесли.

Потврђујући универзални значај Теслиног стваралаштва, Унеско је 2003. године уврстио Архиву Николе Тесле у регистар „Памћење света” као део покретног документарног наслеђа читавог човечанства с највишим обликом заштите културног добра. Народна скупштина Републике Србије прогласила је 2005. године Теслину архиву за културно добро од изузетног значаја.

Збирни фонд Музеја чине збирке личних, техничких, умет-

Урна са Теслиним посмртним пепелом

посмртним пепелом која се са посебним пијететом чува у Музеју од 1957. године. Атрактивности посете доприноси и демонстрација рада Теслиног високонапонског трансформатора у којој учествују и посетиоци Музеја.

Музеј је реализовао пројекат дигитализације целокупне архивске грађе из Теслине личне заоставштине, започет 2006. године. Уз стандардне програмске пакете који се користе за управљање базама података, Музеј је развио и сопствене корисничке апликације које омогућавају ажурирање и претраживање података о документима из Личног фонда Николе Тесле. Такође, подаци о предметима из Збир-

Демонстрација рада модела Теслиног високонапонског трансформатора

ног фонда и оригиналној библиотечној грађи се чувају у дигиталном облику, али њихово виртуелно обједињавање са другим подацима тек предстоји. Реализован је и пилот пројекат 3Д скенирања неколико предмета из научникове заоставштине.

Музеј Николе Тесле има девет стално запослених службеника, од тога два кустоса.

Музеј општине Бачка Топола

- Маршала Тита 60, 24300 Бачка Топола
- 024 716-093
- topmuz@gmail.com
- <https://www.facebook.com/muzejbacketopole?ref=hl>

Музеј општине Бачка Топола је јавна општинска установа комплексног типа. Осамостаљен је у септембру 2015. године одлуком Скупштине општине Бачка Топола. До тада је функционисао, од 2002. године, као огранак Градског музеја Суботица. Музеј је смештен у бившем каштелу барона Пала Краија.

Овај објекат је под заштитом. У процесу оснивања огранка 2002. године, као и у реконструкцији каштела, много је помогао архитекта Имре Харкаи, чија је збирка књига из области грађевинарства и етнолошких истраживања прешла у власништво музеја након његове

Зграда музеја

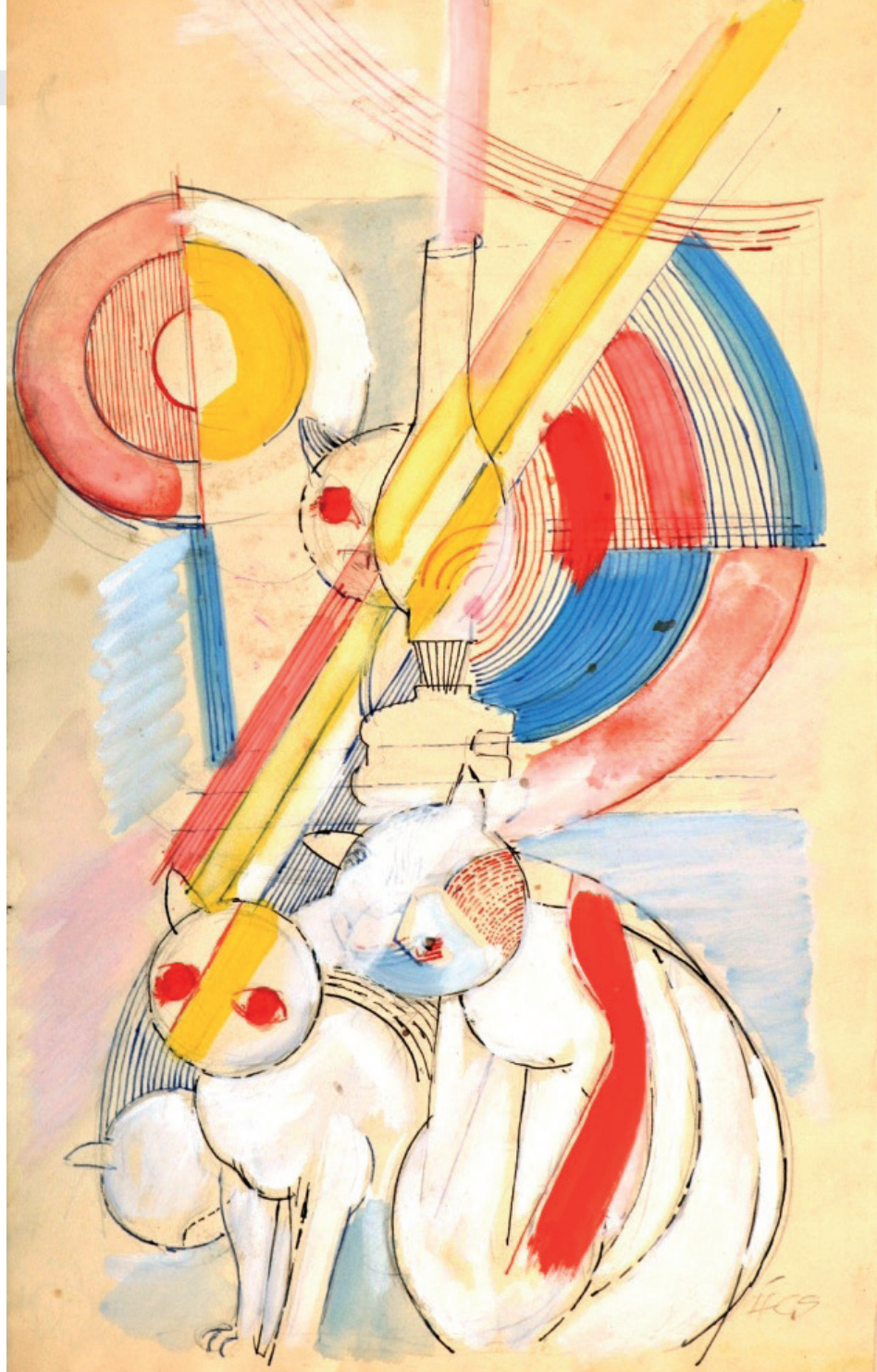
смрти. Музеј има сталну поставку ендемских врста флоре и фауне са подручја бачкотополске општине, као и археолошке налазе из преисторије, те из периода Сармата и Авара и средњег века. Стална ликовна изложба постављена је у некадашњој балској дворани каштела, централно место имају слике истакнутог сликара Јожефа Ача, родом из Бачке Тополе и оснивача Уметничке колоније Бачка Топола.

Посетиоци музеја стичу увид у историјску прошлост града, ликовне и књижевне домете забележене у граду, као и у живот и рад великог хуманисте, лекара др Јаноша Хаџија.

Међу значајније изложбе убраја се *Вирџуелно друјарсџиво* – Заједничка поставка изложби *Црвени кайуџи* *Лили Гросинџер* и *Ограсли смо у Бачкој Тојоли* Агнеш Озер из Музеја града Новог Сада и Харгите Гаџо из Музеја у Бачкој Тополи (2011), *Звонило је – 100 њодина Основне школе „Лајош Чаки”* (2012), *Андраш Ханђа 100* ауторке Олге К. Нинков (2012), *Јожеф Ач 100* ауторке Кристине Сарке Мандић (2014), *Пуџи народне баладе ка Бачкој Тојоли* Харгите Гаџо (2015).

Издавачка делатност покрива бројне изложбе каталозима и монографским публикацијама: Олга К. Нинков, *Јожеф Ач* (Бачка Топола, 2009), Харгита Гаџо, *Јожеф Ач и млади – Приручник за музејску њедаџоџију 1* (Суботица 2011), Харгита Гаџо, *Звонило је – 100 њодина Основне школе „Лајош Чаки”* (Суботица 2012).

Што се педагошке делатности тиче првенствени задатак Музеја општине Бачка Топола је да образује и забави своје посетиоце. Спроводи се музејско-педагошким радионицама, као и сталним присуством кустоса током привремених тематских изложби. Организује

Јозеф Ач, *Око њејролејске лампе*, 1963–1975.

музејско-андрагошка предавања, тематске вечери, филмске пројекције и трибине, конференције и књижевне презентације углавном за

Отрлица, гробни налаз из доба Сармата (стална археолошка поставка)

Опрема др Јаноша Хадзија (1851–1903).

старију популацију. Велики значај се придаје области рециклирања материјала у области примењене уметности, односно популарисању заштите животне средине и ефикасних економских уштеда.

Од музеалија издвајамо комплетну гробницу са скелетом из доба Авара, слике наивног сликара аматера Петера Кукца Нађапатија и слике Јожефа Ача.

Музеј користи скенирање као вид дигитализације музејске грађе. У Музеју је запослен један музеолог, који је уједно и в. д. директор, и два кустоса-приправника.

Музеј пива у Челареву

- Пролетерска 17, 21413 Челарево
- 021 7550-646, 7550-643
- ljiljana.radisic@carlsberg.rs
- www.carlsberg.rs

Музеј пива отворен је 2010. као корпорацијски музеј у саставу пиваре коју је откупила компанија Карлсберг (Carlsberg). Музеј су основали запослени са идејом очувања традиције о оснивању и оснивачу пиваре у Челареву. Настао је у част оснивача пиваре Лазара Дунђерског. Располаже са преко 450 експоната, а један део експоната, као што су боце, гајбе и машине, потичу из времена оснивања пиваре 1892. године. Музеј је за ових шест година посетило око 10.000 посетилаца из целе Србије и околних земаља, углавном организоване групе студената, пензионера, бициклиста, планинара, преко туристичких

Зграда пиваре и музеја

агенција и других организованих група. Музеј је јединствен ове врсте на Балкану, чува традицију настанка пиваре и прича о њеном развоју кроз 120 година постојања, до момента једне од успешнијих приватизација у земљи, када пивара постаје део велике данске компаније Карлсберг.

Музеј пива се састоји од неколико тематских целина: хмељарство и настанак првог пива, радна и ловачка соба Лазара Дунђерског, део који представља производњу некад, кафана у стилу 19. века, радна соба и лабораторија Јакоба Јакобсена, оснивача пиваре у Данској, социјалистички период и експонати из тог периода.

Као издавачки подухват издваја се монографија о Лазару Дунђерском (2016).

Међу најмаркантније предмете спадају машине из времена пре Другог светског рата, боце и гајбе старе преко 100 година, чашу за пиво из 7. века нађену на ископинама Хазара, писма, породичне фотографије и документа Лазара Дунђерског.

У музеју је запослен један кустос, ангажован и у општим пословима Сектора људских ресурса.

У музеју је запослен један кустос, ангажован и у општим пословима Сектора људских ресурса.

Музеј пиварства „Ђорђе Вајферт“

- Николе Тесле 2, 26000 Панчево
- 013 344-233; 062 88-00-767
- office@muzejpivarstvadjordjevajfert.com
- www.muzejpivarstvadjordjevajfert.com

Музеј пиварства „Ђорђе Вајферт“ је у оснивању.

Почело је 1722. године у Старој Вајфертовој пивари у Панчеву, а данас на истом месту наставља се традиција производње пива. Поново се кува пивска посланица у малим серијама и по старим рецептурама, и то баш током *Панчевачких Дана Вајферта!*

Цела зарада остварена продајом пива усмерава се у адаптацију старог производног погона у Музеју пиварства.

Музеј позоришне уметности Србије

- Господар Јевремова 19, 11000 Београд
- 011 2626-630, факс 2628-920
- office@mpus.org.rs, program@mpus.org.rs
- www.mpus.org.rs
- www.facebook.com/Muzej-pozorisne-umetnosti-Srbije-154403791755/

Музеј позоришне уметности Србије је специјализовани музеј за област позоришне уметности, смештен у Божићевој кући, једном од најстаријих сачуваних београдских здања намењених породичном становању, подигнутом 1836. године.

У Музеју се од 1951. године чува театролошка грађа која сведочи о развоју позоришта у Србији од 13. века до данас. Фонд чине предмети значајни за проучавање класичне драмске, оперске и балетске уметности, као и нових мултимедијалних сценских форми.

Улаз у зграду Музеја

Збирке су формиране према врсти грађе: Архивска грађа и документација, Писма, Рукописна дела, Плакати и програми, Фотографије, Аудио и видео записи, Ликовни и меморијални предмети, Сценографске и костимографске скице, Заоставштине, Библиотека и Хемеротека.

Музеј има богату издавачку делатност, а дуже од три деценије објављује часопис *Театрон*. У оквиру интернет странице доступан је *Театрослов*, односно театрографска база позоришта у Србији која обухвата преко 14.000 представа и 17.000 личности, опремљена пратећим дигиталним колекцијама формираним на основу музејских збирки као и веб изложбама. Дигиталне колекције тренутно броје преко 65.000 објеката који се као електронска верзија традиционалних предмета могу каталогизирати као књижна или некњижна грађа у оквиру Cobiss-a.

Музеј Понишавља

- Улица Николе Пашића 49, 18300 Пирот
- 010 210-0850, 313-850
- muzejpirot@gmail.com
- www.muzejpirot.com
- www.facebook.com/muzej.ponisavljapirot/

Музеј Понишавља је регионални музеј комплексног типа. Као годину свог оснивања бележи 1947, а оснивач установе је град Пирот. До 1966. носио је назив Народни музеј. Због претежно етнолошког материјала, од те године мења име у Етнографски. Данашњи назив добија јануара 1973. Почетак рада Музеја обележавају проблеми у вези са смештајем, који се разрешавају откупом и адаптацијом куће породице Христић 1953. године, познатије као Конак Малог Ристе. Кућа ужива статус споменика културе од изузетног значаја. Прву сталну

Кућа Малог Ристе или Музеј Понишавља

поставку историјског карактера, у Конаку Малог Ристе, Музеј отвара за посетиоце 1956.

У комплексу Пиротског града, 1991. Музеј добија нови простор у којем отвара прву сталну археолошку поставку Пирота и Галерију фресака са копијама фресака из манастира Свети Јован Богослов код Поганова. Године 1993, из састава Музеја издвојила се градска Галерија Чедомир Крстић, а 1996. Историјски архив Пирота. Крајем 90-их отворена је Галерија Музеја са продавницом сувенира.

Допринос почецима и развоју установе дали су угледни Пироћанци. Професор Светислав Петровић је, као први управник, прикупљањем предмета створио основу за потоњу делатност Музеја. Заслуге припадају и Димитрију Ђирлићу, судији Округног суда и управницима, учитељима Душану Ђирићу и Војиславу Петровићу. Драгана Тодоровић је први стручњак–етнолог, али и директор установе 1960–1965. Професор Бранислав Најдановић је најдуже био на месту директора установе (1966–1990).

Музејски фонд чини око 10.000 предмета разврстаних у збирке из археологије, етнологије, историје, историје уметности и примењене уметности. Археолошка обухвата материјал енеолитске културе Бубањ Хума, а ту је и Античка збирка која поседује разноврсни археолошки материјал од керамике, стакла, метала и кости. Средњове-

ковну збирку чине предмети локалне радионичке производње, док Збирка периода под Турцима садржи предмете од метала, керамике, кости и стакла локалне провенијенције. Нумизматичка збирка садржи преко 4.000 новчића различитих периода. Етнолошких предмета има преко 5.000 из пиротског краја, а састављени су од грнчарије, ћилима, ношњи и обуће, текстилног, дрвеног и металног покућства, накита, музичких инструмената, предмета религијског карактера, те привредних и пољопривредних справа и алата. Збирка наоружања има око 150 предмета, од краја 18. века до краја Другог светског рата – пушке кремењаче, кубуре, одликовања из Српско-турских ратова, Српско-бугарског, Балканских, Првог и Другог светског рата. Ту су и збирка карти, плаката, рукописа, архиварија и споменика. Из области ликовне уметности чува се преко 280 предмета – слике, графике, скулптуре, цртежи, керамика, фотографије, таписерије, иконе и копије фресака, док збирка из примењене уметности располаже са 184 предмета. Фонду припадају и легати Душана Ђирића, Ђире Ранчића, др Љубише Поповића, Николе Антића, Уроша Костића, Милорада Антића и Веље Ђорђевића.

Централни музејски комплекс у Улици Николе Пашића чини Кућа породице Христић (или Конак Малог Ристе), фото-лабораторија, депои, радионице за конзервацију, продавница сувенира и Галерија Музеја. Осим овог простора, Музеј располаже и простором у подножју Пиротског града, где је смештен археолошки материјал и Стална археолошка поставка, као зачетак будућег Археолошког парка.

Актуелна стална поставка под називом *Сџара ѓрадска кућа Пиротска 19. века*, налази се у Конаку Малог Ристе. Приказује урбану архитектуру богатих трговачких кућа Пирота. Посетилац у својеврсном амбијенталном времеплову доживљава атмосферу трговачких

Вотивна икона трачког коњаника, време Севера, мермер

кућа Пирота као касабе и Пирота који полако добија обресе српског проевропског градића. Поставку током године посети више хиљада посетилаца. Чест мотив посета је обилазак куће у којој су снимљени филмови *Зона Замфирова* и *Ивкова Слава*. Јула 2015, отворена је нова стална археолошка поставка, која временски покрива период од неолита до периода под Турцима.

У амбијенту старе пиротске чаршије у склопу Музеја налази се Галерија која током године презентује богатство музејског фонда и стваралаштво пиротских ликовних стваралаца. Издвајамо изложбе под заједничким називом *Грађански дух Пироџа* (изложбе *Из ковчеја њородице Христийић, Симојан Бели Божиловић*), изложбе којима се представља богатство музејског фонда попут: *Сивакло и њорцелан Пироџа с краја 19. и њочейком 20. века, Горњи хаљеци – из збирке ѓрадске ношње Музеја Понишавља, Ковчези Пироџа и околине, Све нам крсло и васкрсло*, као и изложбе *Пироџски ћилим* у Галерији САНУ, (1996) и *Злајшарсџво, кујунџилук и накиџ њорњеџ Понишавља кроз векове*, у сарадњи са Народним музејем из Ниша (2002).

Музеј Понишавља 1969. издавањем збирке приповедака *Из моџ завичаја Ћире Ранчића* отпочиње континуирану издавачку активност.

До сада је објављено око 150 наслова. Нарочит значај имају посебне едиције: Знаменити људи и дела, Хронике села, Наши корени и Културна баштина. Издвојили бисмо наслове: *Пироћанци* аутора Томислава Г. Панајотовића, *Чувар дома и њамена – кућни иконосојаси Пироћја* Сашке Велкове, *Шалом из Пироћја* Сашке Велкове и Миле Панајотовић, *Ћилим, сликовитио њисмо* Радмиле Влатковић и *Пироћј кроз векове – књија друја* Томислава Г. Панајотовића.

Педагошка делатност се временом, од устаљеног вођења посета, обогаћивала сталном сарадњом са медијима и школама.

У значајније музеалије спада војнички хлеб наредника Алексе Здравковића, кућни иконостас из друге половине 19. века, антерија – женски хаљетак из заоставштине породице Христић, вотивна икона трачког коњаника од мермера и ћилим добатал са шаром из Дагестана, који је донео Рашић, пуковник у пратњи краља Милана Обреновића.

У сталном радном односу је тринаест запослених, од којих је пет кустоса, док је двоје радника запослено на одређено.

Музеј при Народном универзитету

- Живадина Апостоловића бб, 37240 Трстеник
- 037 203-488
- narodnits.muzej@gmail.com

Завичајни музеј у Трстенику, као једна од организационих јединица Народног универзитета, чији је оснивач Скупштина општине Трстеник, формиран је 1983. године под називом Музејска делатност. Његово оснивање везује се за почетак ископавања неолитског налазишта Страгари, када се појавила потреба за чувањем артефаката који су пронађени на терену. Више од деценију и по рад у оквиру музејске делатности обављан је у просторијама Народног (тада Радничког) универзитета, да би 2000. године Музеј преместили у засебну зграду, занимљиве архитектуре и са атрактивним парком, где се и данас на-

Зграда музеја

лази. Зграду је пројектовао Валериј Матвејев 1953. године за дечије забавиште. Када је после скоро четири деценије забавиште пресељено, овде се, током 1997. налазила Нижа музичка школа.

Основну делатност Музеј остварује кроз прикупљање, заштиту и презентацију покретних културних добара трстеничког краја. Музеалије су разврстане у археолошку, етнолошку и историјску збирку. Археолошку збирку чине налази из млађег каменог доба, неолита, са локалитета Страгари, који су припадали винчанској култури (антропоморфне и зооморфне фигурине, жртвеници, просопоморфни поклопци, кремени и керамички тегови, различито посуђе, коштане игле), као и налази из првих векова нове ере – римски и келтски новац, фибуле и сл.

Етнолошку збирку чине предмети од текстила, дрвета и керамике, који илуструју живот на селу, али и у граду са почетка 20. века. Будући да трстенички крај има дугу традицију ткања, сасвим је логично да је у Музеју похрањен велики број ћилима, појасева (тканица), тканих сукњи, блуза и хаљина, али и јелека и либада. Међу предметима од

Застава Друштва за телесно васпитање Парџишан

Зуб мамута

„Љубим руке...“ – век моде у Трстенику, Сиорџски времелов, Трстеник у њрвим данима Великој райа, Пџице нашеј краја, Градска кућа, Земља њрича и Исџорија хлеба у џрстеничком крају.

Музеј при Народном универзитету Трстеник има богату сарадњу са сродним институцијама и активну улогу у културном животу града.

Запослени у Музеју се труде да свој рад приближе публици различитих узраста и интересовања и анимирају их кроз радионице, колоније, предавања, научне скупове, концерте и промоције.

У музеју се чува зуб и део вилице мамута, средњовековни мач, трговачка каса из прве половине 20. века, женска торбица од алпаке, застава Друштва за телесно васпитање *Парџизан*, соколска кошуља, салон породице Симић, као и многе друге.

Дигитализација се обавља путем *Excel*-а и скенирања. Музеј има два запослена кустоса (историчар и музејски сарадник).

дрвета, су ту пољопривредне и занатске алатке, делови покућства, посуђе, преслице и вретена. Збирка садржи и велики број народне керамике – ибрике, тестије, котлајке, пљоске, грна, итд.

Историјска збирка кроз велики број фотографија, писама, диплома и тродимензионалних предмета, сведочи о историји вароши и знаменитим Трстеничанима.

Музеј нема сталну поставку, али је зато веома жив кад је излагачка делатност у питању. Најважније тематске изложбе су

Трговачка каса

Музеј примењене уметности

- Бука Караџића 18, 11000 Београд
- 011 2626-841, 2626-494
- info@mpu.rs
- www.mpu.rs
- www.facebook.com/mpu.rs/?fref=ts

Музеј примењене уметности је национални музеј специјализованог типа. Налази се у самом срцу Београда, на Топличиним венцу, близу Кнез Михаилове улице. Смештен у репрезентативном здању које је у међуратном периоду било познато као *Палата Челебодовић*. Представља најрелевантнију институцију културе у области примењене уметности, архитектуре и дизајна у Србији.

Музеј примењене уметности основан је 1950. године од стране Владе Републике Србије и припада категорији уметничких музеја специјализованог типа. Оснивачки фонд Музеја чинила је колекција од 3.000

Зграда Музеја примењене уметности

предмета коју је сакупио познати сликар и графичар Љуба Ивановић, а током година фонд је обogaћен откупима, поклонима грађана и легатима донатора. Данас поседује више од 37.000 предмета примењене уметности, међу којима се налазе и дела од изузетног уметничког и културног значаја. Музеј има једанаест одсека: за стилски намештај, за текстил и костим, за метал са накитом, одсек керамике, порцелана и стакла, одсек за фотографију и примењену графику, савремену примењену уметност и за архитектуру. Ту су и специјализовани одсеци за конзервацију, документацију, едукацију, комуникацију и библиотека.

У оквиру своје четири независне галерије Музеј приређује историјске, тематске, изложбе из збирки и изложбе савремених аутора, *Салон архитектуре*, *Дечји октобарски салон*, као и гостујуће изложбе из земље и иностранства. На другом спрату Музеја, изложба *На њрви (и)ојлед: Музеј њрмењене умејносџи* представља експонате из музејских колекција историјских одсека. Сваке године Музеј издаје *Зборник Музеја њрмењене умејносџи*, стручни часопис посвећен примењеној уметности. Последња монографија коју је Музеј приредио је *55 година Музеја њрмењене умејносџи: 1950–2005* (2005).

Музеј у свом саставу има продајну галерију МПУАрт, специјализовану продавницу сувенира, која нуди репрезентативни избор копија средњовековног накита, реплике музејских предмета, као и дела савремених дизајнера.

Међу најзначајније музеалије спадају: цариградска камеја из раног 13. века, пећки (или призренски) оков из 16. века, египатска тканина која је припадала Коптима у 5. или 6. веку, икона *Свеџи Димџрије*,

Икона Свети Димитрије, Хиландар, крај 14, поч. 15. века

Никола Вучо, Без назива, Краљевина Југославија 1929.

стилска столица израђена по нацртима Драгутина Инкиострија Медењака и керамичка скулптура Ивана Табаковића *Вечито крешање*.

Музеј примењене уметности за дигитализацију музејске грађе користи програм Excell. Музеј запошљава укупно 32 лица, од тога 12 кустоса.

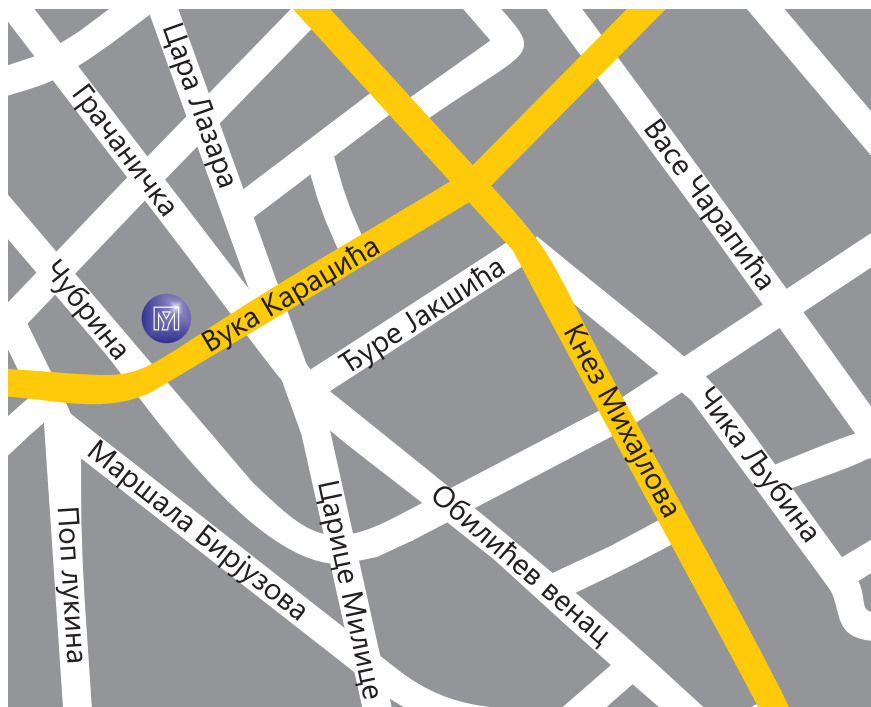
Део изложбе Вечане хаљине у Србији

Иван Табаковић, *Вечито крећанье*, керамичка скулптура, 1966.

Столица, Краљевина Србија, 1907, по напргима Драугтина Инкиострија Медењака

Музеј пчеларства породице Живановић

- Митрополита Стратимировића 86 б,
21205 Сремски Карловци
- 021 881-071, 063 528-155, 063 808-6670
- muzejpcelarstva@gmail.com
- www.muzejzivanovic.com

Музеј је посвећен највећем српском пчелару Јовану Живановићу (1841–1916), професору српског језика и књижевности у Карловачкој гимназији и професору пчеларства на карловачкој Богословији. Основан га је 1968. године Боровијом Живановић.

Јован Живановић је још за време студија славистике у Бечу постао велики присталица Вука Караџића и Ђуре Даничића, а за време гимназијског службовања, које започиње 1865. године, написао је бројне уџбенике за ђаке Карловачке гимназије – *Српска чиианка*, *Српска ірамаџика*, *Синџакса српскої језика* и др.

Део сталне поставке

На пољу пчеларства унапредио је поступке добијања меда тако што је направио прву модерну кошницу – *Американку-Живановићку*, која је тада најреволуционарнија кошница на овим просторима. Са овим моделом кошнице српски пчелари прешли су са примитивног пчеларења кошницама-плетарама на модерну кошницу која је имала покретно саће. Први је користио центрифугалну машину за цеђење меда. Основао је први часопис за пчеларство *Српски пчелар* 1896. године, написао прву књигу о модерном пчеларству, речник за пчеларе итд. Оснивач је првог Удружења пчелара у Србији и друге катедре за пчеларство у Европи – на карловачкој Богословији, 1878. године. Све време бавио се виноградарством и винарством, те је био један од водећих винара региона, за шта је добио миленијумску медаљу за вино у Будимпешти 1896. године.

У најрепрезентативније предмете Музеја спада кошница у облику манастира Раваница из 1875, најстарија центрифугална машина из 1875, старе кошнице плетаре-трмке-врскаре из 19. века, старе муљаче за грожђе и пресе за вино из 19. века, као и најстарије књиге о винарству и пчеларству *Искусниј њодрумар* Захарија Орфелина из 1783. и *Пчелар* Аврама Максимовића из 1810. Ту је и најстарија фотографија у Србији – дагеротипија из 1841, коју је направио професоров отац Јосим Живановић.

Власник музеја је Жарко Живановић, а у Музеју ради и о њему се стара породица Живановић.

- Стевана Немање 20, 36300 Нови Пазар
- 020 331-680, 331-681
- muzejras@gmail.com
- www.facebook.com/Muzej-Ras-949795368424703/

Почетком 1953. године формиран је Градски музеј, који је под тим именом радио у изнајмљеном простору до краја 1957. године, када је променио име у Рашки музеј. Након више од деценије постојања смештен је у школску зграду, подигнуту средином 19. века, када се у њој налазила руждија (турска гимназија). За потребе Музеја била је адаптирана 1972. године, а Завод за заштиту споменика културе у Краљеву прогласио ју је културним добром. Музеј је 1971. године променио име у Завичајни музеј, а 28. новембра 1973. године Музеј је званично отворен за јавност. Данашњи назив Музеј „Рас“ у Новом Пазару

Зграда музеја

Стална поставка, археолошки део

ру, добио је 1. јануара 1987. године. Током 2003–2004. године урађена је опсежна реконструкција музејске зграде и нова стална поставка коју прати музејска монографија.

Током времена од скромне збирке прерастао је у музеј комплексног типа који обухвата области од археологије, преко историје, нумизматике, етнологије, примењене уметности до савременог ликовног стваралаштва. И поред недовољног броја запослених стручњака и скученог простора, Музеј „Рас“ у Новом Пазару израстао је у стручну установу са широким опсегом активности и оствареном сарадњом са бројним сродним институцијама са простора бивше Југославије, посебно из Србије. Организатор је и завидног броја научних и стручних скупова.

Музејска издања су *Новопазарски зборник* (излази од 1977), *Етнички процеси и етничка структура славонских Ејупа* Мушовића

Кујунџијски производи, 19–20. век

Турски печаци – мухури, 1992–1912.

Љубомир Ивановић, мотив из Новог Пазара, пргеж оловком, 1935.

(1979), Музеј Рас/Museum Ras групе аутора (2008), Исламски сјоменици Нової Пазара/Islamic Monuments of Novi Pazar Драгице Премовић-Алексић (2013), Пазарско-сјенички кварџеиј Љиљане Гавриловић (2013) и Музејски дуквар Семине Ђерлек (2015).

Међу предметима се издвајају средњовековне наушнице, јагагана, милтан-салта, остава – накит, из Трнаве из 16-17. века и цртежи Љубе Ивановића са поч. 20. века.

Дигитализација се радила у програмима Етернитас и у МИСС-у. Музеј укупно има седам запослених, од тога шест кустоса.

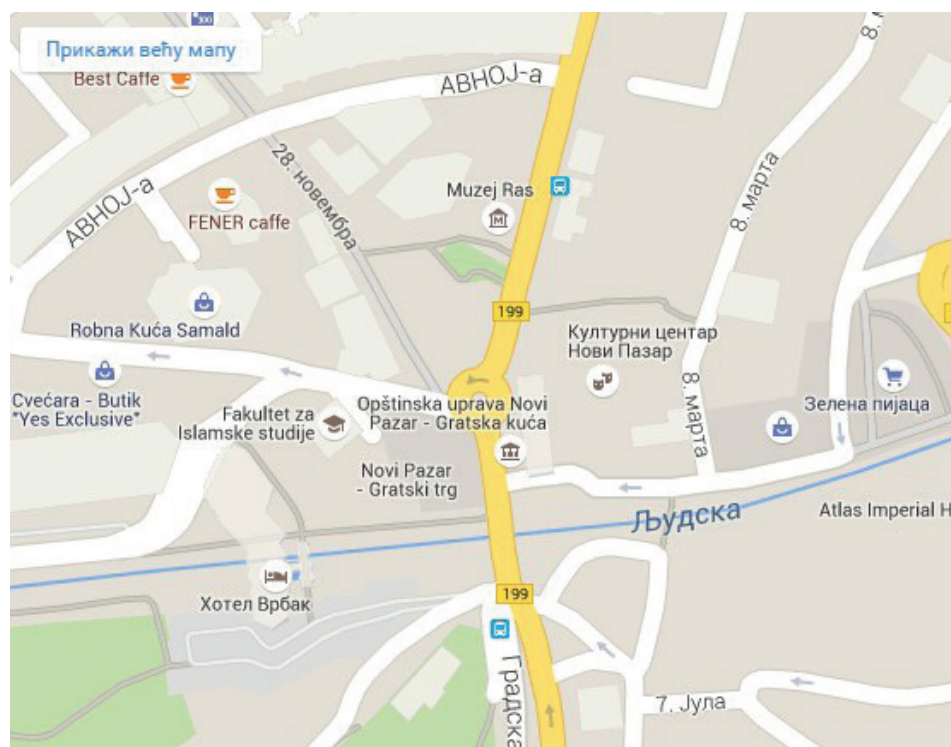
Милтан-салта, поч. 20. века

Три јагагана, 18-19. век

Стална поставка – српска соба

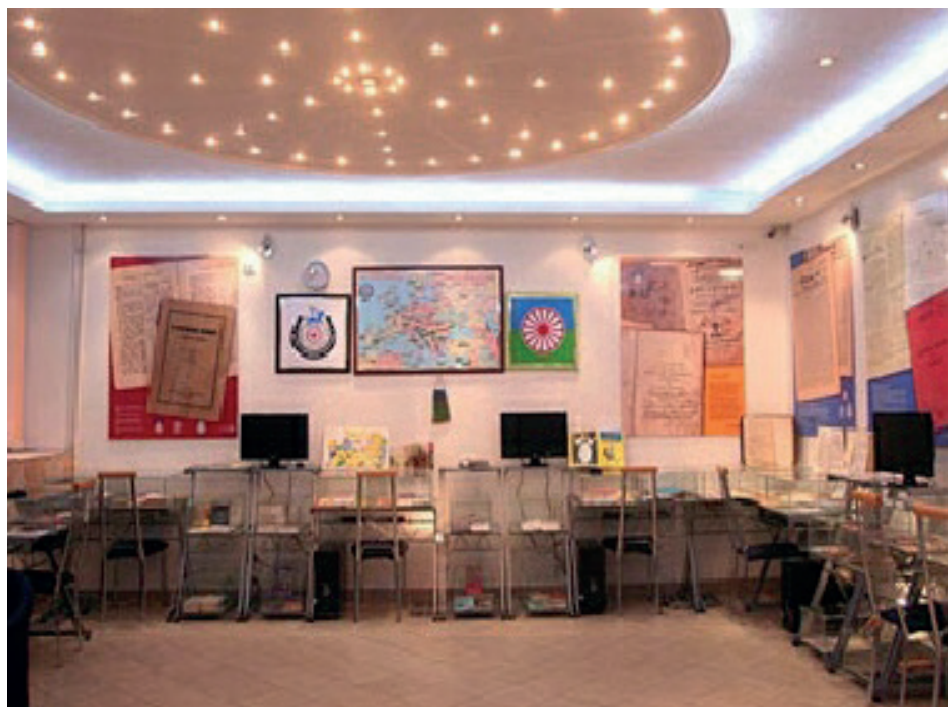

Музеј ромске културе у Београду

- Хусинских рудара 30 А, 11000 Београд
- 069 22-80-075
- office@romamuseum.rs
- www.romamuseum.rs

„Roma Community Centar 8. april“ почео је са радом 1. марта 2000. године. Активности које су до сада спровођене протеклх десет година биле су бројне и у потпуности су оправдале циљеве ове организације. „Roma Community Centar 8. april“ је невадна организација чији је циљ да подигне степен општег образовања припадника ромске популације кроз организовање различитих програма у облику курсева, културних студија, школа, уметничких радионица и сличних активности. Један од основних задатака РКЦ 8. април је да прикупља и обрађује научну и стручну литературу, документацију, податке и друге

информације о култури и историји Рома, а посебно о историји и култури ромске националне мањине у Југославији.

Један од циљева „Roma Community Centar 8. april“ је и да организује и реализује, самостално или у заједници с другим организацијама у земљи и иностранству, изложбе и друге облике изражавања у области ромске културе и уметности.

Током 2009. при РКЦ 8. април, а уз финансијску помоћ Скупштине Града Београда, формиран је Музеј ромске културе који је једна од малог броја институција овакве врсте у свету.

Музеј ромске културе у Београду, настао је као последица потребе за прикупљањем, систематизовањем и презентирањем артефаката ромске културе.

Намерно користећи реч „институција“ желимо да укажемо на дис-тинкцију између такозваних ромских музеја, каквих је сада неколико у свету и Музеја ромске културе у Београду, за који са сигурношћу, можемо рећи да је „први прави музеј такве врсте у свету“. Разлога за такву констатацију је много али је свакако најважнији тај што је овај музеј, иако минијатурног обима, захваљујући савременим технолошким помагалима, институција са далеко више „експоната“, макар и виртуелних, од било ког „ромског музеја“ или сталних поставки ромске културе.

Мисија ове институције је упознавање како Рома тако и других са ромском материјалном и духовном културом, подизање културног нивоа ромског народа на овим просторима, као и упознавање шире јавности са елементима ромске културе, које до сада нити је, а није имала ни где да буде, адекватно систематизована нити презентирана. Прикупљањем артефаката ове културе су се, додуше, бавиле неке друштвене или приватне установе, што је остало на нивоу површне заинтересованости.

С обзиром на то да је простор у коме је смештен Музеј ромске културе, само годину дана после оснивања, недовољан, аутори су се определили за савремени принцип установљавања оваквих институција, тзв. виртуални музеј. Један од начина презентирања грађе у овом музеју је путем рачунара, а у којима је похрањено око 150 хиљада докумената.

Музеј рударства и металургије

- Моше Пијаде 19, 19210 Бор
- 030 423-560, 422-145
- muzej5@mts.rs
- www.muzejrudarstvaimetalurgije.org
- <https://www.facebook.com/Muzej-rudarstva-i-metalurgije-Bor-297660123640752/>

Прва писана иницијатива за оснивање музеја у Бору настала је 1950. од стране Градског одбора Савеза удружења бораца народно-слободилачког рата, када је и постављена основна концепција музеја. Тада формирану пододбори почели су са набавком музејског материјала, што је резултирало изложбама 1951. и 1955. Запошљавањем првих стручњака 1961. музеј је почео са радом као Народни музеј, а почетком 1974. своју специфичност изразио је и променом имена у Музеј рударства и металургије. За разлику од других специјализо-

Изложба Белешке у времену

Зграда Музеја рударства и металургије

ваних музеја, борски музеј је дефинисао свој однос према историји, стављајући у средиште интересовања човека као покретача развоја рударства и металургије, истовремено истражујући повратни утицај ове индустријске гране на друштво и природу у целини. Овакав интердисциплинарни приступ подразумева ангажовање стручњака разних специјализација, али и сарадњу са многим установама и организацијама из области науке и културе.

Музеј рударства и металургије израстао је у модерну установу развијеног типа са организованим пратећим службама и стручним одељењима. Поред одељења са збиркама из археологије, историје, етнологије, историје уметности и техничке баштине, Музеј у свом саставу има и одељење документације, педагошко одељење и одељење за конзервацију и рестаурацију, као и музејску библиотеку.

Музеј рударства и металургије је 2013. године започео пројекат *Професионална дијализација њодајшака П.Д.П. Продукција, заштитна и промоција њодајшака*, који тренутно подразумева скени-

рање фонда документарне грађе. У Музеју рударства и металургије запослена је 21 особа, од тога седам кустоса.

Године интензивног развоја Бора довеле су до отварања нових музејских поставки: *Брестовачка бања у време кнеза Милоша у истоименом конаку у Брестовачкој бањи* (1970), *Историјски развој рударства и металургије од праисторије до данас* у Дому културе (1974, 1984), *Паризански дивак у Преводском потоку* (1981), поставка у Одељењу музеја у Мајданпеку (1985. до 1998), у Галерији Уметничке колоније *Бакар* (1996), у Музеју на отвореном рударске, металуршке и машинске опреме (1997). У историји борског музеја посебно значајно је покретање периодичног гласила *Зборник радова Музеја рударства и металургије* (1980).

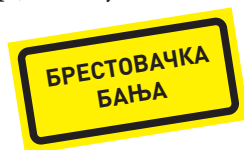
Као важнија музејска издања издвајамо *Бор и околина у праисторији, антици и средњем веку* (2004), *Бор и Мајданпек културна историографија праисторијских налазишта на подручју између Ђердаја и Црној Тимока* (2014), *Речник древной рударства у земљама централној Балкана од XII до XVIII века* Татомира Вукановића (1998), *Ликовна уметност у Бору 1900–2000* Душана Кабића (2008) и *Белешке у времену, изложбена и издавачка делатност Музеја рударства и металургије „Бор“ у Бору 1961–2009*. Драгане Игњатовић (2009).

Међу маркантније тематске изложбе убрајају се: *Рудна њава – најстарије рударство бакара на централном Балкану* Борислава Јовановића (1985), *Хлебови и ритуали* Сузанае Мијић (2006), *Маија онострана реалности* Сузанае Мијић и др., (2009), *Меморијал Браиислава Пеиоровића* (2012) и *Ђорђе Андрејевић Кун у Бору* Слађане Ђурђекановић Мирић (2014).

Најзначајније музеалије су мапа графика *Крваво злато* Ђорђа Андрејевића Куна, Жртвеник, керамика, из 6-5. миленијума пре н. е, Дампер, фигурина Венере из 2. в. н. е. и свећњак из 18. века.

Депанданси Музеја су Галерија Уметничке колоније Бакар, Конак кнеза Милоша у Брестовачкој бањи и Турско купатило у Брестовачкој бањи.

Галерија Уметничке колоније Бакар – Вођени идејом да препознатљив борски материјал бакар, односно његову легуру бронзу, преточе у трајну и племениту форму, запослени у Музеју оснивају Уметничку колонију *Бакар* 1985. године. Просторно-производна целина индустријског комбината Рударско-топионичарског басена Бор постала је стециште вајара и место израде скулптура. Пропозиције колоније *Бакар* налажу ауторима реализацију три скулптуре, од којих две припадају збирци, а једна аутору. Колекција броји преко 400 скулптура најразличитијих формата од бројних домаћих и иностраних аутора – Никола Кока Јанковић, Коста Богдановић, Олга Јеврић, Ана Бешлић, Анета Светиева, Томислав Тодоровић, Мрђан Бајић, Здравко Јоксимовић, Ален Равијо и др.

Конак кнеза Милоша у Брестовачкој бањи – Музејска поставка под називом *Брестовачка бања у време кнеза Милоша*, смештена је у репрезентативном објекту из 19. века, грађевини која је, по налогу

Изложба *Белешке у времењу*

кнеза Милоша Обреновића, подигнута 1837. у Брестовачкој бањи, а заштићена законом 1949. године. Конак је једноставне конструкције и мирне фасаде без украса, зидан у бондруку, са профилисаним гредима на угловима од храстовине, које имају декоративну и конструктивну функцију и са малим и узаним прозорима. По дијагонали грађевине, са северне стране, десно од улазних врата је доклат, а лево од излазних, са јужне стране, смештена је мала оцаклија са огњиштем.

Масивна улазна врата воде у велику правоугаону просторију. У том простору изложени су портрети значајних личности политичког, културног и друштвеног живота Србије, који су боравили у Брестовачкој бањи као гости кнеза Милоша. Са обе стране су распоређене по две просторије у којима су смештене експозиције, које, условно можемо класификовати као реконструкција грађанске собе из прве половине 19. века, кнез Милош у Брестовачкој бањи, елементи грађанског костима у првој половини 19. века и елементи оријенталне културе (покућство, одевање).

Турско купатило у Брестовачкој бањи – Хамам је најстарији објекат у Брестовачкој бањи из 18. века. Изградња хамама повезана је са историјатом Видинског пашалука. После ослобођења ових крајева од Турака, хамам не мења своју функцију, а историјски значај добија доласком кнеза Милоша у Брестовачку бању, као и нови назив – Кнежево купатило. У архитектонском смислу припада оријенталном типу градње, што посебно наглашава полулоптасти свод – кубе, који је у прошлости био покривен ћерамидом, перфориран са девет звездастих отвора, инкрустираних разнобојним стаклом. Хамам је у основи квадратна грађевина, димензија 5х6 м. Централним простором доминира камени базен пречника 2,60 м, дубине 1,10 м, у који се уливала топла и лековита вода. Кнез Милош је свој боравак у Брестовачкој бањи користио за обављање државних послова, као и за одмор.

Музеј рудничко-таковског краја

- Синђелићева 7, 32300 Горњи Милановац
- 032 721-336, 721-335, факс 721-336
- muzejgm@open.telekom.rs
- www.muzejgm.org
- www.facebook.com/muzej.
rudnickotakovskogkraja

Музеј рудничко-таковског краја је музеј комплексног типа. Године 1987. отворен је Завичајни музеј у Горњем Милановцу, који је, одлуком Скупштине Општине Горњи Милановац 15. 04. 1994. прерастао у Музеј Горњег Милановца, да би до 24. 02. 1995. године променио назив установе у Музеј рудничко-таковског краја. Окосницу делатности Музеја представља Брковића кућа у Горњем Милановцу (Синђелићева 7) у којој је смештен Легат браће Настасијевић, стална поставка *Поклони и ојџу-џи династије Обреновић*, док се остали простор користи за изложбе.

Брковића кућа – седиште Музеја рудничко-таковског краја

ТАКОВО

ГОРЊА
ЦРЊУЋА

КОШТУНИЋИ

Музеј под својом надлежношћу има и Музеј у Такову са репрезентативном поставком Друџи срѣпски усѣанак и срѣпска револуџија 1804–1839. и Спомен простор Знамениѣо месѣо – Таковски ѣрм, као и кућу Кнеза Милоша у Горњој Црњуѣи са поставком Срѣпска кућа у ѣрвој ѣоловини XIX века и етнолошку поставку у Продановића магази у Коштунићима. У оквиру Музеја чувају се три легата: браће Настасијевић, сликара Божидара Продановића и породице Лазић. Разноврсни предмети музејског фонда подељени су у археолошку, уметничку, етнографску, историјску, нумизматичку и фотографску збирку.

Значајније тематске изложбе су Божидар Терзић, Косѣа Динић, Живорад Насѣасијевић, Време Обреновића и њихово ѣраво и Средњовековни рудник.

Издавачка делатност карактерише Зборник Музеја рудничко-ѣаковској краја (1-6), Водич кроз Брковића кућу, Обреновићи у музејским

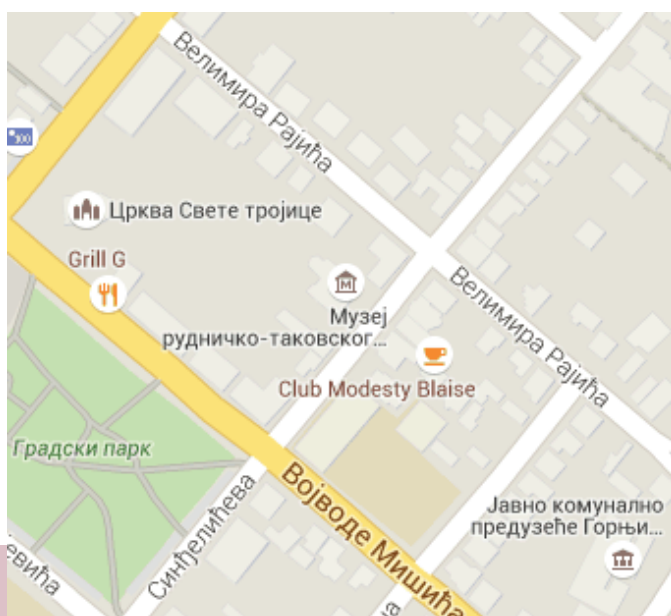

и другим збиркама Србије I, II, III, Момчило Насџасијевић: човек и уметник, Нагимци у Доњој Врбави.

Окосница педагошке делатности музеја јесу тематске радионице за децу.

Најзначајније музеалије су типар кнеза Лазара, новац краља Душана, предмети из Таковског дворца Обреновића, завеса и тепих из Старог двора Обреновића и слика *Што са више боца* Љубице Цуце Сокић.

Број запослених је 17, а од тога девет кустоса. Дигитализација музејске грађе обавља се путем скенирања.

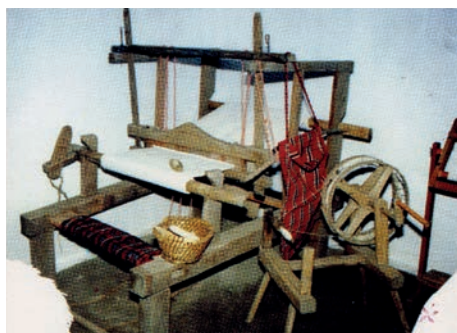
Музеј румунске духовности из Војводине

- Зелено поље 42, 23232 Торак
- 064 648-25-40
- icrv.indoc@icrv.rs

Музеј румунске духовности из Војводине основао је Управни одбор Румунског друштва (Фондације) за етнографију и фолклор из Војводине 1999. године. Музеј се састоји од три одељења: за историју, духовност и етнографију. Зграда Дома културе у Бегејцима / Торку (40 м²), општина Житиште, уступио је Савет Месне заједнице за седиште музеја. За Етнографско одељење Музеја одређен је други објекат у селу, који је изграђен у старом, банатском стилу. Током 2002. овај објекат, са припадајућом окућницом од 1.600 м², претворен је етно-комплекс Банатска кућа, са сталном поставком покућства и пољопривредних алата.

Поред Заштитног крста у углу плаца, високог пет метара, године 2005. изграђена је црква брвнара, једина румунска црква од дрвета у српском Банату. Црква брвнара је поклон људи добре воље из румунске жупаније Караш-Северин.

Поред сталне поставке и по-времених изложби у Музеју се организују разне манифестације, а најпознатије су Празник зимских обичаја (Коледе на кућном прагу), Вашар народне радиности и Међународни фестивал етнолошког филма.

Музеј савремене уметности

- Ушће 10, блок 15, 11070 Н. Београд
- 011 3676-288, 3676-289
- msub@msub.org.rs
- www.msub.org.rs
- www.facebook.com/MSUB.МоСАВ

Делатност Музеја почиње 1958. године, када је Решењем НО Града Београда 17. 06. 1958. основана Модерна галерија, чији је задатак био да прати развој југословенске савремене уметности. Извршно веће СР Србије одлучује да за њене потребе подигне зграду према модерним музеолошким принципима и одређује локацију на Новом Београду, на ушћу Саве у Дунав, наспрам Београдске тврђаве. Године 1960. расписан је конкурс за идејно архитектонско решење зграде, на којем побеђује пројекат архитеката Ивана Антића и Иванке Распоповић, добитника Октобарске награде града Београда за ово решење 1965. године.

Зграда Музеја савремене уметности

Установа 22. 03. 1965. године мења назив у Музеј савремене уметности, који за посетиоце постаје отворен 20. 10. 1965. године. Осамдесетих година, права и обавезе од оснивача Града Београда преузима СР Србија. Године 1987. Одлуком Скупштине Града Београда зграда Музеја је проглашена за непокретно културно добро.

Установа функционише кроз неколико локација, односно пословних простора, са различитом основом коришћења. Главни је Музеј савремене уметности на Новом Београду. Музеј такође користи и Салон Музеја савремене уметности у Београду, у Париској 14, као и Галерију – легат Милице Зорић и Родољуба Чолаковића у ул. Родољуба Чолаковића број 2 и Галерију Петра Добровића, у Краља Петра 36 (IV спрат).

У Музеју су за обављање послова који представљају посебно подручје рада образована, као основне организационе јединице, следећа одељења: Одељење уметничких збирки и изложби (има Збирку сликарства од 1900. до 1945, Збирку сликарства после 1945, Збирку скулптуре, Збирку графике и цртежа и Збирку нових уметничких медија), затим Одељење за едукацију, Одељење за дизајн, продукцију и односе са јавношћу, Одељење за уметничку документацију (са библиотеком, каталоготеком, хемеротеком и фототеком), Одељење општих послова (служба обезбеђења, техничка служба, служба спремачица, телефониста администратор, курир и возач) и Одељење финансија.

Музеј је у периоду од 1965. до 2007. године доживео шест сталних поставки.

Едукативни програм за школску популацију подразумева Дечији клуб који је развијен са циљем да обезбеди активну комуникацију на

пољу визуелне културе и основна знања из области историје и теорије уметности (националне и опште). Организован је и Омладински клуб са едукативним програмом за средњошколце, креиран са циљем да кроз промоцију музејских збирки и савремене визуелне продукције, активно учествује у формирању грађанског васпитног и образовног система. Наставнички клуб афирмише програм намењен предавачима основних и средњих школа, при чему се примењују савремене методе наставе уз употребу интегративних тема и ресурса окружења.

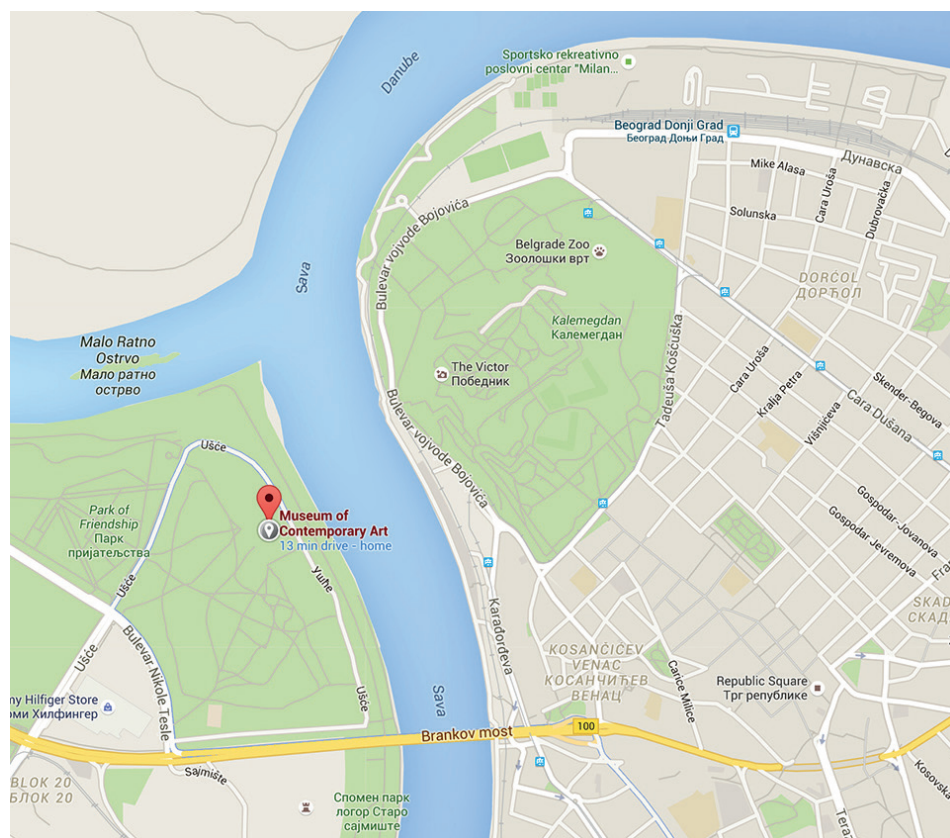
Издавачка делатност Музеја је углавном пратила излагачку делатност. До сада је Музеј издао око 800 публикација. Најзначајнији каталози из циклуса *Југословенска уметности 20. века*, везани за ретроспективне изложбе српских уметника – Надежда Петровић, Сава Шумановић, Петар Лубарда, Леонид Шејка, Милена Павловић Барили, Зора Петровић, Олга Јеврић, Олга Јанчић, Миодраг Б. Протић, Предраг Пеђа Нешковић, Ване Бор, Петар Омчикус, Душан Оташевић, Драгољуб Раша Тодосијевић, Бора Иљовски итд. Ту су и књиге из едиције Српски критичари – Миодраг Б. Протић, Момчило Стевановић, Лазар Трифуновић, Растко Петровић, као и каталози прегледа српске уметности *Архитектура у Србији*, *Нова уметности у Србији*, *Уметности осамдесетих*, *О Нормалности* и др.

Међу најзначајније музеалије убрајају се Сава Шумановић, *Пијана лађа* (уље на платну, 1927), Милена Павловић-Барили, *Девојка с лампом* (уље на платну, 1936), Душан Оташевић, *Полијих III (I, II,*

III, IV) (уље на дасци, 1966), Бора Иљовски, *Игра велике сенке* (уље на платну, 1987), Олга Јеврић, *Комплементарне форме* (бронза, 1956–57), Andy Warhol, *4 X JACKIE* (сериграфија/папир) и Ђорђе Андрејевић Кун, *Собе за њреноћинише (УЛИЦА)* (дрворез/таћи папир, око 1930).

Најзначајније тематске изложбе биле су студијске изложбе *Југословенска уметност XX века (Трећа деценија – конструктивно сликарство, Надреализам – социјална уметност, Четврта деценија – експресионизам доје, Поејски реализам, српска архитектура 1900–1970, Почети југословенској модерној сликарства 1900–1920, Југословенска скулптура 1870–1950, Југословенска графика 1900–1950, Југословенско сликарство шесте деценије, Југословенска графика 1950–1980)*; ретро-спективне изложбе: *Петар Лубарда, Надежда Пејровић, Сава Шумановић, Леаић Марка Рисчића (1993/1994)*; изложбе иностране уметности: *Пабло Пикасо, Амерички њой-арти, Пол Кле, Дејвид Хокни* и др.

Укупан број запослених у установи је 52, а од тога је 19 стручњака.

Музеј савремене уметности Војводине

- Дунавска 37, 21000 Нови Сад
- 021 526-634
- office@msuv.org
- www.msuv.org
- www.facebook.com/Muzej-savremene-umetnosti-Vojvodine-280572398621495/

Музеј савремене уметности Војводине је регионална установа заштите уметничко-историјских дела од значаја за савремену уметност од 1900. године. МСУВ је основан као Галерија савремене ликовне уметности – Нови Сад, одлуком Скупштине АП Војводине 1. фебруара 1966. године. Назив установе мењан је више пута како би пратио измене у карактеру рада институције: Музеј савремене ликовне уметности (1996), затим Музеј савремене уметности Војводине у Новом Саду (2006), да би добио данашњи назив Музеј савремене уметности

Зграда Музеја Војводине (Дунавска 37) у којој је од 2009. седиште МСУВ

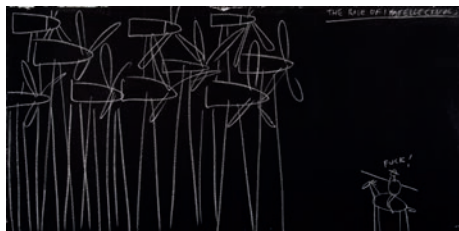
Војводине (2012). Активност некадашње галерије проширила се на музеолошку делатност, а делокруг рада са ликовне на више области савремене уметничке теорије и праксе, у складу са актуелним процесима у уметности и друштву.

Музеј савремене уметности Војводине музеолошко-истраживачки приступа чувању и изложбеној презентацији дела савремене уметности 20. и 21. века, повезујући локалну уметничку сцену са интернационалном.

У музејском фонду налазе се збирке слика, скулптура, објеката и инсталација, графика и цртежа, концептуалне уметности, филма, видеа и фотографије, интермедијских и дигиталних радова, архитектуре, урбанизма и дизајна, претежно из друге половине 20. и са почетка 21. века у Војводини и Србији, али и дела иностраних уметника и уметничких група. Музеј прикупља, систематизује и чува библиотечку и документарно-архивску грађу о свим протагонистима и појавама релевантним за историју уметности Војводине.

Неке од значајнијих издања Музеја савремене уметности Војводине су монографије: *Дец Лечи*, *Породица Бистрих Ђојића*, *Расислав Шкулец*, *Слободан Шијан*, *Андреј Тишма*, *Мира Брџица*, итд., као и капитално издање *Европски контексти уметности XX века у Војводини*. Уз значајне публикације које прате изложбе Музеја, МСУВ је у сарадњи са издавачком кућом Клио издао и књигу *Историја уметности XX века*.

Своју педагошку делатност, Музеј савремене уметности Војводине спроводи кроз различите радионице, од којих су значајне оне које ре-

довно води "Студио МАНО". Поред тога, у Музеју се одржавају стручна вођења кроз изложбе, од стране кустоса и уметника, предавања, филмски програм и презентације. Кроз педагошке садржаје представили су се многи како домаћи, тако и интернационални стручњаци, као што су Лев Мановић, Рудолф Фрилинг, Тијери Дестрије, кроз Медија арт пројекат, и многи други.

Међу најзначајније музеалије убрајају се: видео рад Марине Абрамовић *Исидовес* (2010), цртеж Дана Перзовског *Дон Кихот* (2010), графика Виктора Вазарелија *Без назива* (1971), објекат Ласла Керекеа *20 година трупe BOSCH-BOSCH* (1989) и фотографија Славка Матковића *Визуелна поезија у простору* (1971).

Музејске збирке се дигитализују процесом скенирања и фотографисања и употребом програма *Filemaker*. Музеј има 19 стално запослених, од којих је осам кустоса.

Музеј спорта

Факултет спорта и физичког васпитања

- Благоја Паровића 156, 11000 Београд
- 011 355-1072
- muzej.sporta@fsfv.bg.ac.rs
- <http://www.fsfv.bg.ac.rs/%D1%81%D1%80/vesti/muzej-sporta-i-olimpizma>

Претеча Музеја спорта била је Збирка историје физичке културе коју је 1946. године основао професор тадашњег Државног института за физкултуру, др Боривоје Јовановић. Професор Јовановић предавао је Историју физичке културе и збирка настаје у саставу предмета као наставно-научна база за потребе првенствено студената. Тадашњи факултет Физичке културе је 1979. године основао Музеј физичке културе Србије који наставља са првобитном наменом да служи студентима и факултетском особљу, али истовремено се ради на изложбеној делатности музеја за потребе шире публике. Поплава која је задесила просторије Музеја почетком миленијума оставила је трајне последице те данас Музеј спорта:

а) Нема више изложбени простор већ само депо;

б) Нема сталну поставку;

ц) Нема некадашња одељења;

Због свега наведеног Музеј спорта спроводи следеће активности:

а) Организује повремене изложбе у холу Факултета,

б) Организује гостујуће изложбе широм Србије у саставу спортских манифестација,

ц) Организује друге активности, првенствено радионице за децу, Најважније тематске изложбе:

„Радник“ - о организацији радничких и еснафских спортских клубова у Србији;

- „Завод“ - о историји медицине спорта кроз историјат Завода за спорт и медицину спорта;

- „Лицејска барикада“ - о почецима универзитетског спорта у Србији;

Најзначајније музеалије: Боб са почетка 20. века, Соколска униформа, Носач за бакљу са ОИ Берлин 1936.

Укупан број запослених : 1 кустос

Бука Караџића 3, Трг Светог Стефана 15

- 22000 Сремска Митровица
- 022 621-150, 623-245
- office@muzejsrema.com,
- www.muzejsrema.com
- www.facebook.com/Muzej-Srema-1510112319309499/

Иако је идеја о оснивању музеја у Сремској Митровици настала још у другој половини 19. века, Градски музеј основан је тек 23. 11. 1946. године, а оснивач је град Сремска Митровица. Конституисан је као музеј комплексног типа са археолошком, етнографском, историјском, уметничком и природњачком збирком, а од момента оснивања прикључен му је и Музеј црквене уметности. Као добровољни сарадник на челу ове институције био је архитекта Бранко Василић. У музејско двориште премештени су камени споменици из Градског

Зграда у Бука Караџића 3

парка, чиме је музеј добио и свој лапидаријум, званично отворен 1951. године.

За седамдесет година свог постојања, Музеју Срема многи знаменити људи дали су свој допринос. Област археологије обележили су Миодраг Ђрбић, Владислав Поповић, Петар Милошевић, Зорка Пејовић и Паја Поповић. Из историје су то били Иван Слобода, Радомир Прица, Бора Чекеринац, из историје уметности Мирјана Лесек и Емица Милошевић, а из етнологије Љиљана Радуловачка, Јованка Дражић и други. Као комплексан музеј данас, Музеј Срема своју музеолошку активност реализује на подручју Срема, пратећи токове његовог развоја од најстаријих времена до краја 20. века. Комплексност ове институције изражава се кроз четири одељења: археолошко одељење са нумизматичком и палеозоолошком збирком, историјско одељење, одељење историје уметности и етнолошко одељење.

Археолошко одељење истражује, обрађује и депонује покретни археолошки материјал из преисторијске, античке и средњовековне епохе територије Срема. Предмети који су прибављени путем систематских археолошких ископавања започетих 1957. године, затим случајних налаза, откупа и поклона, чине фондус пет археолошких збирки. У оквиру овог одељења се налази и нумизматичка збирка која обрађује антички, византијски и средњовековни новац са подручја Срема. Најбројнији примерци у збирци потичу из доба Римског царства, са подручја античког Сирмијума и других римских локалитета. У оквиру Историјског одељења прикупља се оружје и војна опрема, униформе, заставе и знамења, реалије и меморијални предмети, ар-

хивска грађа, нумизмати, стара штампа, нотафилије, фотографије и разгледнице. Рад је организован кроз збирке тродимензионалних предмета, архивских докумената, нумизмата, фотографија и збирке штампе. Одељење историје уметности у својим збиркама поседује предмете црквене уметности, предмете који се односе на грађанску културу 19. и почетак 20. века, као и предмете модерне и савремене уметности. Етнолошко одељење има формиране збирке текстила, дрвета, метала, керамике у оквиру којих су организоване мање колекције сврстане према намени предмета.

Стална археолошка поставка Музеја Срема у објекту на адреси Трг Светог Стефана 15, усмерена је ка презентовању остатака из времена постојања Сирмијума. Већ у ходнику музеја који води до лапидаријума улази се у свет камених споменика, са жртвеницима, надгробним споменицима, орнаментисаним саркофазима, миљоказима и уникатним примерком Сунчаног сата. Јединствен налаз на простору дворишног дела Музеја Срема је *villa urbana* са предивним подним мозаицима и рестаурираним остацима фреско сликарства. У згради се, осим краћег приказа фосилних остатака животиња, могу видети предмети из неолита, те бронзанодобне керамичке посуде, оставе из халштата, као и материјал везан за културу Келта. Фондус ове постав-

Лобања са роговима диновског јелена

ке представља римски период са војничком опремом, пољопривредним алаткама и мерним инструментима. Свакодневни живот грађана Сирмијума представљен је керамиком, бронзаним посудама, накитом, новцем, каманом пластиком, теракотама и коштаним предметима. Поставка се завршава холограмским приказом аварског појаса, чиме је обележен пад Сирмијума 582. године.

Стална историјска поставка *Срем кроз векове* смештена је у објекту на адреси Вука Караџића 3 и презентује изузетно богату прошлост од краја 12. до половине 20. века. Оригиналним музејским материјалом представљен је друштвено-политички и духовни живот народа у Срему. Оба објекта Музеја Срема имају статус споменика културе.

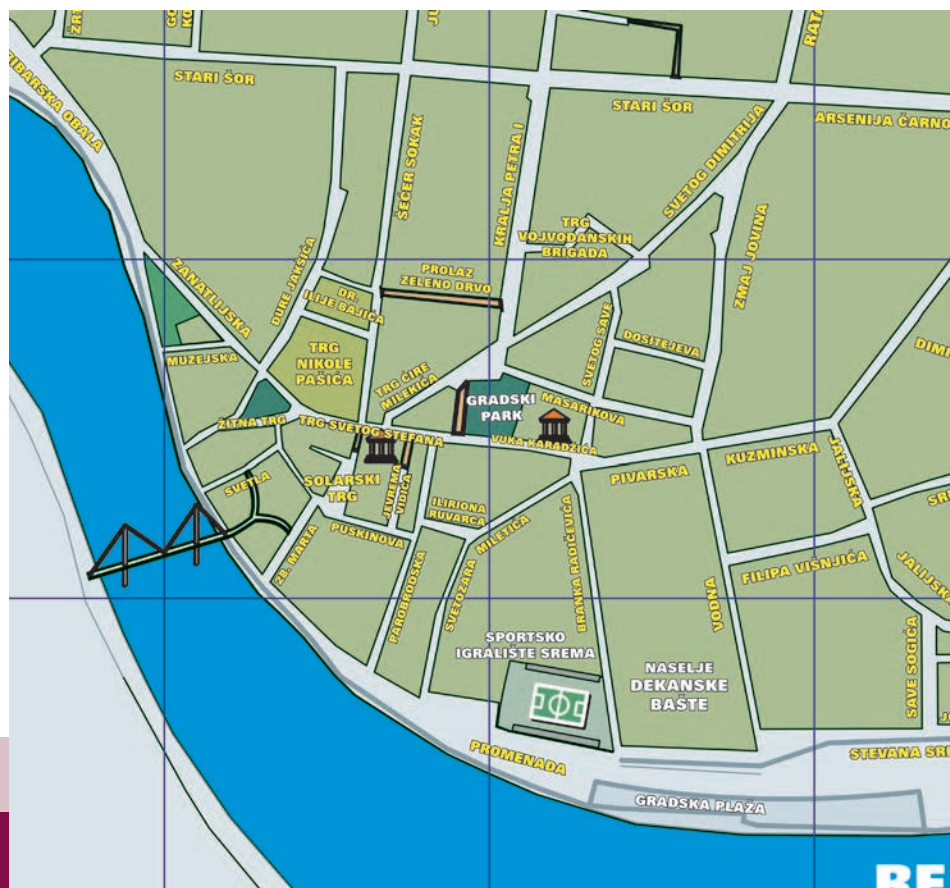
Музеј Срема издаје *Зборник Музеја Срема*, а у оквиру издавачког програма појављују се и бројне монографије као што су *Знамениите личности Срема*, у сарадњи са Филозофским факултетом у Новом Саду и Музејом Војводине (2003), *Сирмијум – Сремска Миштровица (илустрирована хронологија од праисторије до XXI века)* Боре Чекеринца (2011), *60 година Музеја Срема*, Боре Чекеринца и Јованке Дражић (2006), *Марџинци – етнолошка монографија* Јованке Дражић (2012), *Бијка на Лејету – 100 година од њочейка Великој раји*, каталог изложбе Оливере Делић (2014).

У жељи да успостави интерактиван однос музејског садржаја и стручњака, са једне стране и публике са друге стране, Музеј Срема од 2002. године организује различите креативне радионице за младе. У циљу оживљавања и неговања наше народне традиције и обичаја, реализоване су бројне ускршње и божићне радионице. Да би се учесници упознали са богатом културном баштином коју музеј чува организоване су бројне археолошке радионице. Креативне ликовне и драмске радионице имају за циљ промовисање културних вредности и уметности, а теме су музејски експонати или уметничка дела на тематским изложбама.

Међу најважније тематске изложбе убрајају се *Фотографије у Сремској Мишковици 1860–1919*, *Како се стварно догодило* (Акције Виктора Томића 1942), *Биџика на Лејџу – 100 година од почетка Великог рата*.

Најзначајније музеалије су лобања са роговима изумрле врсте цинковског јелена, сунчани сат, Константинови златници, аварски појас, икона *Неверовање Томино* Теодора Крачуна и др.

Програм дигитализације музеолошке грађе обавља се у ИМУС-у. Укупан број запослених је 16, од тога седам кустоса.

Музеј Српске православне цркве

- 📍 Краља Петра 5, 11000 Београд
- ☎ 011 2638-875
- @ muzejspc@gmail.com

Музеј Српске православне цркве основан је 1927. на Сабору СПЦ у Сремским Карловцима. Смештен је у згради Патријаршије у Београду. Оснивачи су протојереји др Радослав Грујић, др Лазар Мирковић и патријарх српски Варнава.

Две збирке Музеја СПЦ садрже око 20.000 музејских јединица. Старост музеалија се креће од 3. до 21. века. У најстарију групу предмета спадају ранохришћански крстови и византијски печати и тегови. На то се надовезује збирка металних литургичких сасуда и других сакралних предмета од метала. Потом је веома значајна збирка

Зграда Патријаршије

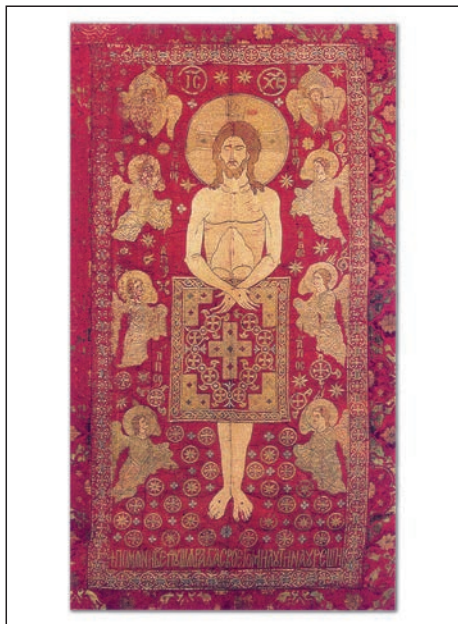
црквеног текстила. Музејска збирка рукописних књига, организована у две целине, броји више стотина примерака. Уз њих ту је и збирка старе штампане књиге и србуља. Значајан део музејског фонда заузимају иконе домаћих, као и грчких и руских мајстора. Поред богате збирке гравира Музеј поседује и 11 дрворезних клишеа и 28 бакро-резних плоча. Осим дуборезних царских двери и три налоња, богата је збирка дуборезних крстова и радова у интарзији и маркетерији. У патријарховим салонима и делом у депоу чува се читава галерија портрета црквених великодостојника, чланова српских династија и историјских личности. У фондусу Музеја налази се и оригинална архивска грађа, фототека, збирка цртежа и манастирских планова.

Сталну поставку чини пет просторија. Музеј је узео учешће у значајнијим тематским изложбама као што су *Византијски часови* у Атини 2001. и *Византија – вера и моћ* у Њујорку 2004.

Музеј је издао: *Кашалот МСПЦ* аутора Светозара Душанића и *Монографију МСПЦ* аутора Слободана Милеуснића. Музејска поставка је илустративни део у школским предметима, као што су српски језик и књижевност, историја и веронаука.

Међу најзначајније музеалије убрајају се плаштаница краља Милутина, крај 13. и поч. 14. века, *Повеља цара Душана*, средина 14.

Плашганица краља Милутина, вез, крај 13. и поч. 14. века

Огртач кнеза Лазара, пре 1389. године

века, одора кнеза Лазара, крај 15. века, *Јефимијина њохвала кнезу Лазару* (1402) и митра београдског митрополита Катарине Кантакузи-

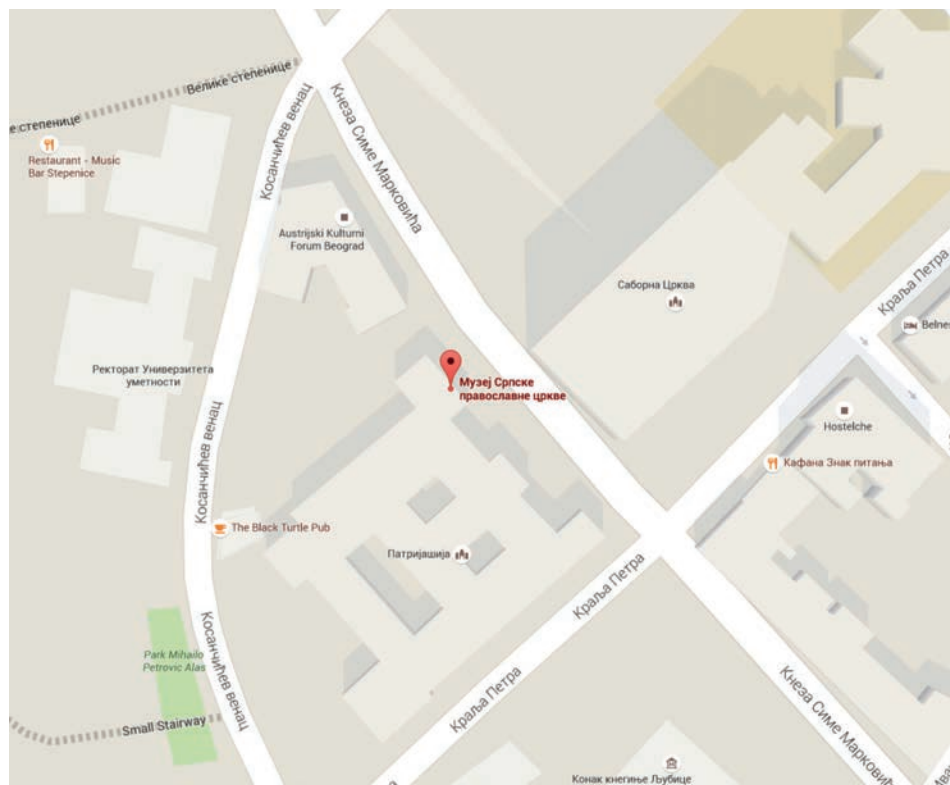
Паја Јовановић, *Сеоба Срба*, уље на платну, 1896.

не Бранковић, средина 15. века. Дигитализација музејског фонда спроводи се помоћу програма ИМУС. Укупно је запослено петоро људи – управник и четворо кустоса.

Јефимијина похвала кнезу Лазару, вез, 1402.

Музеј Стара ливница Застава оружје АД

- Косовска бр. 4, 34000 Крагујевац
- 034 337-786
- protokol@zastava-arms.rs
- www.muzej-topolivnica.rs

Музеј Стара ливница припада фабрици Застава оружје АД (музеј у саставу). Јавног је типа и припада групи историјско-техничких музеја. Основан је и отворен октобра 1953. године, као Музеј Завода Црвена Застава, одлуком одбора за прославу сто година фабрике. Године 1994. мења назив у Музеј Стара ливница. Данас је власништво фабрике Застава оружје АД.

Стална поставка је била постављена у згради данашње Чаурнице, а 1960. је допуњена новим производима аутоиндустрије. Данашња поставка датира из 1973. године и постављена је у згради старе Тополив-

Зграда Музеја

нице. Обрађује 163 године развоја фабрике кроз производни програм, машине и алате, оригинална документа и копије, архивску грађу, текстове, фотографије, цртеже и макете и показује техничко-технолошки развој фабрике, као и улогу у наоружању српске војске. Такође илуструје значај војне фабрике за привредно-економски, друштвено-политички и културни развој Крагујевца, али и целе Србије. Смештена је у халу површине око 800 м², а садржи и многе експонате из Војног музеја у Београду.

Музејски фонд броји око 5.500 предмета распоређених у седам музејских збирки: Оружје и опрема, Махине и алати, Архивска грађа, Фотографије, Ликовна дела, Печати и Ордење. Поред изложбене хале, музеј поседује и седам депоа и музејску библиотеку.

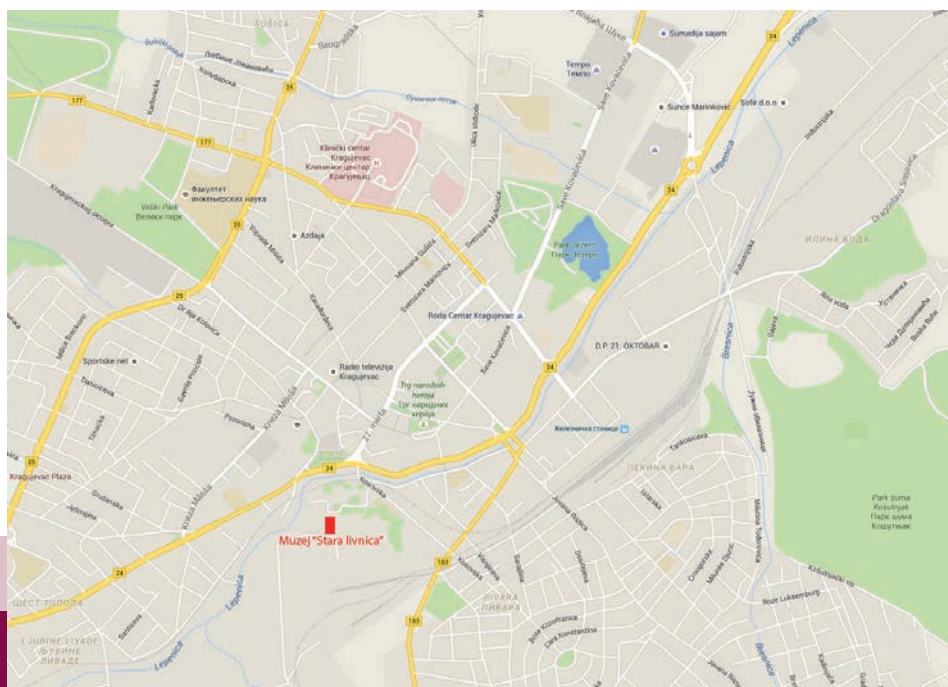
Значајније тематске изложбе су *Развој Војно-занатлијске школе у Крагујевцу*, *Најсвећлији периоди у развоју војне фабрике* и *Радници војне фабрике кроз фотографије у XX веку*.

Идавачка делатност обухвата монографске публикације као што је *Колевка српске индустрије – 160 година Фабрике оружја у Крагујевцу* Бранка Богдановића (2013), *Водич кроз музеј „Сивара ливница“ Марије Милошевић* (2013). Музеј нема сопствени часопис, али има учешће у фабричком часопису *Застава оружје*, као и у синдикалном часопису *Оружари*.

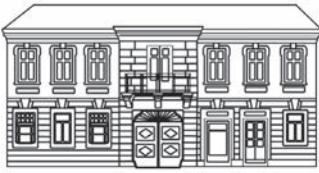

Јединствени предмети су српска једнометна пушка, систем Маузер–Миловановић, М1880, кал. 10, 15 мм (чувена „Кокинка“ је до краја 19. века била једна од најбољих пушака на свету), затим српска брзометна пушка, систем Маузер–Миловановић–Ђурић, М1880/1907, кал. 7 мм (једна од најбољих пушака почетком 20. века, користила се и у Првом светском рату), ручна бомба сис. Васић М1898, конструисана у Војнотехничком заводу у Крагујевцу (користила се у Балканским ратовима и Првом светском рату), југословенски коњички брзометни карабин систем Маузер М24, кал. 7, 9 мм (лиценца за производњу пушке М24 је откупљена од фирме Маузер 1924. и ово је прва пушка која је комплетно урађена у војној фабрици), те куполне пећи.

Дигитализација је у фази скенирања и уноса у Excell. Укупно запослених је двоје, од тога је један кустос.

Музеј у Белој Цркви

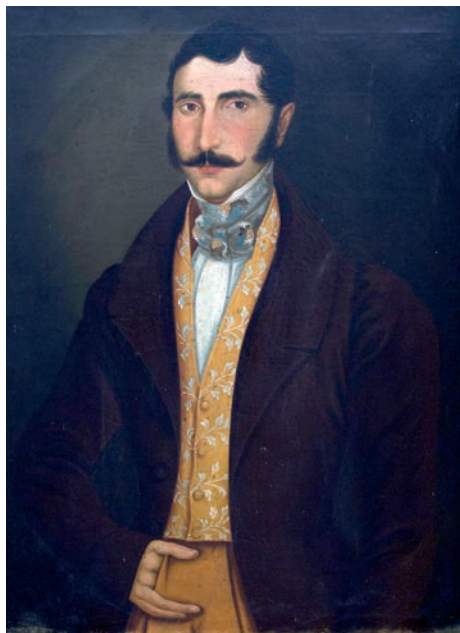

- 1. октобра 38, 26340 Бела Црква
- 013 853-240
- muzejbelacrkva@gmail.com
- www.facebook.com/muzejbelacrkva

Музеј у саставу Народне библиотеке у Белој Цркви је комплексни музеј завичајног типа. Музејска делатност у Белој Цркви се сматра најстаријом у Војводини, а датира од 1877. године, када је одлуком Магистрата основан музеј. Повод за оснивање Музеја биле су скоро пронађене мамутове кости које је река Караш избацила на обалу. Музеј је континуирано постојао и радио до Другог светског рата. Налазио се у згради Магистрата (данас зграда општине Бела Црква) и у својим збиркама чувао је око 3.000 предмета, претежно археолошког и уметничког материјала. Одлуком НО општине Бела Црква 1954. ре-

Зграда Музеја

основан је као самостална институција – музеј завичајног типа. Године 1970. припојен је Радничком универзитету (Културно-просветном центру), а од 2003. налази се као организациона јединица при Народној библиотеци у Белој Цркви.

По структури и типу музеалија које чува припада категорији музеја комплексног типа углавном завичајног карактера који баштини око 5.000 предмета. Предмети су подељени у девет збирки. Године 1954, непосредно по оснивању, Музеју је уступљена репрезентативна спратна зграда у центру града, где се и данас налази. Спрат музеја чини изложбени простор за сталну музејску поставку, а у приземљу су галерија, библиотека и канцеларијски простор.

Решењем Покрајинског завода за заштиту споменика културе у Новом Саду из 1989. године, зграда музеја има вредност споменика културе.

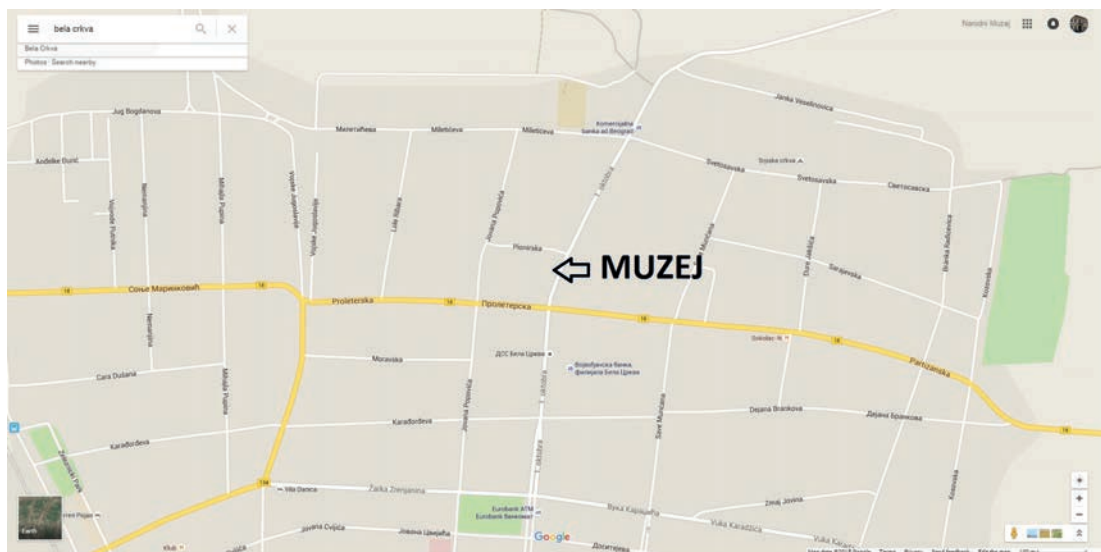
Стална поставка Музеја у Белој Цркви постоји од 1954. године. Значајна измена сталне поставке начињена је 1983. године, а поново је преуређена 2012. године. Издавачку делатност чини штампање претежно каталога изложби, као и повремених монографских публикација, као што је *Музеј у Белој Цркви* Наде Стојановић, *Декорација Цркве свете Ане у Белој Цркви* Игора Вокоуна и *Бела Црква у Првом Свешком рашу – Рајини албум* Озрена М. Радосављевића.

У оквиру редовних активности реализовано је више изложби из локалне културне историје, као што су *Сликариџво Симеона Симе Мичина из збирке Музеја у Белој Цркви, Крстинови Закарашја, Знамениџи људи мале вароши, Бела Црква у Првом свејском рајџу, Дарови и даривање – џоклони Музеју у Белој Цркви 2004–2014*. Поред ових честе су и изложбе савремених уметника као што су Тереза Стаменковић, Ненад Брачић, Милена Белензада, Ранко Вукелјић и други.

Народна библиотека заједно са Музејом има укупно шест запослених радника, од којих је један кустос, задужен за све збирке. Од 2015. године уведен је ИМУС програм за дигитализацију музеолошке грађе.

Музеј у Мајданпеку

- Светог Саве 41, 19250 Мајданпек
- 030 581-459
- muzej.majdanpek@gmail.com
- www.facebook.com/muzej.majdanpek/

Музеј у Мајданпеку је установа заштите културних добара комплексног типа, има завичајну концепцију и територијално је надлежан за Општину Мајданпек.

Основан је од стране Скупштина општине Мајданпек 09. 07. 1998. године. Музеј је настао осамостаљењем Одељења Музеја рударства и металургије Бор. Новоформирана установа почела је званично са радом 1. јануара 1999. године. На једној локацији се налази његово седиште и галерија за тематске изложбе, као и амфитеатар испред музеја (ул. Светог Саве 41), док се депо и радни простор налазе на

Изложба Трајови наше историје

другој локацији (Шашка ул. 3). Услед недостатка простора Музеј још увек није реализовао пројекат сталне поставке, под називом *Завичај мейала*.

Од тематских изложби које је Музеј организовао током последњих година издвајају се: *Торба њуна њрича* и *Из мајстџорске радионице* аутора Александра Репеџића, *Кухињске чаролије* Александра Репеџића и Ивана Тука,

...И њако је све њочело и Трајовима наше њрошлосџи Боривоја Крчмаревића.

Издавачку делатност највише манифестују објављени каталози – *Рудник Мајданџек XVI-XVIII век, Османски докуменџи и о руднику Мајданџек*, Срђан Катић (2009); *Лејенде, мџџови и народни обичаји Ђердаја*, аутори Јелена Бујдић Кречковић и Александар Репеџић (2015).

Етно-филм *Нека буге свеџлосџ!* (DVD издање, 2000) добитник је награде *Сребрни њасџир у Кучеву*, а филм *Ја, њокојник!* (2006) награде *Сребрни њасџир у Кучеву* и *Сџеџијалној њризнања* на 15. Међународном фестивалу етнолошког филма у Београду.

Уз рад са посетиоцима на разноврсним тематским изложбама Музеј организује и музејске радионице на теме из народне традиције. Циљ пројекта *Мала школа еџнолоџије, археолоџије и исџијорије*, у сарадњи са ОШ „Велимир Маркићевић“ из Мајданпека, огледа се у очувању и неговању културне баштине, њене промоције, неформалног образовања младих и стицању знања у практичним животним ситуацијама кроз креативне интерактивне радионице у жељи да оне прерасту у еко-етно камп, који ће привући и окупити српску децу из земље и окружења, укљу-

Жртвеник са графизмима

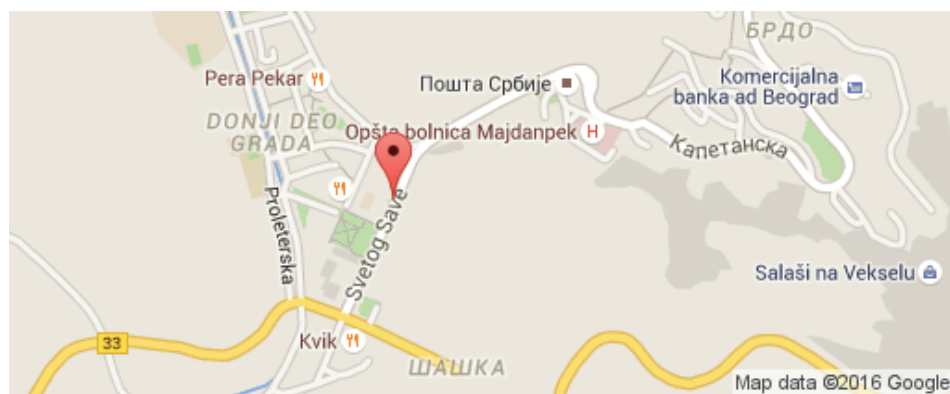
чујући и ученике са сметњама у развоју, децу из хранитељских породица и социјално нестимулативних средина.

Музеалије су сврстане у седам збирки: археолошка, етнографска, историјска, ликовна, природњачка, фотографска и збирка нумизматике. Најзначајније музеалије су са археолошког лока-

литета Власац, који припадају култури Лепенског Вира, као што је жртвеник са графизмима, затим крстасте бакарне секире из раног енеолита, пронађене на локалитету Пустинац и Чока Лушкоњи код Мајданпека. Посебну пажњу посетилаца привлаче питос, пронађен у околини Врања, као и батови из енеолита пронађени на локалитетима Праурија код Мајданпека и Бубањ код Рудне Главе.

Музеј је развио у програмском језику FoxPro 8.0 сопствени компјутерски програм ДИКА, који омогућава унос података прописаних музејским нормативима за обраду грађе о предметима, израду и штампање инвентарних картона. Од 2015. год. ради се на евидентирању збирки у пројекту МИСС, користећи активно програм Ентернитас.

Музеј у Мајданпеку тренутно запошљава три радника, од којих је један кустос.

Музеј у Пријеполју

- Валтерова 35, 31300 Пријеполје
- 033 715-185, факс 710-162
- muzejpri@mts.rs
- www.muzejuprijepolju.org.rs

Музеј у Пријеполју отворен је 15. 06. 1991. године. Зграда у којој се налази грађена је 1839–1845. године. Подигнута у време турске владавине, служила је за потребе Руждије (нижа гимназија). У њој је 1914. са радом почела и прва пријеполска гимназија. Зграда музеја реконструисана је 2007. и проширена анексом, депоом и летњом сценом са лапидаријумом. Располаже са 750 м² простора. Опремљена је према најсавременијим европским музеолошким стандардима. Оснивач Музеја је општина Пријеполје.

Прва музејска поставка отворена је 1974. године у кући познате пријепољске трговачке породице Веселичић. Након дугогодишњег прикупљања етнографске грађе, изложбу под називом *Народна уметност и пријепољског краја* приредио је професор ликовне културе и познати културни радник Мухамед Челебић. Музеј данас има одељења археологије, етнологије, историје и историје уметности.

У саставу музеја налазе се Меморијални комплекс „Бошко Буха“ на Јабуци и споменик исламске културе градитељства и становања друге половине 19. века – Јусуфагића кућа у Пријепољу, у којој се налази етнографска поставка.

Стална музејска поставка је комплексног типа и чине је експонати и дела из археолошке, етнолошке, историјске и ликовно-уметничке збирке. У саставу сталне поставке је и изложба посвећена најпознатијем Пријепољцу, легендарном кошаркашу Влади Дивцу.

Најзначајније тематске изложбе: *Милешевско шћамјарство 1544–1557*. (1994), затим мулти-медиијална изложба којом се од кошаркашке каријере опростио Владе Дивац (2007), као и ликовне изложбе дела репрезентативних домаћих уметника – Надежде Петровић, Саве Шумановића, Уроша Предића, Мила Милуновића, Петра Лубарде, Леонида Шејке и др.

Античке златне наушнице, 2–4. в, локалитет Коловрат, Пријепоље

Античка огрлица, 2–4. в, локалитет Коловрат, Пријепоље

Антички сребрни чешаљ, 2–4. в, локалитет Коловрат, Пријепоље

Музеј је издавач научног зборника *Милешевски зајиси* (до сада је изашло 10 зборника). Музеј издаје и свој годишњак Преглед.

Педагошка делатност огледа се кроз свестрану сарадњу са пријепољским основним и средњим школама.

Међу најважније предмете спада антички накит из 2–4. в. н. е. – огрлица, златне наушнице и сребрни чешаљ, затим буздован из 16–17. века и женске брђанске назувице из 19. века.

Дигитализација је у фази скенирања, предвиђено је да се ради у програму Етернитас. У Музеју је шесторо стално запослених, од којих су двоје кустоси.

Буздован, 16–17. век, Косагица, Пријепоље

Музеј у Приштини

 Трг Краља Милутина 13, 38000 Приштина
 038/20-611 (?)

Музеј је, под називом **Обласни музеј у Приштини**, основао Обласни народни одбор Косова и Метохије 1947. године. Одлуком Народне скупштине Републике Србије 1994. године Музеј добија данашњи назив.

Основну делатност Музеја конституишу активности заштите покретних културних добара у области археологије, историје и етнологије, односно, послови прикупљања, проучавања, стручне и научне обраде, заштите и презентације предмета од културног и историјског значаја за територију Косовског округа, односно територију општина Приштина, Подујево, Обилић, Косово Поље, Глоговац, Липљан, Штимље, Урошевац, Качаник, Косовска Каменица, Ново Брдо, Ђиљане, Витина, Призрен, Гора, Штрпце, Сува Река и Ораховац.

У саставу Музеја налазе се археолошка, историјска, етнолошка, нумизматичка и природњачка збирка које формирају музејски фонд величине од око 18.500 предмета. Поред наведених збирки и њима одговарајућих одељења, у саставу Музеја налази се и конзерваторско-препараторска сужба, фотолабораторија и стручна библиотека чији фонд броји око 8.000 књига.

Издавачка делатност, у форми каталога и посебних издања, прати рад Музеја од оснивања, а од 1956. године обухвата и сталну публикацију *Гласник Музеја Косова и Метохије*.

Изложбена површина Музеја износи 1.200 м² за потребе презентације сталне поставке и 400 м² галеријског простора.

Извор: *Музеји Србије*, приредила Љиљана Бендераћ, Завод за проучавање културног развитка, Београд 2000, стр. 187.

Музеј у Приштини са привременим смештајем у Београду

📍 Студентски трг 13, 11000 Београд

☎ 011 3281-206

@ muzejupristini@hotmail.rs

Музеј у Приштини је покрајинска установа комплексног типа од националног значаја. У констелацији политичких процеса на Косову и Метохији после Другог светског рата и уставно-правног положаја Покрајине који је у континуитету међан, одвијао се и рад Музеја у Приштини, односно Музеја Косова и Метохије који је формиран одлуком обласног Народог одбора Косова и Метохије октобра 1946. године, а са радом је почео априла 1947. године. Правни наследник оснивача Музеја је АП Косово и Метохија, односно Република Србија.

Појасеви, тзв. Ђемер, Косово и Метохија, крај 19. века

Као најстарија и најзначајнија музејска установа на Косову и Метохији Музеј се од првобитно установљене етнографске збирке развио у музеј комплексног типа са археолошким, етнографским, природњачким, историјским и конзерваторским одељењем.

Од оснивања 1947. године Музеј је четири пута мењао назив. Основан је као Музеј Косова и Метохије и тај назив је задржао до 1968. године, када је преименован у Музеј Косова. Почетком 90-их година 20. века враћен је назив Музеј Косова и Метохије, а од октобра 1994. године његов званични назив је Музеј у Приштини. Упркос промени назива, Музеј је по својој суштини био и остао установа од највишег покрајинског и републичког значаја.

Трагичан политички и друштвени контекст дешавања на Косову и Метохији након НАТО бомбардовања условио је да су српски стручњаци Музеја у Приштини били приморани да у јуну 1999. године прекину рад у матичној згради Музеја и наставе га у Етнографском музеју у Београду.

До јуна 1999. године Музеј је као установа која систематски сакупља, истражује и стручно организовано брине о покретном и непокретном културном наслеђу на Косову и Метохији имао фонд од преко 30.000 предмета. Један мањи део археолошке и етнографске збирке се 1998. и 1999. године, за потребе већ раније договорених и организованих изложби, налазио у музејима у централној Србији. Након измештања Музеја етнографска збирка је значајно увећана откупом материјала од раније досељених и од прогнаних српских породица са Косова и Метохије.

Музеј у Приштини, са измештеним седиштем, упркос редукованом кадру, неадекватним условима за рад и чување збирке, протеклих 16 година успева да одржи своје активности и оствари чак изузетне резултате у презентацији материјала, уз помоћ бројних изложбених ак-

тивности у земљи и иностранству, као што је изложба групе аутора *Археолошко блага Косова и Метохије*, затим *Археолошка керамика из фундуса Музеја у Приштини* ауторке Александре Јосић, *Етнографско наслеђе из фундуса Музеја у Приштини*, *Накић и златовез Косова и Метохије* и *Градска ношња на Косову и Метохији у XIX и првој половини XX века*, све три у реализацији Мине Дармановић.

Покренута је и издавачка делатност Музеја, тако је прва књига *Гласника Музеја Косова и Метохије* изашла 1956. године, а последњи двоброј 1988. године. Издавачка делатност нови, пун замаха добија након измештања Музеја 1999. године. Од тада до данас Музеј је објавио, самостално или као суиздавач, значајан број монографија, стручних публикација, студија, зборника радова и каталога, а све у циљу заштите културног наслеђа на Косову и Метохији. Неколико значајних наслова издања Музеја су *Монографија манастира Грачаница* Слободана Ђурчића и Бранислава Тодића (Приштина 1999), *Прва Хрисовуља манастира Дечани* Милице Грковић (2004), *Монографија манастира Дечани* Бранислава Тодића и Милке Чанак-Медић (2005), *Повеља краља Милутина манастиру Бањска Ђорђа Трифуновића* (2011), *Појром на Косову и Метохији 2004.* и *Маршовски појром десет година после 2004–2014*, *Етнографско наслеђе Косова и Метохије из збирки Музеја у Приштини* и *Етнографској музеја у Београду* Мине Дармановић и Мирјане Менковић (2013).

Музеј у Приштини је први музеј у Србији који је 2009. године у потпуности дигитализовао своје збирке. У Музеју у Приштини тренутно је четворо радно ангажованих, од тога двоје кустоса, као и шесторо радно неангажованих.

Музеј у Смедереву

- Омладинска 4, 11300 Смедерево
- 026 4622-138, 4623-439
- info@mus.org.rs
- www.mus.org.rs
- facebook.com/muzejsd

Одлуком Градског народног одбора Смедерева од 12. априла 1950. године основан је Народни музеј Смедерево. За првог управника и јединог хонорарног службеника музеја именован је Светозар Спасојевић, колекционар и професор Смедеревске гимназије у пензији. Статутом је дефинисан као музеј комплексног типа са територијалном надлежношћу над Смедеревом. Од 1950. до 1972. године био је смештен у згради угледног Смедеревца Милана Јовановића Стојимировића. Основа за формирање музејског фонда биле су Гимназијска збирка старина и конфискована збирка Милана Јовановића Стојимировића.

Зграда Музеја

Скупштина општине Смедерево доноси 1972. одлуку да преименује назив установе. Исте године Музеј у Смедереву се сели у савременију и функционалнију зграду у којој је и данас смештен. То је адаптирана зграда некадашњег *Хоџела Јагран*: изграђене су три велике изложбене сале са два депоа, фото-лабораторијом, препараторско-конзерваторском радионицом и службеним просторијама. У продужетку зграде према Тврђави сазидан је лапидаријум за веће камене музеалије.

Одлуком Скупштине општине Смедерево из 2001. године Музеју у Смедереву прикључен је дотадашњи Центар за коришћење Смедеревске тврђаве, а са њим и изложбени простор у згради некадашњег *Хоџела Нинић* на Тргу Републике. Убрзо затим, у оквиру смедеревског музеја, оформљен је Сектор за коришћење и презентацију Смедеревске тврђаве, који престаје да постоји 2007, када старање и коришћење Смедеревске тврђаве прелази под ингеренцију Туристичке организације Општине Смедерево.

Музеј оснива Уметнички савет 2002. што означава почетак рада Градске галерије Смедерево у оквиру поменутог простора некадашњег *Хоџела Нинић*. Формирањем Сектора градске галерије савремене уметности у склопу смедеревског Музеја 2005. правно је формализована делатност Градске галерије, док се тиме изложбена делатност Музеја проширује и интензивира.

У саставу Музеја налазе се палеонтолошко (природњачко), археолошко, нумизматичко, историјско, етнолошко и уметничко одељење (последње са збиркама ликовне уметности, икона и примењене уметности), као и Градска галерија савремене уметности. Најрепрезентативнији експонати изложени су тематско-хронолошки у основној поставци Музеја у две сале и лапидаријуму, тако да се историја Смедерева и смедеревског краја може пратити од преисторије, преко антике, средњег века и времена Српске деспотовине, све до модерног и савременог доба.

Неке од најважнијих досадашњих тематских изложби су прва тематска изложба *Периодична шtamпа у Смедереву 1876–1956* (1956), *Смедерево и Смедеревци, XIX век* (1999), *Уздарје Милану Јовановићу Симоновићу* (2002), *Смедеревска пврђава – археолошка истраживања од 1982.*

до 1989. године (2005), *Литургија, хармонија, симфонија – омаж академику Николи Панчићу* (2007), *Два рејзенија смедеревској виноградарској: 110 година од Прве изложбе трожја и 100 година од оснивања Смедеревске виноградарске задруге* (2009), прва тактилна изложба *Смедерево под њским* (2010), *Смедерево у Великом рају* (2014).

Први број часописа *Смедеревски зборник* изашао је 2007. Нови часопис и гласило Музеја у Смедереву, након 21 године паузе, наставља традицију издавања периодичне музејске публикације *Неки симболи културе*. До сада је изашло четири броја *Зборника*, а пети је у припреми. Поред периодике ту су књиге Леонтија Павловића *Кулинови лица код Срба и Македонаца: историјско-етнографска расправа* (1965), *Смедерево у XIX веку: занимања, имовина и зарада сивановника према пописима 1833. и 1862/3. године* (1969) и *Прозни и јеснички симболи настали у Смедереву 1433–1456. године* (1983), затим Љиљане Марковић-Николић и Млађана Цуњака, *Античке и средњовековне некрополе Смедерева* (1997), Гордане Ранковић *Мишировданска победа код Смедерева 1914. године: сведочења* (2003), Снежане А. Цветковић *Вила династије Обреновић у Смедереву* (2008) и књига *Оставштина Милана Јовановића Стојимировића у Уметничком одељењу Музеја у Смедереву* (2011).

У склопу педагошке делатности Музеј реализује бројне радионице, предавања, семинаре, представе и друго, како за децу, тако и за одрасле.

Неке од најзначајнијих музеалија су: бисерна минђуша Бранковића, новац деспота Ђурђа Бранковића кован у Смедереву, златник Септимија Севера, римска бронзана луцерна, оловни саркофаг, готски шлем и др.

Музеј је до сада већ фотографисао већину предмета из својих збирки, а спорадично се скенирају документи. У Музеју у Смедереву је запослено 14 радника, а од тога осморо кустоса.

Музеј угљарства Србије

- Сењски Рудник бб, 35234 Сењски Рудник
- 035 620-735, 063 103-6764
- slavica.ilic1853@gmail.com
- www.jppeu.rs
- www.facebook.com/SenjiskiRudnik/?fref=ts

Музеј је у саставу РМУ „Рембас“ из Ресавице, послује у оквиру Јавног предузећа за подземну експлоатацију угља „Ресавица“. Оформљен је 1980. године и смештен у бившој згради магацина рудника. Поседује колекцију од преко 5.000 оригиналних фотографија и више од 1.000 тродимензионалних предмета – експоната, како из области рударства од античког периода до данашњих дана, тако и из живота рудара. Музеј поседује велики број различитих збирки: рударски алат из античког периода, прост рударски алат, рударске лампе и самоспасиоци, збирка предмета из живота рудара, велике машине за рад у јами

Стална поставка

и ван ње и друге. На сталној поставци у згради музеја налази се рударски алат од античког доба до данашњих дана, на поставци у згради радионице је живот рудара након изласка из јаме, а у оквиру поставке на отвореном налазе се велике машине за рад у јама и ван ње.

Музеј је две године за редом учесник манифестације „Ноћ музеја“ у оквиру које је организовао изложбе *Саветѝ Европѝе* у Сењском Руднику и Друшћивени

живоѝ Рудничана између два свеѝска раѝа, а одржана је и изложба дечјих радова *Мој ѝаѝа рудар* и изложба фотографија *Радионица некад и сад*.

У оквиру издавачке делатности, поред различитих проспеката и другог промо-материјала, музеј издаје часопис *Рударски ѝласник* који обједињује репортаже из свих девет рудника који послују у саставу ЈП ПЕУ Ресавица.

Сењски Рудник је насеље које се сматра зачетником српске индустријализације. Прве залихе угља које су ископане од отварања рудника 1853. одвожене су у Крагујевац за потребе Тополивнице. Одавде је кренула и прва пруга уског колосека 1892. године, а и формиран је први Раднички савет 1950. Због своје изузетне историје и важности за индустрију Србије, било је неопходно насеље сачувати од заборава и по престанку рада рудника. Увидевши изузетан значај насеља, Савет Европе је 2009. године одобрио средства за финансирање прве фазе пројекта Град Рудара. Ова фаза је окончана 2014. године и данас музеј у свом саставу нуди обилазак музејског комплекса који сачињавају: централни магацин (зграда музеја), машинска радионица и Александров пот-

коп (прва управна зграда рудника). Такође, ту је и поставка на отвореном, као и парна машина из 1872. која и данас рударе спушта у јаму и извози на површину. У плану је за другу фазу пројекта изградња првог подземног музеја у Србији који би туристе провео јамским ходницима од Александровог поткопа до извозне машине у дужини од око 500 метара.

Неки од важнијих експоната који се налазе на сталној поставци су олајна лампа из 3. века, Дрвени витао из 12. века, двострани рударски крамп из 14. века, карбитска лампа са рефлектором из 19. века и рударска лопата из 19. века.

Програм дигитализације у Музеју угљарства отпочет је 2014. Састоји се из послова скенирања свих фотографија које се налазе у збирци музеја.

Укупан број запослених у музеју је шест. Од тог броја троје су кустоси музеја.

Музеј Цептер (Zepter)

- Кнез Михаилова 42, 11000 Београд
- 011 328-3339, 330-0150
- muzejzepter@zepter.rs
- www.zeptermuseum.rs
- www.facebook.com/ZepterMuzej

Музеј Цептер је први званично регистровани приватни музеј у Београду и Србији. Министарство културе Републике Србије је због високих техничких и естетских квалитета установе која је била у оснивању, донело решење о почетку рада Музеја који ће у нашој средини имати улогу чувања културне баштине и тековина уметности друге половине 20. века и наступајућег миленијума, а истовремено имати просветарску и образовну мисију. Оснивач и власник је госпођа Мадлена Цептер (Madlena Zepter).

Зграда Музеја Цептер

Музеј Цептер је отворен 1. јула 2010. год у самом центру града, у Кнез Михаиловој улици број 42, у здању подигнутом 1922. године по нацртима архитекте Диониса Сунка, у стручно реконструисаном простору који не нарушава амбијент и дух времена у којем је зграда грађена, а обезбеђује корисне површине за поставку уметничких дела.

Поред сталне поставке, која се с времена на време мења и допуњава аквизицијама нових дела, у Музеју Цептер се у току године одвијају многобројне акције. Зграда има и посебан излагачки простор где се организују индивидуалне и колективне изложбе.

На три нивоа (приземље, горњи и доњи спрат) публика може да прати личности и уметничке појаве (слике, скулптуре, цртеже, пастеле, инсталације), у континуитету међуратног сликарства 20. века до савременог доба.

Нандор Глид, Шпанија, восак, 1992.

Музеј има Библиотеку (књиге, каталози, видеотека) за јавно коришћење, Art shop и Art café.

Од тематских изложби могу се навести следеће: *20 година без Стојана Ђелића* (2012), *А... да се мало сјошакнем* (2013), *Владимир Величковић Црпчежи / Колажи* (2013), *Знакови без микрофона* (2014) и *Скицен блок на белим зидовима* (2014–2015).

Од издања значајније су публикације збирки и аквизиција – Ivana Simeonović Ćelić, *Muzej Zepster Kolekcija / Zepster Museum Collection*, Beograd 2010; *Muzej Zepster – Kolekcija / Zepster Museum – Collection 1994–2013* (мултимедијални CD), 2014; *2010–2013 Akvizicije Muzej Zepster / Zepster Museum Acquisitions*, 2014; *Skicen blok od krokija do portreta / Sketch Block from Croquis to Portraits*, 2014, као и монографске публикације у Библиотеци *Кришћика* – Gordana Stanišić (прir.), Stojan Ćelić, *Iz drugog ugla*, 2012; Savo Popović, *А... да се мало спотакнем*, 2013; Sava Ristović,

Znakovi On Air, 2014; Bratislav Ljubišić, *Zvezdani časovi umetnosti*, 2015, те *Вогич* кроз Музеј, као и каталози тематских изложби.

Међу атрактивнијим музеалијама издвајају се слике Миодрага Даде Ђурића *L'École de Dessin*, Стојана Ђелића *Један њројекли дан*, Петра Омчикуса *La grande Bouffe ou le festin des dieux*, Миодрага Миће Поповића *Чекаоница 2. разреда* и скулптура Нандора Глида *Шћанија*.

Дигитализација музејског фонда обављала се путем скенирања и програма Етернитас. У музеју има 21 стално запослено лице, од којих су двоје стручна лица – историчарке уметности: директорка и кустоскиња.

Музеј шибица

СРЕМСКИ
КАРЛОВЦИ

- Митрополита Стратимировића 72,
Сремски Карловци
- 021 884-147, 062 521-351
- jovanapopovic@hotmail.com
- www.muzejsibica.com
- www.facebook.com/Muzej-
%C5%A1ibica-175431802664680/

Јасна Новак (Загреб, 1925. – Београд, 2002), ћерка академика Виктора Новака и Паве Новак. Завршила је глумачки и драматуршки одсек Академије за позориште и филм у Прагу. Као глумица у Прагу и Оломуцу (ЧССР) играла је улоге из класичног и савременог репертоара. Преводила је са чешког, словачког и енглеског на српски и са српског на чешки (Б. Нушић, М. Крлежа, М. Држић и др).

Путујући по свету, Јасна Новак је сакупљала и размењивала раритете са пасионираним колекционарима шибица. Различите по форми,

Пано - Налепнице за шибице, Јапан, око 1920, Китагава Утамаро (слике)

величини, дизајну и материјалима, паковања шибица пуниле су кутије, кофере, читаве полице. Писма пуна налепница за шибице нових серија из Француске, Белгије, Шведске, Шпаније... Јасна је добијала чим изађу са фабричке траке.

У Музеју шибица налази се колекција састављена од кутија различите израде и дизајна: цилиндрична, златаста италијанска паковања украшена репродукцијама слика уметника светског реномеа, ремек-дела јапанске стрпљивости израђена на пелиру и свили, француске шибице са пикантним мотивима и представама и друга. Колекција шибица Јасне Новак једна је од најбогатијих збирки шибица у

Велика, сувенирска паковања, некада су се израђивала заиста сврсисходно, за паљење камина, свећа, лампи, јер није било ел. струје у време када су шибице почеле да се производе. Русија, око 1955.

земљи, па и у свету. Захваљујући средини у којој је одрасла, окружена сликама Саве Шумановића, Рацког, Јоба, пријатељима као што су Живојин Здравковић, Данило Киш, куму Јосипу Славенском, који ју је учио музици, др Ивици Стаковићу, који јој је са својих путовања доносио најразноврсније шибице, и сопственом позиву, њена збирка је за десет година достигла 20.000 примерака, а до данас броји преко 35.000.

Данас је колекција у власништву сликарке Јоване Поповић-Бенишек, поћерке Јасне Новак, која наставља да обogaћује Јаснину збирку. Новембра 2012. године отвара у Сремским Карловцима у оквиру породичне куће, приватни музеј, чији је власник и кустос.

Музеј осим колекције шибица поседује и документарну грађу, писма, каталоге, фотографије, као и бисту Јасне Новак, рад Сретена Стојановића.

Музејска збирка ФК Партизан

- Хумска 1, 11000 Београд
- 011 3651-803, лок. 130
- muzej@partizan.rs
- www.partizan.rs

Фудбалски клуб Партизан основан је 4. октобра 1945. године. По оснивању, своје мечеве је играо на стадиону 20. октобар (игралиште чувеног предратног БСК-а), да би 1949. на истом месту био изграђен, тада у европским оквирима велелепни стадион ЈНА. На њему је Партизан освојио 26 шампионских титула. Стадион Партизана је објекат са најдужом спортском традицијом у бившој Југославији. Налази се на месту које је одувек било средиште најважнијих фудбалских збивања у земљи.

Деветог октобра 1949. године је на њему одиграна прва утакмица, између Југославије и Француске (1:1) у квалификацијама за Светско

првенство. До данас, Стадион Партизана је угостио десетине највећих клубова света и најјачих репрезентација. Он је део европске и светске историје фудбала.

Стадион Партизана је у првом периоду примао 55.000 гледалаца.

По први пут у историји клуба, маркетинг тим ФК Партизан организује посете стадиону и музеју у Хумској улици. Започните ово искуство обиласком, које ће Вас одвести на фантастичан пут кроз историју клуба. Тура обилује узбуђењем, страхћу и наслеђем великог фудбалског клуба. Доживећете оно што се догађа на терену и изван њега, а што чини да ФК Партизан буде оно што јесте.

Ова тура је најбољи поклон уколико желите да обрадујете ватреног навијача Партизана. Кроз туру Вас прати водич, који је одличан познавалац клупске историје. Показаће вам оне делове стадиона које до сада нисте имали прилике да видите. Доживите како је бити поред терена... Замислите да одговарате на питања новинара док седите у сали за пресс конференције... Једна од погодности туре је и бесплатно фотографисање на местима која се обилазе.

Посета музеју је тура коју не смете пропустити, јер носи вишедценијску традицију. Наша тура је забавна, едукативна и незаборавна. Дођите сами или са пријатељима. Овом идејом клуб жели да се приближи навијачима и другим љубитељима фудбала и спорта. Било да сте навијач Партизана или не, посета стадиону и музеју ће бити дан за памћење.

Поред стандардних термина (радним данима од 10 – 15) можемо да организујемо и туре по Вашем захтеву за групе, школе...

Музејска збирка ФК Црвена звезда

- Љутице Богдана 1а, 11000 Београд
- 011 2067-773
- predrag.trkulja@crvenazvezdafk.com
- www.crvenazvezdafk.com/stadion/muzej.html
- sr-rs.facebook.com/crvenazvezdafk/muzej

Друштвено-историјски (спортски) фудбалски клуб *Црвена звезда* формирао је своју музејску збирку 12. 03. 1945. год. Формирање је регулисано Статутом истог клуба (чл. 11 и 15). Пун назив нашег музеја је Музејска збирка фудбалског клуба *Црвена звезда*. Налази се у оквиру Стадиона, у посебном, за ту сврху изграђеном простору 1984–85. год. Музејску збирку финансира клуб, а садржи одређену врсту предмета. Изложбени простор је 400 м², а поред њега постоји и депо, као и просторија за рад. Стална поставка састављена је од 690 изложених предмета, од којих је 376 трофеја.

Део сталне поставке Музеја

На нашој сталној поставци највише пажње привлачи трофеј освојен у Шпанији 1973, који се од осталих разликује по материјалу и тежини.

Велики трофеји: за Првака Европе и за Првака света

Пет најзначајнијих предмета у Музеју, су: Куп Европских шампиона 1991, Интерконтинентални куп 1991, Трофеј У-Ну, Трофеј Тереза Херераж, Трофеј Коста дел Сол.

Дигитализација музеолошке грађе је предвиђена за 2016. годину. У Музеју је запослен један историчар као кустос и две особе задужене за одржавање експоната и просторија.

Трофеј који је освојен против Барселоне 1982. на турниру одржаном у Хихону

Музејска збирка при Библиотеци „Љубиша Р. Ђенић“ Чајетина

📍 Златиборска 1, 31310 Чајетина

☎ 031 3831-380, факс 3831-924

@ ljubisardjenic@mts.rs

🌐 www.bibliotekacajetina.org.rs/

Библиотека “Љубиша Р. Ђенић”, прва установа културе и центар културног живота Чајетине, карактеристична је по томе што у свом фонду има и Музејску збирку, чији је оснивач и руководилац до одласка у пензију био Љубиша Ђенић. Библиотека је основана 1951. године, када је покренута акција да се у Чајетини, као административном центру познатог златиборског подручја, формира музеј шумарства. Међутим, како је од Шумарског музеја из Београда добијено само неколико експоната, приступљено је формирању етнографске збирке са подручја Златибора. Основни фонд збирке је поклон Љубише Ђенића, који се

Зграда Библиотеке

Изложба Сердар Јован Мицић

годинама бавио сакупљањем историјских, археолошких и етнографских предмета из народног стваралаштва златиборског краја. За нову збирку добијена је сагласност Министарства за науку и културу НР Србије, а ревизијом и реинвентаризацијом Музејске збирке 2010. године евидентирано је 884 предмета, разврстаних у историјску, етнографску, уметничку, нумизматичку и природњачку збирку, као и архивску грађу са преко 2.000 архивских докумената, са фототеком. У саставу Музејске збирке налази се и Спомен-збирка ђенерала Крсте Смиљанића, прослављеног војсковође из Првог светског рата, пореклом из златиборског села Љубиша. Део предмета из Музејске збирке изложен је у сталној музејској поставци, а део је смештен у депоу Библиотеке. Дигитализација је за сада на ни-воу скенирања.

Стална поставка, збирка полудрагог камења

Део сталне поставке

Музејска јединица у Оџацима

- Кнез Михајлова 41, 25250 Оџаци
- 025 574-2189
- biljabiblioteka@gmail.com
- www.bibliotekaodzaci.org.rs

Музејска јединица Народне библиотеке „Бранко Радичевић“ настала је из фонда школске археолошке секције, а званично ради од 1981. године. Оснивач је Општинска управа у Оџацима. До 1990. Збирка се налазила у саставу Народног универзитета „Оџаци“, када прелази у састав Библиотеке, где се и данас налази. Музејска јединица подељена је у две веће збирке, историјску и археолошку, у оквиру којих се налази већи број мањих колекција. Музејска јединица је презентована на сталној поставци, а организују се и тематске изложбе као што су *Прошлости Оџака кроз слиаре фотографије, Фотографије*

Црвенокоса богиња у центру Оџака

Део сталне поставке

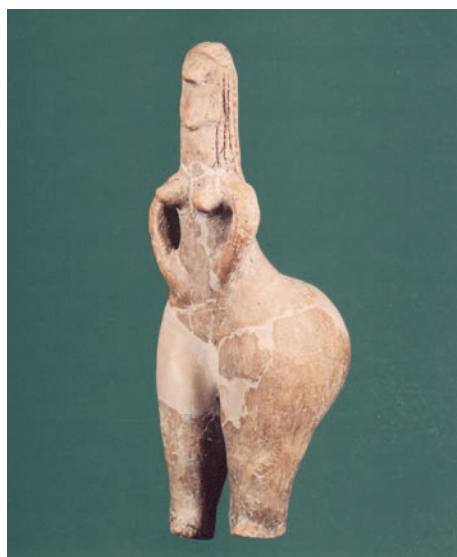
Оџачана из њознајих фотшо-ајтеља и Глачане камене алајке са Доње Брањевине.

Најзначајније музеалије су бајонет из 1854. године, трлица за обраду конопље, порцуланска лула као сећање на ратну службу, неолитска праисторијска збирка са локалитета Доња Брањевина и надалеко чувена статуа „Црвенокоса богиња“, која у себи спаја симболе мушке и женске плодности и представља једно од најинвентивнијих обележја неолитског човека (чува се у трезору банке у Оџацима).

Музејска јединица Оџаци учествује у дигитализацији музејске грађе, служећи се програмом ИМУС. Запошљава два кустоса.

Жртвеник дивојарац

Црвенокоса богиња

Музејска јединица Бачка Паланка

- 📍 Трг братства и јединства 21,
21400 Бачка Паланка
- ☎ 021 604-5933
- @ muzejbp@gmail.com
- f www.facebook.com/muzejgrada.
backapalanka?fref=ts

Скупштина општине Бачке Паланке донела је одлуку о формирању Музејске јединице у Бачкој Паланци 1982. године, а већ следеће године Матична служба из Музеја Војводине дала је позитивно мишљење о Музејској јединици и одобрила јој обављање музејске делатности у оквиру Радне заједнице СИЗ-а за културу Бачке Паланке. Од 1992. Музеј ради у оквиру Установе за културу „Хазар“, а 1997. године, одлуком Скупштине општине, добија садашњи назив, Статут и остала нормативна акта. Музеј града Бачке Паланке налази се у оквиру Културног центра од 2006. године и представља музејску установу комплексног карактера.

Зграда Музеја

Од свог оснивања до 2002. Музејска јединица била је смештена у бившој згради породице Ресели, а касније је премештена на данашњу локацију, тј. први спрат некадашње Гимназије, Грађанске и Економске школе.

Музејски фонд чини укупно 8.000 предмета разврстаних у палеонтолошку, археолошку, нумизматичку, етнолошку, историјску и ликовну збирку. Сталну поставку Музеја чини њена археолошко-палеонтолошка поставка.

У Свечаној сали Музеја, поред бројних тематских и гостујућих изложби, одржавају се и многе друге културне активности: промоције књига, сусрети песника, бројне представе и концерти.

Међу важније тематске изложбе издвајају се *Паланчани у Великом рају 1914–1918*, *Колонизација Бачке Паланке* аутора Николе Миливојевића, те *Два века њавославног храма у Бачкој Паланци* аутора Предрага Вајагића, Владимира Баља и Николе Миливојевића.

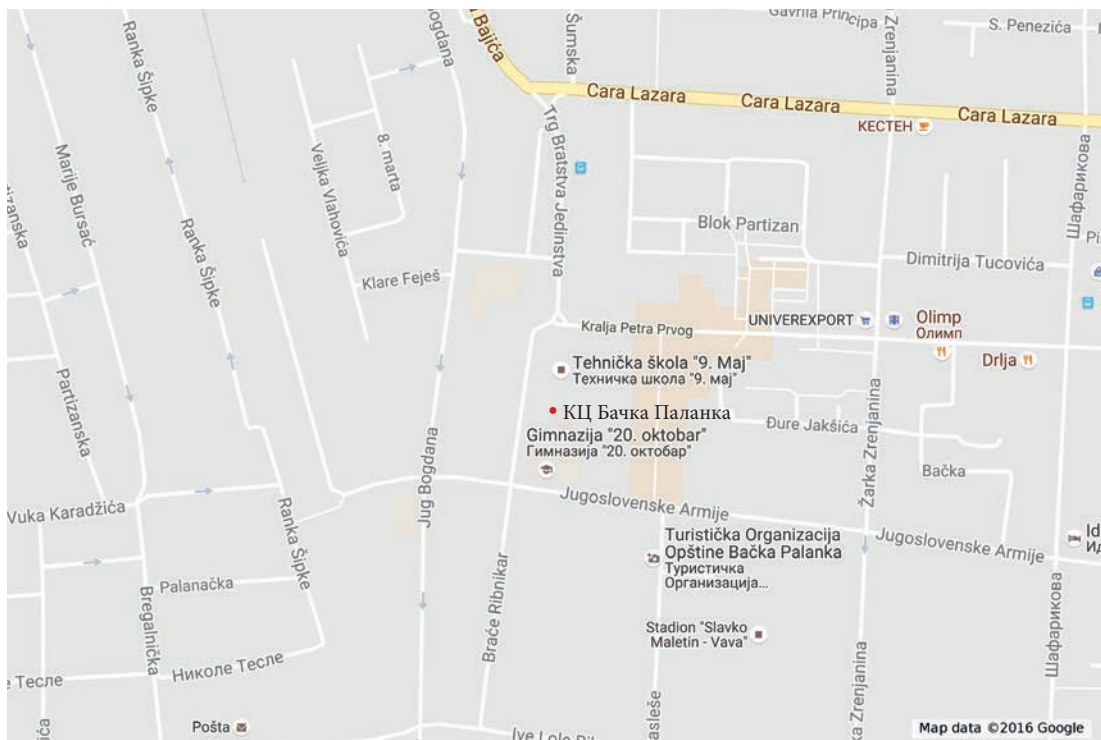

Издавачку делатност Музеја града Бачке Паланке чине монографске публикације и каталози као што су: *Бачка Паланка – Монографска трага за истраживање историје града* (1988), затим *1593–1993. Бачка Паланка* (1993), *Археолошки налази у околини Бачке Паланке и Појасна апликација из Мола* (1997) ауторке Ливије Пап.

Од 8. 11. 2014. године Музејска јединица нема кустоса. Културни центар упутио је захтев за одобравање радног места кустоса Министарству финансија Републике Србије и чека одговор.

Римска коњичка фибула, Нешгин

Музејске збирке у општини Апатин

- Петефи Шандора 2/А, 25260 Апатин
- 025 772-555, 781-010
- office@apatin.org.rs
- www.apatin.org.rs

Етно збирка Купусина

Народна уметност приказана у локалном етно музеју у којој се свакако издваја сеоски намештај у познатој „купусинској“ плавој боји.

Етно кућа Маргита

У Апатину се налази стара грађанска кућа која је грађена 1927–1929 године. Сазидана је од чувене апатинске „клингер“ цигле која је у то време била доступна само имућнијим фамилијама, а од те цигле су изграђени и многи објекти у Бечу и Будимпешти.

Кућа је сачувана у аутентичном стилу, као да се ништа није променило од времена када је изграђена.

Просторије у стамбеном делу куће су опремљене оригиналним намештајем са почетка 20. века, уникатним каљавим пећима у свакој просторији, које су и данас у функцији. Пространо ограђено двориште обилује бројним експонатима који потичу из XIX века, па боравак у овом амбијенту посетиоце враћа у давна времена.

Кућа је била власништво породице која се бавила занатском делатношћу, производњом природног сирћета, за подручје северне Бачке, а и шире.

Завичајни музеј Пригревица

Завичани музеј са експонатима из Лике и Баније, смештен је у просторијама Дома културе. Представља историјско, етнолошко и социолошко обележје материјалне и духовне културе Крајишника. Збирку чине разни предмети за кућне потребе и послове, за занатске делатности, за пољске послове, примерци оружја, тамбурице, те делови мушке и женске одеће.

Музеј спорта у Апатину

У Апатинској општини 8. новембра 2008, на Дан просветних радника, свечано је отворен Музеј спорта, у коме ће се кроз експонате направити ретроспектива спорта у овом граду за последњих 80 година.

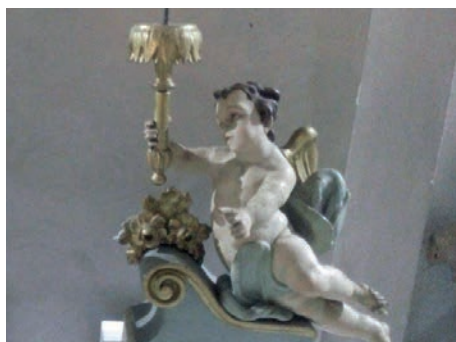
Чланови руководства Управног одбора Спортског савеза општине Апатин, на челу са дугогодишњим председником Петром Бурсаћем, имају чиме да се диче. У некадашњем Дому омладине, где се сада налази Спортски савез, отворен је Музеј спорта, јединствен у граду на Дунаву.

У изложбеном простору који из дана у дан бележи све већи број посетилаца представљени су многобројни значајни и драгоцени документи, са бројним фото-илустрацијама.

Подунавско-Немачки црквени музеј Апатин

Вредни експонати немачко-католичких цркви прикупљени су из целе Бачке. Најстарија књига потиче из 1550. године а грађа је таква да је се не би постидели ни многи светски музеји.

Народни музеј Аранђеловац

📍 Мишарска улица 19, 34300 Аранђеловац

☎ 034 712-415

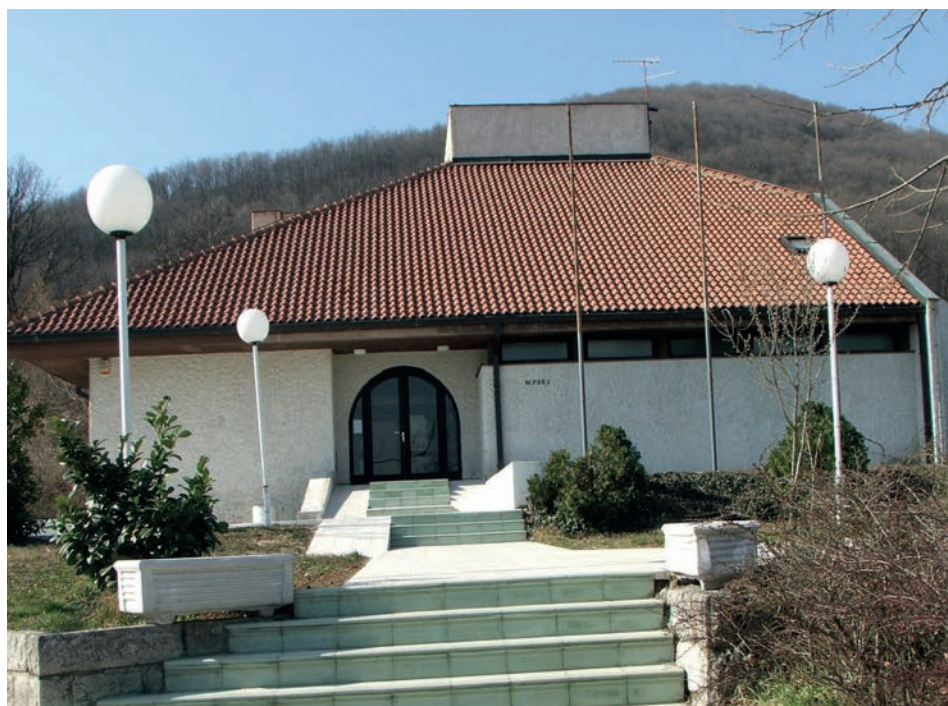
@ muzej.arandjelovac@gmail.com

🌐 www.muzejarandjelovac.rs/

📘 www.facebook.com/Народни-музеј-

Аранђеловац-266697853464499/?fref=ts

Народни музеј у Аранђеловцу је јавни музеј комплексног типа и локалног значаја. Основан је 14. јула 1981. године као Музеј револуције и социјалистичке изградње на иницијативу СУБНОР-а Аранђеловац, што значи да је оснивач и власник Музеја Општина Аранђеловац. Зграда Музеја је пројектована по угледу на традиционалну шумадијску кућу са оцаклијом у средини (архитекта је био Феликс Бајлон), а изграђена је средствима месног самодоприноса. Музеј мења

Зграда Музеја

свој првобитни назив у Музеј у Аранђеловцу 1987-88. године, а данашњи назив, Народни музеј, носи од 2007. године.

Рад у Музеју организован је по одељењима – Етнолошко, Археолошко, Историјско и за историју уметности. Археолошко одељење садржи и палеонтолошку збирку. Историјско одељење поседује, између осталог, два легата – Душана Петровића Шана и Радована Грујића. Налази нумизматичке збирке чувају се у оквиру Археолошког и Историјског одељења, а у Одељењу за историју уметности налази се и Спомен-збирка Михаило С. Петров и Колекција савремене уметничке керамике.

Музеју је поверен на старање Споменик природе „Пећина Рисовача“, која је, као археолошки локалитет палеолитске старости и палеонтолошко налазиште фосилних остатака леденодобне фауне, проглашена културним добром од великог значаја. Рисовачка пећина, са околним простором површине од око 13 ха, такође ужива заштиту природног добра од изузетног значаја. Пећина је уређена за посете по свим принципима савремене презентације са скулптуралним реконструкцијама ишчезле људске врсте – неандерталаца, као и представе

Пушка Танаска Рајића, 19. век

Џејмс Кваме Амоах (James Kwame Amoah), *Пољубаи*, 2003.

Милан Блануша, *Мајрић*, 1993.

најзаступљенијих животињских врста са краја леденог доба. Поставку употпуњују панои на тачкама дуж главног пећинског канала. Обезбеђени су сви услови за очување микроклиматских услова и заштиту постојећег живог света (инсекти, зглавкари и слепи мишеви).

Други депанданс Музеја јесте Окућница Илије Милошевића (етно домаћинство) са објектима народног градитељства из 19. и са почетка 20. века: стара и нова кућа, вајат, млекар, кош и бунар.

Стална поставка *Миленијуми* представља комплексну слику материјалног и духовног живота различитих људских заједница на простору централне Шумадије, од самог освита људског рода до данашњих дана. Друга стална поставка излаже радове из Збирке савремене уметничке керамике, настале на Међународном фестивалу *Свејћ керамике*, одсликавајући технолошке иновације и најразличитије облике уметничког изражавања у глини код домаћих и страних аутора.

Огњиште, стална поставка

Окућница Илије Милошевића

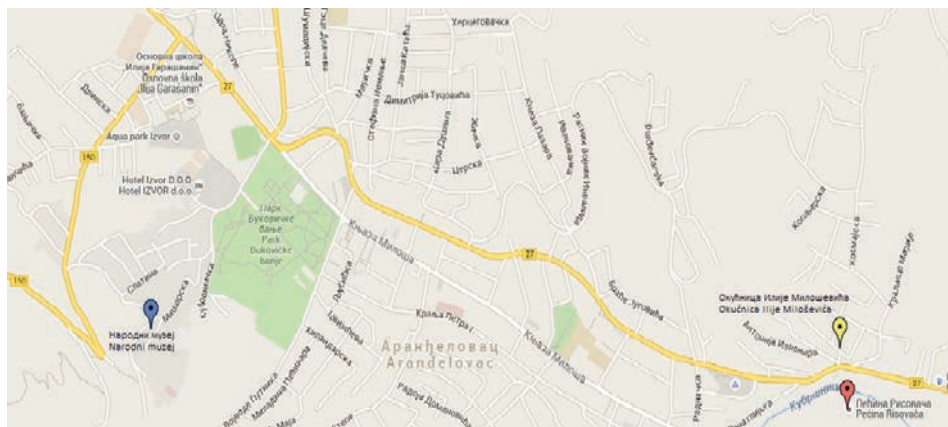
Истакнутије тематске изложбе су *Ја сам њравио данас излеи у чувену Бању Аранђеловац – Аранђеловац на разледницама, 1900–1940*, ауторке Зорице Петровић, *Михаило С. Пејров: Умејноси на њоклон*, ауторке Тање Вићентић, *Рисовача, њалеонњолошка ризница – зашњињиња и очување фосилних остњањака кварњарне фауне*, ауторке Олге Старчевић, *У нињи снови уњкани*, ауторке Лиле Дрбац-Крстић.

Издавачка делатност је заступљена објављивањем часописа *Шумадијски зањиси*, монографских публикација – *Буковичка Бања* Зорице Петровић, *Рисовача* др Раденка Лазаревића, *Палеолињ Србије* др Бранка Гавеле, *Јеврем Грујић* Зорице Петровић, те каталога као што су *Винчанска анњројоморфна њластњика из збирке Народноњ музеја у Аранђеловцу и њривањних колекција* Олге Старчевић и многих других.

Педагошком делатношћу бави се један кустос и четири музејска водича на сталним и тематским поставкама у објекту Музеја, у пећини Рисовачи и на окућници Илије Милошевића. Поред тога, кустоси припремају радионице за децу и одрасле са темама из различитих области. Традиционални фестивал *Музејско гечје леињо* са низом едукативних радионица намењен је деци предшколског и нижег школског узраста.

У најзначајније музеалије спадају скелет пећинског медведа из плеистоцена, камени надгробник из прве половине 15. века, пушка Танауска Рајића са почетка 19. века.

Дигитализација се обављала путем програма Етернитас. У Народном музеју у Аранђеловцу је стално запослено 19 радника, од тога шест кустоса.

Народни музеј Ваљево

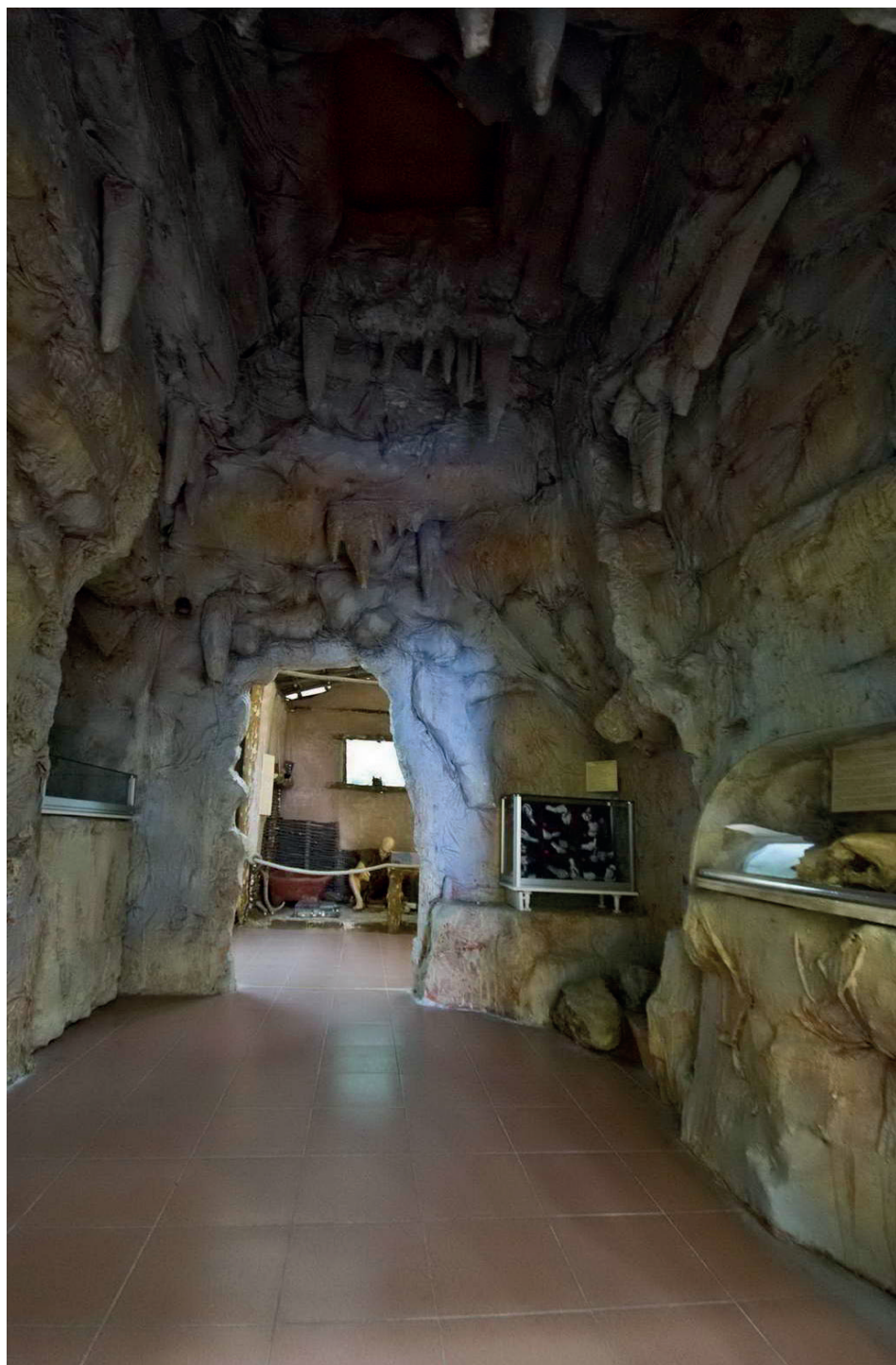

- Трг војводе Мишића 3, 14000 Ваљево
- 014 221-041
- nmva@ptt.rs
- www.museum.org.rs
- www.facebook.com/pages/NARODNI-MUZEJ-VALJEVO/57515301334

Народни музеј Ваљево је завичајно-регионална установа културе од националног значаја, комплексног типа.

Народни музеј Ваљево је основан 1951. године од стране градског Народног одбора Ваљево, чији је правни наследник Град Ваљево. Музеј се састоји од пет целина: централног музејског објекта у центру Ваљева, депанданса Муселимов конак у Ваљеву, депанданса Кула Ненадовића, у Ваљеву, депанданса у Историјском спомен-комплексу Бранковина и Музејског одељења у општини Осечина.

Народни музеј Ваљево је објавио више десетина различитих стручних и научних радова, разврстаних у следеће едиције: Водичи (популарни водичи сталних музејских поставки), Каталози (каталози сталних поставки и тематских изложби), Путокази (популарно писане мање књиге из прошлости ваљевског краја) и Монографије, у оквиру којих се објављују научни радови историографског карактера – нпр. Владимир Кривошејев (2012), *Ваљево – настајанак и развој града – прилози за урбану историју од првог помена до почетка 20. века*; Драгана Лазаревић-Илић (2013), *О Десанки ђером и сликом*, итд. – и музеолошке студије: Бранко Лазич (2004), *У свету уметности, у свету музеја*; Бранко Лазич (2004), *Опелги из музеологије*; Владимир Кривошејев (2009), *Музеји, публика, маркетинг – сталне музејске поставке и Његова Висока Посејилац*; Владимир Кривошејев (2012), *Музеји, менаџмент, туризам – ка савременом музеју, од теорије до праксе*. Поред наведеног Музеј је један од коиздавача и националног часописа *Најиниси и зайиси*.

Захваљујући активном односу у раду са публиком током последњих година централну поставку и поставке у Муселимовом конаку годишње обиђе по 25.000 посетилаца, а поставке у Бранковини 35.000.

Уз рад са посетиоцима сталних поставки, Музеј редовно организује разноврсне програме, од бројних тематских изложби и музејских радионица, преко предавања, промоција, трибина и семинара, до драмских и музичких вечери.

Музеј је двоструки добитник Плакете Музејског друштва Србије „Михаило Валтровић“ за најбољи музеј у Србији (2004. и 2007) и го-

дишње награде ИКОМ-а (2004. – Бранко Лазић – за издавачки подухват године и 2012. – Владимир Кривошејев – кустос године), као и награде Туристички цвет коју додељује Туристичка организација Србије (2012).

Музеалије су сврстане у пет група збирки: археолошке, етнографске, историјске, уметничке и збирке нумизматике. Највећу пажњу посетилаца привлаче предмети пронађени у римској вили на локалитету Анине, наоружање породице Ненадовић из Првог српског устанка, ратни кабинет војводе Живојина Мишића и легат Десанке Максимовић.

Музејске збирке се дигитализују процесом скенирања и употребом програма ИМУС, док се посете музејских поставки дигитално региструју и обрађују програмом МВ који су развили Народни музеј Ваљево и Пословни факултет Ваљево Универзитета Сингидунум.

Музеј има 23 стално или дугорочно запослена. Рад музеја је организован кроз три одељења: Одељење за стручни рад са музејским збиркама, у којем ради седам кустоса збирки, један кустос документариста и један конзерватор-техничар; Одељење за стручни рад са публиком, у којем раде четири кустоса музејска педагога и четири музејска водича (од тога један кустос педагог у Осечини и један водич у Бранковини) и Одељење за опште и техничке послове, са шест запослених, од којих је један у Бранковини.

Историјски спомен комплекс Бранковина

Народни музеј Велико Градиште

- Кнеза Лазара 40, 12220 Велико Градиште
- 012 663-202, 062 807-4839
- narodnimuzej.velikogradiste@gmail.com
- <https://www.facebook.com/NarodniMuzejVelikoGradiste/>

Народни музеј Велико Градиште је музеј комплексног типа, основан јуна 2012, а званично отворен 28. јануара 2013. године, захваљујући пре свега заоставштини Градиштанаца – браће Ђорђевић. Они су сву своју покретну и непокретну имовину оставили тестаментом, под условом да се оснује музеј у Великом Градишту. Идеја је заживела уз помоћ локалне самоуправе, која је омогућила реновирање простора, уређење и постављање мобилијара и расвете.

Народни музеј у Великом Градишту окупио је на једном месту легат браће Ђорђевић, који броји преко 1.500 музеалија из археологије,

Зграда Народног музеја Велико Градиште

сликарства и употребних предмета. Такође, од значаја је и легат вајара Милана Бесарабића, који је Великом Градишту оставио преко четрдесет скулптура, слика и цртежа. Налази се овде и завичајна збирка сликара, вајара, графичара и визуелних стваралаца који су са подручја наше општине.

Најважније тематске изложбе у Народном музеју Велико Градиште јесу Публикација „Српски средњовековни новац“, Леаић браће Ђорђе-

МУЗИЧКА КУТИЈА

крај XIX века

висина 12,5 cm
дужина 37 cm
ширина 19 cm

ФОНОГРАФ - претеча грамофона

У кутији се налази механизам фонографа, метални ваљак са иглицама, металном четком и зупчаником. Постоји опруга која се навија и покреће механизам фонографа. Кутија се закључава.

ЛИТОГРАФСКИ ПАПИР -

Јовановић, Београд "код роде", са 8 мелодија, исписаних на српском и немачком језику.

Списак мелодија са литографског папира:

1. Serbische himna
2. Srbianka
3. Onamo namo
4. Vljajna
5. Zajetscharka
6. ...
7. ...
8. ...

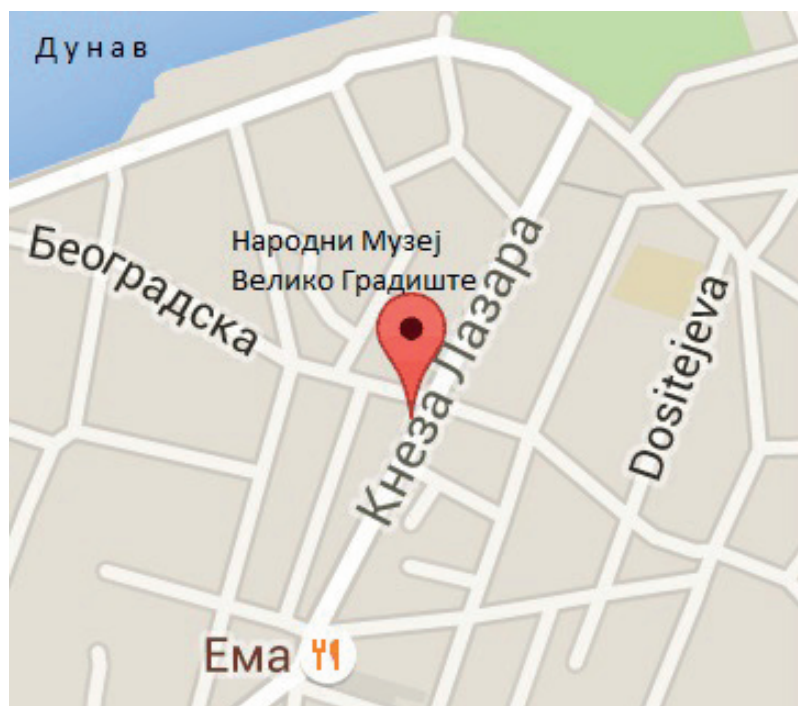
- Српска химна
Србијанка
Опато намo
Влајна
Зајечарка
Нишанијка
Поака
Поака

- Композитор српске химне
Даворин Јенко
- Текстописац
Јован Ђорђевић
- Текст датира из 1872. године

вић и изложбе стрип албума *Градишћанске њриче I* и *Градишћанске њриче II*.

Као најзначајније музеалије можемо означити три римска новчића *Pincum* и две римске цигле са натписом *Pincum* (једини музеј на свету који ово поседује), тринаест новчића из Србије, римски бронзани орао из 3-4. века, музичка кутија са краја 19. и поч. 20. века (једини познати примерак који има химну *Боже њравде*) и део конструкције чувеног Хилденбрандовог цепелина.

Народни музеј у Великом Градишту тренутно има једног кустоса.

Народни музеј Врање

- Пионирска 1, 17500 Врање
- 017 424-018, 412-120, 423-073
- info@muzejvranje.com
- www.muzejvranje.rs

Народни музеј Врање је регионална установа комплексног типа и од националног значаја. Основан је 1960. године. Првобитни назив био је Музеј НОР-а, касније добија име Симе Погачаревић, по локалном народном хероју, а касније и свој данашњи назив Народни музеј Врање. Оснивач је Општина Врање, односно данас Град Врање. Понеси се логотом Зорана Стошића Врањског. Народни музеј Врање има четири Одељења – археологије, историје, савремене уметности и етнологије.

Народни музеј Врање се од свог оснивања налази у згради Селамлука, која је у оквиру комплекса Пашиних коначи (подигнути око 1765.

Музеј „Бора Станковић“

године), споменика културе под заштитом државе. Музеј се састоји од три целине: централног музејског објекта смештеног у згради Селамлука, Галерије Народног музеја Врање, смештене у Дому културе и Музеја „Боре Станковића”, родне кућа писца у Врању.

Музеј се стара и о ризници која се налази у манастиру Прохор Пчињски, као и о Амаму/Хамаму, у којем се тренутно налази археолошки необрађени материјал. У централном објекту, поред сталне поставке налазе се и службене просторије. Стална поставка се састоји од археолошке поставке (предмети од неолита до средњег века) размештених по ходницима и етнолошке поставке (одећа, накит, обућа, Спаваћа соба, Дневна соба, Девојачка соба).

У кући Боре Станковића, која је подигнута крајем 19. века, налази се стална поставка из живота познатог писца, дневни боравак и спаваћа соба, као и поставка његових дела.

Галерија Народног музеја Врање је основана 1995. године и у њој се организују тематске изложбе, промоције књига, концерти класичне музике и др.

Међу тематским изложбама могу се издвојити *Рейросјејективна изложба Милош Бајић* (2010), *Централни Балкан између Грчкој и Келтској светиа – Кале Кршевица* (2013), *Вечийи круј, йојасеви ејнојграфске збирке Народној музеја Зајечар* (2013) и *Врањској деци Врањска дања за усјомену и дујо сећање* ауторке Зорице Тасић (2015).

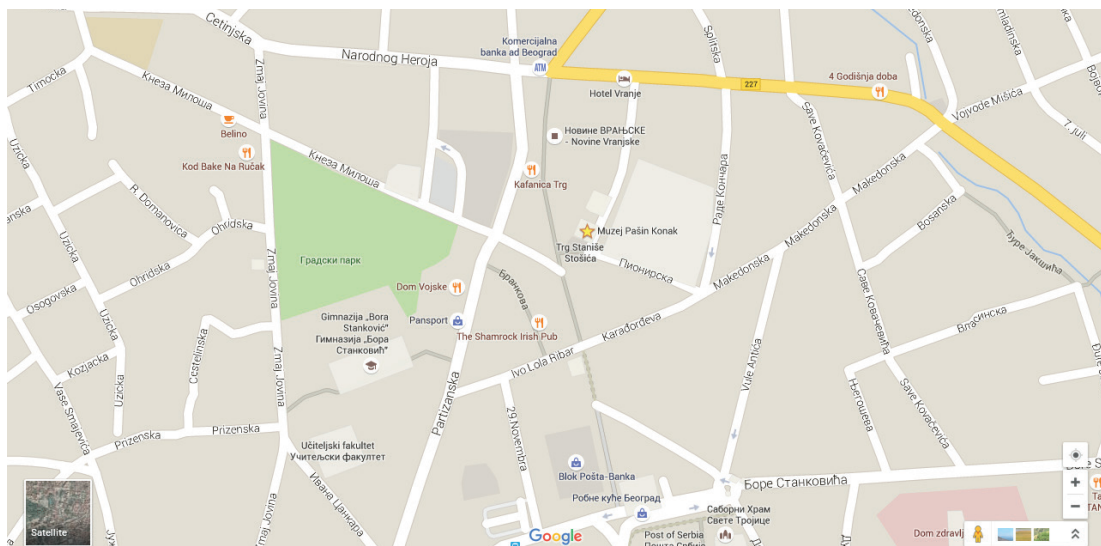
Издавачка делатност заступљена је објављивањем каталога изложби и излажењем редовног *Врањској јласника*.

Међу најзначајније музеалије налазе се остава Дерона, Прибојска остава, Златна повеља генералу Белимарковићу, лични предмети Бо-

рисава Станковића (табакера), гостинска соба са поч. 20. века и фрагмент изворног Јеванђеља из 14. века.

Процес дигитализације је на самом почетку. Народни музеј Врање има 14 стално запослених лица, од тога је 10 кустоса.

Народни музеј Зајечар

📍 Драгослава Срејовића 2, 19000 Зајечар

☎ 019 422-930, 440-839, факс 440-838

@ muzejzajecar@gmail.com

🌐 www.muzejzajecar.org

📘 www.facebook.com/Narodni-muzej-

Zaje%C4%8Dar-266497133397431/

Народни музеј Зајечар је јавна градска установа, комплексног типа. Основан је 27. марта 1951. године, одлуком Градског народног одбора општине Зајечар. Данашњи назив датира из 1961. године. Зграда у којој се музеј налази саграђена је 1927. године за потребе војне установе за пројектовање путева. Њена површина не задовољава потребе чувања и излагања великог броја изузетно значајних предмета, сведока богате прошлости овог дела Србије, о којима се музеј стара.

Народни музеј Зајечар

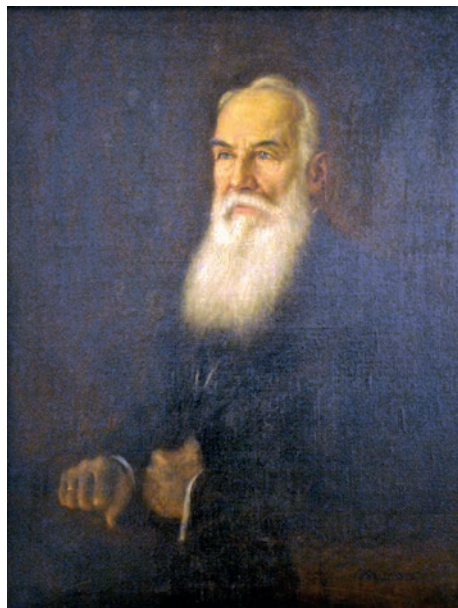
Народни музеј Зајечар има више стручних одељења: Археолошко, Историјско, Етнолошко, Одељење историје уметности и Одељење документације. Захваљујући донацији владе Јапана, 2010. године је отворена Радионица за конзервацију музејских предмета од керамике, дрвета и метала.

У склопу Музеја су: Радул бегов конак (рестауриран 1975) са сталном етнолошком поставком *Сџари Зајечар*, Турска воденица, Задужбина „Никола Пашић“ (Меморијал Николе Пашића и галерија), као и археолошко налазиште Феликс Ромулијана – Гамзиград.

Стална поставка, која илуструје богатство живота на простору Зајечара и његове непосредне околине, је отворена 2010. У складу са њеном концепцијом, археолошко одељење представљено је Гамзиградом – Ромулијаном. Ово јединствено и комплексно културно добро, са сведочанствима о животу од праисторије до средњег века, УНЕСКО је уврстио на Листу светске баштине 2007. Сегмент историјског

дела поставке конципиран је тако да повеже причу о животу на просторима Тимочке крајине од пада под турску власт до данас. Етнолошко одељење представљено је музеалијама које сведоче о сеоском, градском и духовном животу, као и о културној и националној разноликости становника овог дела Србије. Одељење историје уметности започиње копијама фресака из цркве у Доњој Каменици из 14. века и иконама из прве половине 19. века. Кроз читаву поставку провлаче се одабрана дела из Завичајне збирке овог одељења, од оснивања Друштва за неговање уметности 1920. године до данас. Посебно место припало је једном од најзначајнијих српских глумаца Зорану Радмиловићу (1933–1985). Поставка се повремено модификује.

У најважније тематске изложбе спада *Заувек* – етнолошка изложба накита Сузана Антић, *Дарови земље* – изложба керамике од праисторије до данас Сузана Антић, Маје Живић и Нине Погарчић, *Пути тимочких дивизија 1914–1918* Јелице Илић, *Ликовна дела руских емиграната* из збирке Народне музеја Зајечар Нине Погарчић и *Вечити круи* – изложба појасева из етнолошког одељења, аутора Дејана Крстића.

У оквиру издавачке делатности издвајају се *Водич Народне музеја кроз збирке и издавку* (српско и енглеско издање), *Ромулијана – Галеријева царска палата* (српско, енглеско, француско, италијанско, немачко, бугарско, румунско, словеначко и руско издање), *Зајечар*

Felix Romuliana, царска палата императора Гаја Валерија Валерија Максимијана (293–311), крај 3./поч. 4. века.

чудесна ирчица – из живописа у Зајечару 1466–2006. године, те каталози бројних тематских изложби.

Међу најзначајније музеалије спадају фрагмент архиволте са натписом FELIX ROMVLIANA, појас од перли и памучне траке, ћилим из 19. века, сребрни таџир из Русије и *Портрети Николе Пашића* Николе Михајлова.

Укупан број стално запослених је 22, а од тога је седам кустоса.

Дионис, подни мозаик са Ромулијане

Појас – од перли и памучне траке, крај 19./поч. 20. века, Зајечар

Народни музеј Зрењанин

- Суботићева 1, 23000 Зрењанин
- 023 561-841, факс 534-020
- museumzr@mts.rs
- www.muzejzrenjanin.org.rs
- www.facebook.com/narodni.zrenjanin

Народни музеј Зрењанин је регионални музеј комплексног типа, завичајног карактера и покрива подручје средњег Баната.

Народни музеј у Зрењанину основан је 1906. године као Музеј Торонталске жупаније, одлуком Муниципијалног одбора, а на иницијативу Културног удружења Торонталске жупаније. Међутим, музеј је започео са радом тек 1911. године. Одлагање почетка рада условљено је финансијским разлозима, као и недостатком одговарајућег простора. Прве просторије добио је у згради Жупаније, где је, под именом Музеј Торонталске жупаније, деловао до 1918. када је привремено

Зграда Народног музеја Зрењанин

Стеван Алексић, *Весели Банаћани, уље на платну*, 1911.

престао са радом. После Првог светског рата пресељен је прво у комплекс Пијаристичког самостана, па на спрат „Касине“, али је у тим условима био затворен за публику. Уочи Другог светског рата музеј носи име Музеј Дунавске бановине, а покушај Историјског друштва из Новог Сада да га среди и отвори за посете спречио је рат. За време окупације 1941–1944. године, као Музеј округа банатског, био је отворен кратко време. После ослобођења уследиле су даље селидбе и тек је трећа локација усвојена као трајно решење: зграда бивше Финансијске палате, грађена 1893. године по пројекту архитекте Иштвана Киша, постаје седиште Музеја од 1966. године. Права оснивача врши Град Зрењанин.

Структуру Музеја чини пет одељења – природњачко, археолошко, етнолошко, историјско и уметничко. Фонд Музеја чини преко 33.000 музејских предмета, а међу њима истакнутија је збирка хладног и ватреног оружја, затим збирка капа златара, ликовна збирка посебно са сликама из 18. и 19. века, збирка накита из праисторије и средњег века и збирка птица. Музеј има и Педагошко-информативну службу, Документациони центар, рестаураторску и конзерваторску радионицу, фотографско одељење, као и столарску радионицу. У Музеју постоји и стручна библиотека са преко 5.000 наслова.

Простор сталне поставке Музеја има површину од 1200 м². На првом спрату је Уметнички део који обухвата примењену и ликовну уметност, као и Соба спорта, док су на другом спрату музеалије из природњачких, археолошких, историјских и етнолошких одељења.

Презентација збирки одвија се у оквиру сталне поставке и тематских изложби.

Тренутно Музеј располаже и са три изложбена простора – Салон, Мали салон и Хол музеја који је адаптиран у изложбени простор. Салон, у који се улази са градског трга, представља најелитнији изложбени простор у граду.

Зрењанински Народни музеј проглашен је за најбољи музеј у Србији 2006. због великог броја посетилаца – преко 85.000, 34 организоване тематске изложбе и реновиране сталне поставке. Народни музеј Зрењанин нашао се међу 42 номинована музеја из 21 државе за награду Европски музеј године 2015, коју додељује Европски музејски форум.

Изложбе које се издвајају су изложба слика Уроша Предића (2005), изложба *Сво лица сиолица* из фонда Збирке примењене уметности (2005), археолошка изложба *Маџејски брод* (2006), *Пшнице трабљивице* (2010) из фонда Природњачког одељења, етнолошка изложба *Народни вез – традиција као инспирација* (2013) и *Средњи Банат у Првом светском рату* (2014).

Рад са децом и младима спроводи се кроз музејске играонице, учионице и радионице. Педагошки програми планирани су за предшколски, основношколски, средњошколски узраст и породично учешће. Кроз различите активности и пројекте Музеј има сарадњу са широм друштвеном заједницом. Познате радионице су *Један дан у траисторији*, *Музејски забавник*, те пројекти *Уради сам водич кроз сталну поставку* и *Музеј у коферу*.

Издавачка делатност Народног музеја Зрењанин оријентисана је на издања каталога, а међу новијима су: *Коло српских сесџара – по-*

зику – *Кашалої сїалне поїставке Збирка примењене уметности Милеве Шијаковић* (2011). Музеј објављује и Посебна издања.

Најзначајније музеалије су: Збирка оружја барона Николића, унука Кнеза Милоша Обреновића (најбоља династичка збирка оружја у Србији), српска капа златара (са краја 19. град је представљао центар златовеза за целу регију, па и шире); остаци скелета мамута *Mammuthus primigenius*, стари преко 20.000 година, пронађени на територији Средњег Баната (обала Тисе код Бечеја); женска статуета, са локалитета Борђош Нови Бечеј – седећа фигура која у крилу држи посуду и обухвата је рукама, симболише плодност и рађање, откривена је 1946; *Весели Банаћани* Стевана

клоњена колекција Рајке Грубић (2015), *Да ли сам свуда иде су ми ирајови – сїваралашиїво Мирослава Анїића* Иване Арађан и Бојане Видовић (2015), *Зайамїи овај свеї, о зайамїи іа, иїак – радови Рајне Круљ* Оливере Скоко (2015) и *Средњи Банаї у Великом раїу – сїо іодина од издијања Првої свеїскої раїа* Владиславе Игњатов (2014). Постоје водичи на српском, енглеском, словачком, мађарском и румунском, као и публикација где је обрађено Одељење примењене уметности на сталној поставци НМЗ, на српском и енглеском је-

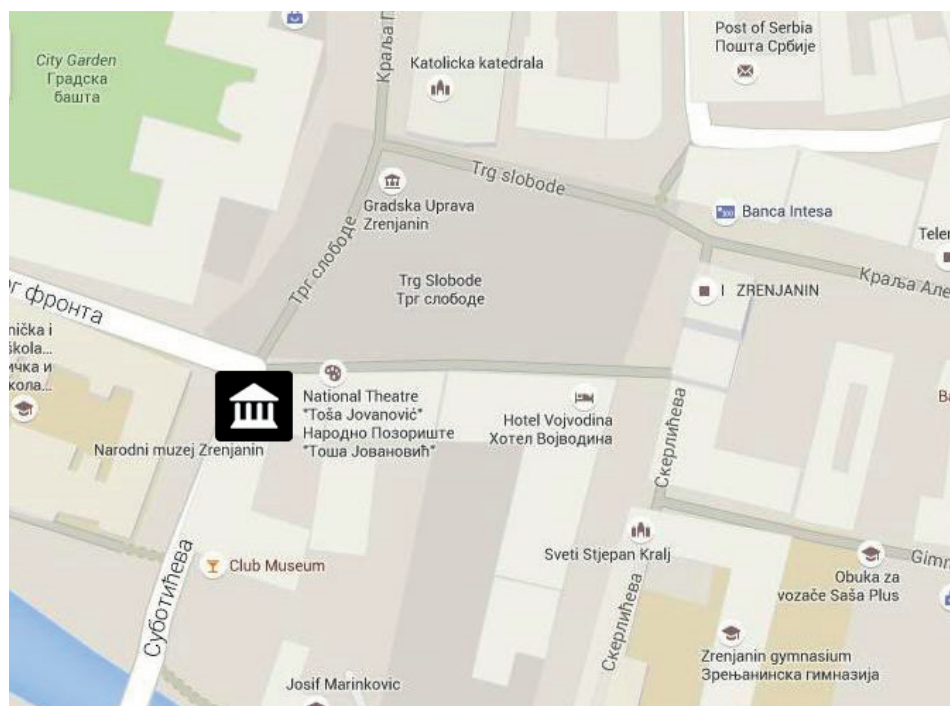

Капа златара, Зрењанин 1899.

Алексића из 1911. – слика одише фотографском прецизношћу и приказује вече у кафани близу Алексићеве куће у месту Модош (данас Јаша Томић).

Дигитализација музеолошке грађе обавља се уз помоћ програма ИМУС и у Access-у. Укупан број запослених је 45, од тога 11 кустоса.

Народни музеј Кикинда

- Трг српских добровољаца 21, 23300 Кикинда
- 0230 21-239, 22-500
- muzejkikinda@gmail.com
- www.muzejkikinda.com
- www.facebook.com/Muzej-Kikinda-798867866821962/?fref=ts

Народни музеј Кикинда, комплексног типа, основан је 7. 11. 1946. године као музеј општег типа, под називом Градски народни музеј. Оснивач музеја је Општина Кикинда. Налази се у згради некадашњег Магистрата Великокикиндског диштрикта (Курија). Обухвата шест одељења: археолошко, етнолошко, историјско, природњачко, уметничко и педагошко одељење. Своју делатност обавља на територији општине Кикинда, Чока и Ада. Од 2006. године овде су изложени оригинални остаци једног од најбоље очуваних скелета мамута у Европи.

Зграда музеја, некадашњи Магистрат – Курија, прва половина 19. века

Мамут Кика, пре пола милиона година

Археолошка збирка са 13.000 експоната је најбројнија у Народном музеју Кикинда, а садржи експонате из периода млађег каменог доба до краја средњег века. Етнолошка збирка је формирана 1946. године и садржи око 5.000 експоната, претежно из области народне традиције. Историјска збирка садржи преко 5.000 експоната из периода од 18. до 20. века, са предметима, писаним документима и нумизматима. Природњачка збирка је формирана 1995. године и највећи део збирке чине учила из некадашњег биолошког кабинета Гимназије (препариране животиње, инсектаријуми, хербаријуми, учила, цртежи, руде и минерали).

На сталној поставци изложена су дела ликовне уметности из 19. века. Представљен је рад сликара Николе Алексића и Ђуре Пецића који у највећој мери подразумевају портрете. У Народном музеју Кикинда је од 2006. године изложен скелет мамута, који је популарно назван Кика. Завршетком пројекта *Кикиндски мамуџ* започет је низ активности и анимационих програма од којих је најзначајнији септембарски фестивал под називом *Мамуџфест*.

Субача – Сувача у Кикинди је једини сачувани млин на коњски погон у Србији. Изграђена је 1899. и радила је до 1945. године. Ова врста млинова била је карактеристична за равницу и некад их је само у Кикинди било више од 50.

Педагошка служба у Народном музеју Кикинда је са радом почела 2005. године. Њу чине два музејска водича и кустос-педагог. Педагошка служба обавља послове у вези са едукацијом деце, омладине и музејске публике уопште, успоставља сарадњу са васпитно-обра-

Никола Алексић, Жена из породице Виловски, 19. век,
уље на платну, бидермајер

Сова утина – мала ушара (асио отус)

зовним институцијама у општини, врши истраживање музејске публике, ради на презентацији музејских садржаја (медији и друштвене мреже), организује пратеће програме, израђује брошуре, води групне посете кроз сталну музејску поставку и посебним изложбама и представља музеј на стручним скуповима у земљи и иностранству.

Међу значајније тематске изложбе убрајају се *Краљевство циџе и цреџа*, *Биографија једне куће*, *Ту је варош цела*, *Замисли да си сова* и *Кинђурење у Кикинди*.

Међу најзначајније музеалије издвајамо скелет мамута, заставу Великокикиндског диштрикта, капу златару, археолошке налазе са некрополе у Мокрину из бронзаног доба и слике Николе Алексића.

Програм дигитализације музеолошке грађе обавља се у ИМУС-у. Укупан број запослених је 14, а број кустоса је шест.

Део изложбе *Биографија једне куће*,
аутор Владислав Вујин, 2015.

Сувача, млин на коњски погон, 19. век

Народни музеј Крагујевац

📍 Бука Караџића 1, 34000 Крагујевац

☎ 034 333-312, 333-302

@ muzejkg@gmail.com

🌐 www.muzej.org.rs

📘 https://www.facebook.com/

narodnimuzejkragujevac.kragujevac

Зачеци музеја у Крагујевцу везују се за Кнеза Милоша и његову збирку слика, минерала и нумизматичку збирку. У пролеће 1942. године основан је Шумадијски музеј у Крагујевцу, да би након годину дана престао са радом. Народни музеј у Крагујевцу основан је 01. 06. 1949. године као Обласни музеј са шест збирки – природњачком, историјском, археолошком, нумизматичком, етнолошком и уметничком. За музејске зграде одређене су Амиџин конак (грађен 1818) и Кнез

Конак кнеза Михаила 1860. година

Стална поставка Градски животи у Крагујевцу у другој половини 19. века

Михаилов конак (из 1868). Музеј је отворен 1951. године, а почетком 1953. променио је име у Народни музеј Крагујевац. Надлежност Музеја обухватала је 11 општина на територији Шумадије, Поморавља и Рашке области. Са формирањем других музејских центара делатност Музеја је сведена само на централну Шумадију. Марта 1961. године НО општине Крагујевац оснива нови музеј под именом Музеј радничког покрета и НОБ-а. Оба музеја упоредо постоје две године да би се марта 1963. године спојили у Народни музеј Крагујевац. Део музејалија уступљен је музеју Спомен-парк „21. октобар”.

Народни музеј у Крагујевцу припада категорији комплексних музеја завичајног карактера који обавља послове чувања и заштите на територији општина Крагујевац, Баточина, Лапово, Рача и Кнић. У саставу Музеја су: археолошко, етнолошко, историјско и историјско-уметничко одељење, документација, стручна библиотека, препараторска радионица и фотолабораторија.

Историјско-уметничка Збирка (сликарство, скулптура, графика, цртеж, примењена уметност) има радове најпознатијих уметника из Србије и простора бивше Југославије: Јован Бјелић, Петар Добровић, Милан Коњовић, Петар Лубарда, Мило Милуновић, Михајло Петров, Мића Поповић, Љубица Сокић, Марко Челебоновић, Сава Шумановић, Никола Кока Јанковић, Олга Јеврић, Олга Јанчић, Ђорђе Јовановић, Тома Росандић, Франц Ротар, Бранко Ружић, Коста Анђели Радовани, Сретен Стојановић, Ристо Стијовић и др.

Музеј своју делатност обавља у зградама из 19. века, од којих је већина у статусу споменика културе, и у савременим зградама подиг-

нутим у последњој четвртини 20. века. То су Амиџин конак, Конак кнеза Михаила, Стара скупштина из 1859. године, у којој је стална поставка *Народне скупишћине у Крајујевицу у 19. веку*, Кућа проте Милоја Барјактаровића, односно Кућа Светозара Марковића у којој је стална поставка *Градски живоић у Крајујевицу у другој њоловини 19. века*, Кућа Љубице Филиповић, Петрова воденица у Грошници, Спомен-кућа у Дуленима и Стална етнолошка поставка у конаку манастира Вољавча. У Галерији Народног музеја налази се стална поставка *Срџско сликарство и скулптура 20. века*.

Тематске изложбе које се издвајају су *Свакодневни живоић монаха у 19. веку* Наташе Николић и Светлане Радојковић (2005), *Између земље и неба – живоић на неолићским насељима централне Шумадије* (2015), *Лан и коноиља у њрадиционалној култури Шумадије* (2014), *Хладно и ваљрено оружје са ољремом у 19. веку* (2009), *Порћиреићи и ѡлаве из вајарске збирке НМКГ* (2010), *Црћежи из колекције Народног музеја Крајујевац* (2014).

Народни музеј Крајујевац нема свој часопис од 1991. године, али има живу издавачку делатност од којих се издвајају следеће публикације – *Двадесетићи век, сликарство и скулптура из Збирке Народног музеја Крајујевац* (2008), *Народне скупишћине у Крајујевицу у 19. веку* (2014), *Градски живоић у Крајујевицу у другој њоловини 19. века* (2007) и

Антерија кнегиње Љубице Обреновић, сомог, сребрне и позлаћене нити, памук, свила, 19. век

Средњовековни накић из Збирки Народној музеја Крагујевац (2012).

Предмети који су међу најзначајнијима су Оринтоморфна ваза из средњег неолита, бисерни тепелук из друге пол. 19. века, антерија кнегиње Љубице Обреновић, слика Љубице Сокић Сремски Карловци и скулптура Томе Росандића Пијетта.

Дигитализовано је око 10.000 предмета, фотографија и архивске грађе, уношењем података у Етернитас у зависности од степена обрађености Збирки. Укупан број запослених у Народном музеју Крагујевац је 24, од којих су осморо кустоси.

Љубица Сокић, Сремски Карловци, уље на плагну, 1952.

Народни музеј Краљево

- Трг Светог Саве 2, 36000 Краљево
- 036 315-350, 315-351, 333-004
- office@nmkv.rs
- www.nmkv.rs
- www.facebook.com/muzej.kraljevo

Народни музеј Краљево је основан 01. 05. 1950. године од стране ГНО Ранковићево под називом Градски музеј Ранковићево. Године 1953. мења назив у Народни музеј Ранковићево, а од 1955. у Народни музеј Краљево (оснивач град Краљево). То је регионални музеј комплексног типа надлежан за општине Краљево, Рашка и Врњачка Бања.

Први управник Музеја био је проф. Милорад С. Јовић, чији је рад обележило формирање готово свих музејских збирки. Од 60-их година започиње формирање одељења: Историјско одељење (1962), Етнолошко (1963), Конзерваторско (1966), Уметничко (1973) и Ар-

Зграда Народног музеја Краљево

Стална поставка – сала за етнологију

хеолошко одељење (1974). Галерија фресака отвара се 1965. године (колекцију копија фресака 13. века радили су најпознатији српски кописти), *Дечији ликовни мајски салона* 1974. Нови замах у развоју музеја представља период управљања историчара уметности Милорада Михаиловића (1979–1995), када се оснива Пропагандно-педагошко одељење (1983), Одељење за документацију (1991) и започиње процес адаптације старог школског здања из 1873. у јединствену музејску зграду. У најмлађа одељења спада Нумизматичко, које је оформљено 2001. У периоду 2002–2005. завршена је у целини музејска зграда, чиме је Музеј добио простор од 1.270 м². Нова стална поставка отворена је 2008.

Легат др Оливере Радојковић Чоловић обухвата породичну кућу у Краљеву, која је пренета у власништво музеја 2012. године и адаптирана за потребе легата. Легат обухвата 21 икону и 120 дела савремене уметности, међу којима су најбројнија дела Мирјане Михаћ, Младена Србиновића и Ксеније Дивјак, а ту су и дела Петра Добровића, Даде Ђурића, Миће Поповића, Мила Милуновића, Љубице Цуце Сокић, Данице Антић, Марија Маскарелија и Моме Капора. Легат садржи и збирку покућства и намештаја од укупно 157 предмета од стакла, керамике, порцелана и дрвета.

Издвајамо велике интердисциплинарне изложбе: *Доба свейло-сти, српска уметности XIII века* (2007/2008); *Одрасћање у Краљеву у XIX и XX веку* (2013/2014), *Јелена велика краљица, седам векова од смрти краљице Јелене* (2014/2016) и *Шумадијска дивизија 1914–1918* (2014/2015).

(1997), *Краљево октобра 1941.* (2003), као и монографија Владана Вирејевића *Краљево њраг у Срдији 1918–1941* (2006).

Музеј је развио педагошку делатност кроз програме радионица, од којих се издвајају Радионице музејске школице, Ускршње радионице, а од 2015. године редовне природњачке радионице.

Признања за постигнуте резултате Музеја су: Диплома заслужне организације Града Краљева Скупштина Града Краљева 2010. године; Високо одликовање СПЦ – Орден Светог Цара Константина, додељен од стране Светог архијерејског синода 2013. године, Награда *Михаило Валтровић* за нову сталну поставку 2008. и ИКОМ-ова награда за пројекат године 2014.године.

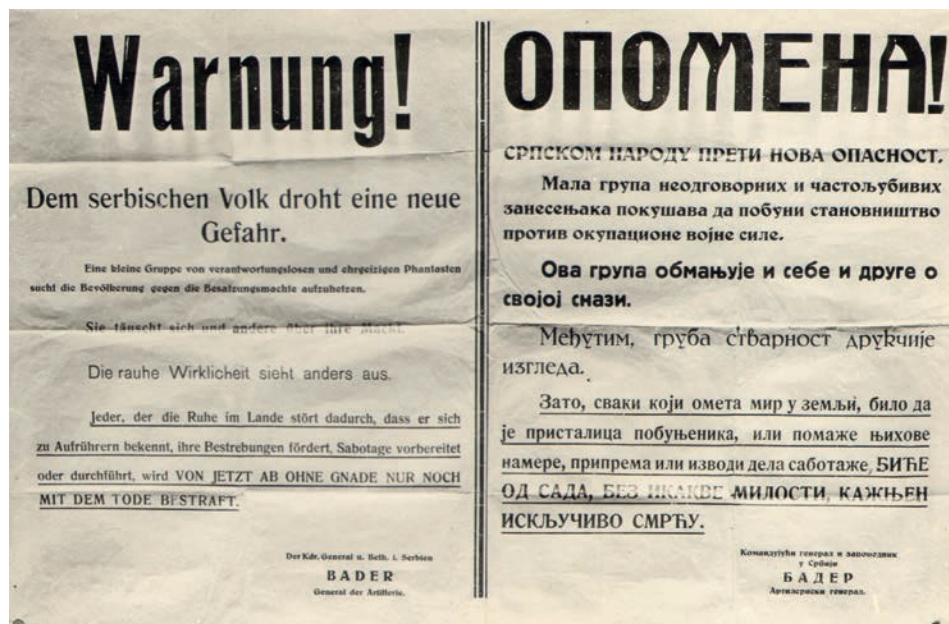
Међу значајније предмете спадају благо из Крушевице (Рашка), кнежевски гроб из старијег гвозденог доба, група накита од сребра, злата и ћилибара, бронзана ојнохоа, скифос, затим Збирка ношње са Косова и Метохије и др.

Дигитализацији се приступило 90-их год. Скенирани су фондови старих фотографија, као и фонд негатива на стаклу. Посебно је формирана база података за жртве стрељања у Краљеву. Дигитализована је теренска археолошка документација, а за обраду керамике креирана је нова база података. Од 2003. године све фотографије су дигиталне и комплетна видеотека је дигитализована. У великој мери је започео процес скенирања класичног Централног стручног архива за сва за-

Музеј издаје стручни часопис *Наша њрошлост*, монографија музеја објављена је поводом шест деценија рада 2014, а ту су и зборници *Свети Сава у срјској историји и њтрадицији* (Београд–Краљево, 1995), *Манастир Жича, историја, умениост* (1995), *Рудо Поље – Карановац – Краљево*

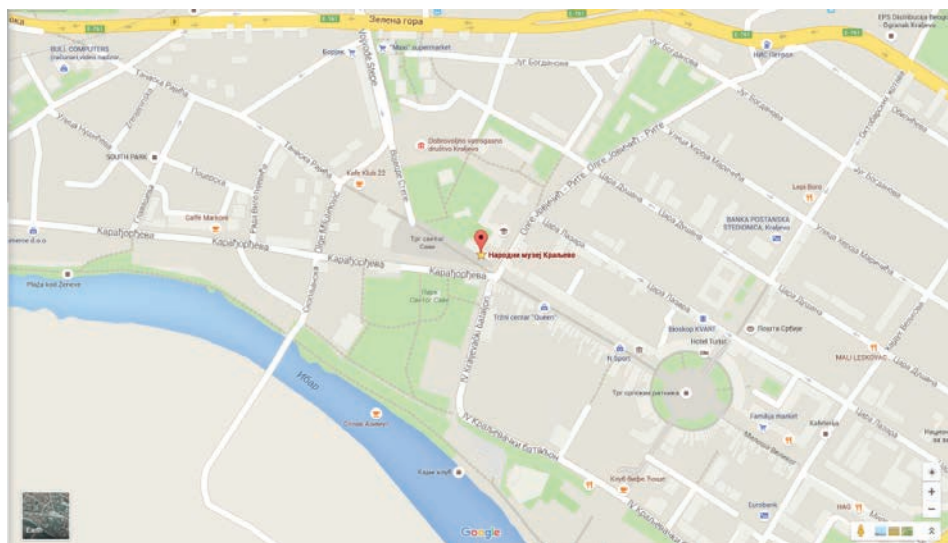

Солид, Ац, Јустинијан I, 527–565. год.

творена досијеа, која се финално појављују и у PDF форми. Текућа документација се води дигитално, а све публикације се чувају у овој форми. Скенирани су и старији зборници и стари бројеви часописа и доступни су на сајту музеја у PDF форми и на *issuu* налогу Народног музеја, као и остале публикације.

У Народног музеју Краљево ради 26 запослених, од тога 14 кустоса.

Летак о увођењу ванредног стања са преким судом у Краљево, 15. 10. 1941.

Народни музеј Крушевац

- Стевана Високог 15, 37000 Крушевац
- 037 418-540, 418-541
- nmuzejks@gmail.com
- www.facebook.com/Narodni-muzej-Kru%C5%A1evac-110960156983/timeline/?ref=bookmarks

Народни музеј Крушевац је регионална установа комплексног типа. Основан је 19. 12. 1951, на седници Извршног одбора Градског народног одбора Крушевац, а на предлог Савета за просвету и културу. Оснивач је Град Крушевац. Музеј данас чине четири целине у граду: централни објекат са матичним одељењима у Крушевачком граду, Уметничка галерија, Куће Симића, Меморијални комплекс Слободиште. Музеју припадају и зграда Мензулане, зграда Уметничких атељеа и, у смислу бриге о објекту и поставци, Стара школа у селу Коморану.

Централна зграда Народног музеја Крушевац

У централном музејском здању (подигнутом за потребе Гимназије 1863. и дозиданом 1908. године), поред основне сталне поставке, која на две етаже прати историјски развој од преисторије до Другог светског рата, налази се Велика сала (на спрату), намењена за повремене тематске изложбе, као и службене просторије музеја и музејска продавница, односно сувенирница (у приземљу).

Уметничка галерија, која је својим активностима фокусирана на текуће уметничке токове, располаже изложбеним простором организованим у пет просторија, међусобно повезаних у сачуваној аутентичности распореда објекта са почетка 20. века.

У Кући Симића, објекту с краја 18. и почетка 19. века, који је након 1833. из руку беговске породице Вренчевића прешао у посед Стојана Симића, данас се налази стална поставка која дочарава ентеријер једног грађанског дома у крушевачкој вароши (на спрату), као и изложбени простор и сувенирница (у приземљу).

Меморијални комплекс *Слободишће* оформљен је 60-их година 20. века по замисли Богдана Богдановића, на простору страстишта из Другог светског рата.

Међу недавно реализоване битније тематске изложбе Народног музеја Крушевац спадају *За краља и отаџбину, 12. пешадијски џук њрвој џозива у Великом рају* аутора Сање Рудић, Горана Васића и Александра Милетића (2014) и *Лејати Сивевана и Сиванислава Биничкој* Горана Васића, Косте Радића и Звездане Лазаревић (2014). Од изложби треба истаћи годишњу *Октобарску изложбу* у Уметничкој галерији, која се реализује већ 55 година, као и значајне програмске активности у Кући Симића, које се остварују директном сарадњом са грађанством (*То су били сватови – венчања, обичаји, сећања* аутора Зорице Симић, Зоране Драшковић Ковачевић и Александра Милетића, 2015).

Поред каталога тематских изложби и монографских издања, стручни и научни радови публикују се у часопису *Крушевачки зборник*, који излази од 1984. године. У оквиру музејске едиције Студије и монографије, издвајају се зборник радова *Трећа југословенска конференција византологија* (2002), као и студије Андрије Јаковљевића *Антологија манастира Лавре* и *Антологија са неумама из доба кнеза и деспојта Стефана Лазаревића 1389–1427* (2004). Народни музеј Крушевац био је и суиздавач музеолошке студије *Како у националном музеју* Томислава Шоле 2011. године.

Значајном активношћу Службе за рад са публиком и музејским маркетингом битно је повећана како посета сталних поставки, тако и бројност публике која прати текуће музејске програме. Поред бројних пригодних програма и музејских радионица, ту је и активност ове службе која се огледа у изложбама реализованим у директној сарадњи са грађанством.

Народни музеј Лесковац

- Стојана Љубића 2, 16000 Лесковац
- 016 21 29 75
- nmleskovac@gmail.com
- www.facebook.com/muzejleskovac.
aktivanprofil/

Народни музеј у Лесковцу основан је 2. маја 1948. са циљем да прикупља и стручно се бави музеалијама везаним за лесковачки крај. Музеј је био смештен у адаптираној кући Боре Димитријевића Пиксле до 1974, када је отворена нова зграда, чијим су се пуштањем у рад стекли услови за даљи развој музејске делатности. Свој несебични допринос у стварању Музеја дао је др Сергије Димитријевић, дугогодишњи истраживач лесковачке прошлости, који је установи поклонио археолошку збирку, тада њен највећи и најзначајнији део. Као музеј комплексног типа, у саставу има више одељења: за археологију, историју,

Народни музеј Лесковац

историју уметности, етнологију и конзервацију. У склопу музејске зграде налазе се стална поставка, две галерије, сала за научне скупове и стручна библиотека са преко 14.000 наслова.

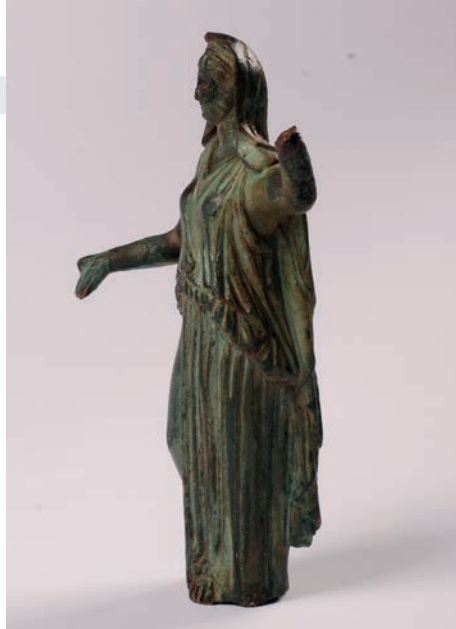
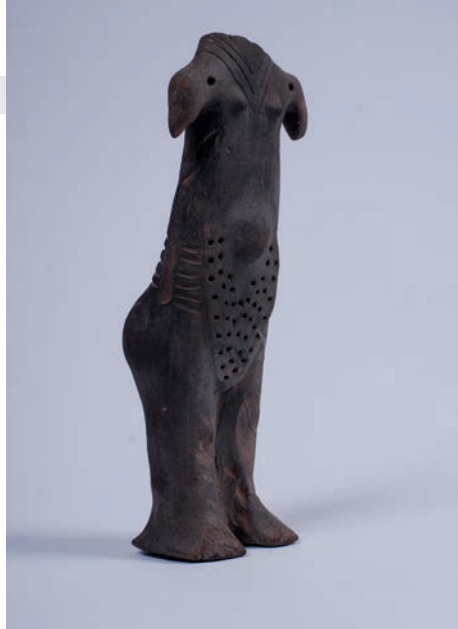
Под јурисдикцијом Народног музеја Лесковац налазе се Градска кућа, Текстилни музеј у Стројковцу, Археолошки локалитет Царичин град и Спомен-кућа Косте Стаменковића.

Градска кућа – Представља изразит пример балканског стила градње и једна је од најлепших старих кућа у Лесковцу. Стара је преко 150 година. Данас је обновљена и у њој је смештена стална етнолошка поставка.

Археолошки локалитет Царичин град

Статуа Јуноне, поч. 3. века, Злокућане, лок. Градац

СТРОЈКОВАЦ

Текстилни музеј у селу Стројковцу – Смештен је у згради воденице из 19. века, која је рестаурирана и у њој су изложени оригинални предмети који представљају процес производње гајтана.

Археолошки локалитет Царичин град – Налази се иза рушевине града Justiniana Prima. Овај град је подигао Јустинијан I (527–565. г. н. е.), византијски цар, реформатор и градитељ у близини места свог рођења. Био је седиште архиепископије. Царичин град је урбанистички планиран град.

После 41 године постојања старе, отворена је нова стална поставка 2015. године у Музеју, којом је приказан живот у Лесковцу, од неолита до краја позног средњег века. Подељена је у четири целине – од 8.000 година живота на Хисару, преко античког налазишта код Мале Копашнице, до Царичиног и Скобањић града. Представљен је начин живота становништва лесковачког краја од првих трагова материјалне културе до развоја Лесковца као трговачког, занатског и индустријског центра.

Најважније тематске изложбе су *Царичин град – Justiniana Prima* (2010), *Хладно оружје* ауторки Мире Ниношевић, Јулијане Пешић и Смиље Јовић (2011), *Злајно доба Лесковца (1918–1941)* Звонимира

Шимунеца, Мире Ниношевић и Верољуба Трајковића (2014–15). Од издања вредно је поменути *Царичин град – Justiniana Prima* Ђорђа Мано-Зисија (1979). Музеј је 1950. године започео богату и разноврсну издавачку делатност, а 1961. године изашао је први број *Лесковачког зборника*.

Међу најзначајнијим музеалијама нашли су се највише археолошки предмети као што су тордирани торквес, антропоморфне фигурине, игла, пехар, статуа Јуноне, наушнице, медаљон са главом Медузе и др.

У Народног музеју у Лесковцу дигитализација музеолошке грађе обавља се преко програма ИМУС.

Народни музеј Ниш

- Генерала Милојка Лешјанина 14, 18000 Ниш
- 018 248-189, 513-430
- muzejnis@open.telekom.rs
- <http://narodnimuzejnis.rs/>
- www.facebook.com/groups/594549953960143/

Народни музеј Ниш је основан 01. 04. 1933. под називом Историјско-етнографски музеј града Ниша, од стране чланова Музејског друштва, а оснивач је Град Ниш. Међу оснивачима се још налазе Драгиша Цветковић, Михајло Чавдаревић, Александар Ненадовић, Адам Оршић Славетић, Боривоје Гојковић и Боривоје Поповић. Непосредно после Другог светског рата 1947. мења име у Народни музеј, а смењују се и називи установе – Музеј НОБ-а, Народни музеј у Нишу, да би 2002. понео име које и данас носи – Народни музеј Ниш.

Управна зграда Народног музеја

Као музеј комплексног типа има одељења: Археологија (за преисторију, антику и средњи век), Епиграфика и нумизматика, Историја уметности, Историја, Етнологија, Књижевна заоставштина, Едукација, презентација и комуникација, Препараторска радионица за текстил, Конзервација, Документација и Библиотека.

Народни музеј Ниш се састоји од шест целина: Управне зграде, Археолошке сале, Археолошког налазишта Медијана, Ђеле-куле, Дигиталног музеја и Меморијалног музеја „12. фебруар“. У Археолошкој згради се налазе стална поставка *Археолошко блато Ниша од неолита до средњеј века*. Овде се налазе репрезентативни археолошки налази пронађени на локацијама у и око Ниша. Меморијални музеј „12. фебруар“ има сталну поставку у којој је приказан свакодневни живот логораша, њихова страдања, интернација у друге логоре и сл. Археолошко налазиште Медијана има сталну поставку која се налази у малој згради, подигнутој 1936. У току је рад на обимној сталној поставци на отвореном.

Од бројних тематских изложби које је музеј организовао то-

Ђеле кула – лобање

Меморијални комплекс „12. фебруар“ – детаљ поставке

ком последњих година издвајају се: *Бранко Миљковић – њоезија као судбина* Јована Младеновића (2011), *Јајодин мала – касноантичка некропола* Гордане Јеремић, Слободана Дрче, Тонија Чершкова и Весне Црноглавац (2014), *Ниш рајна ѡресѡница Срдије 1914–1915* аутора Бојане Нешић, Марине Влаисављевић, Небојше Озимића и Иване Груден-Милентијевић (2014), *Слике ѡрошлосѡи Пеѡра М. Аранђеловића, нишкоѡ дворскоѡ фотѡѡрафа* ауторки Љиљане Тојага-Васић и Љиљане Гавриловић (2010) и *Порѡреѡ ѡрајна инсѡирација уметѡника* Маре Макарић (2009).

Народни музеј Ниш је објавио више десетина стручних и научних радова, разврстаних у следеће едиције: Водичи или популарна издања за вођење кроз сталне музејске поставке као што је *Лоѡр на Црвеном крстѡу* Небојше Озимића (2012) на српском, енглеском и француском језику, затим каталози сталних и тематских изложби, монографске публикације као што су *Јевреји у лоѡору на Црвеном крстѡу* Небојше Озимића / *Незавршена ѡрича о Моши Шоамовићу* Маре Макарић (2014) и *Добровоје Маринковић – равноѡрац у лоѡорским жицама* Зорана Стевановића, Небојше Прокића и Александра Динчића (2012). Музеј такође издаје часопис *Зборник Народноѡ музеја*.

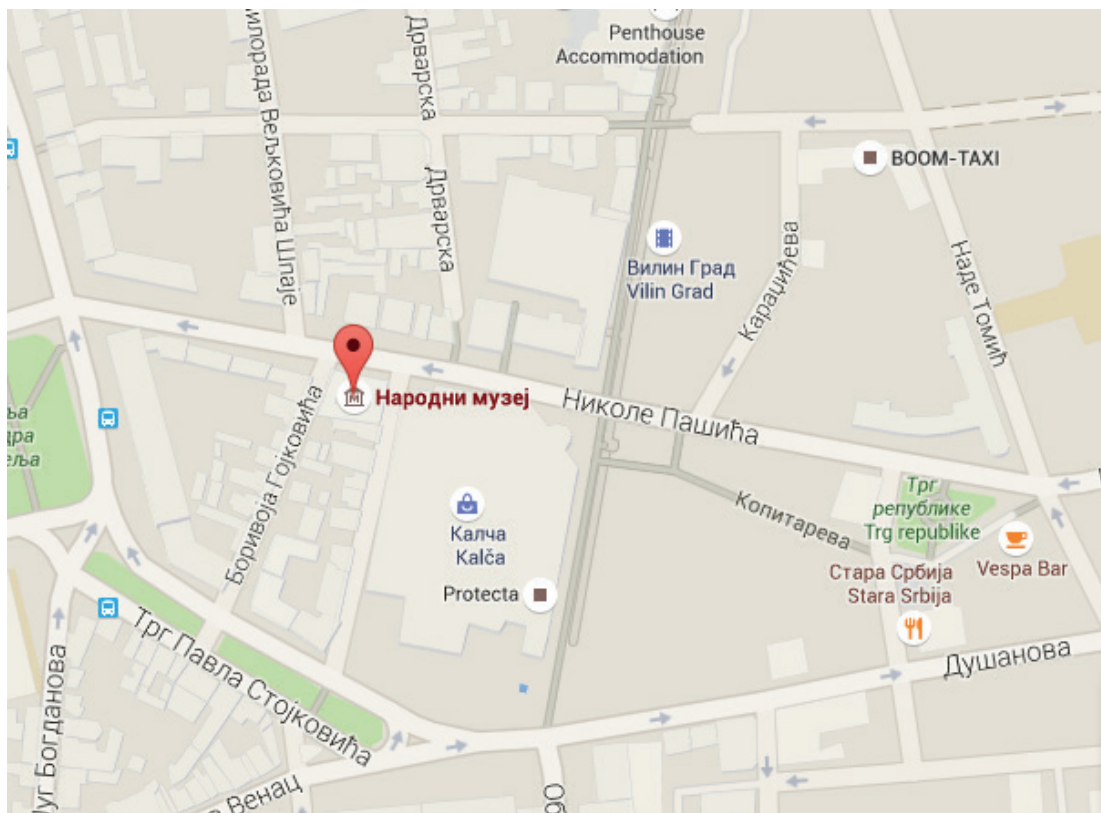
Захваљујући активном односу у раду са публиком током последњих година веома су посећени логор на Црвеном крсту, Теле-кула, Археолошка сала, Синагога и Археолошки парк Медијана (до момента када је затворен због рестаураторких радова). Уз рад са посетиоцима

сталних поставки Музеј редовно организује разноврсне програме, од тематских изложби и музејских радионица, преко предавања, промоција, трибина и семинара, до драмских и музичких вечери.

Музеј је добитник награде града Ниша „11. јануар“ (2013), две изложбе су биле проглашаване за културни догађај године – *Од неолита до средњега века* и *Бранко Миљковић – поезија као судбина*. Марина Влаисављевић је добила награду „Михајло Валтровић“ за изложбу *Бој на Чејру*.

У овом тренутку највећу пажњу посетилаца привлаче предмети из збирке Књижевне заоставштине – лични предмети С. Сремца и Б. Миљковића, затим предмети заточеника логора на Црвеном крсту, слика *Вјазма* Боже Илића из 1948, античка ограда са Медијане и збирка ордења.

Народни музеј је започео са дигитализацијом фонда коришћењем програма ИМУС. Музеј има 23 стално или дугорочно запослена, од тога 12 кустоса.

Народни музеј Панчево

📍 Трг краља Петра I 7, 26000 Панчево

☎ 013 342-666

@ info@muzejpancevo.rs

🌐 pr@muzejpancevo.rs

📌 www.muzejpancevo.rs

sr-rs.facebook.com/muzej.pancevo

Народни музеј Панчево је регионални музеј комплексног типа. Настао је 1923, из археолошких збирки приватног карактера, а на иницијативу др Борислава Јанкулова. Испрва је функционисао под именом Градски музеј, да би након Другог светског рата (1945) стекао садашњи назив. Оснивач музеја је Град Панчево, а покрива територију града Панчева и општина Ковачица, Ковин и Опово. У оквиру Музеја делују одељења за етнологију, историју, историју уметности,

Зграда Народног музеја Панчево

археологију и документацију, као и стручна библиотека, фото и конзерваторска радионица.

Од 1965. године, Музеј се налази у згради некадашњег Магистрата, саграђеној 1833–1838, у стилу класицизма. Осим сталне поставке, на којој су изложени предмети из одељења археологије, етнологије, историје и историје уметности, који одсликавају историју и културу подручја, На-

родни музеј Панчево организује честе ауторске и гостујуће изложбе у неколико простора са том наменом. Народни музеј Панчево води бригу и о предметима етнолошке збирке који су изложени у оквиру родне куће Михајла Пупина у Идвору. У Музеју се чувају и легати Стојана Трумића, Зорана Петровића, Славка Павлова и породице Смедеревац.

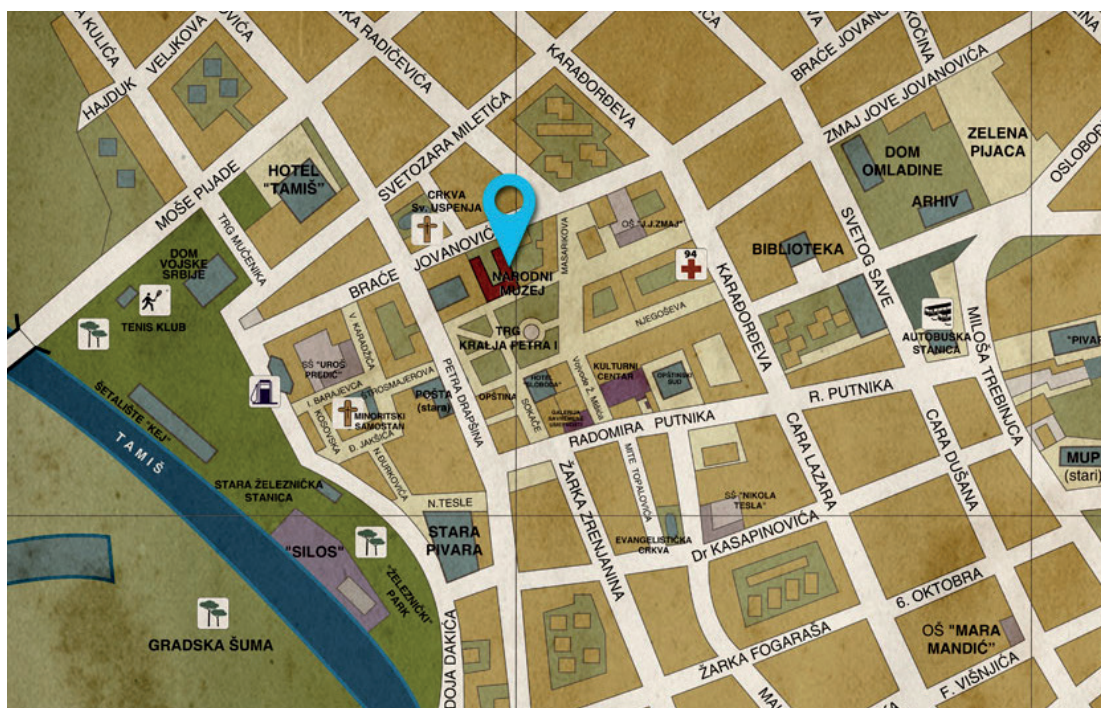
Тематске изложбе које се могу истаћи су *Панчево у Банатској војној граници (1764–1872)* и *Панчево у српском јокреју 1848/49*. Срђана Божовића, *Олиа Смедеревац и Феодора Имреи Ричи: незаборављене личности* Димитрија Јованова, *И створени жена ћилим – из етнолошке збирке Народни музеја Панчево* Светлане Месицки; *Омољница – средњовековна црква и гробље* аутора Јелене и Војислава Ђорђевића, *Испред штафелаја Уроша Предића* Светлане Михајловић Радивојевић (2010) и *Банатски свашови – водич кроз банатске свашове* ауторке Александре Јаковљевић.

Од 1989. Музеј издаје стручну публикацију *Гласник*, која је од 1995. прерасла у публикацију *Гласник музеја Баната*, где је Музеј један од суиздавача. Народни музеј Панчево објављује и монографска дела и каталог актуелних изложби. У последњем периоду је велику пажњу изазвало дело *СС дивизија „Принц Еуџен“* (2011) кустоса историчара Срђана Божовића.

Народни музеј Панчево се годинима уназад бави педагошким радом. Последњих година реализацијом креативних радионица, Музеј је привукао велики број учесника. Радионице су имале едукативни и креативни карактер усмерен примарно ка деци и омладини. Током последњих годину дана ради се и на инклузији особа са посебним потребама.

Међу најзначајније музеалије Народног музеја Панчево убраја се слика *Сеоба Срба* Паје Јовановића, археолошки предмети старчевачке културе, застава српског Војводства из 1848. године, збирка слика Уроша Предића и „оковано стабло“ (симбол панчевачког занатства).

У току је дигитализација документације употребом програма ИМУС, под покровитељством Музеја Војводине. Народни музеј Панчево има 22 запослена, од чега девет кустоса.

Народни музеј Пожаревац

📍 Др Воје Дулића 10, 12000 Пожаревац

☎ 012 223-597

@ muzejpo@ptt.rs

🌐 <http://muzejpozarevac.org.rs/>

Народни музеј у Пожаревцу основан је 1895. године при тадашњој пожаревачкој гимназији. Богатство овог краја и археолошка истраживања Виминацијума 1882. године утицали су на оснивање овог музеја.

Године 1954. постављена је прва тематска изложба и представљен лапидаријум у дворишту. Те године постаје стручна установа под називом Народни музеј. Музеј истражује и покрива територије општина: Пожаревац, Велико Градиште, Кучево, Петровац, Жагубица, Жабари, Голубац и Мало Црниће. Данас Народни музеј има око 50.000 предмета.

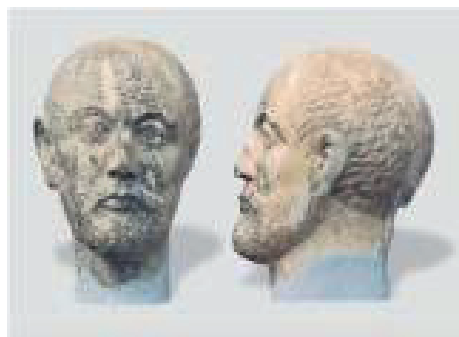

Главна зграда музеја – Крстина кућа

У Народном музеју у Пожаревцу, који је комплексног типа, налазе се археолошко, етнографско, историјско и историјско-уметничко одељење. У главној згради Народног музеја, саграђеној 1868. године, налази се археолошка збирка са лапидаријумом. У посебним зградама смештене су: историјска збирка – Кућа Добрњчевих, спомен-обележје потписивања Пожаревачког мира 1718. године – Мегалит и Шатор пожаревачког мира, адаптиране просторије депоа у Музеју културне историје са поставком *Пожаревац у историји XX века*, збирка примењене уметности – Музеј културне историје, етно-збирка – Етно-парк Тулба, збирка савремене уметности – Спомен-збирка Миодрага Марковића и Галерија савремене уметности у којој се одвијају текуће изложбе.

Важније тематске изложбе у последњих десет година су биле: *Римски јорџреј*, *Фалусоидни мојиви са Виминацијума*, *Црпјежи и графике из фонда историјско-уметничке збирке Народног музеја*, *Женска ојлавља*.

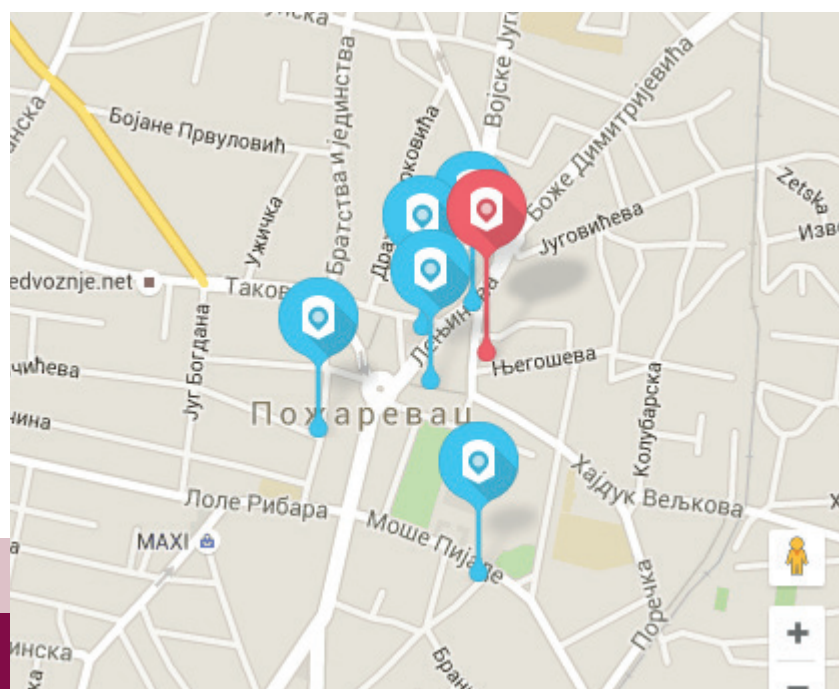

Године 1986. Музеј је покренуо свој часопис, годишњак са концепцијом зборника, под називом *Vitinasium*. Од осталих издања треба поменути: *Окружно здање Пожаревац* групе аутора (1989), *Милена Павловић – Барили* Миодрага Б. Протића (1990), *Занати у Пожаревацу крајем XIX и почетком XX века* Данице Ђокић (1996), *Српски православни манастир Рукумија* Млађана Цуњака (1996), *Народни музеј Пожаревац 1896–1996* групе аутора (1996), *Виминацијум главни град провинције Горње Мезије* Драгане Спасић-Ђурић, (2002) и *Пожаревац од турске касабе до српске вароши 1804–1858*. Мирољуба Манојловића (2005).

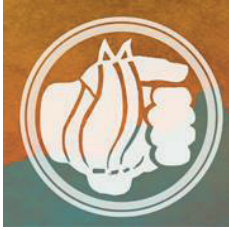

У најважније музеалије спадају фреске из осликаних гробова из Виминацијума, мермерни саркофаг са гирландама, грб Виминацијума и остава сребрног накита из села Баре.

Дигитализација музеолошке грађе обавља се у Excell-у и Етернитасу. Укупан број запослених је 21, од којих је девет кустоса.

Народни музеј Смедеревска Паланка

📍 Трг Хероја 5, 11420 Смедеревска Паланка

☎ 026 311-037, 314-399, 318-239

@ info@nmosp.rs

🌐 www.nmosp.rs

f www.facebook.com/Народни-Музеј-

Смедеревска-Паланка

Народни музеј у Смедеревској Паланци је основан 31. марта 1966. године одлуком СО Смедеревска Паланка. Први радни дан у Музеју био је 1. април, који се од тада обележава као Дан музеја. Народни музеј је регионални музеј комплексног типа, који покрива територије општина Смедеревска Паланка и Велика Плана. Према основној класификацији предмета рада, састоји се од одељења, формираних према збиркама: археолошко (са преисторијском, античком, средњовековном и нумизматичком збирком), етнолошко (са збиркама керамике,

Зграда Музеја у Смедеревској Паланци

Породиља, антропоморфна фигурина, винчанска култура, Медведњак, 1968.

Три жртвеника из Култне групе, касни неолит, сонда XII, Медведњак, 1968.

текстила, дрвета, метала итд.), историјско и уметничко одељење (са збиркама српског сликарства 19. века и прве половине 20. века, збирком завичајног сликарства и неколико легата). Поред њих организациону структуру Музеја чине и Одељење музејске документације и библиотеке и Пропагандно-педагошко одељење.

У састав Народног музеја 2002. године улази и Галерија модерне уметности. Поред излагачке делатности којом промовише савремене уметничке тенденције, Галерија се може подичити богатим репертоаром старијих стваралаца који су својевремено креирали уметничку сцену Србије и Југославије попут: Кемала Рамуџића, Миће Поповића, Милића од Мачве, Александра Луковића Лукијана, Здравка Мандића, Радослава Тркуље, Бранка Миљуша, Васе Доловачког, Моме Антоновића и других.

Педагошки рад карактеришу осмишљени програми попут пројеката *Ошкривање Музеја*, *Фотодографије музејске стварности*, *Наслеђе кроз мој објектив*, *Рајне новине*, *Паланка и околина (у) очима младих*, *На кафи у Музеју* и др.

Зора Петровић, *Порфиреј жене*, уље на платну, недаттирано.

Сава Шумановић, *Цветице*, уље на платну, 1941.

Међу тематским изложбама могу се истаћи *Представи човека у српском сликарству прве половине 20. века* – слике највећих српских и југословенских уметника попут Уроша Предића, Паје Јовановића, Леона Коена, Марка Мурата, Влаха Буковца, Саве Шумановића, Моше Пијаде, Миливоја Узелца, Мила Милуновића, Петра Добровића, Милана Коњовића, Петра Лубарде, Зоре Петровић и других; *Између косица и орнамената* – археолошка изложба о фигуринама винчанске културе из фонда Музеја; *Рајни сликари у ослободилачким рајновима 1912–1918. год.* – изложба реализована у сарадњи са Војним музејом из Београда и Министарством рада и социјалне политике Републике Србије; *Ходаји Паланком* – мултимедијална изложба која презентује градско окружење кроз фотографије Смедеревске Паланке настале у првих 70 година 20. века.

Издавачка делатност највише прати музејску са бројним каталогима, као што су *Између косица и орнамената – антропоморфне фигурине винчанске културе* Ненада Шошића и Драгане Ђурђевић (2015), *Рајн, земља, човек – рајно сликарство од 1914. до 1918. године* Оливере Марковић и Ане Милошевић (НМСП и Војни музеј, 2008), *Ходаји*

Изложба Милице Јакшић, *Изнад воде – испод воде*, лудска фигура у окрећу, Галерија модерне уметности НМСП, 2015.

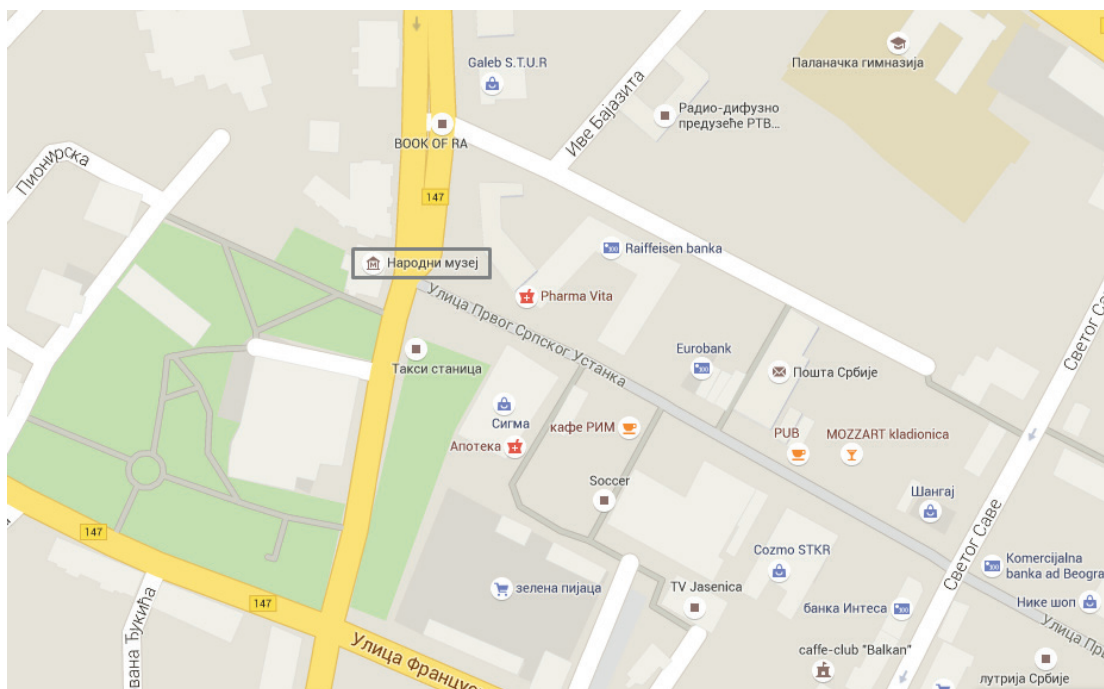

Паланком Петра Декића (2014) и каталог Збирке српског сликарства прве половине 20. века из фонда НМСП.

Истакнути музејски предмети највише су у вези са Збирком српског сликарства уметника као што су Мило Милуновић, Урош Предић, Паја Јовановић, Леон Коен, Марко Мурат, Влахо Буковац, Моша Пијаде, Петар Добровић, Милан Коњовић, Петар Лубарда, Зора Петровић, и многи други.

По богатству и значају археолошких налаза, на подручју општине Смедеревска Паланка, издваја се локалитет Медведњак (винчанска култура), са којег су потекли изузетни налази као што је *Породиља* – јединствена представа жене са неуобичајеним положајем тела, у згрченом ставу, налик порођајном у неким културама, од чега потиче назив. Ту је и *Ритуална група* – скупина од три трonoшца и једне статуе жене која припада такође каснонеолитском контексту. Антропоморфна фигурина названа је по месту налаза „Чаирка“. Експонати су били излагани у музејима у Енглеској, Немачкој, Данској, у оквиру изложбе *Неолиит средњеј Балкана*, 1969. године.

У Музеју тренутно ради 19 лица, од тога осам кустоса.

Народни музеј Топлице

- Иве Андрића 3 /10, 18400 Прокупље
- 027 322-151, 321-694
- muzejtoplice@gmail.com
- www.muzejtoplice.org.rs
- www.facebook.com/Narodni-muzej-Toplice-289939654525932/

Музеј има регионални статус и комплексног је типа. Покрива територију општина Прокупље, Куршумлија, Блаце и Житорађе.

Народни музеј Топлице основан је 11. 10. 1946. године одлуком Градског НОО. Музеј почиње са радом у адаптираном простору зграде на Хисару (задужбина бившег министра здравља др Алексе Савића). Прва поставка била је историјска, а садржавала је оружје, фотографије и документа из НОБ-а. Музеј је 1962. године пресељен

Народни музеј Топлице

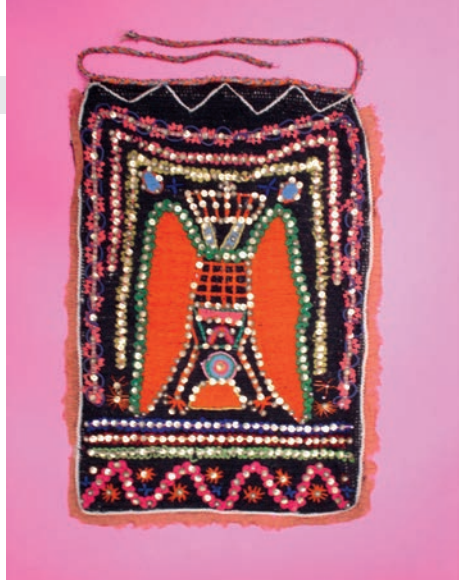
Божа Илић, Жийни Пойлок, пејзаж

у зграду бивше поште у улици Ратка Павловића, коју је 1912. године пројектовао архитекта Бранко Таназевић. Зграда од 1977. има статус споменика културе у Нишу. Године 1979. дограђен је део зграде где се налазе канцеларије за кустосе и галеријски простор. У Музеју се израђују сувенири у форми копија музејских предмета који су знатан извор прихода и додатног посла за раднике Музеја. Посебни програми су направљени за ученике основних и средњих школа, у складу са школским програмима, што је умногоме повећало посету Музеју. Клуб пријатеља Музеја је формиран 2015. године.

У музеју постоји историјско одељење са збиркама и поставкама *Тојлички усџанак 1917. године* и *Друџи свейски рай у Тојлици*, археолошко одељење са збирком и поставком, етнологско одељење са збирком и поставком градске собе, одељење историје уметности са збирком уметничких слика и скулптура. У саставу музеја налазе се две галерије. Прва је у оквиру зграде Музеја, која је урађена 1978. године приликом адаптације зграде Музеја, у којој се организују изложбе, трибине, концерти, манифестације и др. У другој, Галерији „Божа Илић“, отвореној 1996, организују се изложбе академских сликара. У развоју је нумизматичка збирка.

Најзначајнији пројекти Музеја су истраживање неолитског налазишта у Плочнику, у сарадњи са Народним музејем из Београда и

Прегача из околине Прокупља

Глава богиње из Плочника, неолит

UCL универзитетом из Велике Британије, те ликовна колонија настала 1998. Меморијал Божа Илић (1919–1993) у славу сликара из Топлице. СО Прокупље додељује сваке године престижну награду за сликарство „Божа Илић“.

Најзначајније изложбе су Друји њешидијски њук Књаз Михаило – Гвоздени њук, Историја локалне самоуправе у Прокупиљу, Тојличани у концентрационим логорима у Норвешкој и Аустрији у Друјом свејском рају.

Логорашка блуза из логора Матхаузен, припадала Божидару Пангићу Пецурчету

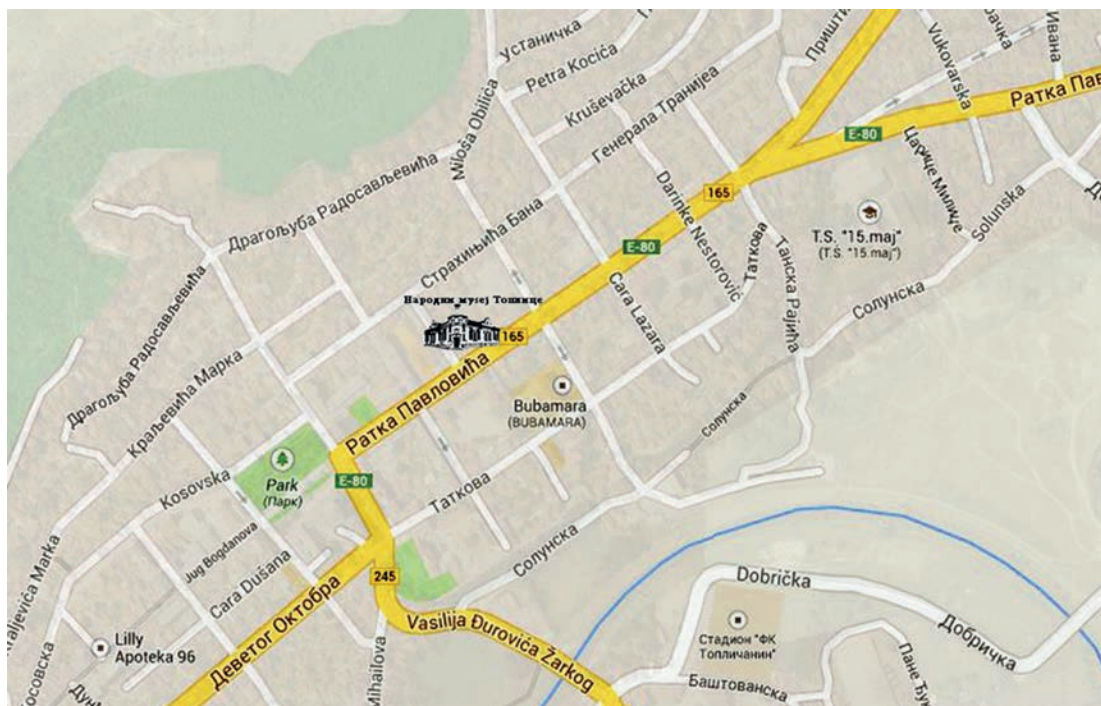

Четничка торба из Топличког устанка 1917.

Од 1996. до 2015. године у едицији *Башићина* издато је дванаест књига и неколико десетина каталога. Дигитализација музеолошке грађе обавља се скенирањем.

Укупно запослених има десет, од којих је пет кустоса.

Народни музеј у Београду

- Трг Републике 1а, 11000 Београд
- 011 330-6000, 330-6048
- kontakt@narodnimuzej.rs
- www.narodnimuzej.rs
- www.facebook.com/narodnimuzej

Народни музеј у Београду је централна, национална, најстарија и највећа музејска институција у Србији. Основан је као музеј комплексног типа, да би од давне 1844. године до данас, након година раста, развоја и издвајања природњачке и етнографске колекције у посебне установе, наставио да чува богате колекције археолошких артефаката, средњовековних предмета ликовне и примењене уметности, нумизматичких збирки, као и репрезентативне колекције националне нововековне и ликовне уметности 20. века. Колекције Народног музеја употпуњује и збирка ликовних остварења страних уметника.

Зграда Народног музеја у Београду

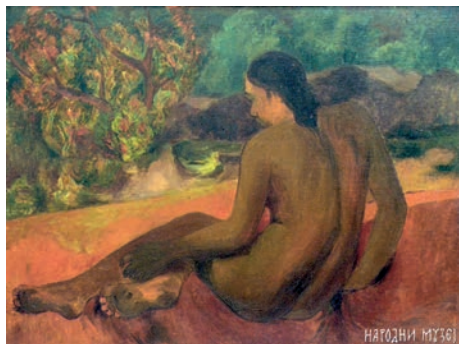

Народни музеј у Београду чува у свом саставу данас више од 400.000 предмета који чине јединствену целину културног наслеђа Србије, централног Балкана али и Европе.

Са главном зградом у самом центру Београда на Тргу Републике, Народни музеј чува репрезентативна културна добра, сведочанства развоја и цивилизацијских промена на подручју данашње Србије и најближег окружења, од праисторијских времена до позног средњег века, као и репрезентативна дела кључних уметничких стилова и покрета, врхунске уметничке домете у националној и европској уметности од средњовековног периода до савременог стваралаштва. Међу њима су налази са Лепенског Вира (7. миленијум п. н. е.), Винчанске статуе (6-5. миленијум п. н. е.), Дупљајска колица (16-13. век п. н. е.), златне маске из Требеништа (6. век п. н. е.), остава из Јабучја (1. век н. е.), Београдска камеја (4. век), Мирослављево јеванђеље (12. век), новац краља Радослава (13. век), средњовековне иконе и фреске, здела из Враћевшнице (17. век), слике Паје Јовановића, Надежде Петровић и Саве Шумановића, дела старих италијанских мајстора (Ди Креди, Каналето Гварди), низоземске уметности (радови атељеа Боша, Бројгела, Ван Гојена и Рубенса, као и поједини радови Торопа, Ван Гога и Мондријана). Народни музеј чува дела француског сликарства са краја 19. и почетка 20. века (Коро, Домије, Писаро, Реноар, Дега, Сисле, Гоген), а причу о модерној уметности заокружују радови Пикаса, Кандинског, Архипенка и Шагала. Ови изузетни музејски предмети доспели су у Народни музеј махом истраживањима, откупима или поклонима добротвора, којих је у дугој и богатој историји ове му-

зејске куће било како међу владарима, тако и још више међу обичним грађанима. Сви су они допринели томе да Народни музеј постане истински симбол културе Србије.

Народни музеј расте и захваљујући музејима у саставу: 1973. године придружена му је Галерија фресака – специфичан музеј копија зидног сликарства и декоративне пластике српских средњовековних манастира, 1975. Музеј Вука и Доситеја – музеј два велика српска просветитеља и реформатора језика – и Спомен-музеј Надежде и Растка Петровића – музеј посвећен животу и раду два изузетна уметника, 1978. Музеј Лепенски Вир, у Доњем Милановцу – на месту најзначајнијег мезолитског локалитета у Европи, а 1996. Археолошки музеј Ђердапа, у Кладову, који представља археолошка богатства подунавске регије.

МУЗЕЈ ВУКА И ДОСИТЕЈА

Господар Јевремова 21, 11000 Београд, +381 11/625-161

Музеј Вука и Доситеја основан је 28. фебруара 1979. године одлуком Владе НР Србије. Од 1979. године налази се у саставу Народног музеја у Београду.

Основу за формирање Музеја чинила је заоставштина Вука Стефановића Караџића, коју је његова ћерка Мина Краџић 1894. године завештала Краљевини Србији. Архивска грађа из овог фонда стављена је на располагање Српској академији наука, књиге Народној библиотеци, док су слике и лични предмети Вука Караџића припали Народном музеју који је на основу ове грађе формирао посебну поставку, такозвану Вукову собу. Оснивањем посебног музеја 1949. године, Ву-

кова поставка proširena je postavkom posvećenom velikom srpskom просветитељу, Вуковом претходнику у борби за увођење народног језика у српску књижевност, Доситеју Обрадовићу.

Одмах по оснивању, Музеј је смештан у најстарију сачувану стамбену зграду у Београду, здање у којем је од 1809. до 1883. године деловала прва српска Велика школа, чији је оснивач био Доситеј Обрадовић, а Вук Карађић један од првих ученика. Као типичан пример турске градске стамбене архитектуре са елементима барока, ова зграда је због архитектонског и историјског значаја проглашена за културно-историјски споменик од изузетног значаја.

Концепцијски осмишљена ова музејска установа меморијално-историјског типа, Музеј Вука и Доситеја бави се музеолошком обрадом, заштитом и презентацијом релевантне историјске грађе која сведочи о животу и раду Доситеја Обрадовића и Вука Карађића, као и времена у којем су они живели и стварали.

Музејски фонд формира близу 8.000 предмета. Збирке посвећене Вуку, поред личних предмета, као и предмета који су припадали његовој породици, садрже слике, скулптуре, прва издања његових књига и нешто архивске грађе. Од Доситејевих личних ствари ништа није сачувано, тако да збирке посвећен њему, поред портрета и скулпту-

ра, чине искључиво архивска грађа, прва издања његових дела, као и књиге његових претходника. У саставу Музеја налази се и богата библиотека затвореног типа, с фондом од 5.000 наслова, у којој се чувају прва и готово сва каснија издања двојице просветитеља, укључујући и стручну литературу.

Прва музејска поставка датира из 1950. године, када је Музеј отворен за јавност. Ова поставка обновљена је 1992. године приликом последње реконструкције музејског здања које располаже изложбеним простором површине 180 м².

Издавачка делатност прати рад Музеја од оснивања, у форми каталога тематских изложби, популарних публикација о Доситеју, Вуку, као и самој музејског згради, а од 1958. године и годишњака „Ковчежић“.

ГАЛЕРИЈА ФРЕСАКА

Цара Уроша 20, 11000 Београд

Галерија фресака основана је 12. јануара 1952. године одлуком Савета за науку и културу Владе ФНР Југославије, да би 1. јануара 1953. године прешла у надлежност Секретаријата за просвету и културу

Изложба Студеница, осам векова сликарства

Скупштине града Београда. Јуна 1973. године Галерија фресака постаје организациона јединица Народног музеја.

Делатност Галерије фресака, која је концепцијски осмишљена као специјализовани историјско-уметнички музеј, обухвата послове прикупљања и презентације дела српске средњовековне башитне. Музејски фонд величине 1.357 предмета, разврстан је у две основне збирке, односно збирку копија средњовековних зидних слика и збирку копија средњовековне камене пластике. У саставу Галерије налази се и један од малобројних атељеа у Србији за израду копија зидног сликарства.

У наменски зиданом објекту, на изложбеном простору површине 500 м², постављен је део богатог фонда у посебном амбијенту. Прва поставка отворена је за јавност 1. фебруара 1953. године, док данас актуелна поставка датира из 1990. године.

МУЗЕЈ ЛЕПЕНСКИ ВИР

19220 Доњи Милановац

Музеј Лепенски вир основан је као специјализована музејска установа археолошког типа у циљу музеолошке обраде, заштите и презентације једног од најзначајнијих праисторијских локалитета у Европи, истраживаног у оквиру пројекта Ђердап I, у периоду од 1965. до 1967. године, локалитета Лепенски вир који је почетком седамдесетих проглашен за споменик културе од изузетног значаја.

Локалитет са скромном поставком отворен је за посетиоце 1975. године. До 1982. године, када уговором са Републичком заједницом културе Народни музеј у Београду преузима бригу о локалитету и згради Музеја, права и дужности оснивача налазила су се у надлежности Републичког завода за заштиту споменика културе.

Прва стална поставка отворена је 1982. године, док данас актуелна поставка датира из 1989. године. Изложбени простор Музеја подељен је на археолошки локалитет површине 2.100 м² и Галерију површине 75 м² у којој је изложен документациони материјал са истраживања овог локалитета.

Музеј се налази у зони која представља целовит природни и културни споменик. У овом комплексу налази се и етно-парк са стамбеним објектима карактеристичним за ово подручје у 19. веку.

КЛАДОВО

АРХЕОЛОШКИ МУЗЕЈ ЂЕРДАП

Моше Пијаде бб, 19320 Кладово

Идеја о оснивању специјализованог музеја чије би музејске и научне активности биле усмерене ка богатом археолошком наслеђу са широк простора Ђердапа и Кључа, дакле подунавског дела источне Србије, јавила се током заштитних археолошких истраживања у оквиру научних пројеката Ђердап I и Ђердап II. Ископавања започета 1965. године, у две велике кампање, до 1971. а потом од 1978. године, која

Музејска поставка

су још интензивнија била су усмерена ка систематском истраживању обалског простора од Голупца до Кусјака, угроженог потапањем, ради стварања акумулационих језера Хидроелектране Ђердап I и Ђердап II. Истражено је, у већем или мањем обиму, укупно 80 локалитета из дужег временског раздобља – од ране праисторије, преко античког до средњовековног периода. Формирањем Музеја и организовањем прве поставке 1996. године, реализован је један од великих задатака музејских и научних институција укључених у овај пројекат, с циљем да се представи и очува изузетно археолошко благо од преко 100.000 предмета.

Музеј се од оснивања налази у саставу Народног музеја у Београду као његова организациона јединица.

Обим богате поставке, која представља изузетну археолошку баштину са чувених праисторијских мезолитских и неолитских локалитета (Лепенски вир, Збрадила) или сецифичних некропола бронзаног и гвозденог доба (Корбово, Мала Врбица, Ајмана), римских локалитета који су били део утврђене дунавске границе (Бољетин, Равна, Дијана, Понтес), средњовековног блага са некропола (Велики Градац, Вајуга-Песак, Грабовица), у близини Музеја налазе се ретке сачуване утврде римског периода – Дијана и Понтес, са остацима чувеног Трајановог моста.

* * *

Током последњих година у недостатку услова за постојање сталне поставке у централној музејској згради, богата изложбена и издавачка делатност, као и разноврсни програми за публику, потврдили су да је Народни музеј важан центар комуникације и извор сазнања, отворен, динамичан и приступачан.

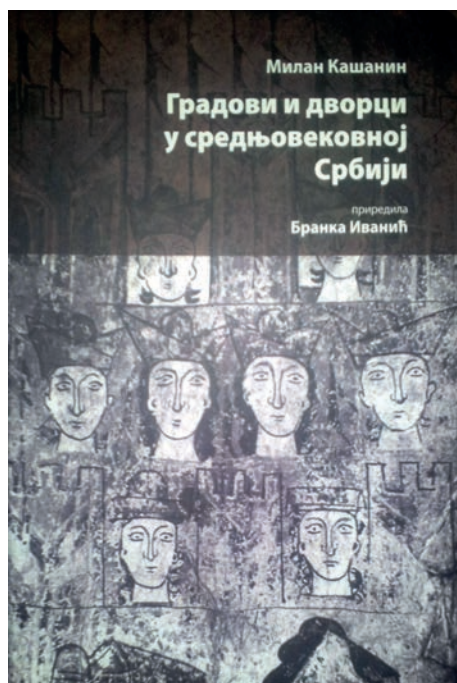
Један међу изложбеним просторима народног музеја, Музеј Вука и Доситеја са основном поставком обновљеном 2012. године, посвећеном двојници великана српског језика, књижевности и културе, пример је осавремењене музејске понуде која адекватно излази у сусрет потребама разнородне публике пружајући богате садржаје, првенствено школској популацији као примарној публици, вођењима и интерактивним радионицама, драмским инсценијама, а потом и за одрасле различитим садржајима и начинима креативног провођења слободног времена у музеју.

Актуелни грађевински радови на санацији централне зграде Народног музеја, омогућиће рад пуним капацитетом и неоматано излагање предмета богате археолошке и уметничке ризнице.

Запажене тематске изложбе Народног музеја: *Пиџ Мондријан. Случај Композиције 2* ауторки Јелене Дергенц и Симоне Огњановић (2014) проглашена је најбољим изложбеним пројектом у Србији за 2014. годину од стране Друштва историчара уметности Србије, *Надежда Пејровић, Поводом 100 година од њена на вечан њомен. Избор слика из Народног музеја у Београду* Љубице Миљковић (2015), *Путовање римске двоколице* (2015) у Галерији фресака Народног музеја у Београду, која је реализована сарадњом Народног музеја и Археолошког института из Београда.

Издавачка делатност Народног музеја се на првом месту препознаје по часописима. *Зборник Народног музеја*, покренут 1956, појављује се у следећа три броја под именом *Зборник радова Народног музеја* (1957–1961), а тек 1964. године као *Зборник Народног музеја*. Године 1982. установљене су посебне свеске за археологију и историју уметности, те тако *Зборник Народног музеја* излази једном годишње, сваке прве из археологије, а сваке друге године из историје уметности. Од 2013. године обе свеске *Зборника Народног музеја*, у оквиру Листе домаћих научних часописа за друштвено-хуманистичке науке, унапређене су у категорију М51. Часопис *Нумизматичар*, који Народни музеј објављује од 1978. године представља појединачне оставе и збирке музеја у Србији. Народни музеј је до 2008. издавао часопис заједно са Српским нумизматичким друштвом, а он се од 2013. такође налази у категорији М51 у оквиру Листе домаћих научних часописа за друштвено-хуманистичке науке.

Из интензивне издавачке делатности Народног музеја из-

дваја се неколико рецентних издања. Милан Кашанин, *Градови и дворци у средњовековној Србији*, 2014. Први пут објављени сегмент обимне рукописне научне грађе и фотографија из заоставштине Милана Кашанина, уобличила је и приредила мр Бранка Иванић, саветник у Народном музеју.

Вера Грујић, *Живојин Лукић 1889-1934: Из ризнице Народног музеја у Београду*, 2015. Уз изложбу реализовану у Музеју Вука и Доситеја од фебруара до маја 2016, саветник Народног музеја, Вера Грујић је објавила каталoшки попис Лукићевих радова из Народног музеја заокруживши издање живописном детаљном уметничком биографијом једног од пионира модерне у српској скулптури.

Петар Петровић, Евгенија Блануша, Димитрије Аврамовић: дела из збирки Народног музеја у Београду, 2015. Издање доноси преглед радова Димитрија Аврамовића која се чувају у Народном музеју, почевши од школских радова на папиру, преко портрета историјских личности, до најпознатије Аврамовићеве сликије Апотеоза Лукијана Мушицког. Овим издањем омогућено је упознавање са животом и уметничким дoметима најизразитијег класицисте националне историје уметности.

Гордана Станишић, Када су женскиње постале грађанке: избор цртежа и графика из Народног музеја у Београду, 2016. Публикацијом и пратећом изложбом истог назива, одржаном у Великој галерији Дома војске, Народног музеја је обележио Дан државности Републике Србије 2016. године. Идеја Гордане Станишић била је да се кроз радове на папиру са представама жене, прикаже трансформација слике жене, представе о жени и њеном месту у друштву током 19. и почетка 20. века, кроз призму уметника.

Педагошка делатност. Поред пратећих програма за децу и одрасле, које Народно музеј реализује уз све тематске изложбе, у Музеју Вука и Доситеја се током летњих и зимских школских распуста одвија манифестација под називом *Музеј у срцу њага* Разноврсни програми манифестације намењени су свим заинтересованим суграђанима и посетиоцима Београда и састоје се од низа активности за децу и за одрасле које нису увек карактеристичне за музејске просторе попут ноћења у музеју, филмских пројекција, музичкох концерата у дворишту музеја, пет френдли дана, чајанки за комшије, дана за баке, деке и унукe, разговора прошлости Београда, сликања на отвореном,

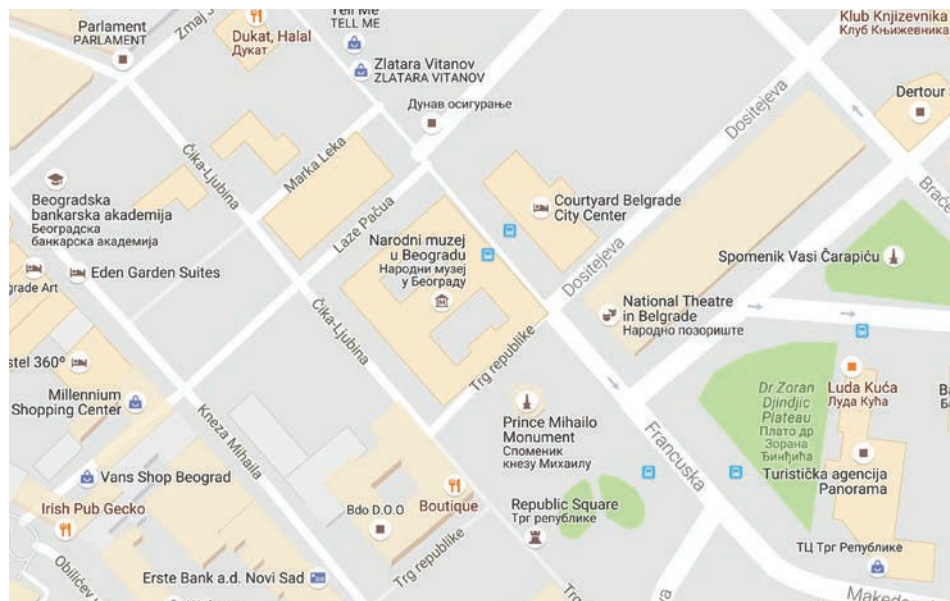

радионичарског упознавање са сликарским техникама, све до часова јоге и аикида на отвореном.

Народни музеј у Београду је оснивач дигиталне базе културних добара Етернитас као и Музејског информационог система Србије (МИСС).

У домену обраде података о музејском фонду Србије, један од важних стратешких циљева Народног музеју у Београду, као централне установе заштите, јесте изградња јединственог Музејског информационог система Србије – МИСС, заснованог на савременим, међународно утврђеним музеолошким и технолошким стандардима.

У Народног музеју у Београду ради 137 запослених од којих је 87 кустоса, стручњака за конзервацију, рестаурацију, документацију и музејску комуникацију.

Народни музеј Ужице

- Димитрија Туцовића 18, 31000 Ужице
- 031 521-360
- nmuzejinfouzice@open.telekom.rs
- www.nmuzice.org.rs
- www.facebook.com/nmuzejuzice/

Народни музеј Ужице (НМУ) је регионални музеј комплексног типа, надлежан за територију осам општина Златиборског округа – Ужице, Бајину Башту, Косјерић, Пожегу, Ариље, Чајетину, Нову Варош и Сјеницу.

Идеја о стварању Музеја у Ужицу настала је одмах по завршетку Другог светског рата, када је 12. 07. 1946. основан Иницијативни одбор за прикупљање старина у ужичком крају, те је тако започео рад на прикупљању, чувању и заштити материјала од значаја за културно-историјску прошлост овог краја. Те године је отворена и прва изложба *На-*

Народни музеј Ужице

Историја Наменске производње у Ужицу од 1928, стална поставка

родноослободилачка борба и обнова и изградња у окрују ужичком. Фебруара 1947. основано је Друштво за прикупљање и заштиту старина у ужичком округу које је имало свој управни и надзорни одбор, као и успостављена правила. У оквиру Друштва радило је више секција: секција народноослободилачке борбе, археолошко-историјска, етнографска, природњачка и секција обнове. Као резултат активности Друштва и повереника 1948. отворен је Музеј устанка 1941. и смештен у зграду бивше Народне банке у којој је 1941. г. био смештен Врховни штаб НОПОЈ (где се и данас налази Народни музеј Ужице), са скромном сталном поставком која је остала до 1956. године. Нова поставка отворена је 1961. у оквиру централне прославе 20-годишњице устанка народа и народности Југославије, а трајала је све до 2005/6. Друштво за прикупљање и заштиту старина престало је да постоји 1954, али се на његовим резултатима темељи стручни рад Музеја на истраживању, прикупљању, обради и заштити музејског материјала, који се односи на културно-историјску прошлост ужичког краја од најстаријег периода до савремене епохе. У складу са тим, решењем Народног одбора општине Титово Ужице од 29. 04. 1963, основан је Народни музеј у чијем саставу су били Музеј устанка 1941. и Завичајни музеј. Таква организација остала је до 1979. када је Народном музеју пренет на управљање и коришћење спомен-комплекс на Кадињачи, који је од 1991. до 2002. пословао као самостална установа.

Данас, права и дужности оснивача Музеја врши град Ужице, а у оквиру МНУ налазе се стручна одељења за археологију, етнологију, историју и историју уметности, одељење за документацију, педагошка

служба, стручна библиотека, конзерваторске радионице, фотолaboratoriја, служба за опште, материјално-финансијске послове и служба за помоћно-техничке послове.

Музеј чине I и II зграда, Јокановића кућа, Меморијални комплекс „Кадињача“, Завичајно одељење Музеја у Новој Вароши и Хидроелектрана са правом коришћења искључиво у туристичке сврхе. Зграда Музеја и Меморијални комплекс „Кадињача“ проглашена су за непокретна културна добра од изузетног значаја, а зграда Хидроцентрале „Под градом“ и њена непосредна околина за културно добро од великог значаја.

У комплексу зграда Музеја налазе се четири сталне музејске поставке: *Ужице, насељанак и развој, Лејати сликара Михаила Миловановића, Историја Наменске производње у Ужицу од 1928. до данас и Лайндаријум анђичких сиоменика*. У току су завршни радови на отварању сталне музејске поставке *Ужичка република 1941*, у оквиру

које ће поново бити доступне собе Врховног штаба НОПОЈ-а и Јосипа Броза Тита из времена Ужичке републике 1941. године. У оквиру објекта „Јокановића кућа“ налази се стална поставка *Градска кућа у Ужицу с краја 19. и почетком 20. века*, а на Кадињачи, у оквиру спомен-дома, *Раг-*

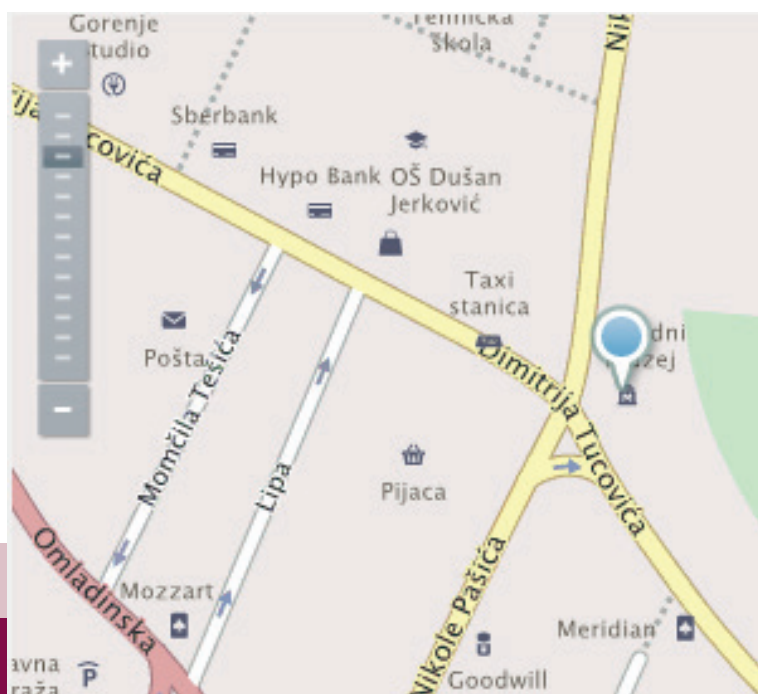
нички баталјон у борби на Кадињачи и Ужички крај у НАТО агресији. У простору Хидроцентрале је стална поставка *Хидроцентрала под Градом*, а у Завичајном одељењу Музеја у Новој Вароши *Нова Варош кроз историју*.

Музеј је добитник значајних награда и признања за целокупан рад, међу којима се издваја *Вукова награда* Културно-просветне заједнице Србије и награда *Михаило Валићровић* коју додељује Музејско друштво Србије.

У оквиру вишедеценијског рада Музеј је приредио велики број тематских изложби, од којих се могу издвојити: *Ужице кроз историју* (1951), *Народна уметност ужичког краја* (1965), *Метално доба на илу југозападне Србије* (1976), *Иконе из ужичког краја* (1984) и *Из збирки Народног музеја Тишово Ужице – 40 година рада Музеја* (1986).

Музеј издаје годишњак *Ужички зборник*, а међу многобројним насловима, издвајају се *Традиционално усмено народно стваралаштво ужичког краја* Радослава Познановића (1988), *Народноослободилачки покрет у Ужичком округу 1942–1944. и борбе за ослобођење Животе Марковића* (2010), *Светлост над Ужицем хидроцентрале на Ђешињи* Радивоја Папића (2010) и *Ужице и околна – од 1842. до 1914.* Стевана Игњића (2011).

Програм дигитализације музеолошке грађе је започет, али из техничких разлога није настављен. За сада се ради скенирање грађе. Народни музеј Ужице има 33 радника са сталним запослењем, од којих су 16 кустоси.

Народни музеј Чачак

- Цара Душана 1, 32000 Чачак
- 032 222-169
- camuze@sbb.rs

Народни музеј у Чачку основан је одлуком градског одбора 30. 08. 1952. године са задатком да штити покретна културна добра и проучава прошлост трнавског, љубићског, таковског, драгачевског и моравичког краја. Прва поставка отворена је 1953, а током наредних година је допуњавана, што је одражавало динамику прикупљања музеалија. Тако је после више неуспелих иницијатива, почео да ради Музеј комплексног типа који је поседовао 1.100 предмета. Музеј је отпочео са радом 01. 02. 1953. године. Успешан рад на попуни збирки омогућио је отварање друге поставке 1974. године. Повремене излож-

Народни музеј Чачак је смештен у Господар Јованов конач из 1835. На главној фасади изнад улаза насликан је грб генерала Јована Обреновића, рад Јанка Михаиловића Молера.

бе организују се од 1980. године у Галерији Народног музеја у Чачку, смештеној у згради Старог начелства, где се налазе и канцеларије и депои. Стална поставка у Конаку Јована Обреновића са новом концепцијом отворена је 2006. године после последње обнове конака. Најрепрезентативнији су предмети атеничких гробница, затим из периода римске провинције Далмације. У низу се наставља прича о рановизантијском насељу Градина на Јелици. Просторни склоп конака омогућио је да се у поставци обраде три теме: *Чачански крај од њраисџорије до средњеј века, Овчарско-кабларски манасџири и цркве Чачанској краја и Чачански крај у усџанцима и райџовима 1804–1941.*

Пет одељења Народног музеја у Чачку (палеонтолошко, археолошко, историјско, етнолошко, уметничко, конзерваторско) у својим фондовима чува близу 20.000 предмета.

Музеј од 1969. године редовно издаје часопис *Зборник радова Народној музеја* (44. број изашао је 2015), штампани су бројни каталози и посебна издања – монографије, зборници радова са научних скупова и водичи.

Вишедеценијски рад изнедрио је близу пет стотина изложби, а међу њима *Чачак некад и сад, Сџари занайџи у Чачку, Сахрањивање џод хумкама бронзаној доба у чачанском крају, Иконе чачанској краја (16–18. век) и Војвода Сџејна Сџејановић 1856–1929.*

Портрет кнеза Милоша Обреновића, по Павелу Ђуковићу, 1833–1835.

Позлаћена наушница, Кошгунџи, 14. век

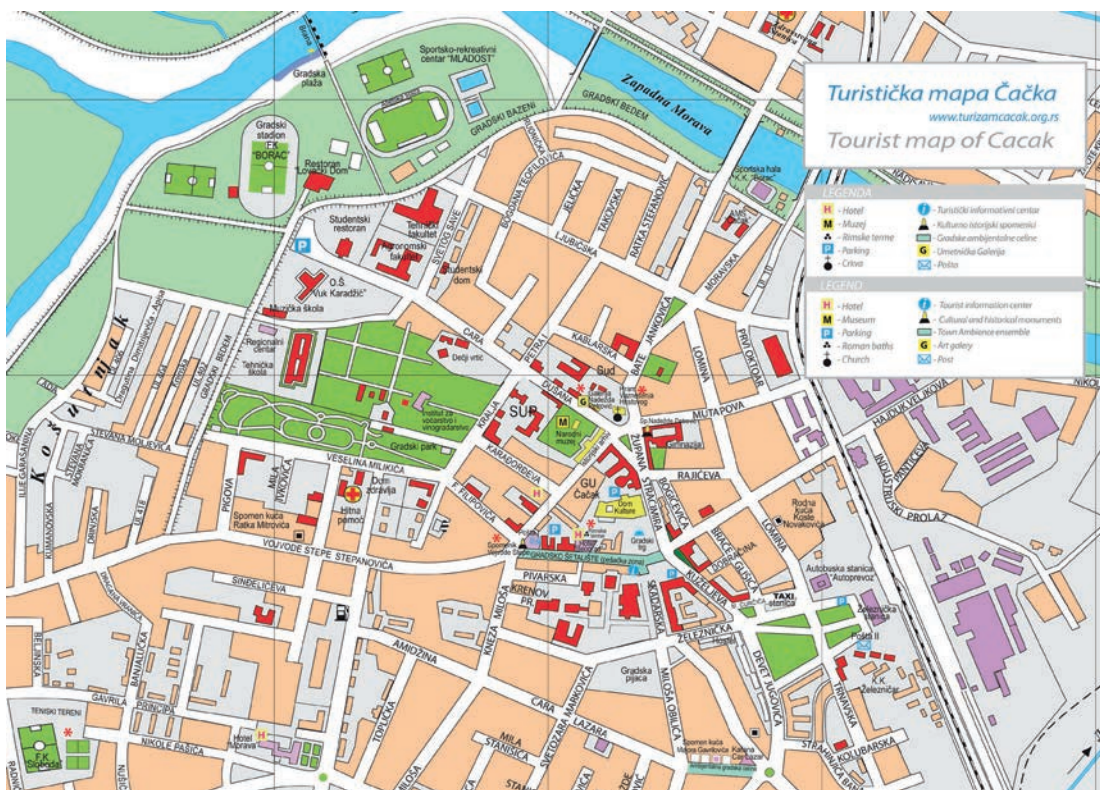
Најзначајније музеалије су: накит из 6. век п. н. е. из Атенице, средњовековна позлаћена наушница из 16. века, Жежевичко четворојеванђеље из 14. века, сабља генерала Косте Протића и свечани мундир војводе Петра Бојовића.

Музеј је више пута награђиван, а међу признањима које је добио истичу се *Орден републике са бронзаним венцем* (1978), *Вукова награда* (1982) и *Октобарска награда Ойштинине Чачак* (1997).

Установа има 16 стално запослених радника, седам кустоса.

Велики војводски мундир Петра Бојовића, после 1912.

Народни музеј Шабац

- Масарикова 13, 15000 Шабац
- 015 350-287, Факс 350-285
- muzejsabac@ptt.rs
- www.muzejsabac.org.rs
- www.facebook.com/Narodni-muzej-Šabac

Народни музеј у Шапцу је музеј комплексног типа. Смештен је у згради бивше Полугимназије која је саграђена 1857. године у класицистичком стилу. Зграда је 1955. године, као посебан примерак градске архитектуре и културно-просветне мисије коју је имала Шабачка гимназија, проглашена спомеником културе од великог значаја и стављена под заштиту државе.

Прикупљање и чување старина у овом делу Србије започиње крајем 19. и почетком 20. века у окриљу Шабачке гимназије. На другој седници Управног одбора Шабачке народне књижнице и читаонице,

Зграда Музеја

20. јуна 1934. године, донета је одлука да се оснује Музеј. У згради некадашње кафане „Мира-Маре“ у Масариковој улици, Музеј је добио свој простор. Одлуком Народног одбора општине Шабац од 11. јануара 1955. године оснива се Градски музеј као посебна установа, а 1960. године дотадашња зграда Гимназије додељује се Музеју на коришћење.

Стручни рад у Музеју се остварује кроз следећа одељења: археолошко, историјско, етнолошко и одељење за историју уметности. Збирке које Музеј садржи су археолошка, нумизматичка, историјска, етнолошка и збирка историје уметности. Стална поставка *Шабачки времјелов – башићина за будућности*, отворена је 2015. године. У саставу музеја је музејска поставка на Мишару.

Издавачка делатност се састоји од повремених издања која прате изложбену делатност. Музеј издаје свој годишњак под називом *Museum*, а обајвљен је и водич кроз сталну поставку *Шабачки времјелов – башићина за будућности*.

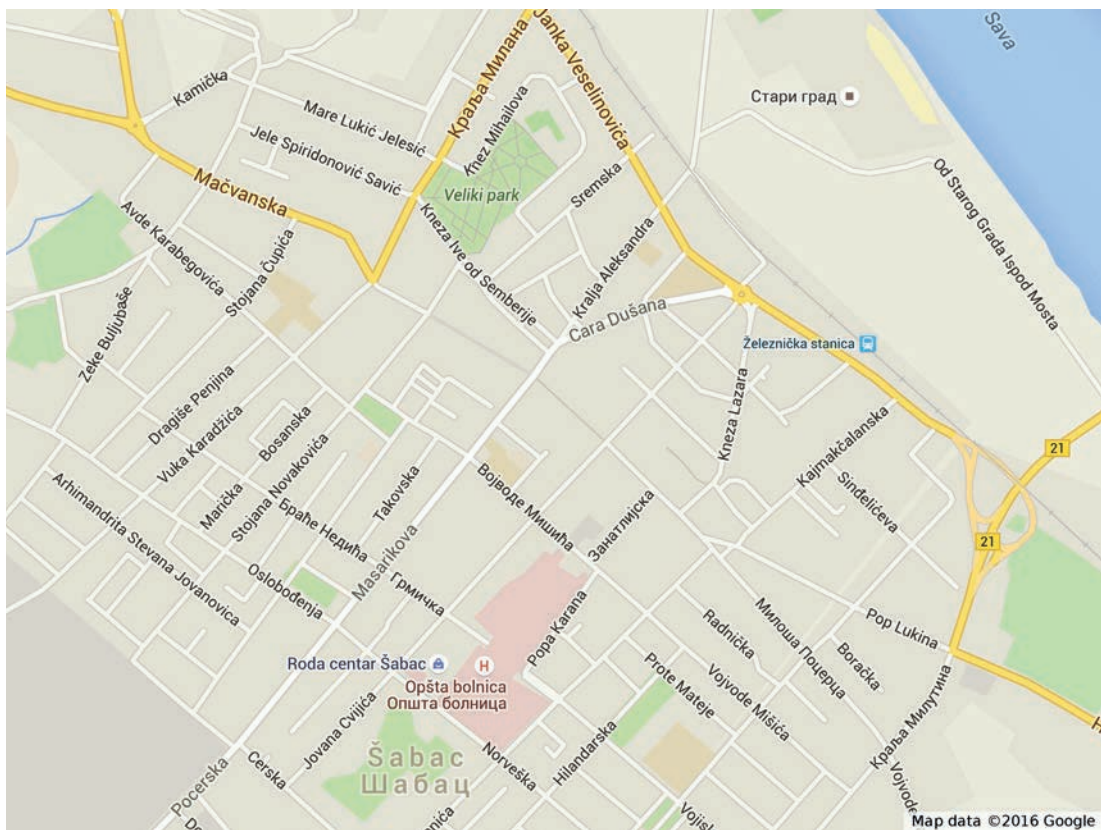

Изложбе које су последњих година биле запажене су *Сйеван Чалић* (2003), *Сйари ірад Шабац* (2004), *50. октобарски салон* (2006), *Нисам вила да здијам облаке...* (2009), *Велики мали Париз* (2012), *Мода шешира* (2013) и *Шабац и српска победa на Церу* (2014).

Међу истакнуте музалије спадају статуа бога Меркура из 3. века, чакшире Стојана Чупића, либаде Томаније Обреновић, текеришки пешкир из Првог светског рата и писаћа машина драмског писца Душана Ковачевића. Од 15 запослених, осам је кустоса.

Педагошки музеј

- Узун Миркова 14, 11000 Београд
- 011 2627-538
- bzejak@pedagoskimuzej.org.rs
- www.pedagoskimuzej.org.rs
- www.facebook.com/pedagoskimuzejbg

Педагошки музеј је један од најстаријих музеја у Србији и јединствени је музеј ове врсте на Балкану. Основало га је Учитељско удружење Србије под називом Школски музеј, давне 1896. године. Упркос томе што су збирке Музеја доста страдале током Првог и Другог светског рата, својим богатством и разноликошћу представљају неисцрпну ризницу података о развоју школа и просвете, српског народа и државе Србије кроз протекле векове. Данас га подржава Секретаријат за културу града Београда.

Зграда Педагошког музеја

С обзиром да покрива истраживања везана за школство и просвету на територији Србије, Педагошки музеј поседује Збирку уџбеничке и педагошке литературе – са школским уџбеницима, извештајима и споменицама, књигама из области педагогије, педагошким часописима и сл., затим Збирку фотографија и документације васпитно-образовних установа – у њој се налазе фотографије и разгледнице на којима су забележени важни тренуци из школског живота, наставни филмови и аудио траке коришћене у настави, Збирку архивске грађе и документације – у коју спадају сведочанстава, дипломе, ђачке књижице, школски дневници и документа и Збирку школске опреме, ученичког прибора и наставних средстава из свих наставних области – садржи школски намештај, прибор и материјале за писање, ђачке радове, школске униформе и наставна учила из различитих предмета.

На сталној поставци може се сагледати преглед развоја писмености, школства и просвете у Србији, од времена појаве прве писмености, преко развоја школског система током 19. века, па до 1991, односно до распада Југославије.

Међу најважније тематске изложбе издвајају се *Физика у учионици*, *Буквари и букварска наставна код Срба и Ђачко одевање*.

Издавачка делатност покрива објављивање каталога који прате тематске изложбе, а објављен је и *Водич Сјалне изложбене јосјавке*.

Најзначајније музеалије су: писани задаци из Сремских Карловаца из 1755; *Смотрички Мелетије*, *Словенскаја драматика*, 1755; *Викентије Љуштина*, *Италијанска драматика*, Беч 1794. и *Фелков њланешар*, средина 19. века.

Дигитализација музеолошке грађе се за сада углавном заснива на скенирању архивске грађе, фотографија и насловних страна Збирке старе књиге.

Укупно је деветоро људи запослено од којих је четворо кустоса.

Позоришни музеј Војводине

- Краља Александра 5, 21000 Нови Сад
- 021 661-33-22
- info@pmv.org.rs
- www.pmv.org.rs
- www.facebook.com/Pozori%C5%A1ni-muzej-Vojvodine-Theatre-Museum-of-Vojvodina-1003729923031947/?fref=ts

Позоришни музеј је јавна, специјализована установа од регионалног (покрајинског) значаја, која се бави проучавањем позоришне историје, једнако као и савременим позоришним тренутком у свим областима позоришног стваралаштва, на тлу Војводине и Србије, а често и региона и Европе, у оквиру сарадње са сродним установама.

Позоришни музеј Војводине основан је 6. маја 1982. од стране Скупштине АП Војводине године са задатком да евидентира позо-

Зграда у којој је смештен Позорисни музеј Војводине

Изложба Позорје Лазе Костића у Музеју Народног позориста у Београду

ришна културна добра, да прикупља, штити, чува, обрађује, проучава и презентује музејску грађу и публикује податке о позоришној уметности и култури Војводине. Специфичност Музеја огледа се и у његовом двојаком задатку: изучавању историје позоришта и савременог позоришног тренутка. Важнији сегменти рада нашег Музеја су и афирмација позоришне делатности националних заједница Војводине и позоришног стваралаштва за децу, као и пројекат „Ифигенија“.

Музеј је поникао из Позоришног одсека Војвођанског музеја, који је као самостална јединица овог Музеја, оформљен 1951. године. Идеја о потреби оснивања специјализованог, Позоришног музеја Војводине уобличена је 1981, а тиме је, уз постојећу мрежу позоришта и Академију уметности у Новом Саду, заокружена позоришно-приказивачка и научно-образовна целина, у домену позоришне уметности и културе на тлу Војводине. У фонду Музеја похрањено је преко 80.000 предмета (манускрипти драмских дела, акта и друга документа, мемоарска грађа, преписка, фотографије, плакати, програми, уметничка дела, сценографске макете, костими, сценографске и костимографске скице, лутке, лични предмети еминентних позоришних стваралаца, аудио и видео записи и др.). Музеј поседује и библиотеку са преко 10.000 књига, као и велику медијатеку.

Музеј је од свог оснивања до данас смештен у стану површине 136 м², у згради подигнутој 1907. године. У закупу користи и око 52 м² пословног простора и око 220 м² депоовског и магацинског простора (ЈП „Склоништа“) и још нема свој изложбени простор.

година субојичкој професионалној мађарској илумини ауторке Илдико Банчи, 2015; Глумачка породица Душановић аутора Биљане Нишкановић, 2015.

Позоришни музеј је респектабилни издавач самосталних или заједничких издања од капиталне важности за нашу позоришну баштину. У оквиру својих едиција *Ризница*, *Теорија драмских уметности*, *Позоришна култура на тлу Војводине*, *Позоришни пориђеи*, *Ловоров венац* и *Поседна издања*, објавио је више десетина књига. Неке од најважнијих су: *Мала историја српској позоришта* Петра Марјановића, 2005; *Талија и Клио* Божицара Ковачека, 2006; *Мира Бањац*, прир. Зоран Максимовић, 2011; *Театар иокреи* Јожефа Нађа Милана Мађарева, 2011; *Круи маслином* Боре Драшковића, 2011; *Луика у култури* Хенрика Јурковског, 2015; *Теорија драмских жанрова* Свете Јованова, 2015. Музеј објављује, од 1966. *Алманах позоришта Војводине*, који обједињује целокупно позоришно стваралаштво на тлу Војводине, професионално и аматерско, на пет језика. Издавао је и часопис *Војвођанска сцена*, а часопис *Ниии*, посвећен луткарству за децу и одрасле, излази од 2014. године.

Монографија *Позоришни музеј Војводине* (30), друго, измењено и допуњено издање, објављена је 2012. године.

Најважнији експонати су писмо књижевника Лазе Костића пријатељу (Сомбор, 1908); фотографија са делом глумачког ансамбла Српског народног позоришта (Нови Сад, 1880); молба Српског народног позоришта Министарству у Будимпешти за давање позоришних представа у две жупаније (Нови Сад, 1900); кутија за шминку глумца Димитрија Ружића; Ивица и Марица, рад луткара Шандора Хартига; *Пориђеи илумца Пере Добриновића*, уље на платну, аутор Урош Предић (1921).

Дигитализација је део почетне фазе интерног пројекта Виртуелни позоришни музеј Војводине.

Музеј има 18 стално запослених, од којих је шест кустоса.

Сребрни ловоров венац из 1922. Д. Васиљевиќи

Покрајински завод за заштиту природе

- Радничка 20а, Нови Сад 21000
- 021 489-6301
- novi.sad@pzzp.rs
- www.pzzp.rs
- www.facebook.com/Pokrajinski-zavod-za-zaštutu-prirode-227141864158954/timeline/?ref=hl

Завод у Новом Саду је започео са радом 1947. године, као природњачко одељење Војвођанског музеја. Године 1966. прераста у Покрајински завод за заштиту природе. Од 1992. до 2010. године ради у саставу Завода за заштиту природе Србије, као Одељење или Радна јединица у Новом Саду. Године 2010. поново је основан Покрајински завод за заштиту природе и тако је у области заштите природе у АПВ остварен континуитет који траје готово пола века.

Зграда Завода

Данас Завод сарађује са домаћим и међународним научним и стручним установама и члан је Међународне уније за заштиту природе (IUCN). Завод има 47 запослених, од тога 31 са високом стручном спремом. Рад Завода обавља се у оквиру сектора заштите природе и сектора за правне, финансијске и опште послове. У оквиру сектора заштите природе налазе се одељења за заштиту подручја, станишта и врста као и животне средине, и одељење за промоцију, едукацију и односе са јавношћу, у чијем саставу се налази одсек за природњачку збирку са једним кустосом, водичем и два конзерватора – препаратора.

Природњачка збирка Покрајинског завода за заштиту природе представља спону између заштите природе и музејске делатности. Прикупљени природњачки материјал послужио је као основа за сагледавање природних вредности наше земље и указао на потребу очувања и заштите природе.

Укупан фонд природњачког материјала данас чини преко 50.000 музејских јединица разврстаних у следеће студијске збирке: геолошко-палеонтолошка, минералозна и петролошка збирка, ботаничка,

Депо у Заводу

Радионица за децу

ентомолошка, ихтиолошка, херпетолошка, орнитолошка и териолошка збирка.

Некада се стална поставка налазила у Топовњачи на Петроварадинској тврђави (данас Музеј града Новог Сада), а од 1993. године сви експонати су пренети у нову наменски изграђену зграду у Радничкој улици 20а. Овде је, на површини од 800 м², смештена стална поставка са богатом презентацијом биолошке и геолошке разноврсности наше земље, док се у току године смењују тематске поставке. Завод поред класичног систематског излагања у витринама излаже и у виду диорама.

У дворишту Завода, на око 2.000 м², налази се арборетум који представља “Фрушку гору у малом” и садржи 26 врста аутохтоног дрвећа и жбуња са Фрушке горе, као и већи број зељастих биљака. Ту су и акваторијум, одморишта са клупама, амфитеатар на отвореном, збирка стена Фрушке горе, „хотел за инсекте” и ксилотека (збирка пресека стабала дрвећа и шибља).

Архитектонско решење зграде Завода израдили су архитекте Натко Маринчић и Љиљана Милин. За 1994. годину зграда Завода је добила престижну *Борбину* награду, са образложењем да је зграда Завода један од најатрактивнијих објеката који је изграђен у последње две деценије 20. века у Новом Саду.

Књижни фонд Завода садржи преко 3.600 књига, око 500 наслова периодике, те већи број стручних студија, елабората, аудио и видео материјала, као и текстова из дневне и друге штампе. Поред књига на

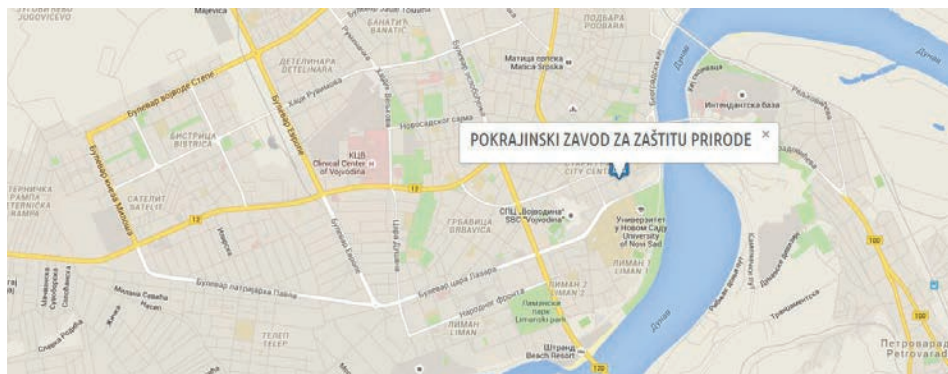
српском језику, постоји велики број публикација и на страним језицима (енглеском, руском, немачком, мађарском...).

Од бројних изложби које су организоване током последњих година у Заводу издвајамо следеће изложбе: *Од геолошке збирке до геонаслеђа* и *Додиром кроз прошлости* (тактилна изложба) аутора Дарка Тимотића, *Лоара–Дунав Жана-Франсоа Сушара*; *Екокулт* (81 уметник из Србије и 14 из иностранства) и *Дух Леонарда у Новом Саду* аутора Ђузепе Петруца и Марија Донадонија.

Чувени филмови и ДВД издања у продукцији Покрајинског завода за заштиту природе су *Заштићена природна добра града Новог Сада*, *Пољски дисер*, *Коњи крчединске аге* и *Дунав река животиња*.

Међу најзначајније музеалије убрајају се: лобања са кљовама рунастог мамута (*Mammuthus primigenius*), извађена 1947. из корита реке Тисе код Новог Бечеја, која се сматра јединственим примерком своје врсте у целој Европи; најстарији експонат у орнитолошкој збирци је дермопластични раскриљени препарат белоглавог лешинара (*Gyps fulvus*) из 1910. са Обедске баре; реплика лобање са роговима циновског јелена *Megaloceros giganteus* и минерали из рудника Тречча.

Предмети из збирки унети су у Информациони систем Завода. Инсталиране су нове базе и модули потребни за рад са подацима из природњачких збирки: *Збирке*, *Шифрарници збирки* и *Администрација збирки*. Формиран је основни сет података заједнички за све будуће збирке. Реализован је унос постојећих података из Excela и MS Accessa у SQL Сервер базу података и њихово ажурирање. У бази података креиране су збирке кварталних мекушаца и петролошко-минеролошка, неогених мекушаца, рецентних сисара, кварталних сисара, херпетолошка, ентомолошка и хербарска.

Природњачки музеј

Природњачки музеј
Београд

- Његошева 51, 11000 Београд
- 011 344-2147, 344-2149,
- nhmbeo@nhmbeo.rs
- www.nhmbeo.rs
- www.facebook.com/Kalemegdan3

Природњачки музеј је установа културе од националног значаја. Основан је 1895. и једна је од најстаријих установа баштине у Србији, са 120 збирки и преко 1.700.000 примерака из света природе: стена, минерала, фосила, биљака, животиња, гљива, ловачких трофеја и ловачког оружја. Фонд музеја документује природу Србије, Балканског полуострва и света. У збиркама музеја налази се неколико стотина холотипова (први пут описаних примерака) и уникатних примерака минерала, стена, ботаничких и зоолошких предмета.

Музеј је током времена мењао назив: 1895. у Јестаственички музеј

Зграда Природњачког музеја

Изложба Динови Палаионије

српске земље, 1903. у Музеј Српске земље, 1945. у Природњачки музеј српске земље, а од 1958. зове се Природњачки музеј у Београду. Природњачком музеју је 1972. године припојен Музеј шумарства и лова, са својим збиркама ловачких трофеја и ловачког оружја.

Током протеклих 12 деценија, Природњачки музеј је извршио изузетно значајан утицај на културни, научни и образовни развој у Србији. У њему је стасало неколико чланова САНУ, као и већи број угледних културних и јавних радника, професора универзитета, великих научника и светски признатих стручњака. Сви великани-природњаци, чувени научници и професори, академици, оснивачи читавих научних школа и дисциплина, овековечени су и духовно и материјално у Природњачком музеју. Многи од њих су били кустоси Музеја, а неки су почињали чак као препаратори.

Јосиф Панчић, први председник Српске краљевске академије (данас САНУ), први управник Ботаничке баште, шест пута ректор Велике школе (претеча Универзитета у Београду), државни саветник, народни посланик, потпредседник Народне скупштине, духовни је оснивач музеја. Иако није доживео да види оснивање Природњачког музеја, Панчић га је замишљао, осмишљавао, а његови ученици су га остварили. Основавши Јестаственички кабинет Лицеја, касније Велике школе, Панчић је заправо створио иницијалне фондове Природњачког музеја. Петар Павловић, академик, палеонтолог и малаколог, професор, један од оснивача и први управник Музеја.

У оквиру музеја је и специјализована научна библиотека, основана 1903, која садржи преко 22.000 наслова књига, рукописа, научних ча-

сописа, географских и геолошких карата. Музеј има четири одељења: Геолошко одељење, Биолошко одељење, Одељење за едукацију, комуникацију и маркетинг, Галерију на Калемегдану и Одељење заједничких служби.

Музеј је 2012. године добио престижну награду Музејског друштва Србије *Михаило Валтировић* за Музеј године. Природњачки музеј је 2015. године обележио 120 година постојања, а 2016. године добитник је Сретењског ордена другог реда за заслуге у области културе и науке у Србији.

Музеј нема сталну поставку, а тематске изложбе, предавања, презентације и промоције организују се у **Галерији на Калемегдану**. У Галерији се налази и *Базар природе* који нуди сувенире и накит од природних материјала. Музеј је 2009. организовао велику међународну изложбу: *Диносауруси Арђентине, цинови Пајаџоније*, коју је видело око 150.000 посетилаца. Бројне изложбе музеја су атрактивне и посећене: *Кроз свећ инсеката Србије, Рибе Јадранског мора, Небески ловци, Скелети уживо, Минерали Трејче* и многе друге.

Музеј има интензивну издавачку делатност: *Bulletin of the Natural History Museum in Belgrade* за геолошке и биолошке науке, *Годишњак Природњачког музеја*, као и бројне каталоге пратећих изложби: *Три доје вина, Кроз свећ инсеката Србије, Диносауруси некад и сад – иш-*

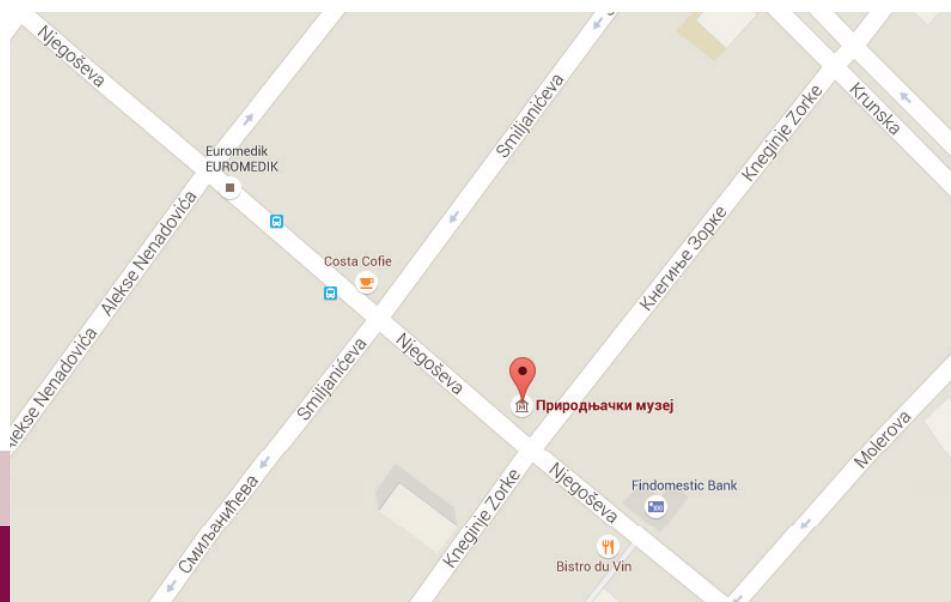

чезли свей морских дубина, Црно и бело – ирича о чоколади, Сѣаро и несѣало воће Срдије, Заборављена браћа Раговановић, итд. Музеј објављује и бројне стручне публикације: *Хеѣроѣѣѣра*, *Butterflies*, *Музеји у јавности*, *јавности у музејима*, *Музејски ПР – савремени ири-сѣуи*, *Фотѣографија као музејски иредмеј*, *Приручник за алерѣене билке* и др.

Природњачки музеј у Београду једини је природњачки музеј у Србији, тако да сарађује са свим научним, стручним и културним институцијама у земљи, и уједно заступа српску природњачку мисао у међународној јавности.

Музеј има 41 запослених, од којих је 28 кустоса.

📍 Мајке Јевросиме 13, 11000 Београд

☎ 011 3064-170

@ pttmuzej@ptt.rs

🌐 www.pttmuzej.rs

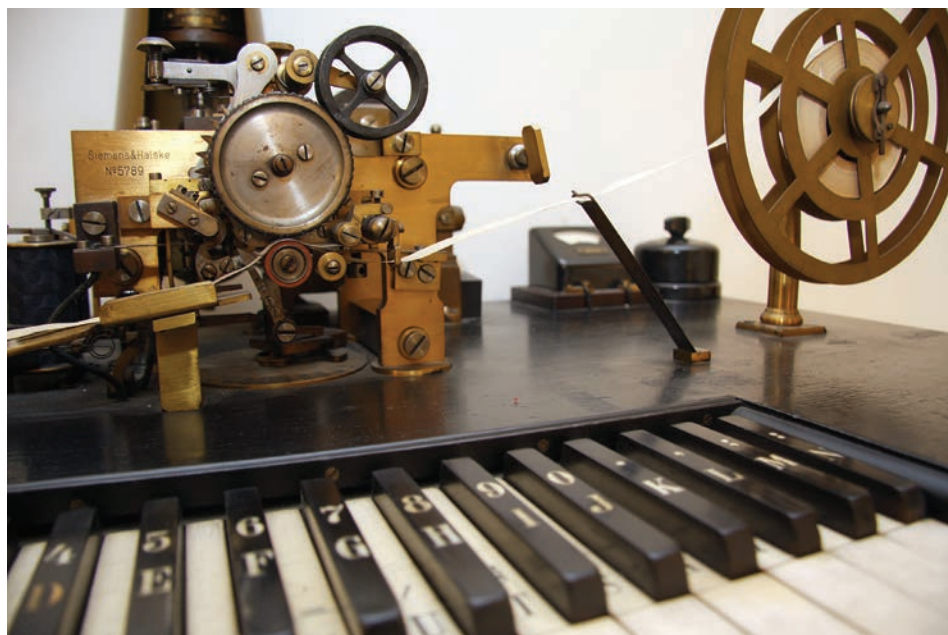
ПТТ МУЗЕЈ
Poštansko Telegrafsko Telefonski

Поштанско-телеграфско-телефонски музеј функционише као музеј у саставу Јавног предузећа „Пошта Србије“. Музеј се бави прикупљањем, проучавањем, заштитом и излагањем предмета и докумената везаних за рад и развој ПТТ саобраћаја.

Фонд ПТТ музеја подељен је на више збирки: Поштанска, Техничка, Општа збирка, Збирка поштанских жигова, Збирка страних поштанских марака, Збирка поштанских марака домаћих издања, Архив, Фототека и Библиотека музеја. Основало га је Министарство пошта и телеграфа 1923, под називом Поштанско-телеграфско-телефонски

Зграда на углу Палмогићеве и Мајке Јевросиме

Хузов телеграфски апарат са диркама којима су се слова исписивала директно на папирну траку, у Србију су уведени 1891.

музеј Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца. Унутар њега постоје две службе – једна за рад са збиркама, конзервацију, документацију и научни рад и друга за изложбене активности и техничку подршку. Нова стална поставка *Тачка сјајања* (2013) приказује хронолошки развој поште и телекомуникација на простору Србије

Међу важније тематске изложбе издваја се *130 година телефоније у Србији* (2013), *Почеци радиофоније у Србији* (2014), *Јединице везе Српске војске у Првом светском рату* (2014) и *160 година од увођења телеграфској саобраћај у Србији* (2015).

Издавачку делатност обележава монографија музеја *Тачка сјајања* (2013), као и монографија *175 година Поште Србије* (2015).

Педагошки рад чине децје радионице *Највиши и пошаљи писмо вољенима* и *Како настaje поштианска марка*, стручно вођење кроз сталну поставку и тематске изложбе.

Најзначајније музеалије су телефон Краља Петра I, индукторска централа из Конака на Бистрику (Сарајево), Морзеов телеграф (крај 19. века), Сименсов индукторски телефон из 1878. и Белинограф.

Дигитализације музеолошке грађе обавља се путем скенирања. Музеј запошљава укупно 11 људи, од тога три кустоса.

Регионални музеј у Ђаковици

 Бориса Кидрича 40, 38361 Ђаковица

 039/84-802 (?)

Музеј је основан 1971. године са циљем да се на музеолошки релевантан начин, прикупљањем, обрадом, заштитом и презентацијом, стара о предметима од културно историјског и етнографског значаја за општину Ђаковица.

Музејски фонд конституише преко 2.000 предмета организованих у Историјску и Етнографску збирку.

Музеј располаже са 80 м² изложбеног простора.

Извор: *Музеји Србије*, приредила Љиљана Бендераћ, Завод за проучавање културног развитка, Београд 2000, стр. 109.

Регионални музеј у Пећи

📍 Мајора Тепића ББ, 38300 Пећ

☎ 039/21-446 (?)

Музеј је, под данашњим називом, основан 1992. године одлуком Скупштине општине Пећ, спајањем Етнографског музеја и Музеја револуције.

Представља самосталну музејску установу која делатност општег типа обавља на територији општина Пећ, Исток, Клина, Ђаковица и Дечани.

Музејски фонд конституише око 1.000 предмета који су разврстани у археолошку, историјску, етнографску и ликовну збирку. Поред одељења која су формирана око наведених збирки, у саставу Музеја налази се и Одељење за конзервацију.

Музеј располаже са 350 m² изложбеног простора на коме је представљена стална поставка. Део овог простора се, према потреби, адаптира за презентације тематских изложби.

Мимо каталожних издања, Музеј нема самосталну издавачку делатност.

Стална поставка је за посетиоце отворена сваког радног дана од 8 до 12 и од 14 до 18 часова, суботом од 8 до 14 часова.

Извор: *Музеји Србије*, приредила Љиљана Бендераћ, Завод за проучавање културног развитка, Београд 2000, стр. 171.

Савремена галерија Зрењанин

- Трг слободе 7, 23000 Зрењанин (салон)
- 0 23 562-593, 562-566, 562-775
- galerijazr@galerija.rs
- www.galerija.rs
- www.facebook.com/savremenagalerija.zrenjanin

Савремена галерија Зрењанин (скраћени назив од Савремена галерија Уметничке колоније Ечка – Зрењанин) је јавни, уметнички музеј који је основао град Зрењанин 1962. са циљем да сакупља, чува, истражује и излаже дела југословенске и српске послератне ликовне уметности, настала углавном у Уметничкој колонији Ечка (основаној 1956). За настанак Уметничке колоније Ечка најзаслужнији су уметници Зоран Петровић и Тивадар Вањек.

Фонд Савремене галерије Зрењанин пружа преглед савремене уметности Југославије (и Србије) од 1946. године до данас и чине га

Савремена галерија Зрењанин

збирка слика и акварела, збирка скулптура, објеката и инсталација, кабинет графике, збирка нових медија и збирка иностране уметности. Савремена галерија Зрењанин организује сусрете уметника из земље и иностранства у Уметничкој колонији Ечка, изложбе домаће и иностране савремене уметности, међународну манифестацију Бијенале акварела, студијске и тематске изложбе из збирке.

Све изложбе пропраћене су стручним публикацијама. Монографија 50. јодина Уметничке колоније Ечка издата је 2009. године.

Изложбена делатност праћена је едукативним радионицама за децу, стручним предавањима и концертима.

Важне тематске изложбе су: *Пејзаж од средине 20. до јочейка 21. века; Од идиле до айокалијсе; Банатска јруја, Васа Поморшац, Иван Табаковић, Зоран Петровић и друји, фрајменї уметничкој животиа једне реїје средином 20. века; Поклон Савезној извршној већа Савременој јалерији Зрењанин 1963. јодине – слике; Идеје, идеали, идеологије, графике из фонда Савремене ја-*

Зоран Петровић, Убојица, метал, 1960.

Васа Поморишац, *После рада*, уље на платну, 1948.

лерије Зрењанин и Злајно гоба Уметничке колоније Ечка 1956–1962.

Посебне колекције радова унутар збирке значајније су, по мишљењу кустоса Галерије, од појединачних радова као нпр. енформел, Поклон СИВ-а, Пејзаж, Сlike из периода оснивања колоније 1956–1962, итд.

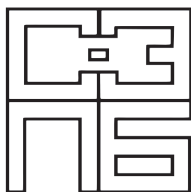
Дигитализације музеолошке грађе обавља се скенирањем, уз помоћ *Excel-а* и *Access-а*. У Галерији је укупно запослено 15 људи, од тога два кустоса.

Владислав Шила Тодоровић, *Композиција IV*, уље на платну, 1961.

Спомен-збирка Павла Бељанског

- Трг галерија 2, 21000 Нови Сад
- 021 472-9966; факс 528-185
- kontakt@pavle-beljanski.museum
- www.pavle-beljanski.museum
- www.facebook.com/spomenzbirka.pavlabeljanskog

Спомен-збирка Павла Бељанског, јавна установа културе, носи назив по дародавцу и оснивачу Павлу Бељанском (1892–1965), дипломати и колекционару, који је Уговором о поклону са Извршним већем АП Војводине 1957. српском народу завештао збирку слика, скулптура, цртежа и таписерија, укупно 185 дела од 37 уметника (Надежда Петровић, Сава Шумановић, Милан Коњовић, Јован Бијелић, Сретен Стојановић, Ристо Стијовић и др). Легат је отворен 22. 11. 1961, у првој наменски саграђеној музејској згради према пројекту арх. Ива Куртовића, проглашеној 1992. за споменик културе. Свестан потенцијала

Спомен-збирка Павла Бељанског

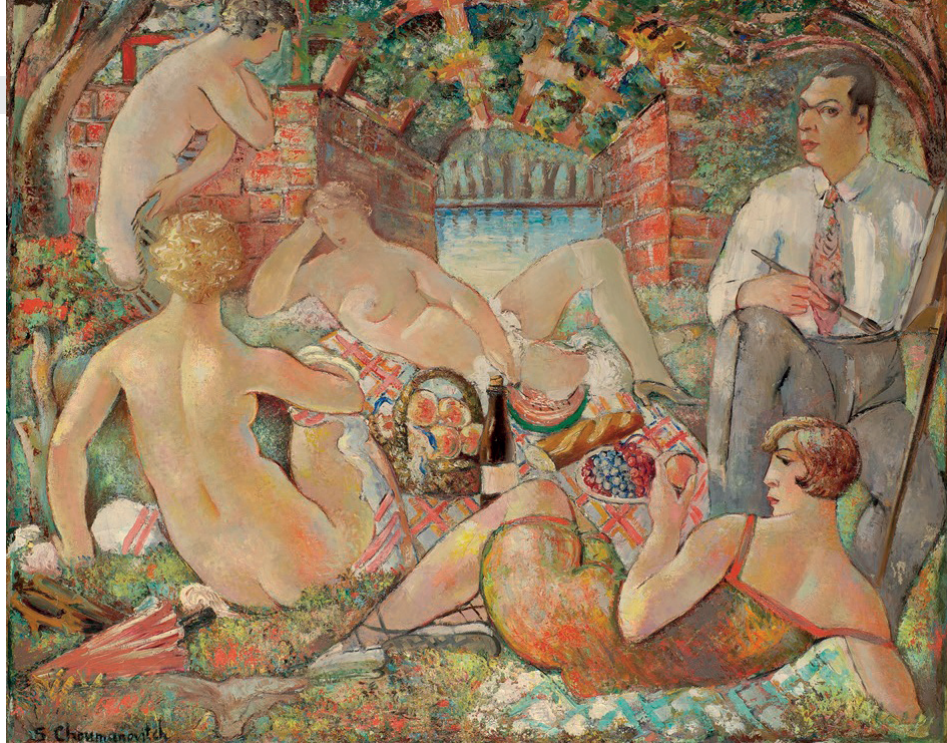
Влахо Буковец, *Велика Иза*, 1882.

колекције за научна истраживања, Бељански је, поклонивши слику Влаха Буковца *Велика Иза*, 1965. установио Награду Спомен-збирке Павла Бељанског за најбољи дипломски рад из националне историје уметности одбрањен на Одељењу за историју уметности Филозофског факултета у Београду. У саставу музеја су специјализована библиотека и Документарни фонд у којем се налази преко 4.100 предмета (уметничка дела, документи, лични предмети дародавца и уметника).

Поштујући визију оснивача, музеј је посвећен чувању, истраживању, популаризацији и промоцији уметничких дела из колекције. Активан однос према публици усмерен је на сталну поставку и тематске изложбе о уметницима, дародавцу, уметничким феноменима епохе

Стална поставка Спомен-збирке

које прате едукативни програми: ауторска тумачења, представљања уметничке литературе, предавања, филмске пројекције, концерти, манифестације, конференције), као и радионице за децу и особе са посебним потребама.

Сталну поставку чине антологијска дела југословенске модерне уметности од почетка до седме деценије 20. века. *Меморијал Павла Бељанској*, отворен 1966. године као поклон наследника, представља реконструкцију животног амбијента Павла Бељанског. *Меморијал уметника* осмишљен је према замисли Бељанског да задужбину употпуни портретима, аутопортретима и документарним материјалом о уметницима из збирке. Од 1999. простор се користи и за тематске изложбе.

Најзначајније изложбе и пратеће публикације су *Колекција Павла Бељанској: њоново у Београду* (Београд 2011), *Надежда Пејровић: с обе сйране објективна* (2013), *Велика Иза Влаха Буковца* (Београд 2013), *Даница Јовановић (1886–1914)* (Београд 2014) и *Госјодин Павле Бељански (1892–1965)* (2015).

Капитална издања представљају *Монографија Сјомен-збирке Павла Бељанској* (2009), *Ликовна збирка Сјомен-збирке Павла Бељанској* (2013), *Меморијал Павла Бељанској* (2013), *Надежда Пејровић: с обе сйране објективна* (2013), *Од Сјокхолма до Београда кроз Збирку*

знамења *Спомен-збирке Павла Бељанског* (2014).

Међу најзначајније музеалије издвајају се слике *Велика Иза* Влаха Буковца, (1882), *Ресник* Надежде Петровић (1905), *Доручак на њрави* Саве Шумановића (1927), *Анђеље II* Милана Коњовића (1930) и *Црква Св. Влаха* Петра Лубарде (1937).

Оформљена је база података *Спомен-збирке Павла Бељанског*.

Укупан број запослених је 18, од чега је осам кустоса и других стручњака, заједно са управником.

Спомен-парк Крагујевачки октобар Музеј 21. октобар

- Кружни пут Десанкин венац 66, Крагујевац
- 034 332-089, 335-607
- biblioteka@spomenpark.rs
- www.spomenpark.rs
- <http://facebook.com/Spomenpark.rs>

Музеј „21. октобар“, као део Спомен-парка „Крагујевачки октобар“ је јавни, меморијални музеј, а заједно са Меморијалним парком је културно добро од изузетног значаја. Установа је основана 1953. године, а оснивач је град Крагујевац. Састоји се из три целине: Меморијалног парка, Музеја „21. октобар“ и депанданса галерије „Мостови Балкана“.

Основе уређења Меморијалног парка дала је стручна комисија, на челу са пејзажним архитектом Александром Крстићем 1952, препоруком да не треба поћи од концепције једне заједничке гробнице, већ читав простор уредити као меморијални парк са 30 гробница као

Зграда Музеја „21. октобар“

Споменик стрељаним ђацима и професорима

главним елементима. На конкурсy 1954. године победио је пројекат архитеката Михајла Митровића, Радивоја Томића и пејзажног архитекте Смиљана Клаића. Архитекта Никола Добровић је био главни консултант на пројекту и његовој примени. Њиме је био предвиђен и Спомен-музеј на истом месту на којем је 1976. године и подигнут. Аутори су архитекте Иван Антић и Иванка Распоповић. Отворен је 15. 02. 1976. године. Аутор старе поставке је био Душан Пленча, историчар и Бранко Хајдин, архитекта.

До отварања Музеја „21. октобар“ оригинална документа и предмети стрељаних налазила су се у Народном музеју у Крагујевцу. Током деценија музејски фонд се увећавао, углавном, поклонима породица убијених.

Рад установе је организован кроз три службе. Музејска служба се бави истраживањем, прикупљањем, обрадом, заштитом и презентацијом историјских и уметничких збирки и грађе, у вези са стрељањем у Крагујевцу и околним селима, педагошко-информативним пословима, информисањем посетилаца, организовањем документарних и уметничких изложби, приказивањем документарних и играних филмова на тему Крагујевачког октобра, библиотечким пословима, архивом, хемеротеком, издавачком делатношћу и организацијом манифестација. Музејски фонд је подељен на осам збирки: Збирка оригиналних фотографија, Збирка личних карата, Збирка војничких књижица, Збирка уверења, решења, сведочанстава, указа и друго, Збирка тродимензионалних предмета (лични предмети стрељаних), Збирка последњих порука људи пред стрељање и Збирку уметничких дела

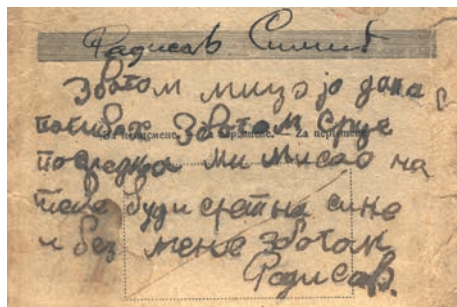

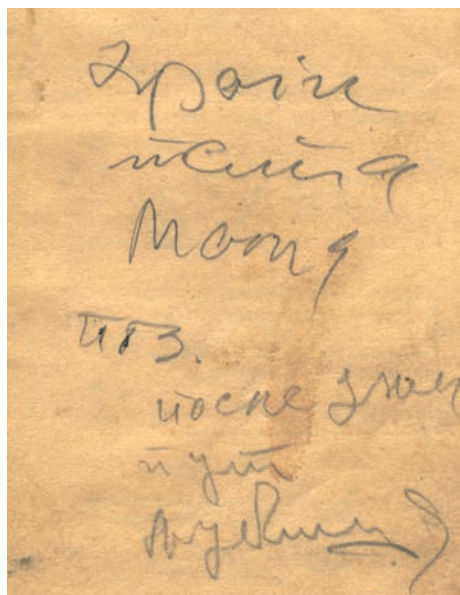
(легат Петра Лубарде, дела Миодрага Живковића, Анте Гржетића, Војина Бакића, Нандора Глида, Николе – Коке Јанковића, Ота Лога, Еда Муртића, Лазара Вујаклије и др.).

Стална поставка *Крајујевачка историја 1941.* (2003) аутора Станише Бркића, Милана Кољанина и Ненада Ђорђевића је мултимедијална, јер се поред оригиналних музеалија за презентацију документарног материјала уводе и дигитална технологија (компјутери и видео-пројекције холо скрином и тач скрином). Сав писани материјал је на српском и енглеском језику.

У оквиру Спомен-парка је галерија „Мостови Балкана“ у којој се чува збирка уметничких дела насталих на међународној истоименој ликовној колонији. За сада Збирка-легат садржи уметничка дела: слике, скулптуре, графике, инсталације, фотографије и дигиталне графике, а аутори су уметници из свих балканских земаља, САД и Немачке.

Од бројних разноврсних тематских изложби издвајају се следеће: Покретна изложба *Крајујевачки октобар*, аутора Станише Бркића и

Крајујевачки октобар (1964), следи Едиција од 10 књига Крајујевачки октобар (1966), Подуна Словака Драгољуба Петровића (1968), Живима – ѝоруке сѝрељаних (1969), Сѝомен-музеј „21. октобар“ (1983), Име и број Станише Бркића (2007) и Водич кроз Сѝомен-ѝарк крајујевачки октобар (2012). Бројне изложбе праћене су каталозима.

Музеј полаже пажњу на активан рад са публиком, због чега је веома посећен. Сваке године одржава се пет уметничких манифестација: Велики школски час – централна манифестација сваког 21. октобра испред Сѝоменика сѝрељаним ѝацима, Октобру хододарје – ОКТОХ – шест концерата музичке уметности, Доста су свейу једне Шумарице – ликовни и литерарни конкурс за ученике основних и средњих школа, Бдење – колажни програм (изложба, представљање књижевног дела пред Велики школски

Јелене Давидовић; ретроспективна изложба скулптура Миодрага Живковића (аутора Сѝоменика сѝрељаним ѝацима), ауторке Јелене Давидовић; 60 година Сѝомен-ѝарка „Крајујевачки октобар“, аутора Љубомира Камбера, Јелене Давидовић и Зорана Петровића.

Издавачка делатност Установе почиње 1964. године са часописом Велики школски час (27 бројева до 2000. год.), 30 књижевних дела изведених на манифестацији Велики школски час (1971–2014), монографијом Крајујевачки октобар

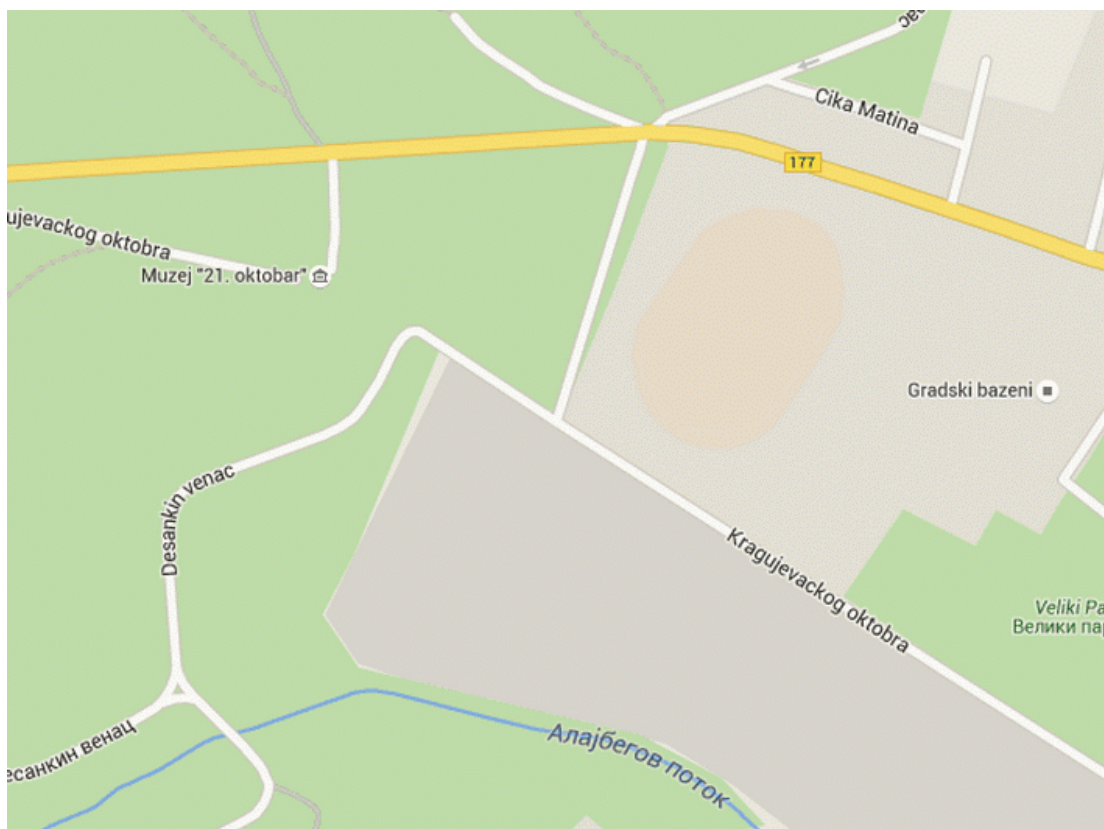
Део покретне изложбе

час и концерт), а сваког 20. октобра одржи се и *Међународни салон анимиране карикатуре* са преко 300 учесника из читавог света.

Спомен-парк је добитник Вукове награде (1974) и признања *Калешићан Миша Анастасијевић* у категорији „За неговање слободарских традиција и очување историјског наслеђа“ (2015).

Највећу пажњу посетилаца привлаче последње поруке, књиге и свеске ученика, инсталација *Крагујевачки октобар* Нандора Глида, циклус *Крагујевац 1941* Петра Лубарде и споменици у Меморијалном простору, а нарочито *Споменик стрељаним ђацима и професорима*.

Музеј има 24 стално запослених радника, од тога пет кустоса. Музејске збирке се дигитализују поступком скенирања.

Српски музеј хлеба – Јеремија

- Браће Видаковића 83, 22410 Пећинци
- 022 436-141
- info@muzejhleba.rs
- www.muzejhleba.rs
- www.facebook.com/Jeremija-SRPSKI-MUZEJ-HLEBA-154596964607041/

Српски музеј хлеба је приватни музеј – музеј као уметничко дело. Основан је 1995, а за посетиоце отворен 1998. године. Основао га је сликар Јеремија, који више од 40 година путује по Србији, слика, истражује, сакупља предмете, оруђа и машине. Почетком 90-их година прошлог века одлучује да своју колекцију изложи и почиње изградњу објеката у које ће, неколико година касније, бити смештене збирке.

На простору од око 1.200 квадратних метара, у низу сукцесивно подигнутих објеката, смештена је стална поставка *Од земље њреко*

Музеј хлеба – главни улаз

Детаљ из поставке - ручна вршалица

хлеба до неба. Изложени предмети разврстани су у три тематске групе збирки: етнографску, археолошку и ликовну. У оквиру музејског комплекса налазе се још и фуруна, огњиште, црква, трпезарија, библиотека, сувенирница и службене просторије. Издавачка делатност музеја присутна је у облику водича, каталога и посебних издања.

Од оснивања у музеју се реализују програми различитог садржаја намењени одраслима и деци. Програми се реализују са децом различитог узраста (од предшколског до школског). Одређени број програма осмишљен је и реализован у координацији са школским програмом, што омогућава да се збирке користе као допуна и илустрација школског програма.

Пажњу посетилаца највише привлаче машине које се користе у демонстрацијама: вршалица, круњачи и жрвњеви, збирка обредних хлебова и слике и цртежи Јеремије.

Дечија радионица - демонстрација

Фуруна

Музејске збирке се још увек не дигитализују. Музеј хлеба нема стално запослених. У њему ради оснивач Јеремија и чланови његове породице.

Стална поставка слика Миће Поповића и Вере Божићковић Поповић

- Јована Цвијића бр. 15, 15300 Лозница
- 015 881-151, 882-327
- ckvkaradzic@mts.rs
- www.ckvkaradzic.org.rs

Легат је настао од поклона брачног пара Поповић. Оснивач галерије која се налази у саставу Центра за културу „Вук Караџић“ је Скупштина општине Лозница. У једној од најлепших зграда у Лозници, некадашњем дому трговца Марјана Катића (зграда је проглашена за споменик културе), отворен је 28. 10. 1989. год. овај легат за јавност. Прво Миће Поповића (1923–1996), а потом, 1992. године, и Вере Божићковић Поповић (1920–2002). Академик Мића Поповић је тог дана проглашен за првог почасног грађанина Лознице. Он је видео галерију и одабрао слике за поставку, што је чини још вреднијом. Временски оквир изло-

Зграда у којој је стална поставка, Лозница

сину Јовану и његовој породици, Галерија је богатија за вредан библиотечки фонд. Ту су књиге из теорије уметности, монографије многих наших уметника, часописи из области културе, те личне ствари (документа, писма, фотографије).

Од 2001. године одржава се манифестација *Мићини и Верини дани* која је везана је за дан рођења Миће Поповића 12. јун, када се приказују и разни програми из области ликовне, филмске, позоришне уметности, као и други програми.

Издавачка делатност прати рад галерије преко каталога изложби и манифестације коју ор-

жених слика је период од 1936. па до 1989. године. Укупно 19 слика које са још 18 графика и два цртежа чине ауторску антологију из његовог богатог сликарског опуса. Вера Божичковић Поповић је Лозници поклонила шест слика из 60-их и 70-их година прошлог века. Кроз репрезентативна дела познатог сликарског пара на поставци, стиче се увид у њихово стваралаштво, као и у развој српског сликарства у другој половини 20. века.

После смрти Миће Поповића простор је обогаћен личним и предметима из сликаревог атељеа, а након смрти његове супруге, захваљујући њиховом

Мића Поповић, *Слика*, 1963.

ганизује, те посебних издања монографског типа, а од 2001. излази часопис за културну историју Јадра *Призор*, посвећен уметности Миће Поповића и његових савременика (15. број излази 2016).

Рад галерије као и дела из збирке представљени су у многим музејима широм Србије: Пријепоље, Шабац, Нови Сад, Зрењанин, Кикинда, Панчево и др. Године 2007. реализована је изложба *Призори и њорџреџи* која је боравила у Културном центру Србије у Паризу.

Укупно је запослено двоје кустоса.

Уметничка галерија „Надежда Петровић“

- Цара Душана 6, 32000 Чачак
- 032 222-375, 225-015
- galerynp@eunet.rs
- www.nadezdapetrovic.rs
- www.facebook.com/UMETNICKA-GALERIJA-NADEŽDA-PETROVIĆ-219171371489994/?fref=ts

Уметничка галерија „Надежда Петровић“ основана је 1961. године од стране Народног одбора општине Чачак (сада Град Чачак). Носи име велике српске сликарке Надежде Петровић, рођене у Чачку 1873. године. Основна делатност Галерије је праћење савремене ликовне/визуелне уметности кроз изложбenu делатност, заштита покретних културних добара (збирке) и издавачка делатност.

Од оснивања континуирано организује *Меморијал Надежде Петровић*, једну од најзначајнијих ликовних манифестација у Србији и бившој Југославији, на којој се представља актуелна ликовна сцена, некада југословенског, а сада српског и европског уметничког простора. Организују се редовне изложбе: *Графика, Млади, Прејознавање, Најрађени на Меморијалима*, као и друге врсте изложби – самосталне, групне, студијске, проблемске, историјске и едукативне. Поред изложби припређују се и други програми, при чему сарађује са музејима,

Уметничка галерија „Надежда Петровић“

Српско сликарство Надеждиної доба, 2011.

галеријама и институцијама културе из целе Србије, земаља у региону, као и из иностранства. За више од 50 година постојања и рада Галерија је организовала 400 изложби, од чега 27 изложби на *Меморијалу Надежде Петровић* и преко 80 гостујућих поставки у другим градовима и земљама.

Савремени профил Галерије обележавају и стална поставка радова из збирки, сталне и студијске легатске поставке, стручни истраживачки радови кустоса и сарадника, теорија и пракса савремене визуелне сцене, уметничка продукција и др.

Галерија је добитник неколико награда од којих су најзначајне *Награда Ойшићине Чачак* (1999), *Вукова награда* (Београд 2001), *Награда за најбољу галерију у Србији у 2010. години* (Нови Сад 2011) због постизања високих галеријских домета и одржавања светских галеријских стандарда.

Галерија поседује три изложбена простора – централну зграду у Ул. цара Душана 6, са изложбеним простором од 400 м², депоом и радним простором од 200 м²; Галерију „Рисим“ у Господар Јовановој 11, у којој

Драгана Жаревац, *Вера у пројект*, 2008.

Иван Табаковић, *Сенке с лойшом*, 1956.

је смештена легатска поставка збирке Богића Рисимовића Рисима и кућу у Господар Јовановој 7-9, која је у припреми за *Лејати породице Боже Продановића*.

Галерија се у будућности позиционира као водећа установа овог типа у централној Србији и међу неколико водећих у нашој земљи. Поред основне делатности – послова чувања, заштите и презентације културног наслеђа, даљим профилисањем установа иде ка томе да постане регионални центар из области којима се бави са акцентом на резиденцијалним и мултимедијалним пројектима и продукцијом из области савремених визуелних уметности.

Галеријски фонд чини око 1.600 експоната, који су током година откупљивани или добијени на поклон од уметника и других дародаваца и разврстани су у шест збирки – Надежда и савременици, Југословенска уметност друге половине 20. века, Савремена уметност,

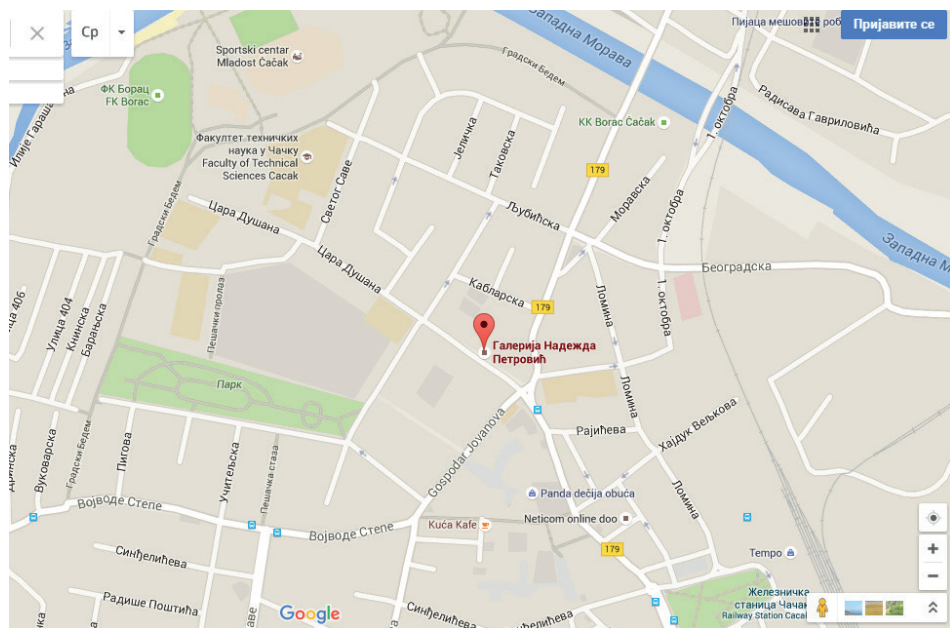
Спомен-збирка Богића Рисимовића Рисима, Збирка цртежа и карикатура Пјера Крижанића, Легат породице Боже Продановића и Спомен-збирка *Соња Савић*.

Музеалије које би се могле издвојити су са колективне изложбе, организоване у склопу манифестација *Меморијал Надежде Пејировић – Дубок сан* аутора др Јелене Стојановић; *Наирађени на Меморијалима* (периодично, од 1963) – *Црвена књиџа – Ойворена књиџа йрошлостџи*, проф.Чедомира Васића; *Млади* (тријенално, редовно од 1971) – *Урбана Визија* и др.

У оквиру издавачке делатности, уз каталоге изложби, Галерија објављује стручне публикације у едицијама *Наслеђа*, *Деца* и *Слике*, Библиотеци *Равнотежа* и у *Посебним издањима* (разне публикације, ЦД, ДВД издања и др.).

Поред основног педагошког рада са публиком, перманентно се ради на едукацији ученичке популације и популаризацији свих галеријских програма кроз дугорочан, мултидисциплинаран пројекат *Галерија у школама, школе у Галерији*.

Музејске збирке се дигитализују употребом програма ИМУС. Галерија има 10 запослених, од тога четворо су кустоси.

Фондација Миленин дом Галерија Мелене Павловић Барили

- Воје Дулића 14, 12000 Пожаревац
- 012 224-173
- fondacijampb@ptt.rs
- www.facebook.com/Milena-Pavlovic-Barilli-588069297956453/

Фондација Миленин дом – Галерија Мелене Павловић Барили је основана у складу са Законом о задужбинама, фондацијама и фондовима. Као правни наследник Мелене и њене мајке Данице Павловић Barilli, Фондација поседује покретну и непокретну имовину, која се у земљишним књигама води као власништво Фондације Миленин дом. Галерија Мелене Павловић Барили је музејска градска установа меморијалног типа са уметничким фондом и личним предметима уметнице. Фондација је основана у знак захвалности и сећања на Мелену Павловић Барили, а на основу воље и жеље њене мајке Данице

Меморијална соба

Милена Павловић Барили, Аутиојорџреј са велом, 1939.

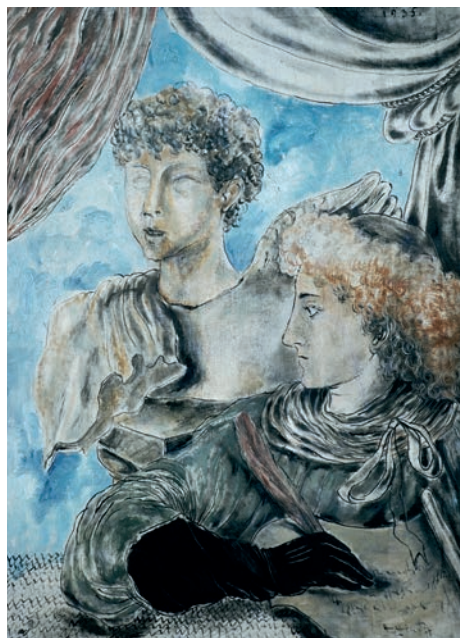
да своју имовину и уметнички фонд преминуле кћери дарује српском народу, како би се, као целина, сачувао.

На основу тестаментарног завештања, сачињеног у форми Уговора о поклону, основана је Фондација Миленин дом 20. 11. 1961. као задужбина Данице Павловић Varili (1883–1965) и Милене Павловић Varilli (1909–1945), која има Галерију слика у свом саставу, са циљем

Милена Павловић Барили, Аутиојорџреј са штићом и орлом, 1940.

Милена Павловић Барили, Женски крилаи шорзо, 1932.

Милена Павловић Барили, Ениџмајска комјозиција са црном рукавицом, 1935.

Изложбени простор Галерије

чувања и публиковања уметничког стваралаштва Милене Павловић Барили, заштите ауторских права уметнице и њених родитеља. Такође су циљеви помагање талентима у ликовном стваралаштву као и неговање успомене на дародавца, његове претке и потомке, као и велике добротворе Фондације.

Галерија је отворена у преуређеној старој породичној кући Павловића, а 1966. је припојена Народном музеју у Пожаревцу, у чијем је саставу радила до 1997. године. Од почетка 1997. године Галерија је издвојена из састава Народног музеја и од тада послује као ново правно лице под садашњим називом. У свом фонду има 894 уметничка рада Милене Павловић Барили, од којих 40 имају статус „великог значаја за републику“, 50 су дела из збирке Бијенала и савремених аутора, а девет радови из породичне колекције, што укупно износи 951 дело. Остале музеалије чине личне ствари, библиотека, документација и архивска грађа чланова породице Павловић и Барили, што је условило организацију својеврсног информационо-документационог центра.

Као најзначајније музеалије сматрају се слике *Ауџојорџреј са велом*, *Ауџојорџреј са шџиџом и орлом*, *18. њсалам*, *Енимајска композиција са црном рукавицом* и *Женски крилаџи џорзо*.

Укупан број запослених је шест лица, од тога један кустос. Дигитализација музеолошке грађе обавља се скенирањем и уз коришћење програма *Microsoft Excel*.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
069(497.11)(036)

ВОДИЧ кроз музеје Србије / приредили Драго Његован,
Лидија Мустеданагић. - Београд : Музејско друштво Србије,
2016 (Нови Сад : Форум).

- 486 стр. : илустр. ; 24 cm

Тираж 400.

ISBN 978-86-908131-6-2

1. Његован, Драго [приређивач, сакупљач]

а) Музеји - Србија - Водичи

COBISS.SR-ID 225207308

МУЗЕЈСКО ДРУШТВО СРБИЈЕ
SERBIAN MUSEUM ASSOCIATION

ISBN 978-86-908131-6-2

9 788690 813162 >